

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นางสาวปรียา สมพีช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

DEVELOPMENT OF A BLENDED LEARNING MODEL WITH CASE-BASED LEARNING
USING YONISOMANASIKARA APPROACH TO DEVELOP REFLECTIVE THINKING AND
PROFESSIONAL MEDIA ETHICS DECISION MAKING FOR UNDERGRADUATE STUDENTS
OF RAJABHAT UNIVERSITY

Miss Preeya Sompuet

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Educational Technology and
Communications

Department of Educational Technology and Communications

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและ
การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพต่อมวลชนสำหรับนักศึกษา
ปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

โดย

นางสาวปรียา สมพีช

สาขาวิชา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พรสุข ตันตระกูลโรจน์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท)

ปริยา สมพีช : การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ. (DEVELOPMENT OF A BLENDED LEARNING MODEL WITH CASE-BASED LEARNING USING YONISOMANASIKARA APPROACH TO DEVELOP REFLECTIVE THINKING AND PROFESSIONAL MEDIA ETHICS DECISION MAKING FOR UNDERGRADUATE STUDENTS OF RAJABHAT UNIVERSITY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: รศ. ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 325 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ของสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) สร้างรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ก่อนและหลังเรียน 4) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง และ 5) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นในขั้นตอนที่ 1 มีอาจารย์ จำนวน 180 คน และนักศึกษาจำนวน 402 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) กรณีศึกษา 5) วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ 6) เทคโนโลยีการเรียนการสอน และ 7) การประเมินผล

2. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการมีขั้นตอนย่อย ดังนี้ 2.1) ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม 2.2) ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม 2.3) ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม 2.4) ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา 2.5) ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด 2.6) ขั้นนำเสนอและประเมินผล และ 3) ขั้นการประเมินผล

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ภาควิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	ลายมือชื่อนิติ
สาขาวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ปีการศึกษา	2556	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

5184481527 : MAJOR EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONS

KEYWORDS: MASS MEDIA PROFESSION ETHICS / CASE- BASED LEARNING / REFLECTION/ ETHICALLY DECISION MAKING / BLENDED LEARNING

PREEYA SOMPUET: DEVELOPMENT OF A BLENDED LEARNING MODEL WITH CASE-BASED LEARNING USING YONISOMANASIKARA APPROACH TO DEVELOP REFLECTIVE THINKING AND PROFESSIONAL MEDIA ETHICS DECISION MAKING FOR UNDERGRADUATE STUDENTS OF RAJABHAT UNIVERSITY. ADVISOR: ASSOC. PROF.JINTAVEE KHLAISANG, Ed.D., CO-ADVISOR: ASSOC. PROF.ONJAREE NATAKHATOONG, Ph.D., 325 pp.

The purposes of this study were : (1) to study condition, problems, and needs in teaching mass professional media ethics in the department of Communication Arts of Rajabhat University, (2) to create blended web-based instruction model with case-based learning using Yonisomanasikara approach to develop reflective thinking and professional media ethics decision making, (3) to compare the analytical reflection and mass media profession ethical decision making before and after the teaching, (4) to study the learning behaviors of samples, and (5) to propose the model of blended instruction with case-based learning using Yonisomanasikara approach to develop reflective thinking and professional media ethics decision making for undergraduate students majoring in Communication Arts. The number of samples for studying the opinions in step 1 were 180 instructors and 402 students, while the samples for testing the developed model were 44 undergraduate students majoring in Communication Arts, Phranakorn Rajabhat University. The data received from the model testing were collected during on the second semester of the academic year 2013.

The research instruments were (1) the evaluative forms for analytical reflection and mass media profession ethical decision making, (2) the observational form for learning behaviors, and (3) the form for satisfaction evaluation. The research findings were as follows:

1. The model comprised of 7 components as follows: (1) instructor, (2) learners, (3) contents, (4) Case-Based Learning, (5) analytical reflection method, (6) teaching technology, and (7) evaluation.

2. The model consisted of three major steps: (1) preparation step, (2) teaching activities operation step using case-study according to Yonisomanasikara, and (3) Evaluation step. Though step 2 of this model could be divided into 6 minor steps as follows: (2.1) understand and identify the ethical problems, (2.2) analyze the cause of ethical problems, (2.3) propose the solution for solving the ethical problems, (2.4) determine to solve the ethical problems, (2.5) analytically reflect and approximating, and (2.6) presentation and evaluation.

3. The result of teaching model found that the samples had higher scores of the mass media profession ethical reflection and decision making after learning, confirmed by statistical confidence level at 0.05

Department: Educational Technology and
Communications

Field of Study: Educational Technology and
Communications

Academic Year: 2013

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยการแนะนำช่วยเหลือ ดูแล และเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางการดำเนินงาน และเสริมแนวคิดในด้านต่างๆ ด้วยดีตลอดมา รวมทั้ง เป็นแบบอย่างที่ทำให้ยากยิ่งของครูผู้อุทิศตนให้การสอนและการทำงาน เพื่อศิษย์และเพื่อสังคมอย่างแท้จริง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสองท่าน มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราวีณา สุวรรณรัฐโชติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ และ อ.ดร.พรสุข ต้นตระกูลโรจน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ และแนวทางเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณาจารย์ทุกท่านและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรับรองรูปแบบทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณา แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดและประสบการณ์ที่มีค่าและมอบความรักความเอาใจใส่ให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยเรียนในระดับปริญญาเอก ขอขอบคุณพี่ๆ ป.เอก ทูกรหัส เพื่อนๆ ป.เอก รหัส 51 และน้องๆ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาทุกคนสำหรับกำลังใจ ความช่วยเหลือที่ดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหารอาจารย์และเพื่อนร่วมงาน พี่ๆ น้องๆ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจ ห่วงใยและให้ความช่วยเหลือต่างๆ เสมอมา

ขอขอบคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแหล่งเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่ตลอดชีวิตของการศึกษา ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย สำหรับ “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช” ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับคุณพ่อ คุณแม่ ผู้ที่คอยดูแล ให้กำลังใจ ข้อเสนอแนะดีๆ และเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญยิ่งแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามในการวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
กรอบแนวคิดการวิจัย	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน	12
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนด้วยกรณีศึกษา	35
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวข้องกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ.....	49
ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดไตร่ตรอง	58
ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน.....	83
ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ	103
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	111
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรม วิชาชีพสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ของ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	111

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ 115

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ 118

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ 132

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 134

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 134

ส่วนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ 169

ส่วนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ 174

ส่วนที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ 186

บทที่ 5 ผลการวิจัย 188

ตอนที่ 1 บทนำ 189

ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ 191

ตอนที่ 3 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 211

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 213

สรุปผลการวิจัย	214
อภิปรายผลการวิจัย	221
ข้อเสนอแนะ	229
รายการอ้างอิง	231
ภาคผนวก	240
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ	241
ภาคผนวก ข ตารางวิเคราะห์และสังเคราะห์	244
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	252
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหน้าจอบริบทเว็บไซต์การเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนีโสมนสิการ	320
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	325

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 เทคนิคและเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่เน้นด้านทักษะ (Skill-driven learning) ตามแนวคิดของ Valiathan (2002)	22
ตารางที่ 2 เทคนิคและเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่เน้นด้านเจตคติ (Attitude-driven learning) ตามแนวคิดของ Valiathan (2002)	23
ตารางที่ 3 เทคนิคและเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่เน้นด้านความสามารถ (Competency-driven learning) ตามแนวคิดของ Valiathan (2002)	24
ตารางที่ 4 แสดงองค์ประกอบของการออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานขั้นการพัฒนา (The Training Place, 2004)	25
ตารางที่ 5 ประเภทการเรียนการสอนจำแนกตามสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอทางอินเทอร์เน็ต.....	30
ตารางที่ 6 แสดงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยกรณศึกษา	42
ตารางที่ 7 แสดงการจำแนกวิถีคิดแบบโยนิโสมสิการ	55
ตารางที่ 8 แสดงระดับการคิดไตร่ตรอง	80
ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบระดับการคิดไตร่ตรอง	81
ตารางที่ 10 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ	112
ตารางที่ 11 ร้อยละของการส่งแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	114
ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพเว็บไซต์ (n=3)	121
ตารางที่ 13 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน.....	125
ตารางที่ 14 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	127
ตารางที่ 15 แสดงระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง	130
ตารางที่ 16 ข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	135
ตารางที่ 17 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.....	137
ตารางที่ 18 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของอาจารย์	140
ตารางที่ 19 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา.....	143

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ของ อาจารย์และนักศึกษาในประเด็นจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน ที่มีความเหมาะสมในการเรียนการสอน.....	146
ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย.....	147
ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มย่อย.....	147
ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน เพื่อให้ ได้ข้อสรุปของกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ.....	148
ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นการจัดเตรียมกรณีศึกษาในการเรียนการสอน.....	149
ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นกรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ สื่อมวลชน ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีความทันสมัย.....	150
ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นรูปแบบที่เหมาะสมในการนำเสนอกรณีศึกษา.....	150
ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการแบ่งปันข้อมูลความรู้ (Share Idea) บน เว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน.....	151
ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการอภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจาก กรณีศึกษาบนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน.....	152
ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา.....	153
ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือบนเว็บในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผล ทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา กรณีที่อาจารย์และนักศึกษาเลือกรูปแบบการนำเสนอแบบ ออนไลน์.....	153
ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความ คิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการศึกษา วินิจฉัย และทำความเข้าใจถึง ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา.....	155

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างทางเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา 155

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากกรณีศึกษา..... 156

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอการวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับของผู้เรียน..... 157

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นวิธีการในการติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่ม..... 157

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา 158

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษาควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ..... 159

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการพิจารณา อภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษาควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ..... 160

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ 161

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์ระบุทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ 162

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการนำเสนอและรายงานผลสิ่งที่ได้เรียนรู้และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ 163

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นอุปสรรคต่อการนำรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพที่มัลลชน..... 164

ตารางที่ 43 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ในสภาพปัจจุบัน
 และสภาพที่ควรจะเป็นตามความคิดเห็นของอาจารย์ 165

ตารางที่ 44 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ในสภาพ
 ปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น ตามความคิดเห็นของนักศึกษา 167

ตารางที่ 45 ผลการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้
 กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (n=5) 169

ตารางที่ 46 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิด
 ไตร่ตรอง ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง..... 174

ตารางที่ 47 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการ
 ตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง 174

ตารางที่ 48 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียน..... 175

ตารางที่ 49 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดไตร่ตรอง 177

ตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์ความถี่ของการมีปฏิสัมพันธ์ในระบบการจัดการเรียนรู้ 180

ตารางที่ 51 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน ด้านรูปแบบ การเรียน 183

ตารางที่ 52 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือสนับสนุน
 การเรียน..... 185

ตารางที่ 53 ผลการประเมินรับรองความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้
 กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
 สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
 (n=5)..... 186

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
ภาพที่ 2 แผนผังการตัดสินใจตามแนวคิดกล่องของพอดเตอร์.....	97
ภาพที่ 3 แผนผังแสดงรายละเอียดการตัดสินใจตามแนวคิดกล่องของพอดเตอร์.....	97
ภาพที่ 4 ต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน.....	171
ภาพที่ 5 กราฟแสดงความถี่ในการสนทนาผ่านห้องสนทนาของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละกรณีศึกษา	181
ภาพที่ 6 กราฟแสดงความถี่ในการแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา ของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละกรณีศึกษา	182
ภาพที่ 7 กราฟเปรียบเทียบความถี่ของการเข้าศึกษาคลิ่วติโอบกับการเข้าศึกษาไฟล์เอกสาร	183
ภาพที่ 8 การเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน.....	192
ภาพที่ 9 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	192
ภาพที่ 10 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษา ตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	199
ภาพที่ 11 ชั้นเตรียมความพร้อม	200
ภาพที่ 12 ชั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ.....	201
ภาพที่ 13 ชั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม	202
ภาพที่ 14 ชั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม.....	203
ภาพที่ 15 ชั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม	204
ภาพที่ 16 ชั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม	206
ภาพที่ 17 ชั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด.....	207
ภาพที่ 18 ชั้นนำเสนอและประเมินผล.....	209
ภาพที่ 19 ชั้นการประเมินผล.....	210

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีรากฐานสำคัญมาจากการพัฒนาคุณภาพคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” การศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาคนเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อคนและสังคม มีความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาด้านเจตคติจะช่วยทำให้คนใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่ก่อปัญหาให้กับสังคม เป็นคนที่สามารถทำหน้าที่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้อย่างสมบูรณ์ การจัดการศึกษาของไทยจึงให้ความสำคัญกับ คุณธรรม จริยธรรม ที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดกับทุกคนในชาติ ดังเจตนารมณ์ข้อที่ 1 ของแผนการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่ “คน” ต้องได้รับการพัฒนาให้มีร่างกายแข็งแรง เป็นคนจิตใจดี มีศักยภาพและมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกัน มีนิสัยใฝ่รู้ และการเพิ่มคุณภาพและศักยภาพคน โดยการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม การสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การผลิตและการพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ.2552-2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งระบุไว้ชัดเจนถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการพัฒนาคนของประเทศ ดังในยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนากำลังคนทุกระดับด้วยมาตรการที่ 1 คือ พัฒนากำลังคนให้มีความรู้และทักษะทั้งทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและทักษะวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นกำลังที่มีทั้งความรู้ ทักษะและมีคุณภาพ

จากการให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรม ดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนโยบายนโยบายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ไว้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จะเห็นได้ว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่พึงประสงค์เป็นลำดับแรก โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้

ดุลยพินิจทางค่านิยม ความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี และเข้าใจโลก เป็นต้น(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะต้องเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ และเป็นผู้ที่มีจริยธรรม

ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตและก้าวหน้า เป็นเครื่องมือและองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะความสามารถ ให้เป็นบัณฑิตเป็นผู้ใฝ่รู้ ข้อมูลข่าวสาร โดย รู้ลึก รู้กว้าง รู้จริง และรู้ทัน โดยใช้นวัตกรรมที่ทันสมัยและเหมาะสม รวมทั้งให้เป็นผู้มีความรู้สึกนึกคิดที่จะใช้ข้อมูลข่าวสาร ที่มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม โดยยึดมั่นจรรยาบรรณในวิชาชีพ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2555) จากรายงานการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชานิเทศศาสตร์) พ.ศ. 2549 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครพบว่า ด้านกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษายังอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้จากรายงานการประเมินผลหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรพบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลของบัณฑิตอยู่ในระดับต่ำมาก และในด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ พบว่า บัณฑิต มีความคิดเห็นว่า ด้านความรับผิดชอบ ยังอยู่ในระดับต่ำ (คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่เปิดสอนด้านสาขาวิชานิเทศศาสตร์ จะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาของตนเองให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล เป็นผู้ที่มีจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาก่อนที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

อีกทั้ง การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จะแข่งขันกันโดยใช้ “ปัญญา” เป็นเครื่องมือสำคัญ จึงจัดให้เรื่องการคิดและการพัฒนาความสามารถด้านการคิดเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะสำคัญของไทยที่พึงประสงค์โดยแบ่งตามช่วงวัยของ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) ที่พบว่า คนไทยควรมีลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ลักษณะ และหนึ่งในลักษณะที่พึงประสงค์ นั้นคือ การมีความสามารถในการคิด ดังนั้น ทักษะการคิดจึงเป็นเรื่องที่กำลังได้รับความนิยมและเป็นการค้นพบทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

กระบวนการคิดเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญที่สุดสำหรับผู้เรียนทุกระดับ กระบวนการคิดไตร่ตรองและพิจารณาข้อมูล หลักฐาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย และนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง มีจริยธรรมได้

การคิดไตร่ตรองเป็นทักษะการคิดรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการมีลำดับขั้นตอนของการคิด และเป็นกระบวนการคิดที่คล้ายกับกระบวนการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเมื่อบุคคลไตร่ตรองเขาจะย้อนกลับไปไปในความรู้ ความเชื่อ และคุณค่าเดิมที่มีอยู่ ซึ่งกระบวนการคิดนี้เป็น

กระบวนการตรวจสอบความคิดหรือความรู้ในเชิงวิพากษ์อย่างระมัดระวัง โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งสนับสนุนความคิดหรือความรู้นั้น และสร้างข้อสรุปตามแนวทางของหลักฐานนั้น (Brigge and Hunt, 1979 อ้างถึงใน พลรพี ทูมมาพันธ์ (2545)) นอกจากนี้การคิดไตร่ตรองยังเป็นการคิดที่มุ่งไปสู่ บทสรุปในการให้ความหมายและนำมาซึ่งวิธีปฏิบัติต่อสถานการณ์ที่สลับซับซ้อนและยากที่จะทำความเข้าใจที่แต่ละบุคคลเผชิญได้ สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่เป็นปกติ และ สถานการณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงานได้

การนำวิธีการพัฒนาปัญญาตามหลักพุทธธรรมที่เรียกว่า “การคิดแบบโยนิโสมนสิการ” มาใช้ เพราะการคิดดังกล่าวเป็นการคิดที่ไม่ปล่อยให้กระบวนการคิดที่ไม่ปล่อยให้กระบวนการคิดแบบสนอง ตัณหาหรือการคิดที่ใช้ความรู้สึก หากแต่เป็นการคิดที่มีการวิเคราะห์เหตุผล แยกแยะดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ตามความเป็นจริงก่อนเลือกทางแก้ปัญหา (สุมน อมรวิวัฒน์, 2542) เยาวชน เป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นอยากลอง อารมณ์รุนแรง ต้องการการยอมรับ ดังนั้น การฝึกจึงต้องทำแบบ ค่อยเป็นค่อยไป มีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริง ประกอบกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีความลึกซึ้ง ซึ่งยากเกินกว่าที่วัยรุ่นจะเข้าใจได้ จึงนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการแบบง่าย ที่น่าจะเหมาะสมกับวัยรุ่น มาใช้ดังกล่าวของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542) อีกทั้ง ปัญหาในชีวิตประจำวันมีลักษณะ ซับซ้อน ถ้าฝึกเฉพาะวิธีการคิดแม้จะทำให้เกิดทักษะแต่ก็เป็นทักษะย่อยซึ่งไม่เพียงพอสำหรับการ แก้ปัญหา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องฝึกทักษะการคิดขั้นสูงหรือการคิดอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งจะต้องนำ ทักษะย่อยๆ หลายๆ ทักษะมาใช้ร่วมกันตามลำดับขั้นตอนในการคิด ด้วยเหตุข้างต้นหากเยาวชนได้ ฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการขั้นพื้นฐานน่าจะทำให้เกิดนิสัยการคิดแบบใหม่ นำไปสู่การคิด การดำเนิน ชีวิตที่ใช้ปัญญาและลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาบัณฑิตและแก้ปัญหาที่กล่าวมาแล้วนั้น ควรแก้โดย การให้ผู้เรียนเกิดการคิดที่ถูกต้อง คิดเป็น หรือคิดอย่างมีระเบียบ รู้วิธีหาเหตุผล ตลอดจนสามารถ แยกแยะปัญหาและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ ทักษะมาใช้เป็นหลักปฏิบัติใน ชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี แบบโยนิโสมนสิการ ดังที่ พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตโต) (2533) ได้ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการ ว่าเป็นการทำในใจโดยแยกกาย หรือ สามารถสรุปความสั้นๆ ได้ว่า เป็นการคิดถูกต้อง คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดเร้ากุศล หรือ หากมอง ในอีกแง่ โยนิโสมนสิการก็คือ มนสิการชนิดที่ทำให้เกิดการใช้ปัญญาพร้อมกับทำให้ปัญญานั้นเจริญ งอกงามยิ่งขึ้น ซึ่งการสอนแบบโยนิโสมนสิการ สามารถนำมาเป็นรูปแบบการสอนในด้านการสื่อสาร ได้ เนื่องจากจะต้องใช้ความสามารถในการใช้ความคิดไตร่ตรอง เพื่อค้นหาความรู้ รวมทั้งแนวทางการ แก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกทางเดินที่ถูกต้อง

การคิดเป็นทักษะทางปัญญา เพราะเป็นการทำงานของสมอง ผู้เรียนจึงต้องได้รับการฝึก ทักษะการคิด (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2544) และในด้านจริยธรรม การสอนแบบโยนิโสมนสิการสามารถ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนได้ กล่าวคือ โยนิโสมนสิการ คือ การคิดเป็นหรือการคิดอย่าง ถูกต้อง เป็นการคิดที่ทำหน้าที่ชี้แนะและควบคุมการกระทำต่างๆ ของบุคคล การคิด เริ่มเข้ามา มี บทบาทเมื่อมนุษย์รับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม หากบุคคลคิดเป็นหรือคิดดี จะเลือกรับเป็นหรือเลือกรับ แต่สิ่งที่ดี ๆ ซึ่งเมื่อรับมาแล้ว จะเกิดการตีความเชื่อมโยงเพื่อตอบสนองออกมาเป็นการกระทำ ใน ขั้นตอนนี้จะมีสิ่งปรุงแต่งความคิดเข้ามาแทรก ได้แก่ อารมณ์ชอบ ชัง และอคติต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการ

คิดตีความ ซึ่งจะเชื่อมโยงต่อการกระทำด้วย ถ้าคิดเป็นหรือคิดโดยตระหนักรู้ถึงสิ่งที่ปรุ้งแต่งต่างๆ ก็ จะช่วยให้เกิดการคิดที่ถูกต้องขึ้นได้ จึงจะเกิดการตัดสินใจที่เหมาะสมได้ในที่สุด

นอกจากนี้หากมีการบูรณาการการวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเข้ากับกรณีศึกษา (case study) ซึ่งการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (case-based learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ นำเสนอเหตุการณ์ หรือสถานการณ์จริง ในรูปแบบสื่อที่หลากหลาย เพื่อจัดสถานการณ์ให้กับผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิด การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี หลักการในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจ ในการหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาให้กับกรณีศึกษานั้นๆ อย่างมีเหตุผล แล้วสรุปแนวทางการตัดสินใจ หรือวิธีแก้ปัญหาที่เห็นว่าดีที่สุดในที่สุด เหมาะสมที่สุด

นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาจะต้องนำเสนอปัญหาที่มีความซับซ้อน ให้ผู้เรียนได้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ หาแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งผู้สอนต้องมีการจัดเตรียมข้อมูล แนวทางการ แก้ปัญหา และโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นปัญหาร่วมกับผู้อื่น เพื่อเปิดมุมมองที่ หลากหลายของปัญหา และแนวทางในการตัดสินใจที่หลากหลายด้วย

ดังนั้นการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่จะต้องไปประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวในอนาคต ที่ควรได้รับการ ฝึกฝนเพื่อให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์และจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพที่เกิดขึ้นได้ดังเช่นที่ Huddleston (1998) กล่าวว่า การจะเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีนั้น สถาบัน การศึกษาจะต้องฝึกฝนผู้เรียนทั้งในด้านหลักการที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมรวมทั้งปฏิบัติกระบวนการ ตัดสินใจทางจริยธรรมในลักษณะของกรณีศึกษา (case study) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและ ประสบการณ์ในการตัดสินใจทางจริยธรรมได้ดีขึ้น

การตัดสินใจเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน อาจกระทำโดยบุคคลเพียง คนเดียว หรือเป็นกลุ่มบุคคลแล้วแต่ความเหมาะสมของกรณี ซึ่งการตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียว (Individual decision making) ใช้สำหรับการตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ที่ผู้ทำการตัดสินใจได้กำหนดไว้ ล่วงหน้าแล้ว หรือเรื่องเร่งด่วนฉุกเฉินที่ไม่มีเวลาพอสำหรับการปรึกษาหารือกับบุคคลอื่น ส่วนการ ตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคล (Group decision making) เป็นการตัดสินใจโดยให้ผู้ที่มีหน้าที่ที่จะต้อง ปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจ นั้น ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูล การตัดสินใจ โดยกลุ่มบุคคลนี้เหมาะสำหรับการตัดสินใจในเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อน หรือเรื่องที่ไม่มีความชัดเจน เพียงพอหรือยังขาดประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่มีความชำนาญทางด้านนั้นอย่างเพียงพอ จึง จำเป็นต้องฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ แล้วประมวลความคิดเห็นเหล่านั้นมา เป็นสิ่งกำหนดการตัดสินใจ

ด้านการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ เป็น การออกแบบการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสใหม่ให้กับวงการศึกษา การเรียนบนเว็บ (web-based learning) เป็นการนำเทคโนโลยีบนเว็บบอร์ดเว็บมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียนที่หลากหลายรูปแบบ ผู้เรียนสะดวกในการเรียน และสนองความต้องการที่แตกต่างกันของ ผู้เรียนแต่ละคน สอดคล้องกับแนวคิดการให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนบนเว็บ

(web-based learning) สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย และหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ที่กำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารมาใช้ในการศึกษาในหมวด 9 เทคโนโลยีการเพื่อการศึกษามาตรา 63-69 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาและการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้เว็บช่วยสอนจะมีวิธีการจัดที่แตกต่างไปจากการจัดการเรียนการสอนตามปกติ เพราะคุณลักษณะและรูปแบบของเว็บเป็นสื่อที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองซึ่งแตกต่างไปจากการจัดการเรียนการสอนด้วยสื่อแบบอื่นๆ จึงต้องคำนึงถึงการออกแบบระบบการสอนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของเว็บ เช่น การสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การสื่อสารระหว่างผู้เรียนที่กระทำได้แตกต่างไปจากการเรียนการสอนแบบเดิม เช่น การใช้เว็บช่วยสอนสามารถสื่อสารกันได้โดยผ่านเว็บโดยตรงในรูปแบบคุยกันในห้องสนทนา (Chat Room) การฝากข้อความบนกระดานอิเล็กทรอนิกส์หรือกระดานข่าวสาร (Bulletin Board) หรือจะสื่อสารกันโดยผ่านไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ก็สามารถกระทำได้ เว็บช่วยสอนเป็นการรวมเอาคุณลักษณะของเว็บโปรแกรมและเครื่องมือสื่อสารในระบบอินเทอร์เน็ตและการออกแบบระบบการเรียนการสอนเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นอย่างมีความหมายไม่เพียงแต่แหล่งข้อมูลเท่านั้น (ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2543)

นอกจากนี้ Ross and Schulz (1999) ได้กล่าวถึง ข้อได้เปรียบของการเรียนการสอนบนเว็บไว้ว่า บนเว็บมีการส่งเสริมความต้องการในการเรียนรู้รายบุคคล โดยที่แหล่งข้อมูลออนไลน์นั้นจะช่วยประหยัดเวลาในการค้นหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ส่งเสริมการสอน และส่งเสริมเรื่องแรงจูงใจของผู้เรียน ส่วนข้อเสียเปรียบคือ ผู้เรียนหรือผู้สอนอาจไม่ได้รับความรู้หรือข้อมูลตามต้องการ ในการเรียนการสอนบนเว็บนั้นจะต้องพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบค้นมากขึ้น และยังสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ไม่ได้ทั้งหมด จะต้องมีการพัฒนาสื่อผสมเพื่อนำเสนอเนื้อหาที่ให้ประสิทธิภาพดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กิดานันท์ มลิทอง (2543) กล่าวว่า การสอนบนเว็บสามารถขยายขอบเขตการเรียนรู้และโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนด้วยตนเอง มีการสื่อสารหลายช่องทางเพื่อช่วยเหลือในการเรียน รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการสื่อสารในสังคมและก่อให้เกิดการเรียนแบบร่วมมือ ส่วนข้อจำกัดของการเรียนการสอนบนเว็บนั้นผู้เรียนและผู้สอนอาจไม่ได้พบหน้ากัน อาจทำให้ผู้เรียนบางคนอึดอัด ไม่สะดวกในการเรียน ผู้สอนต้องใช้เวลา ในการเตรียมการสอนมาก ผู้สอนไม่สามารถควบคุมการเรียนได้ และผู้เรียนต้องรู้จักควบคุมตนเองในการเรียนจึงจะประสบความสำเร็จ

จากข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของการเรียนการสอนบนเว็บทำให้พบว่า การเรียนการสอนบนเว็บไม่ได้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนทุกคน ซึ่ง Palloff and Pratt (2001) กล่าวว่า การเรียนออนไลน์อาจมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนบางคน การเรียนออนไลน์จะต้องไม่บังคับผู้เรียน เพราะจะไม่เกิดประสิทธิภาพ ทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ นั่นก็คือ การเรียนแบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยการที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนและการเรียนบนเว็บ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของ

การจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด สอดคล้องกับ เกรแฮม (Charles R. Graham อ้างอิงจาก Bonk and Graham (2006)) กล่าวเปรียบเทียบว่า ในอดีต การเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ ก็แยกเป็นระบบใหญ่่ออกไปจากเทคโนโลยี ในขณะที่ช่วงนั้น เทคโนโลยีกำลังมีการขยายตัวสูงขึ้นมาก จนกระทั่งปัจจุบัน การผสมผสานเกิดขึ้น โดยในชั้นเรียนปกติ มีการนำเอาเทคโนโลยีมาร่วม และมีแนวโน้มที่จะเกิดระบบการผสมผสานกันในระดับสูงในอนาคต

การเรียนการสอนแบบผสมผสานถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (blended learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยการเลือกคุณลักษณะที่ดีของการเรียนการสอนในชั้นเรียน และคุณลักษณะที่ดีที่สุดของการเรียนการสอนออนไลน์เข้าด้วยกัน เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งการเรียนแบบออนไลน์ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม อีกทั้ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างอิสระ เป็นผู้เรียนที่กระฉับกระเฉง (active learner) และเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและบรรลุเป้าหมายของการเรียน (Allan (2007) ; Littlejohn and Pegler (2007) ; Bonk and Graham (2006) ; Thorne (2003))

จากงานวิจัยของ Johnson, McHugo, and Hall (2006) พบว่าการเรียนการสอนแบบผสมผสานในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้ รูปแบบการเรียนการสอนจะใช้แหล่งข้อมูลออนไลน์ เช่น เนื้อหาวิชา (learning content) เครื่องมือการเรียนรู้ร่วมกัน (collaboration tools) การประเมินผล (assessment) ควบคู่กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม เนื้อหาในบทเรียนออนไลน์จะครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม การออกแบบบทเรียนออนไลน์จะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในการให้ใกล้เคียงกับการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมโดยมีการถามปัญหา การมอบหมายงาน การให้คำปรึกษาและการทำโครงการ จาก การวิจัยพบว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เรียนได้มากกว่าการเรียนออนไลน์หรือการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการเรียนได้ตามความต้องการของผู้เรียนอย่างอิสระด้วยการเรียนแบบออนไลน์ โดยมีตัวต่อเป็นตัวคอยชี้แนะเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งการเรียนแบบนี้สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ สามารถพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจ “พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ” เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างรอบคอบ ใส่ใจในการพิจารณาในสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องเผชิญ และสามารถเลือกแนวทางในการตัดสินใจได้อย่างมีจริยธรรมและสามารถนำการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

คำถามในการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ควรมีองค์ประกอบ ขั้นตอนและกิจกรรมอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ระดับปริญญาบัณฑิต ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
5. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ภาคปกติ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ตัวแปรต้น คือ การเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
 - 3.2 ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง และความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาทฤษฎีวิชา 3013102 สื่อมวลชนกับสังคม ประกอบด้วยเนื้อหา เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ อิทธิพลหรือผลกระทบของสื่อมวลชน สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของสื่อมวลชน หลักการทางจริยธรรมของสื่อมวลชน แบบแผนทางจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน ตลอดจนอิทธิพลของสังคมที่มีต่อสื่อมวลชน จำนวน 9 สัปดาห์

สมมติฐานการวิจัย

การเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นการบูรณาการการเรียนการสอนบนเว็บ และการเรียนในชั้นเรียน โดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่บนเว็บมาเป็นที่กลางในการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์บนเว็บ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน จากการศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสานพบว่า การเรียนแบบผสมผสานส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น มีส่วนร่วมในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอภิปราย ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการเรียนในชั้นเรียน (Dodero, Fernandez, and Sanz (2003) ; Johnson et al. (2006) ; So and Brush (2008) ; กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ (2548) ; ทริลักษณ์ บานชื่น (2549) ; วิไลพร พรหมตา (2551) ; ปณิตา วรรณพิรุณ (2551)) ดังนั้น หากนำการเรียนการสอนแบบผสมผสานมาใช้กับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีความพร้อมทางด้านความรู้ความสามารถในการเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทอื่น ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการค้นคว้าหาข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิด และการอภิปราย กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้เรียนได้

การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่นำเสนอเหตุการณ์ สถานการณ์ โดยให้ข้อมูลรายละเอียดที่ ครบถ้วนสอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี หลักการในการวิเคราะห์และตัดสินใจ (Ward, 1998) โดยผู้เรียนมีการค้นหา รวบรวมข้อมูลจากเรื่องเล่า หรือสถานการณ์นั้นๆ ตอบคำถามจากกรณีศึกษา นำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจในการหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาให้กับกรณีศึกษานั้นๆ อย่างมีเหตุมีผล แล้วสรุปแนวทางการตัดสินใจ หรือวิธีแก้ปัญหาที่เห็นว่าดีที่สุดเหมาะสมที่สุด และอำนวยความสะดวกมากกว่าแนวทางหรือวิธีแก้ปัญหาอื่น ๆ เป็นการสอนที่ต้องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกันเอง (Silverman, Welty, and Lyon (1992) ; ประกอบ คุปรัตน์ (2537) ; ทิศนา ขวมนณี (2551)) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับหลายสาขาวิชา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ อภิปราย ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ และพิจารณาทางเลือกได้ดี Ward (1998)

Flynn and Klein (2001) ; Choi and Lee (2009) ; นาถวดี นันทาภินัย (2546) ; นิตยา โสรีกุล (2547) ดังนั้น หากนำการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษามาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ก็จะมีส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ยังเป็นส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ เป็นการสอนที่นำวิธีคิดตามแนวพุทธธรรม ที่เรียกว่า โยนิโสมนสิการมาสอนโดยการสอดแทรกกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นให้ ผู้เรียนได้ฝึกการคิดโดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ และคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด มุ่งเน้นการฝึกผู้เรียนให้ใช้ความคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่างๆ อย่างตื้นๆ หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น (สุมน อมรวิวัฒน์ (2530) ; พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุต.โต) (2543ข) ; ทิศนา แคมมณี (2551)) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้น มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ รู้จักคิดวิเคราะห์แยกแยะ (ศุภวรรณ ศุภกิจวัฒนา (2550) ; วัลลิกา ฉลากบาง (2548) ; ศิริทรัพย์ สุขกระจำจ (2548)) ดังนั้น หากนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษา ก็จะมีส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพการคิดไตร่ตรอง วิเคราะห์แยกแยะ พิจารณาอย่างมีจริยธรรมวิชาชีพได้ สามารถเลือกและนำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและชัดเจน

จากทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน จะมีคะแนนการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การเรียนการสอนแบบผสมผสาน หมายถึง การบูรณาการการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) กับการเรียนออนไลน์ (Online) โดยใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน ทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) เพื่อช่วยเติมเต็มการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างเต็มตามศักยภาพ ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวก ได้แก่ อีเมล (e-mail) ห้องสนทนา (chat room) กระดานสนทนา (webboard) วิกี (Wiki) ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนบนเว็บ และการเรียนในห้องเรียน (Face to Face) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพูดคุย อภิปราย ในชั้นเรียนปกติ

2. การเรียนด้วยกรณีศึกษา หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่นำเสนอเหตุการณ์ สถานการณ์ ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการพิจารณาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3. วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หมายถึง เป็นวิธีคิดตามแนวพุทธธรรม ที่เรียกว่าโยนิโสมนสิการเป็นการคิดแบบวิเคราะห์และประเมินค่าและแก้ปัญหาประกอบกัน มี 5 วิธี ได้แก่ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) วิธีคิดแบบบอริยสังหรือคิดแบบแก้ปัญหา 4) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และ 5) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นความสามารถในการคิดพิจารณาสถานการณ์ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งอย่างรอบคอบ ต่อเนื่องเป็นลำดับตามเหตุและผล ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผล

4. ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสถานการณ์ ปัญหา และระบุประเด็นที่ขัดแย้ง นำประเด็นที่ขัดแย้ง มาอภิปราย วิเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุผล ระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สัมพันธ์กับปัญหาและหลักจริยธรรม พิจารณาเลือกหลักจริยธรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อประเมินกรณีศึกษาก่อนการตัดสินใจ

5. ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ หมายถึง ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริง นิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแสวงหาข้อมูล ตลอดจนการเลือกหลักการทางจริยธรรมและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน หลักการเลือกความภักดีที่ส่งผลต่อการนำเสนอข่าว เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่แนวทางการเสนอข่าว สามารถตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนที่จำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความถูกต้องแม่นยำ และสิทธิส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

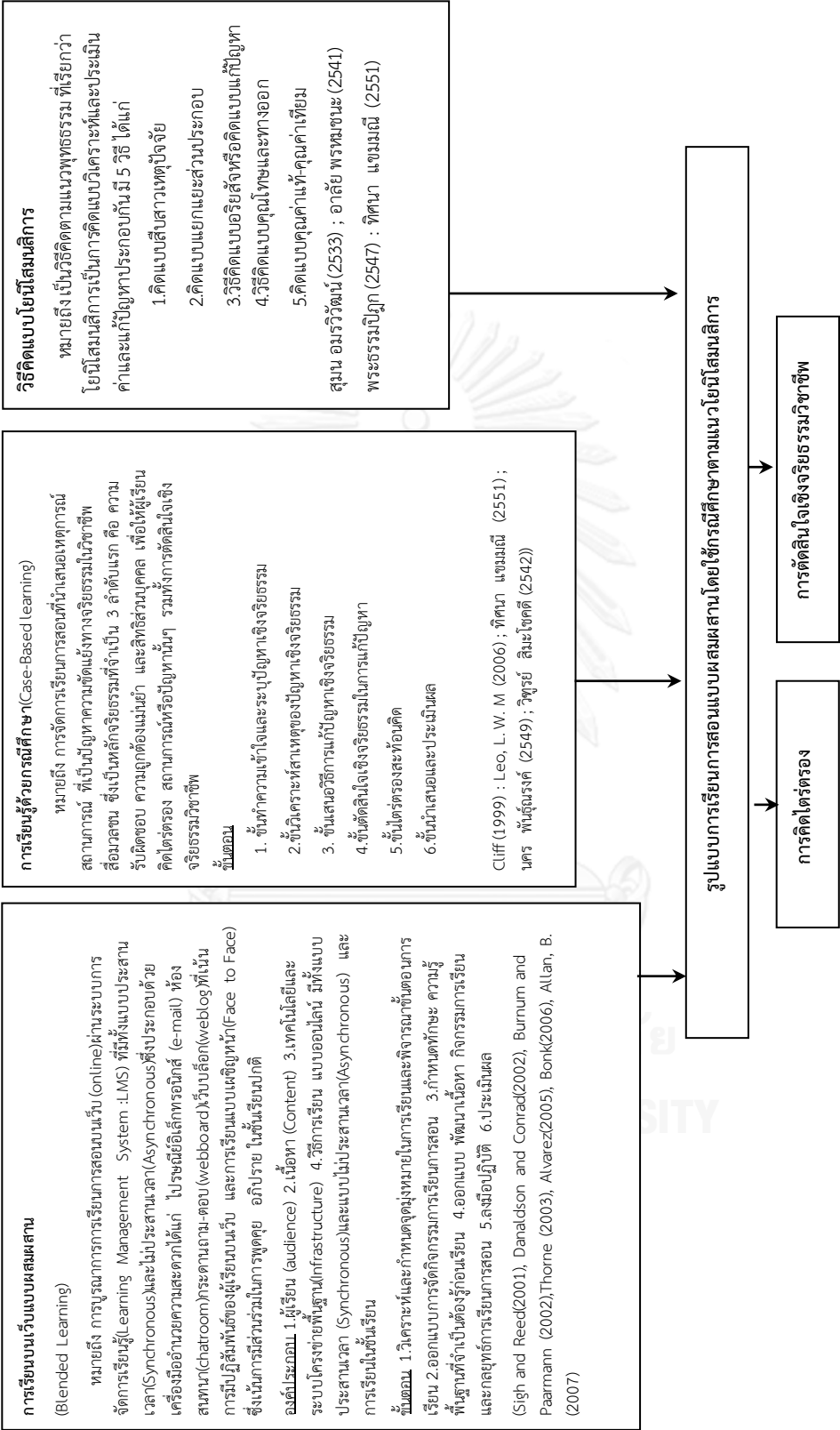
1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เป็นต้นแบบสำหรับการนำไปใช้ในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาผลการเรียนรู้ (learning outcome) ของผู้เรียนในระดับปริญญาบัณฑิตด้านจริยธรรม

3. ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ สำหรับผู้เรียนในระดับปริญญาบัณฑิตเพื่อพัฒนาพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

4. เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนแก่นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคตได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนด้วยกรณีศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวข้องกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดไตร่ตรอง

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

1.1 ความหมายของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

นักการศึกษาหลายท่าน Miner and Hofmann (2009) ; Allan (2007) ; (Littlejohn & Pegler, 2007) ; Bonk and Graham (2006) ; Thorne (2003) ; จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2554) ให้ความหมายของการเรียนการสอนแบบผสมผสานไว้หลายแนวคิด สรุปได้ว่า

การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอน โดยการเลือกคุณลักษณะที่ดีที่สุดของการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และคุณลักษณะที่ดีที่สุดของการเรียนการสอนออนไลน์ (Online) เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการผสมผสานระบบการเรียน (Learning Systems) ที่หลากหลายเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยรวมนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งการเรียนแบบออนไลน์และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม อีกทั้งเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนให้มีความท้าทายและตอบสนองความต้องการรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระ เกิดการเรียนรู้ที่กระฉับกระเฉง (active learning) สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่กระฉับกระเฉง (active learner) ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและบรรลุเป้าหมายของการเรียน เป็นการผสมผสานการเรียนและการสอนที่ดีที่สุดในปัจจุบันและสามารถลดเวลาในการเข้าห้องเรียนได้

1.2 องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

นักการศึกษา นักออกแบบการเรียนการสอน ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสานไว้ ดังนี้

Allan (2007) ได้เสนอเครื่องมือและเทคโนโลยีของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย
 - 1.1 Power point
 - 1.2 Interactive Whiteboards
 - 1.3 Audience response systems
2. เทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารเสมือน ประกอบด้วย
 - 2.1 Asynchronous เช่น e-mail, discussion board, weblogs
 - 2.2 Synchronous เช่น chat, Skype, Videoconferencing
3. เทคโนโลยีสังคมเครือข่าย (social-networking software) ประกอบด้วย
 - 3.1 Instant messaging and phone calls
 - 3.2 Podcast
 - 3.3 Social-networking sites เช่น MySpace, Friendster, Facebook
 - 3.4 Video clips
 - 3.5 Virtual tours
 - 3.6 Virtual worlds
4. E-learning systems ประกอบด้วย
 - 4.1 Virtual learning environments (VLEs)
 - 4.2 Conferencing systems
 - 4.3 Group collaboration software
 - 4.4 Group sites
5. Mobile learning or m-learning

Rovai and Jordan (2004) กล่าวว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การผสมผสานสื่อผสมและทรัพยากรเสมือนในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (blended multimedia and virtual internet resource) ประกอบด้วย
 - 1.1 วิดิทัศน์ หรือดีวีดี (video/DVD)
 - 1.2 การทัศนศึกษาเสมือน (virtual field trips)

1.3 เว็บไซต์แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive websites)

1.4 ซอฟต์แวร์ (software packages)

1.5 สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (broadcasting)

2. การผสมผสานโดยใช้ Classroom Websites ในการสร้างสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน สำหรับประกาศงานที่มอบหมาย รับ-ส่ง การบ้าน การทดสอบ การประกาศผลการเรียน และนโยบายของชั้นเรียน เป็นต้น โดยผู้สอนอาจจะสร้างเว็บไซต์เพื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง หรืออาจจะทำการเชื่อมโยง (link) ไปยังเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องก็ได้ นอกจากนี้ (Schmidt, 2002) ได้เสนอว่า การที่เว็บไซต์สำหรับการเรียนการสอน (Web-Enhanced Classroom) เพื่อให้การเรียนประสพผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1. การบริหารจัดการ (Administration)

2.2. การประเมินผล (Assessment)

2.3. เนื้อหา (Content)

2.4. ชุมชน (Community)

3. การผสมผสานโดยใช้ระบบบริหารจัดการหลักสูตร (Course Management Systems) ในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ผู้สอนใช้ระบบบริหารจัดการหลักสูตร (Course Management Systems: CMS) เพื่อช่วยในการติดต่อสื่อสารและการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เช่น การแจกเอกสารประกอบการสอน การกำหนดวันสุดท้ายของการส่งงานที่มอบหมาย การรวบรวมงานที่มอบหมาย (Schmidt, 2002) การประกาศงานที่มอบหมายล่วงหน้า การประกาศต่าง ๆ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้เรียนเป็นรายบุคคล การแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดการสอน และนโยบายในการให้ระดับผลการเรียน เป็นต้น

4. การผสมผสานโดยใช้การสนทนาแบบประสานเวลาและต่างเวลา (Synchronous and Asynchronous Discussions) จากรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่เป็น การผสมผสานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมกับการเรียนแบบออนไลน์เข้าด้วยกัน การใช้เทคโนโลยีของการเรียนแบบออนไลน์เพื่อเข้ามาเสริมในส่วนของสิ่งแวดล้อมในการเรียนแบบเผชิญหน้าคือการประยุกต์ใช้การติดต่อสื่อสารผ่านการสนทนาแบบประสานเวลาและต่างเวลา (Synchronous and Asynchronous Discussions) โดยผู้สอนเป็นกำหนดหัวข้อในการสนทนา ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกระหว่างการสนทนา พยายามจัดบรรยากาศในการเรียนให้เสมือนกับการสนทนาการระหว่างผู้เรียนในห้องเรียน

นอกจากนี้ Thorne (2003) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน โดยแบ่งองค์ประกอบของการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน เป็น 12 กลุ่ม จัดเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านออนไลน์ (online) 6 กลุ่ม และองค์ประกอบด้านออฟไลน์ (offline) 6 กลุ่ม ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านออฟไลน์ (offline) มี 6 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 ด้านการเรียนรู้ในที่ทำงาน (Workplace Learning) ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้จัดการเรียนการสอนต้องเป็นผู้พัฒนาการเรียนการสอน (manager as developer)
 - 1.1.2 การเรียนรู้ในขณะที่ปฏิบัติงาน (learning on the job)
 - 1.1.3 การเรียนแบบโครงการ (projects)
 - 1.1.4 การฝึกงาน (apprenticeships)
 - 1.1.5 การติดตามผล (shadowing)
 - 1.1.6 การมอบหมายงาน (placements)
 - 1.1.7 การตรวจงานที่มอบหมาย (site visits)
 - 1.2 ด้านผู้สอน ผู้ชี้แนะหรือที่ปรึกษาในชั้นเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face tutoring, coaching or mentoring) ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ผู้สอน (tutoring)
 - 1.2.2 ผู้ชี้แนะ (coaching)
 - 1.2.3 ที่ปรึกษา ติดตาม (mentoring)
 - 1.2.4 การประเมินผลแบบ 360 องศา (360 degree feedback)
 - 1.3 ด้านห้องเรียนแบบดั้งเดิม (Classroom) ประกอบด้วย
 - 1.3.1 การสอนแบบบรรยาย หรือการนำเสนอ (lectures/presentations)
 - 1.3.2 การสอน นำเสนอเนื้อหาบทเรียน (tutorials)
 - 1.3.3 การฝึกปฏิบัติ (workshops)
 - 1.3.4 การสัมมนา (seminars)
 - 1.3.5 การแสดงบทบาทสมมติ (role play)
 - 1.3.6 สถานการณ์จำลอง (simulations)
 - 1.3.7 การประชุม (conferences)
 - 1.4 ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ (Distributable print media) ประกอบด้วย
 - 1.4.1 หนังสือ (books)
 - 1.4.2 นิตยสาร (magazines)
 - 1.4.3 หนังสือพิมพ์ (newspapers)
 - 1.4.4 สมุดฝึกหัด (workbooks)
 - 1.4.5 วารสาร (keeping a journal)
 - 1.4.6 แบบบันทึกการเรียนรู้ Review / learning logs

- 1.5 ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Distributable electronic media) ประกอบด้วย
 - 1.5.1 เทปคาสเซต (audio cassettes)
 - 1.5.2 ซีดี (audio CD)
 - 1.5.3 วิดีโอเทป (videotape)
 - 1.5.4 ซีดีรอม (CD-ROM)
 - 1.5.5 ดีวีดี (DVD)
- 1.6 ด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Broadcast media) ประกอบด้วย
 - 1.6.1 วิทยุโทรทัศน์ (TV)
 - 1.6.2 วิทยุกระจายเสียง (radio)
 - 1.6.3 โทรทัศน์แบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive TV)
2. องค์ประกอบด้านออนไลน์ (online) มี 6 กลุ่ม ได้แก่
 - 2.1 ด้านเนื้อหาการเรียนแบบออนไลน์ (Online learning content) ประกอบด้วย
 - 2.1.1 แหล่งทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการเรียน (simple learning resources)
 - 2.1.2 การปฏิสัมพันธ์สำหรับเนื้อหาทั่วไป (interactive generic content)
 - 2.1.3 การปฏิสัมพันธ์สำหรับเนื้อหาเฉพาะด้าน (interactive customised content)
 - 2.1.4 การสนับสนุนด้านการปฏิบัติ (performance support)
 - 2.1.5 สถานการณ์จำลอง (simulations)
 - 2.2 ด้านผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์, ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่ปรึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (e-tutoring, e-coaching or e-mentoring) ประกอบด้วย
 - 2.2.1 ผู้สอนอิเล็กทรอนิกส์ (e-tutoring)
 - 2.2.2 ผู้ชี้แนะอิเล็กทรอนิกส์ (e-coaching)
 - 2.2.3 ผู้ตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์ (e-mentoring)
 - 2.2.4 การให้ผลป้อนกลับแบบ 360 องศา (360 degree feedback)
 - 2.3 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันแบบออนไลน์ (Online Collaborative learning) ประกอบไปด้วย
 - 2.3.1 การร่วมมือแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ได้แก่ อีเมล (e-mail) กระดานข่าว (bulletin boards)
 - 2.3.2 การร่วมมือแบบประสานเวลา (Synchronous) ได้แก่ การพูดคุยแบบพิมพ์ (text chat) การใช้ข้อมูลร่วม (application sharing) การประชุมโดยใช้เสียง (audio conferencing) การประชุมผ่านวิดีโอ (video conferencing) และ ห้องเรียนเสมือน (virtual classrooms)

- 2.4 ด้านการจัดการความรู้แบบออนไลน์ (Online Knowledge management) ประกอบด้วย
- 2.4.1 การสืบค้นโดยใช้ฐานความรู้ (searching knowledge bases)
 - 2.4.2 แหล่งข้อมูล (data mining)
 - 2.4.3 การจัดเก็บเอกสารและการเรียกค้นข้อมูล (document and file retrieval)
 - 2.4.4 การซักถามผู้เชี่ยวชาญ (ask an expert)
- 2.5 ด้านเว็บไซต์ (The Web) ประกอบด้วย
- 2.5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล (search engines)
 - 2.5.2 เว็บไซต์ (websites)
 - 2.5.3 กลุ่มผู้ใช้งาน (user groups)
 - 2.5.4 เว็บไซต์ด้านธุรกิจ (e-commerce sites)
- 2.6 ด้านการเรียนผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile learning) ประกอบด้วย
- 2.6.1 การเรียนผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์แบบแลปทอป (laptops)
 - 2.6.2 การเรียนผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดพกพา (PDAs)
 - 2.6.3 การเรียนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (mobile phones)

ใจทิพย์ ณ สงขลา (2550) ได้อธิบายองค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสาน ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงได้แก่

1. ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ จำนวนผู้เรียน ทักษะทางเทคโนโลยีของผู้เรียน ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ลักษณะการเรียนรู้ (Learning Style) ช่วงระยะเวลาของผู้เรียน ความพร้อมและความยืดหยุ่นของเวลาของผู้เรียน และแรงจูงใจของผู้เรียน
2. ปัจจัยด้านลักษณะของเนื้อหา/สาระ ความเป็นรูปธรรม ความชัดเจนของเนื้อหา (Explicit) ความทันสมัย และความคงทนของเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนรู้ สาระหรือความรู้ เน้นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย หรือทักษะพิสัย ซึ่งอาจทำให้เกิดความจำเป็นในการใช้ห้องปฏิบัติการ
3. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น ๆ การตัดสินใจเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะต้องพิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสมของแหล่งการผลิต ทักษะและทรัพยากรในทีมงานการผลิต สภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น และเงื่อนไขของเวลาในการผลิตเนื้อหา รวมทั้งวิธีการเผยแพร่
4. ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ในบางครั้ง แม้ว่าลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนมีความซับซ้อน สมควรที่จะต้องใช้ปฏิสัมพันธ์ที่มีผู้เรียนเกี่ยวข้องแทนที่การใช้เพียงเทคโนโลยี แต่งบประมาณในการจัดการเรียนการสอนนั้น ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้การออกแบบการเรียนแบบผสมผสานเกิดขึ้นตามความเหมาะสม

จินตวิรั คลัยสังข์ และ ประกอบ กรณีกิจ (2552) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 หลัก ได้แก่

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Courseware) เป็นเนื้อหาสาระที่นำเสนอในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นสื่อประสม โดยเน้นการออกแบบที่ใช้วิธีการ กลยุทธ์ และการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนโดยทันทีในการนำเสนอ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตามความต้องการ ตลอดจนอาจมีแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ (ถนอมพร (ตันติพิพัฒน์) เลาฮอร์ลแสง (2545) ; ใจทิพย์ ฦ สงขลา (2550))

2. ระบบจัดการเรียนรู้ (LMS : Learning Management System) คือ โปรแกรมบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมาจัดการให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับแหล่งข้อมูล ทั้งนี้จะช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและใช้งานได้ง่าย โดยมีเครื่องมือทางด้านการจัดการ การปรับปรุง การควบคุม การสำรองข้อมูล การสนับสนุนข้อมูล การบันทึกสถิติ ผู้เรียน และการประเมินผล ตลอดจนการตรวจให้คะแนนผู้เรียน ซึ่งผู้ใช้สามารถเรียกใช้เครื่องมือเหล่านี้ผ่านโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ (ถนอมพร (ตันติพิพัฒน์) เลาฮอร์ลแสง (2545) ; ใจทิพย์ ฦ สงขลา (2550))

3. การติดต่อสื่อสาร (Communication) เครื่องในการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ติดต่อสอบถาม ปรีกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่นๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ แบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) โดย ใจทิพย์ ฦ สงขลา (2550) ได้เสนอเครื่องมือที่ช่วยในการติดต่อสื่อสารและสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้บนออนไลน์ ได้แก่ แชท โปรชณีย์อิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มข่าว กระดานอภิปรายและกระดานประกาศ บล็อก และวิกิ เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 แชท (Chat) เป็นการสื่อสารแบบประสานเวลา ซึ่งเหมาะกับการแลกเปลี่ยนสารสนเทศในกลุ่มเดียวกัน และสามารถทบทวนไฟล์การสนทนากลุ่มได้

3.2 โปรชณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เป็นการสื่อสารและไม่ประสานเวลา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ ติดต่อสื่อสารกับผู้สอนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้โดยส่งข้อความในรูปแบบจดหมาย พร้อมทั้งแนบไฟล์ไปยังพื้นที่ส่วนตัวของผู้รับ จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการปรึกษารายบุคคล การส่งงานและการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

3.3 กลุ่มข่าว (Listserv) เป็นการสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา โดยใช้โปรชณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างกลุ่มความความสนใจที่ตรงกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน โดยซอฟต์แวร์ Listserv จะช่วยทำสำเนาจดหมายไว้ทำให้สามารถสืบค้นย้อนหลังได้

3.4 กระดานอภิปรายและกระดานประกาศ (Discussion Board and Bulletin Board) เป็นการสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา ซึ่งสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนประกาศข้อความ ไฟล์

และสารสนเทศ ในพื้นที่ที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ และผู้สอนและผู้เรียนสามารถโต้ตอบหรือดาวน์โหลดไฟล์เหล่านั้นได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถติดตามการสนทนาโต้ตอบในประเด็นที่ต้องการได้

3.5 บล็อก (Blog) เป็นการสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนเขียนบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน และเปิดโอกาสให้ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับเสนอข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำแนบไปกับบันทึกนั้นได้

3.6 วิกี (Wiki) เป็นการสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนและกลุ่มสามารถสร้างและแก้ไขเอกสารร่วมกัน ซึ่งสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยผู้สอนอาจใช้เครื่องมือการติดต่อสื่อสารอื่นร่วมด้วย เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมมืออภิปรายและตดผลึกความคิดได้

4. การประเมินผลการเรียน (Assessment and Evaluation) ในการเรียนแบบผสมผสาน บางรายวิชาจำเป็นต้องวัดระดับความรู้ก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในบทเรียนหรือหลักสูตรที่เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งจะทำให้การเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเข้าสู่บทเรียนในแต่ละหลักสูตรก็จะมีการสอบย่อยท้ายบท (Quiz) และการสอบใหญ่ก่อนที่จะจบหลักสูตร (Final Examination) ระบบการจัดการเรียนรู้จะเรียกข้อสอบที่จะใช้มาจากกระบบบริหารคลังข้อสอบ ซึ่งเป็นส่วนย่อยที่รวมอยู่ในระบบจัดการการเรียนรู้ (ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ และ จินตวีร์ มั่นสกุล (2550) ; ศรีศักดิ์ จามรมาน อุทุมพร จามรมาน และ จินตวีร์ มั่นสกุล (2549)) โดยมีข้อสอบหลายรูปแบบให้ผู้สอนเลือกใช้ ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้วระบบจัดการการเรียนรู้จะสามารถสร้างข้อสอบได้อย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบเติมคำตอบ และแบบจับคู่

เมื่อนำองค์ประกอบทั้ง 4 มาประกอบเข้าด้วยกันแล้วระบบจะทำงานประสานกันได้อย่างลงตัว ทั้งนี้ผู้ออกแบบการสอนจะต้องคำนึงถึงความสามารถและบริการที่หลากหลายของอินเทอร์เน็ต ตลอดจนศาสตร์ด้านการศึกษา แล้วนำคุณสมบัติและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่ผู้สอนควรนำมาพิจารณาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบการประเมินด้วยดังนี้ 1) จำนวนครั้งการเข้าเรียนในห้องเรียน หรือบทเรียนออนไลน์หรือการเข้าร่วมกิจกรรมบนออนไลน์ 2) เวลาที่ใช้ในแต่ละบทเรียน 3) ความถี่ในการแสดงความคิดเห็นหรือการอภิปราย เช่น ความถี่ในการอภิปรายในห้องเรียนหรือในกระดานอภิปราย เป็นต้น 4) คุณภาพของการแสดงความคิดเห็นหรือการอภิปราย 5) การบ้านและงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งรวมถึงโครงการต่างๆ ด้วย 6) คุณภาพของการเขียนบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน และ 7) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์

จากการศึกษาองค์ประกอบของการเรียนแบบผสมผสานที่มีนักการศึกษากล่าวไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบผสมผสานในที่นี้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียน (Audience) ที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้และบุคลิกภาพ

2. เนื้อหา (Content) เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความแตกต่างกัน การออกแบบการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด

3. รูปแบบการเรียน

3.1 การเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) เป็นการเรียนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในสถานที่เดียวกัน ในเวลาเดียวกัน

3.2 การเรียนออนไลน์ (Online) เป็นการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยี ซึ่งมีทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous)

4. เทคโนโลยีและระบบโครงข่ายพื้นฐาน ประกอบด้วย

4.1 การเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อรับและส่งข้อมูลในการเรียนการสอน

4.2 ระบบการจัดการเรียนรู้

4.3 เครื่องมือสื่อสารออนไลน์

1.3 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

Carman (2002) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ว่ามีองค์ประกอบที่มีการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบออนไลน์และการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. เหตุการณ์สด (live events)

ประกอบด้วย instructor-led events การบรรยายในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม (traditional lectures) การประชุมผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (video conferences) และการสนทนาแบบประสานเวลา (synchronous chat sessions) โดยเน้นกิจกรรมและรูปแบบปฏิสัมพันธ์แบบประสานเวลา

2. การเรียนด้วยตนเอง (self-paced learning)

โดยการจัดการกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและการออกแบบเนื้อหาให้สอดคล้องกับประสบการณ์ในการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองตามความสามารถส่วนบุคคล เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต บทเรียนบนเว็บ และซีดีรอมเพื่อการสอน (CD-ROM-based tutorial) เป็นต้น

3. การเรียนแบบร่วมกัน (collaboration)

การเรียนแบบร่วมกันสำหรับการเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน มุ่งเน้นการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับที่ปรึกษา เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ห้องสนทนา กระดานเสวนา โดยใช้กิจกรรมการอภิปรายแบบร้อยเรียง (threaded discussions) และเทคนิคการคิดร่วมกัน (come to think of it)

4. การวัดและการประเมินผล (assessment)

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของการเรียน ประกอบด้วย การทดสอบ การสอบโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า (quizzes) การตัดสินผลการเรียน การให้ผลป้อนกลับในเชิงลึก (narrative feedback) และการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (portfolio evaluations)

5. อุปกรณ์สนับสนุน (performance support materials)

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลอ้างอิง (reference material) ทั้งทางกายภาพ (Physical) และแหล่งอ้างอิงเสมือน (Virtual) คำถามที่ถูกรวบรวมขึ้น (FAQ forums) และการจัดการความรู้แบบออนไลน์ ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการส่งผ่านความรู้ การเก็บ การจดจำ และการค้นคืนความรู้ของผู้เรียน (retention and transfer)

NITT (อ้างถึงใน Valiathan (2002)) จัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะ (skill-driven learning) เป็นการผสมผสานระหว่างการเรียนตามอัตราเร็วในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน (self-paced learning) กับการสอนโดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนในการเรียนเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการเรียน

2. การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านเจตคติ (attitude-driven learning)

3. การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านความสามารถ (specific behaviors) เป็นการผสมผสานเครื่องมือที่ใช้ในการสนับสนุนการสร้าง การจัดองค์ความรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

การจัดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะ การพัฒนาการเรียนรู้ด้านเจตคติ และการพัฒนาการเรียนรู้ด้านความสามารถ ตามแนวคิดของ Valiathan (2002) สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เทคนิคและเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่เน้นด้านทักษะ (Skill-driven learning) ตามแนวคิดของ Valiathan (2002)

รายการ	ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (Technology-based techniques)	ไม่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (Non-Technology-based techniques)
การประกาศ (announcement)	-ระบบบริการจัดการเรียนรู้ (LMS) -การแจ้งเตือนผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail push)	-จดหมาย -โทรศัพท์
การแจ้งภาพรวมในการ เรียน (overview session)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -การสัมมนาผ่านระบบเครือข่าย อิเล็กทรอนิกส์ (webinar)	-การเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม (traditional classroom)
การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-paced learning)	-การเรียนรู้บนเว็บ (web-based tutorial) -หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-books) -ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (EPSS) -สถานการณ์จำลอง (simulations)	-บทความ -หนังสือ -การสอนงาน (job-aids) -การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน (on-the-job training)
การตอบข้อซักถาม (Query resolution)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -คำถามที่ถามบ่อย (FAQ) -โปรแกรมสนทนาแบบประสานเวลา (instant messenger)	-การประชุมแบบเผชิญหน้า
การสาธิต (demonstration)	-การประชุมผ่านเว็บ -สถานการณ์จำลอง	-การเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม
-การฝึกปฏิบัติ (practice)	-สถานการณ์จำลอง	-การมอบหมายงานในสมุดฝึกหัด (workbook assignment)
-การแจ้งผลป้อนกลับ (feedback)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์	-การประชุมแบบเผชิญหน้า -ใบรายงานผลการเรียน (print report)
การจบบทเรียน (closing session)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -การสัมมนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (webinar)	-การเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม
การรับรองผลการเรียน (certification)	-การทดสอบผ่านเว็บ (web-based test)	-การทดสอบในห้องเรียน (print test)

ตารางที่ 2 เทคนิคและเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่เน้นด้านเจตคติ (Attitude-driven learning) ตามแนวคิดของ Valiathan (2002)

องค์ประกอบ	ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (Technology-based techniques)	ไม่ใช่เทคโนโลยีเป็นฐาน (Non-Technology-based techniques)
การประกาศ (announcement)	-ระบบบริการจัดการเรียนรู้ (LMS) -การแจ้งเตือนผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail push)	-จดหมาย
การแจ้งภาพรวมในการเรียน (overview session)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -การสัมมนาผ่านระบบเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ (webinar)	-การเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม (traditional classroom)
การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-paced learning)	-การเรียนรู้บนเว็บ (web-based tutorial) -หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-books) -ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ (EPSS) -สถานการณ์จำลอง (simulations)	-บทความ -หนังสือ -สมุดฝึกหัด (workbooks)
การตอบข้อซักถาม (Query resolution)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -คำถามที่ถามบ่อย (FAQ) -โปรแกรมสนทนาแบบประสานเวลา (instant messenger)	-การประชุมแบบเผชิญหน้าร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ (face-to-face meeting with expert)
การประเมินผล (assessment)	-สถานการณ์จำลอง (simulations)	การทดสอบ (print test)
การเรียนรู้ร่วมกัน (collaborative session)	-การสัมมนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (webinar) -การสนทนาออนไลน์ (chat)	-บทบาทสมมุติกับเพื่อน (role-playing with peers)
การฝึกปฏิบัติ (practice)	-สถานการณ์จำลอง (simulations)	-บทบาทสมมุติกับเพื่อน (role-playing with peers)
ผลป้อนกลับและการจบ บทเรียน (feedback and closing session)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -การสัมมนาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (webinar)	-การเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิม

ตารางที่ 3 เทคนิคและเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่เน้นด้านความสามารถ (Competency-driven learning) ตามแนวคิดของ Valiathan (2002)

องค์ประกอบ	ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (Technology-based techniques)	ไม่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน (Non-Technology-based techniques)
การชี้แนวทางในการเรียน (assign guides or mentors)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์	-โทรศัพท์
การสร้างชุมชนการเรียนรู้ (create a community)	-พื้นที่บนอินเทอร์เน็ตหรือ อินทราเน็ต	-การเรียนรู้เป็นกลุ่ม
การฝึกปฏิบัติ (practice)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -เวทีกิปราย (discussion forums) -สถานการณ์จำลอง (simulations)	-การประชุมแบบเผชิญหน้า (face-to- face meeting) -การฝึกปฏิบัติการ (workshop) -โทรศัพท์
การอภิปราย (hold discussion)	-เวทีกิปราย -การสนทนา (chat)	-การประชุมแบบเผชิญหน้า -ฝึกปฏิบัติการ -โทรศัพท์
การลงข้อสรุปเกี่ยวกับ ปัญหา (resolve queries)	-จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ -โปรแกรมสนทนาแบบประสาน เวลา (instant messenger)	-การประชุมแบบเผชิญหน้า
การรวบรวมข้อมูล การเรียนรู้ (capture learning)	-การเก็บรวบรวมข้อมูลในการ เรียนโดยใช้ LMS/LCMS	-เอกสารทางราชการ (white papers)

1.4 ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

The Training Place (2004) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยพัฒนาจากรูปแบบการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์และวางแผน (Analysis and Planning) ประกอบด้วย
 - 1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียน การปฏิบัติการ องค์กร รูปแบบการเรียน และความต้องการของระบบ เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.2 วิเคราะห์ทรัพยากรที่สนับสนุนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1.3 วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การวางแผน การนำไปใช้ การทดสอบ และการประเมินผล
- 1.4 การวิเคราะห์แผนงาน กระบวนการทำงาน การนำไปใช้ในภาพรวม เพื่อนำไปสู่การสร้างวงจรในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบกระบวนการทำงานที่วางไว้
- 1.5 การวิเคราะห์ความต้องการขององค์กร
2. ขั้นตอนการออกแบบ (Design solutions)
 - 2.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objectives)
 - 2.2 การออกแบบให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน (personalization)
 - 2.3 การออกแบบประเภทของการเรียนรู้ (taxonomy)
 - 2.4 การออกแบบบริบทที่เกี่ยวข้อง (Local Context) ได้แก่ บ้าน การทำงาน (On-The-Job) การปฏิบัติ (Practicum) ห้องเรียน / ห้องปฏิบัติการ และการเรียนแบบร่วมมือ (Collaboration)
 - 2.5 การออกแบบผู้เรียน (Audience) ได้แก่ การเรียนด้วยการทำตนเอง (Self-Directed) การเรียนแบบเพื่อช่วยเพื่อน (Peer-to-Peer) การเรียนแบบผู้ฝึกสอนและผู้เรียน (Trainer-Learner) การเรียนแบบผู้แนะนำกับผู้เรียน (Mentor-Learner) และ Mgr-Learner
3. ขั้นตอนการพัฒนา (Development) แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงองค์ประกอบของการออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานขั้นการพัฒนา (The Training Place, 2004)

องค์ประกอบแบบไม่ผสมผสาน เวลา(Asynchronous)	องค์ประกอบแบบผสมผสานเวลา (Synchronous)	องค์ประกอบแบบ เผชิญหน้า (Face-to-Face)
- ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	- การประชุมผ่านเสียง (Audio conferencing)	- ห้องเรียนแบบดั้งเดิม (Classroom)
- กระดานข้อความ (Message Boards)	- การประชุมผ่านวิดีโอ (Video conferencing)	- ห้องปฏิบัติการ (Labs)
- เวทีสนทนาและการสนทนาแบบปฏิสัมพันธ์ (Forums & Interactive chats)	- การประชุมผ่านดาวเทียม (Satellite conferencing)	- การพบปะ (Meetings)
- เครื่องมือที่ใช้องค์ความรู้เป็นพื้นฐาน (Knowledge based Performance tools)	- Online breakout rooms and labs	- การประชุม (Conferences)
- EPSS	- ห้องเรียนเสมือน (Virtual classrooms)	- มหาวิทยาลัย
	- การประชุมผ่านระบบออนไลน์ (Online conferencing)	- ที่ปรึกษา (Mentors)
		- การเรียนแบบเพื่อช่วยเพื่อน (Peer-to-Peer)

ตารางที่ 4 แสดงองค์ประกอบของการออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน
 ขั้นการพัฒนา (The Training Place, 2004) (ต่อ)

องค์ประกอบแบบไม่ผสมเวลา (Asynchronous)	องค์ประกอบแบบผสมเวลา (Synchronous)	องค์ประกอบแบบ เผชิญหน้า (Face-to-Face)
<ul style="list-style-type: none"> - ระบบบริหารจัดการเนื้อหาการเรียนรู้ออนไลน์ (Learning content management system) - เครื่องมือเขียนเว็บ (Web authoring tools) - บราวเซอร์ (Browsers) - ระบบติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน (Performance tracking system) - บทความ (article) - ซีดีรอม (CD-ROM) - วิดีทัศน์ (Video) - แผ่นวีดิทัศน์ (Video disc) - วิดีโอสตรีมมิ่ง (Video Streaming) - การฝึกอบรมผ่านเว็บ (Web training) - การทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test)- การสำรวจ (Surveys) - การชี้แนะแบบมีส่วนร่วม (Participant guides) - เครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Just-in-time-tools) - การประชุมที่มีการบันทึกเสียงและฟังซ้ำได้ (Archived conferences record and playback) 	<ul style="list-style-type: none"> - การอภิปรายออนไลน์ (Online discussions) 	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Subject Matter Experts) - ทีมสนับสนุน (Support teams) - การแนะนำการเรียน (Orientation programs) - เครือข่ายการทำงาน และกลุ่มอภิปราย (Networking & discussion groups)

4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation)

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำระบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานได้แก่ ผู้เรียน เพื่อร่วมเรียน ผู้สอน และองค์กร โดยในขั้นการนำไปใช้ต้องกำหนดประเด็นการนำไปใช้ การวางแผน การนำไปใช้ การวางแผนการใช้เทคโนโลยี และการวางแผนในประเด็นอื่นที่อาจเกี่ยวข้องให้ชัดเจน

5. ขั้นประเมินผล (Evaluation)

การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (achieve objectives) โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน รวมถึงการประเมินงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบการเรียนการสอน

Uchida (2005) ได้นำเสนอเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้การเรียนการสอนแบบผสมผสานในห้องเรียน รวมถึงการใช้เครื่องมือในการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่าย ซึ่งการเรียนการสอนจะแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

1. ชั้นนำ ปัจจุบันคนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้ง่าย สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ การเรียนจะให้อะไรมากกว่าการมีปฏิสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกัน ในขั้นแรกจะแจ้งให้ผู้เรียนได้ทราบและเข้าใจถึงความสำคัญของการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ รวมถึงแผนการเรียน ขอบเขตของเนื้อหา พฤติกรรมที่คาดหวัง และการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการเรียน

ขั้นแรกความสนใจ เริ่มจากการกล่าวให้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระบบการเรียนการสอน ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างคือ ผู้เรียนต่างมีความรู้พื้นฐานและทักษะที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องมีการสนับสนุนทางด้านข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ โดยข้อมูลจะต้องให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายสามารถดาวน์โหลดได้จากที่อื่นๆ ภายนอกห้องเรียน นอกจากนี้ในห้องเรียนยังจะต้องมีการติดตั้งอุปกรณ์ในการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ เช่น กระดานชอล์ก อิเล็กทรอนิกส์ การผสมผสานเทคโนโลยียังไม่มีสูตรสำเร็จที่ตายตัว ต้องดูตามสภาพและความเหมาะสมในแต่ละหลักสูตรและสถานที่

2. ดำเนินการ ผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดเนื้อหาในส่วนที่ตนสนใจได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาและร่วมมือกันทำงานกลุ่มมากขึ้น กิจกรรมส่วนใหญ่ยังคงเป็นกิจกรรมภายในห้องเรียน และนอกจากนี้ยังได้มีการนำเครื่องมือใหม่ๆ เข้ามาสนับสนุนเพื่อใช้แก้ปัญหาความแตกต่างทางด้านพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน

3. บทเรียน สิ่งหนึ่งที่เพิ่มภาระให้แก่ผู้เรียนก็คือปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาการใช้เครื่องมือในการเรียนต่างๆ จากการสังเกตพบว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ผู้สอนจะคอยช่วยเหลือผู้เรียนและแนะนำกติกาสัญคัญในการเรียนในระยะแรก และผู้เรียนจะค้นหาความรู้ในส่วนที่ตนสนใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่นำมาใช้ยังไม่มีความเสถียรมากพอ เช่น ด้านกราฟิก ที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ในบางเรื่อง

4. บทสรุป BSCW (Basic Support for Collaborative) เป็นบทเรียนที่ง่ายและอิงกับสภาพแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรบทเครือข่ายต่างๆ ไป ซึ่งมีอยู่แล้ว แต่ปัญหาที่สำคัญคือ ในระยะแรก

ของการติดตั้งระบบผู้เรียนจะยังไม่ได้รับ E-mail ทำให้เกิดปัญหาไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้สอน และผู้เรียนอื่นๆ ได้

จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2554) ได้สรุปขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอนที่จะทำให้การเรียนการสอนแบบผสมผสานประสบความสำเร็จ คือ

1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้งผู้เรียนและจากการสำรวจปัญหา/ความต้องการจำเป็นในขณะนั้น

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้งจากผู้เรียนและจากการสำรวจปัญหา/ความต้องการจำเป็นของบริบทต่างๆ แล้ว การระบุเป้าหมายของหลักสูตร รวมทั้งระบุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวังอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

3. การออกแบบหลักสูตรแบบผสมผสาน การออกแบบหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองต่อเป้าหมาย วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ในหลักสูตร เริ่มจากการออกแบบรูปแบบของหลักสูตร เช่น การพิจารณาสัดส่วนของการนำเสนอเนื้อหาและการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ที่จำเป็นในการจัดทำหลักสูตรแบบผสมผสาน เช่น ระบบการจัดการเรียนรู้ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบการติดต่อสื่อสาร และการประเมินผลการเรียนตลอดจนการจัดทำเต็มเพลตรูปแบบและองค์ประกอบต่างๆ สำหรับรายวิชาเพื่อช่วยในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานในรายวิชาต่างๆ จากการจัดทำเต็มเพลตรูปแบบและองค์ประกอบต่างๆ สำหรับรายวิชาเพื่อช่วยในการออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมในรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรนั้น ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงศาสตร์ด้านการศึกษา แล้วนำคุณสมบัติและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

5. การทดลองใช้หลักสูตรแบบผสมผสาน เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบว่าหลักสูตรดังกล่าวได้ออกมาตรงกับความต้องการที่จำเป็นของผู้เรียนและจากการสำรวจปัญหา/ความต้องการที่จำเป็นของบริบทในขณะนั้น

6. การประเมินหลักสูตรแบบผสมผสาน การประเมิน 3 รูปแบบ คือ ระหว่างการเตรียมการหลักสูตรฯ (Formative evaluation) หลังการทดลองใช้หลักสูตรฯ (Summative evaluation) และการติดตามผล หลังจากการใช้หลักสูตรฯ ได้ผ่านไประยะหนึ่งแล้ว (Confirmative evaluation)

ดังนั้น ขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน
3. การออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน
4. การทดลองใช้หลักสูตรแบบผสมผสาน
5. การประเมินผล

1.5 การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

การออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่ประสบผลสำเร็จ นักออกแบบการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียน ระยะเวลาในการเรียน รวมถึงความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบบทเรียน และการประเมินผลการเรียน

จากจุดเด่นของการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและเพื่อนผู้เรียนคนอื่นๆ ใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันได้โดยสะดวก สามารถเข้าใจเพื่อนร่วมชั้นเรียน และเคารพเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับผลป้อนกลับจากการเรียนได้โดยทันที ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพที่ผู้เรียนแต่ละคน มีผู้เสนอแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน ไว้ดังนี้

บุปผชาติ ทัททิกรณ์ (2546 อ้างถึงใน กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ (2548)) กล่าวถึงระดับในการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานไว้ 4 ระดับ มีระดับการใช้สื่อออนไลน์ในการจัดระดับการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน กล่าวคือ มีระดับการใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์มากเพียงใด ก็จะเรียกการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานตามลักษณะนั้น ๆ ดังนี้

1. Informational: ออนไลน์ 5-10% ใช้ในชั้นเรียนมากกว่า e-learning โดยใช้ในส่วนของประมวลผลการสอน ตารางเวลา ประกาศข่าว
2. Supplement: ออนไลน์ 20-30%
 - เก็บสารสนเทศ เช่น เอกสารประกอบ เอกสารประกอบการสอน
 - การเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์
 - การติดต่อทางอีเมล
3. Blended: ออนไลน์ 50-60% เป็นการเรียนในชั้นเรียน 50% และออนไลน์ 50%
 - ใช้แทนการเรียนในชั้นเรียน (บรรยาย/ สัมมนา/ ปฏิบัติ)
 - ศึกษาสื่อออนไลน์แทนฟังบรรยาย อภิปราย ทำแบบทดสอบ แบบฝึกหัด
4. Distance: ออนไลน์ 90-100% มีการเรียนในชั้นเรียนน้อยมาก หรือไม่มีเลย
 - เป็นโปรแกรมเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบ
 - มหาวิทยาลัยไซเบอร์ของไทย
 - ยังมีอยู่น้อยมาก

นอกจากนี้ ศรีศักดิ์ จามรมาน อุทุมพร จามรมาน และ จินตวีร์ มั่นสกุล (2549) กล่าวว่า สมาคมสโลน คอนซอร์เทียม (Sloan Consortium Foundation) ได้เสนอว่าการเรียนแบบผสมผสานหรือการเรียนแบบลูกผสม เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องเรียนในชั้นเรียนส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่ง ร้อยละ 30-79 ของเวลาเรียนที่ใช้ในรายวิชาจะต้องทำการเรียนแบบออนไลน์ โดยมีลักษณะคือ นำเสนอเนื้อหาวิชาโดยผสมผสานวิธีออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ประเภทการเรียนการสอนจำแนกตามสัดส่วนของเนื้อหาที่นำเสนอทางอินเทอร์เน็ต

สัดส่วนของเนื้อหาที่ นำเสนอทาง อินเทอร์เน็ต	ประเภท การเรียนการสอน	รายละเอียด
0%	แบบดั้งเดิม (Traditional)	การเรียนการสอนที่ไม่มีการใช้เทคโนโลยีออนไลน์เลย นั่นคือ นำเสนอเนื้อหาโดยการเขียนหรือการบรรยาย
1-29%	แบบใช้เว็บช่วยอำนวยความสะดวก (Web-Facilitated)	วิชาที่ใช้เทคโนโลยีเว็บเพื่ออำนวยความสะดวกในการสอน ใช้ระบบการจัดการวิชาหรือหน้าเว็บ เพื่อนำเสนอคำอธิบายรายวิชาและการบ้าน เป็นต้น
30-79%	แบบผสมผสาน (Blended/Hybrid)	นำเสนอเนื้อหาวิชาโดยผสมผสานวิธีออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียน ส่วนใหญ่ของเนื้อหาเสนอผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น ห้องสนทนาและบางส่วนเป็นการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม
80-100%	แบบออนไลน์หรือแบบอีเลิร์นนิ่ง (Online/e-learning)	นำเสนอเนื้อหาทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดทางออนไลน์หรือทางอินเทอร์เน็ต และโดยทั่วไปแล้วไม่มีการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมเลย

Horton (2006) กล่าวว่าเพื่อความสำเร็จในเป้าหมายการศึกษาที่ยาก บ่อยครั้งที่ต้องผสมสื่อที่แตกต่างกัน กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย การนำเสนอการออกแบบหลายแนวทาง ในกระบวนการผสม crafting custom mixes ของการเรียนรู้ มักจะใช้ชื่อว่า การผสมผสาน

การผสมผสาน สามารถใช้คำจำกัดความอย่างง่าย เช่นเดียวกับการผสมผสานของรูปแบบที่แตกต่างของการศึกษาหรือการฝึกอบรมเพื่อเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง ไม่ได้จำกัดเฉพาะเพียงการผสมผสานของการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ และการเรียนในห้องเรียน การผสมผสานอาจจะเป็นการผสมผสานใดๆ ของรูปแบบที่เป็นไปได้ในการเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องเรียนเสมือน หรือการเรียนแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจจะผสมข้อมูล พฤติกรรม ความคิด และกลยุทธ์แบบคอนสตรัคติวิสต์ หรืออาจจะผสม ซีดีรอม เว็บไซต์ หนังสือ ไฟล์ให้ความช่วยเหลือออนไลน์ การถ่ายทอดวิดีโอ การแลกเปลี่ยนจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นๆ ไม่ว่าข้อมูลจะถูกส่งไปทางใด คอมพิวเตอร์ส่วนตัว โน้ตบุ๊ก อุปกรณ์สื่อสารส่วนตัว โทรศัพท์เคลื่อนที่ การผสมผสานที่เหมาะสมจะได้รับการออกแบบเพื่อวัตถุประสงค์การเรียนรู้ส่วนบุคคล หรือผู้เรียนแต่ละคน

ประสิทธิภาพการเรียนรู้ คือ การผสม การผสมประกอบด้วย ประสบการณ์การเรียนรู้ การทดลอง การเรียนในชั้นเรียน การอ่านหนังสือ อาจารย์สอน การสาธิตให้ผู้อื่นดู การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เป็นการผสมผสานของกิจกรรมต่างๆ

ในการออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ประสบความสำเร็จนั้นออกแบบการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้ ระยะเวลาในการเรียน รวมถึงความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอน การออกแบบบทเรียน และการประเมินผลการเรียนจากจุดเด่นของการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและเพื่อนผู้เรียนคนอื่นๆ ใกล้ชิดกันมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันได้โดยสะดวก สามารถเข้าใจเพื่อนร่วมชั้นเรียน และเคารพเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับผลป้อนกลับจากการเรียนได้โดยทันที ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพที่ผู้เรียนแต่ละคนมี

จากสัดส่วนหรือระดับการผสมผสานที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนแบบผสมผสาน เป็นวิธีการเรียนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมกับการเรียนออนไลน์ โดยจะต้องมีการนำเสนอเนื้อหาหรือกิจกรรมบนออนไลน์ในสัดส่วนร้อยละ 30-79 ของการเรียนการสอนทั้งหมด และนำเสนอเนื้อหาในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมในสัดส่วนที่เหลือ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์การเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

ผลการวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน พบว่า การเรียนแบบผสมผสานส่งเสริมการมีส่วนร่วม การอภิปรายในการเรียนของผู้เรียนได้ดีกว่าการเรียนออนไลน์เพียงอย่างเดียว ทำให้บรรยากาศการเรียนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ออกไป ผู้เรียนมีความพึงพอใจ จดจำ และบรรลุผลการเรียน ทั้งนี้ผู้ออกแบบการสอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน Dodero et al. (2003) ศึกษาเปรียบเทียบข้อดีของการเรียนแบบผสมผสานในด้านการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและความคิดริเริ่มในกระบวนการเรียนการสอนแบบผสมผสานกับการเรียนแบบออนไลน์เพียงอย่างเดียว ซึ่งพบว่า การเรียนแบบผสมผสานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายของนักเรียน และช่วยทำให้การเรียนแบบไม่ประสานเวลามีความสมบูรณ์มากขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากกว่าการเรียนออนไลน์เพียงอย่างเดียว Garrison and Kanuka (2004) ศึกษาความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงของการเรียนแบบผสมผสานในระดับอุดมศึกษา ตามคำนิยามของการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ระบุว่าสามารถสนับสนุนการเรียนอย่างลึกซึ้งและมีความหมาย ผลการใช้การเรียนแบบผสมผสานในการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความพึงพอใจ จดจำ และบรรลุผลการเรียน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการวัดการเปลี่ยนแปลงที่มาจาก การเรียนแบบผสมผสาน Rovai and Jordan (2004) ศึกษาความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างการเรียนแบบในชั้นเรียนปกติการเรียนแบบผสมผสานและการเรียนออนไลน์ พบว่า การเรียนแบบผสมผสานนั้นสามารถสร้างความรู้สึกการเรียนรู้แบบเป็น

ชุมชนการเรียนรู้ได้มากกว่ารูปแบบอื่นๆ โดยทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มากขึ้น โดยจะเน้นที่การเรียนรู้แบบกระตือรือร้นโดยใช้กระบวนการเรียนแบบร่วมมือและสร้างสังคมแห่งความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้น และ Picciano (2009) ได้นำเสนอ “Multimodal conceptual Model” สำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนแบบผสมผสาน โดยการผสมผสานที่นำเสนอขึ้น “Multimodal” ครอบคลุมถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในแต่ละรุ่น (generations) บุคลิกภาพที่แตกต่างกัน (personality) และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (learning styles) ครูและนักออกแบบการสอนจะต้องค้นหาวิธีการที่หลากหลาย รวมถึงการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมและเทคโนโลยีออนไลน์ที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน โดยรูปแบบที่ผู้วิจัยนำเสนอเรียกว่า “Multimodal conceptual Model” ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ Content, Social/Emotional, Dialectic/Questioning, Synthesis/Evaluation, Collaboration, Reflection

นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน โดยผสมผสานระหว่างการเรียนออนไลน์และการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม มีการเรียนรู้ร่วมกัน (collaborative learning) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนแบบผสมผสาน ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในรายวิชา และมีความมั่นใจในการมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการอภิปรายแบบเผชิญหน้า รวมทั้งการจัดการความรู้และแรงจูงใจในการสนทนา ผู้เรียนไม่รู้สึกล้มในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เรียนได้มากกว่าการเรียนออนไลน์หรือการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว นำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการเรียนได้ สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ Cox, Carr, and Hall (2004) ศึกษาประสิทธิภาพของการสนทนาออนไลน์ (Chats) การพิจารณาบทบาทของนักออกแบบหลักสูตร การเคลื่อนไหวของกลุ่มและรูปแบบของการอำนวยความสะดวก ที่ทำให้การเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ประสบความสำเร็จภายใต้รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมและการเรียนออนไลน์ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ออนไลน์มากกว่าที่จะสนทนาหรือมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า ผู้เรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 74.5% เห็นด้วยว่าการสนทนาออนไลน์ (chats) ช่วยให้มีมีส่วนร่วมในรายวิชาและมีความมั่นใจในการมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการอภิปรายแบบเผชิญหน้า รวมทั้งการจัดการความรู้และแรงจูงใจในการสนทนา Johnson et al. (2006) ศึกษาวิธีการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้ รูปแบบการเรียนการสอนจะใช้แหล่งข้อมูลออนไลน์ เช่น เนื้อหาวิชา (learning content) เครื่องมือการเรียนรู้ร่วมกัน (collaboration tools) การประเมินผล (assessment) ควบคู่กับการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม เนื้อหาในบทเรียนออนไลน์จะครอบคลุมเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม โดยการออกแบบบทเรียนออนไลน์จะต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในการให้ใกล้เคียงกับการเรียนในชั้นเรียนแบบดั้งเดิมโดยมีการถามปัญหา การมอบหมายงาน การให้คำปรึกษาและการทำโครงการจากการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เรียนได้มากกว่าการเรียนออนไลน์หรือการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติการภายในห้องปฏิบัติการ และฝึกทบทวนความรู้ในเนื้อหา นำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการเรียนได้ตามความต้องการของผู้เรียน

อย่างอิสระด้วยการเรียนแบบออนไลน์ โดยมีตัวเตอร์เป็นผู้คอยชี้แนะเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งการเรียนแบบนี้สามารถพัฒนาทักษะการการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ So and Brush (2008) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการรับรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกัน การมีตัวตนในสังคม และความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมการเรียนแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาสาวิชาสุขภาพศึกษาที่เรียนในรูปแบบผสมผสานโดยมีโครงการที่ต้องการทำงานร่วมกันเกี่ยวกับการวางแผนป้องกัน HIV-AIDS พบว่า การรับรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้การมีตัวตนในสังคมและความพึงพอใจ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ที่พบว่า การเรียนด้วยรูปแบบดังกล่าวทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนฯ สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้ สามารถพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้ และการเรียนด้วยรูปแบบดังกล่าวทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เรียนมีความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีการแสดงความคิดเห็นสูงกว่าการเรียนในชั้นเรียน

กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ (2548) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือในกลุ่มการเรียนรู้คณิตศาสตร์นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ในกลุ่มการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ก่อนและหลังเรียนในกาเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ อีกทั้งเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 ส่วนคือ องค์ประกอบด้านรูปแบบ บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้สอน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ปัจจัยสนับสนุน การเรียนบนเว็บ และการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนระหว่างการจัดการเรียนการสอน และขั้นตอนหลังการจัดการเรียนการสอน 2) ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่ได้พัฒนาขึ้น พบว่า หลังการเรียนการสอนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอน และ 3) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

หริลักษณ์ บานชื่น (2549) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนคณิตศาสตร์แบบผสมผสานด้วยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนคณิตศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนปราโมทย์วิทยา รามอินทรา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์แบบผสมผสาน ด้วยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย มี 9 องค์ประกอบได้แก่ เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียน

การสอน ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต วิธีการปฏิสัมพันธ์บนเว็บ บทบาทผู้เรียน บทบาทผู้ดำเนินการสอน บทบาทของผู้เชี่ยวชาญและผู้สนับสนุนการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ และขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนระหว่างการจัดการเรียนการสอน และขั้นตอนหลังการเรียนการสอน โดยขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก 4 ชั้น ได้แก่ ชั้นนำเสนอปัญหา ชั้นสร้างประเด็นการเรียนรู้ ชั้นค้นคว้าหาความรู้และชั้นสรุป และ 2) ผลการใช้รูปแบบการเรียนคณิตศาสตร์แบบผสมผสานด้วยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้พัฒนาขึ้นพบว่า ผู้เรียนที่ได้เรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานด้วยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่ได้พัฒนาขึ้นแล้ว จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปณิตา วรณพิรุณ (2551) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต จากการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1.1) หลักการของรูปแบบ 1.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 1.3) วิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน และ 1.4) การวัดและการประเมินผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบคือเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีกระบวนการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 2.1) ขั้นการเตรียมการก่อนการเรียนการสอน และ 2.2) ขั้นการจัดกระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลใช้การวัดพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการประเมินตามสภาพจริง 2) นิสิตปริญญาบัณฑิตที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตมีความคิดเห็นว่าการเรียนตามรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ทำการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแล้วมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่รวมเอาข้อดีที่สุดของวิธีการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์เข้าด้วยกัน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ในการออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน จำเป็นต้องคำนึงถึงสัดส่วนและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะกับเนื้อหา ผู้เรียน เทคโนโลยี รวมทั้งกิจกรรมที่นำมาใช้กับเทคโนโลยีนั้นๆ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานว่าทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถแก้ปัญหาได้ สามารถพัฒนาการคิดของผู้เรียนได้ ผู้เรียนมีความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีการแสดงความคิดเห็นสูง ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในองค์ความรู้ที่เรียนได้มากกว่าการเรียนออนไลน์หรือการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนด้วยกรณีศึกษา

การเรียนด้วยกรณีศึกษา (Case-Based Learning) เป็นการเรียนการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case Study) เพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2551) กล่าวว่า การเรียนการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาได้รับความนิยมอย่างมากในการเรียนการสอนทางการบริหาร พัฒนาขึ้นโดย มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University Graduate School of Business Administration) กรณีศึกษาถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในหลายวิชา เช่น บริหารธุรกิจวิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ นิติศาสตร์ เป็นต้น

2.1 ความหมายของการเรียนด้วยกรณีศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้า มีนักการศึกษา (Silverman et al. (1992) ; Kim and Hannafin (2008) ; Choi and Lee (2009) ; ประกอบ คูปรัตน์ (2537) ; ทิศนา แคมมณี (2551) ; สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551) ; พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552)) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของ ลักษณะการเรียนด้วยกรณีศึกษาสรุปได้ดังนี้

การเรียนด้วยกรณีศึกษา (Case-Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่นำเสนอ เหตุการณ์ สถานการณ์ ข้อเท็จจริง หรือการจำลองสภาพการณ์ที่เหมือนจริง ในรูปแบบสื่อที่หลากหลาย อาจจะนำเสนอในรูปแบบข้อความ ภาพ เสียง วิดิทัศน์ ฯลฯ ให้ข้อมูลรายละเอียดที่สมจริง ครบถ้วนสอดคล้องกับเรื่องราวหรือสถานการณ์ เพื่อจัดสถานการณ์ให้กับผู้เรียนตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์การเรียนที่ชัดเจน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์แนวคิด ทฤษฎี หลักการในการวิเคราะห์และตัดสินใจ (Ward , 1988) โดยผู้เรียนมีการค้นหา รวบรวมข้อมูลจากเรื่องเล่า หรือสถานการณ์นั้นๆ ตอบคำถาม จากกรณีศึกษา นำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจในการหาคำตอบเพื่อ แก้ปัญหาให้กับกรณีศึกษานั้นๆ อย่างมีเหตุผล แล้วสรุปแนวทางการตัดสินใจ หรือวิธีแก้ปัญหาที่เห็น ว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุด และอำนวยความสะดวกมากกว่าแนวทางหรือวิธีแก้ปัญหานั้นๆ เป็นการสอนที่ ต้องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกันเอง

2.2 ขั้นตอนการเรียนด้วยกรณีศึกษา

Leo (2006) ได้แบ่งลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นแนะนำกรณีศึกษา (introduction the case) เป็นการนำเสนอปัญหาให้ผู้เรียน แนะนำปัจจัยหรือส่วนประกอบต่างๆ ของเรื่องโดยสามารถเลือกปัญหาได้จากแหล่งที่มาที่หลากหลาย
2. ขั้นการจัดกลุ่มและวินิจฉัยปัญหา (Form groups and initiate discussions) เป็นการ จัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ 3-5 คน สมาชิกในกลุ่มต้องทำงานร่วมกันโดยการอภิปรายหรือระบุ ปัจจัยต่างๆ หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ในประเด็นปัญหาคำถามหรือปัญหานั้นๆ ร่วมกัน

3. ขั้นระบุความเป็นไปได้ (Identify the way forward) โดยให้ข้อจำกัดด้านเวลาและแหล่งค้นคว้าข้อมูลแก่ผู้เรียน ผู้เรียนต้องระบุปัจจัยความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ก่อน วิเคราะห์และระบุในสิ่งที่สำคัญในประเด็นปัญหานั้นๆ ร่วมกัน

4. ขั้นแนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ (Guide the learning activities) โดยผู้เรียนอาจมีการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ กัน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ในเรื่องนั้นๆ เช่น นักเรียนบางคนอ่านงานวิจัย ในขณะที่อีกคนหนึ่งศึกษาข้อมูลจากสื่ออื่นๆ ผู้สอนต้องเตรียมการให้ข้อมูลป้อนกลับในคำตอบของผู้เรียน

5. ขั้นนำเสนอ อภิปรายร่วมกันและให้ผลป้อนกลับ (organize presentation, mobilize discussion and provide timely feedback) เป็นขั้นที่จัดการการนำเสนอสิ่งที่กลุ่มได้ค้นพบและมีการถามคำถามจากเพื่อนร่วมชั้นและผู้สอน เพื่อเป็นผลสะท้อนกลับ

ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2553) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาบนเว็บไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับสถานการณ์
2. วิเคราะห์ปัญหา
3. เสนอทางแก้ปัญหา
4. ตัดสินใจ
5. สะท้อนคิดจากผลของทางเลือก

ทศนา เขมมณี (2551) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีตัวอย่างหรือกรณีศึกษาไว้ว่าประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอน นักเรียน เสนอกรณีตัวอย่าง
2. นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง
3. นักเรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
4. ครูผู้สอนและนักเรียนอภิปรายคำตอบ
5. ครูผู้สอนและนักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของนักเรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ
6. ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษามีขั้นตอนสำคัญดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา

เป็นขั้นตอนที่ผู้เสนอกรณีศึกษาและประเด็นคำถามสำหรับผู้เรียนอภิปราย ซึ่งผู้สอนได้เตรียมไว้ วิธีการนำเสนอสามารถทำได้หลายวิธี เช่น พิมพ์เป็นเอกสารแจกให้อ่าน เล่ากรณีตัวอย่างให้ฟัง หรือนำเสนอโดยใช้สื่อ เช่น วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

ผู้สอนอาจใช้กรณีตัวอย่างที่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงก็ได้ แต่กรณีนี้ผู้สอนต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง และตั้งประเด็นคำถามสำหรับการค้นหาคำตอบและการอภิปรายได้รวดเร็ว

2. ขั้นการศึกษากรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่างและการอภิปราย

2.1 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม

2.2 ให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการศึกษาอย่างเพียงพอ ให้สมาชิกหาคำตอบตามประเด็นคำถามที่ครูกำหนดไว้ ผู้เรียนแต่ละคนควรมีคำตอบตามประเด็นคำถามเตรียมไว้เพื่ออภิปราย

2.3 สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มย่อย

2.4 นำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่มเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาหรือกรณีศึกษานี้มีได้มุ่งคำตอบใดคำตอบหนึ่ง คำถามสำหรับการอภิปรายนี้จึงไม่มีคำตอบถูกหรือผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคำตอบและเหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่กว้างขวางขึ้น ดังนั้น การอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่เหตุผลหรือที่มาของความคิดที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

3. ขั้นสรุปผลการเรียนรู้

3.1 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายคำตอบ ปัญหา มุมมอง และวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนและสรุปสาระสำคัญหรือข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้

3.2 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การทำแบบทดสอบ การตรวจผลงาน การสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการเรียนด้วยกรณีศึกษาแบ่งเป็นขั้นตอนหลักๆ ได้แก่

1) ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหา 2) ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) ขั้นเสนอแนวทางการวิธีการแก้ปัญหา 4) ขั้นตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล

2.3 ประเภทของกรณีศึกษา

Reynolds (1980) ได้แบ่งประเภทของกรณีศึกษาไว้ 9 แบบ ดังนี้

1. กรณีศึกษาแบบภูมิหลัง (The Background Case) เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นการให้ข่าวสารข้อมูลความจริงแก่ผู้เรียนในสถานการณ์เฉพาะที่ผู้เขียนต้องการ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง ๆ ได้โดยง่าย การใช้ Background Case เหมาะกับผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว (Senior Learner) มากกว่า

2. กรณีศึกษาแบบฝึกปฏิบัติ (The Exercise Case) เป็นกรณีศึกษาที่คล้ายคลึงกับ Background Case แต่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเทคนิคต่าง ๆ จากกรณีตัวอย่างที่เขียนขึ้นจากสถานการณ์ที่เป็นจริงมากกว่าการเป็นแบบฝึกหัดทางวิชาการ

3. กรณีศึกษาแบบสถานการณ์ (The Situation Case) เป็นกรณีศึกษาที่เขียนขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามที่คุณเขียนต้องการ ไม่ว่าจะเป็เหตุการณ์ของความสำเร็จหรือความล้มเหลว

4. กรณีศึกษาแบบซับซ้อน (The Complex Case) เป็นประเภทหนึ่งของ Situation Case แต่เหตุการณ์และข้อมูลที่คุณเขียนในกรณีตัวอย่างแบบนี้มีความยุ่งยากและซับซ้อนมากกว่า ข้อมูลที่ให้จะเป็นเพียงผิวเผินซึ่งดูเหมือนจะไม่มีความสัมพันธ์กัน และอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความไขว้เขวได้ ถึงแม้ในความเป็นจริงแล้วข้อมูลจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันก็ตาม

5. กรณีศึกษาแบบตัดสินใจ (The Decision Case) กรณีศึกษานี้แตกต่างจากกรณีศึกษาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด เพราะกรณีศึกษาแบบ Decision Case ผู้เรียนจะต้องฝึกวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลที่กำหนดให้ในกรณีตัวอย่าง และฝึกการตัดสินใจว่าสร้างทางเลือกว่าจะทำอะไรในเหตุการณ์นั้น ๆ แล้วเขียนเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan)

6. กรณีศึกษาจากเอกสาร (The In-Tray Case) เป็นกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจากพื้นฐานเอกสารต่าง ๆ ที่เข้าสู่โต๊ะเก้าอี้หรือตะแกรงของคุณเขียนกรณีศึกษา กรณีศึกษานี้จะให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนและผู้เรียนจะถูกจำกัดเวลาในการศึกษาเพื่อตัดสินใจดำเนินการในแต่ละเรื่องที่กำหนดไว้

7. กรณีศึกษาแบบสถานการณ์วิกฤติ (The Critical Incident Case) กรณีศึกษาแบบนี้ผู้เรียนจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข้อ ๆ ซึ่งไม่ครบสมบูรณ์ ข้อมูลอื่น ๆ จะให้ต่อเมื่อผู้เรียนได้ถามเพิ่มเติมจนกว่าข้อมูลที่เพิ่มให้เพียงพอแก่การเข้าใจของผู้เรียนในการแก้ปัญหา กรณีตัวอย่างนั้น Critical Incident Case นี้เหมาะสำหรับการฝึกให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการถามคำถามที่ถูกต้อง

8. กรณีศึกษาแบบลำดับเหตุการณ์ (The Sequential Case) เทคนิคของการใช้กรณีศึกษา คือ การหยุดเรื่องหรือสถานการณ์ที่จุดวิกฤติ (Critical Point) ของกรณีศึกษา แล้วทำให้ผู้เรียนทำนายผลของเหตุการณ์นั้น ๆ ในขณะที่หยุดเรื่องนั้นไว้ ต่อจากนั้นจึงให้ผู้เรียนทราบเรื่องราวต่อไป แล้ววิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลของการคาดการณ์หรือทำนายไว้ล่วงหน้ากับการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงของกรณีศึกษานั้น

9. กรณีศึกษาแบบบทบาทสมมติ (The Role Play Case) เป็นการศึกษากรณีศึกษาโดยการให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติ ตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีตัวอย่าง จำทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และความรู้สึกรับโดยตรงจากเหตุการณ์นั้นในกรณีศึกษา

Lynn. (1991) ได้กล่าวถึงรูปแบบของกรณีศึกษาไว้ว่ามี 6 แบบ ได้แก่

1. กรณีศึกษาแบบภาพ เป็นลักษณะการบรรยาย ใช้ตัวอย่าง 1-2 ตัวอย่างเพื่อแสดงสถานการณ์ เพื่อช่วยแปลข้อมูล โดยเฉพาะเหตุผลในการเชื่อของผู้เรียน เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องนี้ ควรเลือกตัวแปรที่สำคัญ ๆ จำนวนน้อย ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจ หลุมพรางของกรณีศึกษาแบบภาพคือ ต้องการนำเสนอข้อมูลเชิงลึกในแต่ละภาพ ปัญหาที่สำคัญคือ การเลือกตัวอย่าง กรณีศึกษาที่จะนำเสนอต้องเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความหลากหลาย

2. กรณีศึกษาแบบริเริ่ม / สำรวจ เป็นกรณีศึกษาเกิดขึ้นก่อนการปฏิบัติ พิจารณาถึงความไม่แน่นอนของการปฏิบัติ เป้าหมาย และผลลัพธ์ การสำรวจกรณีศึกษาจะช่วยให้ระบุคำถาม เลือกรสร้างมาตรฐาน และพัฒนามาตรวัด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติ หลุมพรางของกรณีศึกษาแบบริเริ่ม / สำรวจคือ การสรุปสิ่งที่ค้นพบที่ยังไม่เหมาะสมเพียงพอ

3. กรณีศึกษาแบบเหตุการณ์ภาวะวิกฤติ (Critical Instance Case Study) เป็นกรณีศึกษาที่มาจาก 1-2 จุดมุ่งหมาย สถานการณ์ที่น่าสนใจมีการประยุกต์ใช้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับเพื่อให้เข้าสู่คำถามที่ต้องการหาคำตอบ วิธีการที่เหมาะสมกับการหาคำตอบ เหตุและผลของคำถามเกี่ยวกับตัวสถานการณ์ที่ต้องคำนึงถึง หลุมพรางที่สำคัญในการใช้คือ การประเมินคำถามยังไม่เฉพาะเจาะจงเพียงพอ รวมทั้งจะต้องให้ความสำคัญกับการเลือกกรณีศึกษาแบบเหตุการณ์ภาวะวิกฤติ

4. กรณีศึกษาแบบโปรแกรมการปฏิบัติ (Program Implementation Case Study) จะช่วยในเรื่องของความเข้าใจผิดเมื่อปฏิบัติ กรณีศึกษาแบบนี้จะให้ความสำคัญกับปัญหาในการปฏิบัติ โดยเฉพาะรายงานเกี่ยวกับบุคคลที่เกิดขึ้นในเวลาที่ผ่านมาจะสามารถกำหนดเนื้อหาในการแปลผล ที่พบโดยทั่วไปต้องการการประเมินคำถามอย่างรอบคอบ ต้องการโปรแกรมปฏิบัติที่ดี และไม่เสียเวลาในการได้มาซึ่งข้อมูล การได้ข้อมูลจากหลายแหล่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการหาคำตอบ เพื่อนำมาการกำหนดความต้องการในการเรียนและความต้องการในการควบคุมคุณภาพ การจัดการข้อมูลเพื่อควบคุมคุณภาพ กระบวนการความเชื่อมั่น และรูปแบบการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การรักษาคุณภาพ

5. กรณีศึกษาแบบผลกระทบโปรแกรม (Program Effects Case Studies) สามารถตัดสินผลจากโปรแกรมและจัดการให้เหตุผลสำหรับความสำเร็จและความล้มเหลว เช่นเดียวกับโปรแกรมการปฏิบัติ คำถามที่จะนำมาประเมินต้องการให้เป็นลักษณะทั่วไปและมีหลากหลายโปรแกรม อาจยากที่จะตอบคำถามและจัดการกับแหล่งข้อมูล วิธีการแก้ปัญหา 1) รวบรวมกรณีศึกษาที่จะเป็นตัวแทนในการนำเสนอ 2) หาข้อมูลเพื่อนำมาประเมินผลข้อมูล รายงานผล สำรวจ อีกวิธีการหนึ่งคือ 1) ใช้วิธีการอื่นก่อน 2) ระบุสิ่งที่ค้นพบจากสิ่งที่สนใจ กรณีศึกษาควรเลือกจากแหล่งหลายแหล่งเพื่อจะได้ข้อมูลที่มีประโยชน์

6. กรณีศึกษาแบบรวบรวม (Cumulative Case Studies) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง หลายช่วงเวลา รวบรวมกรณีศึกษาจากประสบการณ์ในอดีต รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาหรือคาดการณ์ โครงสร้างที่แตกต่างเวลากันในอนาคต คาดการณ์รวบรวมข้อมูลทั่วไปโดยปราศจากการลงทุนและลงเวลาในการหากรณีศึกษาใหม่ ๆ เทคนิคในการเปรียบเทียบคุณภาพและรวบรวมข้อมูลสิ่งสำคัญคือ “การรวบรวม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการ ลักษณะ 2 ลักษณะในกรณีศึกษาแบบรวบรวมคือ การสำรวจกรณีศึกษา เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อค้นพบ และเทคนิค Backfill เพื่อจะช่วยให้คาดการณ์ข้อมูล สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับปัญหาในการตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพของแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและการวิเคราะห์ข้อมูล

Cololado State (2010) ได้กล่าวถึงรูปแบบของกรณีศึกษาว่ามี 5 แบบ ดังนี้

1. กรณีศึกษาแบบภาพ (Illustrative Case Study) เริ่มด้วยการบรรยายให้กับนักเรียนฟังก่อน โดยใช้ 1-2 ตัวอย่างของเหตุการณ์เพื่อแสดงสถานการณ์ที่ต้องการ กรณีศึกษาโดยใช้ภาพจะช่วยให้เกิดความคุ้นเคยและให้ผู้เรียนเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับหัวข้อหรือการคำถาม

2. กรณีศึกษาแบบริเริ่ม / การสำรวจ (Exploratory or Pilot Case Study) เรียกได้ว่าเป็นการย่อกรณีศึกษาที่ต้องการแสดงให้เห็นก่อนลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยทั่วไปกรณีศึกษาด้วยการริเริ่ม / การสำรวจจะช่วยในการระบุคำถามและเลือกชนิดของวิธีการประเมินก่อนการลงมือปฏิบัติจริง ข้อเสียของกรณีศึกษาชนิดนี้คือ การเริ่มค้นพบในระยะเริ่มแรกอาจเกิดหลุมพรางทำให้ด่วนสรุป โดยที่ยังไม่ศึกษาให้ดีเพียงพอเสียก่อน

3. กรณีศึกษาแบบสถานการณ์ (Situation Case Study) เป็นกรณีศึกษาที่เล่าเรื่องราวเหตุการณ์ สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงหรือสมมติขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นภาพและเกิดการคิดเพื่อแก้ปัญหาช่วยฝึกการวิเคราะห์ มีการร่วมอภิปรายในประเด็นปัญหาร่วมกันจากกรณีศึกษาโดยในเหตุการณ์จะไม่มีคำตอบให้

4. กรณีศึกษาแบบรวบรวม (Cumulative Case Study) เป็นกรณีศึกษาสำหรับการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูล ในหลาย ๆ ช่วงต่างเวลากัน ความคิดหลังจากรวบรวมกรณีศึกษาเป็นข้อมูลจากการประสบการณ์ในอดีตเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา

5. กรณีศึกษาแบบเหตุการณ์ภาวะวิกฤติ (Critical Instance Case Study) เป็นการพิจารณาหรือจุดมุ่งหมายของสถานการณ์ที่น่าสนใจเพื่อให้เกิดคำถามหรือความท้าทายให้เป็นที่ยอมรับ วิธีนี้มีประโยชน์กับการหาคำตอบที่ต้องการหาเหตุและผลจากคำถาม

จากประเภทของกรณีศึกษาข้างต้น ก่อนจัดการเรียนด้วยกรณีศึกษา และสร้างกรณีศึกษาจะต้องเลือกก่อนว่าจะใช้กรณีศึกษาแบบใด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกกรณีศึกษาแบบสถานการณ์ (The Situation Case) โดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหา ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมวิชาชีพ และสามารถตัดสินใจปฏิบัติได้โดยไม่ขัดต่อจริยธรรมวิชาชีพ

2.4 การเขียนกรณีศึกษา

Herreid (2006) กล่าวว่า การนำกรณีศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอนที่ดีที่สุดนั้นผู้สอนควรเขียนขึ้นสำหรับชั้นเรียนนั้นๆ โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะแต่ละรายวิชาจะมีความแตกต่างกันและผู้สอนแต่ละคนก็แตกต่างกัน จึงต้องมีการปรับแต่งกรณีศึกษาสำหรับแต่ละรายวิชา พร้อมทั้งได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำกรณีศึกษา หลากหลายวิธี โดยอาจนำมาจากบทความในวารสาร หนังสือพิมพ์ นวนิยาย หนังสือ วีดิทัศน์ รายการโทรทัศน์ และภาพยนตร์

ขั้นตอนในการเขียนกรณีศึกษา

1. ต้องตัดสินใจเลือกหัวข้อเรื่อง ถ้ามีเรื่องราวที่วางแผนไว้แล้วก็ไม่เป็นปัญหาแต่ถ้าต้องสมมุติขึ้นซึ่งไม่ใช่สถานการณ์จริง สิ่งที่ดีที่สุดที่ต้องปฏิบัติคือ การคิดหัวเรื่อง อาจจะหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่ง

หัวข้อที่สำคัญสำหรับรายวิชานั้น มีข้อขัดแย้ง มีความซับซ้อน เป็นเรื่องใหม่ หรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว ที่สามารถเชื่อมโยงกับหัวข้อเรื่องนั้นได้หรือไม่

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประกอบในเนื้อหา ซึ่งสามารถเห็นการเชื่อมโยงและความเป็นไปได้ของเรื่อง

3. เขียนหลักการทั้งหมดที่เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจใช้หัวข้อนี้สอนในรายวิชานั้นได้ทันที อย่างไรก็ตามความคิดเห็นในตอนนี้อย่างไรก็ตาม ต้องมีการระดมสมอง เมื่อเริ่มเขียนไปเรื่อยๆ ต้องมีความพยายามละเอียดในการทำงาน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของกรณี

4. จัดทำรายการของสิ่งที่จะเป็นไปได้ทั้งหมดทั้งเรื่องจริงและเรื่องที่ตั้งขึ้น ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากหัวข้อเรื่องนี้ จะให้เขาทำอะไรเมื่อมีปัญหาให้แก้ไข?

5. เขียนร่างกรณีศึกษาจากมุมมองของคนที่ดีอยู่ในกรณีปัญหา กรณีที่เขียนอาจจะบรรยายปัญหาตรง โดยเขียนเล่าเรื่องสั้นๆ

นอกจากนี้ Herreid (1999) กล่าวว่า การนำกรณีศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับผู้แต่งกรณีศึกษา โดยได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำกรณีศึกษาว่ามีความหลากหลายรูปแบบที่ง่าย เช่น บทความในหนังสือพิมพ์ การเปรียบเทียบโครงการวิจัย ในทางการแพทย์จะใช้ประวัติและรายละเอียดต่างๆ ของผู้ป่วย และสถานการณ์ต่างๆ ติดตามด้วยการถามร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น กรณีศึกษาในห้องปฏิบัติการ รูปภาพทางคลินิก ภาพเคลื่อนไหวอื่นๆ เป็นต้น รวมทั้งมีข้อสรุปและเป้าหมายการวางแผน มีสมมติฐาน วิธีการให้ข้อมูลและข้อสรุป

การสร้างกรณีศึกษาที่ดีควรประกอบด้วย

1. การเล่าเรื่องราวที่ดีในกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องให้ผู้เรียนเรียนตั้งแต่ต้นจนจบ
2. มีจุดเน้นและประเด็นในเรื่องที่น่าสนใจ มีความสำคัญ มีปัญหา และมีแนวคิด
3. มีความน่าสนใจ และประเด็นที่ทันสมัย
4. ตัวละคร หรือตัวเนื้อเรื่องในกรณีศึกษาสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเกี่ยวข้อง ที่จะต้องร่วมในการแก้ปัญหา หรือตอบประเด็นปัญหาในกรณีศึกษา
5. ในกรณีศึกษามีการเรียงลำดับ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้คิดและรู้สึกอะไร กรณีศึกษาที่สามารถนำไปสู่เป้าหมายนั้นได้
6. เนื้อเรื่องต้องมีความเชื่อมโยงกันให้ผู้เรียนสามารถคิดและแก้ปัญหาในกรณีศึกษาได้
7. กรณีศึกษามีจุดเด่นในการนำมาเป็นบทบาทให้ผู้เรียนได้นำมาใช้ในการประยุกต์การเรียนรู้เนื้อหาหัวข้ออื่นๆ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ในการเรียนได้ง่ายขึ้น
8. ในกรณีศึกษา มีประเด็นอภิปรายและเกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการอภิปราย
9. มีการผลักดันให้เกิดการตัดสินใจ
10. ในกรณีศึกษามีการแสดงออกถึงหลักการที่อยู่บนความเป็นจริง

11. ต้องถูกจัดการภายใต้ในช่วงเวลาที่มีเหตุผล กรณีศึกษาที่ดีจะมีการสรุปและจับประเด็น มีความยาวของกรณีศึกษาที่มีความยาวพอเพียง สรุปย่อส่วนสำคัญให้ผู้เรียนมีการกระตุ้นความสนใจ และใช้กรณีศึกษาที่ซับซ้อนในผู้เรียนที่มีความพร้อม

นิตยา โสรีกุล (2547) กล่าวว่า กรณีศึกษามีพื้นฐานมาจากสถานการณ์จริง (Real Situation) ดังนั้น การเขียนกรณีศึกษา จึงจำเป็นที่ผู้เขียนจะต้องมีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น ๆ ด้วย ซึ่งในการเขียนกรณีศึกษามีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. การวางแผน ผู้เขียนกรณีศึกษาจะต้องวางแผนหรือแนวคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องการกรณีศึกษาแบบใด

2. การรวบรวมข้อมูล เมื่อได้วางแผนเรียบร้อยแล้วต้องการกรณีศึกษาเรื่องใด ประเภทใด ขั้นต่อมาก็คือ การศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อนำมาเขียนเป็นกรณีศึกษา

3. การเขียน เมื่อสามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่ต้องการได้แล้ว ขั้นต่อไปก็คือ การนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นมาเขียนเป็นเรื่องราว โดยเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลังตามสถานการณ์

การเขียนกรณีศึกษาโดยทั่วไป มักจะเขียนเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนนำ (Opening) ส่วนเนื้อเรื่อง (Case Body) และส่วนท้าย (Closing) เมื่อได้เขียนกรณีศึกษาเสร็จแล้ว ควรมีการทดลองนำไปใช้สอนก่อน เพื่อทดสอบดูว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาไปในแนวทางที่ต้องการหรือไม่ จากนั้นก็นำมาปรับปรุงใหม่และทดลองใช้อีกจนแน่ใจว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

2.5 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

Mauffette-Leenders, Erskine, and Leenders (1999) ได้อธิบายถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

เวลาเรียน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ก่อนเรียน	กำหนดกรณีศึกษา และอ่านเพื่อเตรียมการ สำหรับผู้เรียน จัดเตรียมชั้นเรียน วางแผนการสอนด้วยกรณีศึกษา (อาจจะปรึกษากับเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับ กรณีศึกษา)	รับกรณีศึกษาและอ่านสิ่งที่ได้รับ มอบหมาย อ่านและเตรียมตนเอง เริ่มวางแผนเตรียมการเกี่ยวกับ กรณี มีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มเล็ก เกี่ยวกับกรณีศึกษา เพิ่มแผนการเตรียมการสำหรับ กรณี

ตารางที่ 6 แสดงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (ต่อ)

เวลาเรียน	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขณะเรียน	วิเคราะห์คำถามที่จะเกิดขึ้นจากการอ่าน นำการอภิปรายโดย ตรวจสอบ บันทึก และ อำนวยความสะดวกจัดหาข้อมูล ทฤษฎี หรือการเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งจะช่วยเพิ่ม การคิดและการเรียนในชั้นเรียน ดำเนินการตามแผนการสอนด้วยกรณีศึกษา	พิจารณาคำถามจากสิ่งที่ได้รับ มอบหมาย มีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้น เรียนโดยแบ่งปันความรู้ความเจ้า ใจในกรณีศึกษาและรับฟังเมื่อผู้อื่น แสดงความคิดเห็น ใช้แผนการ เตรียมการสำหรับกรณีศึกษา
หลังเรียน	ประเมินผลการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและ บันทึกความพึงพอใจ ประเมินแผนการสอนด้วยกรณีศึกษา ประเมินกรณีศึกษาและสื่อตามวัตถุประสงค์ และบันทึกการสอน	ทบทวนผลสรุปของชั้นเรียน บันทึกแนวคิดหลัก ทบทวนแผนการเตรียมการสำหรับ กรณีศึกษา

จากตารางจะเห็นว่าบทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ต้องมีการวางแผนการทำงานเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่ได้รับจากผู้สอน มีการอภิปรายกลุ่มเล็กและปรับเปลี่ยนแผนตามมติของกลุ่ม ซึ่งผู้เรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย แบ่งปันความรู้ความเข้าใจในกรณีศึกษานั้นๆ รวมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ภายใต้การดูแลและอำนวยความสะดวกของผู้สอน

2.6 ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

Hale (2005) ; Edge and Coleman (1982 อ้างถึงใน นิตยา โสรีกุล (2547)) และ วรณช เนตรพิศาลนิช (2544) ได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างละเอียดรอบคอบ และคิดได้อย่างชัดเจนถึงแม้จะเป็นสถานการณ์ที่ยังยากซับซ้อน เป็นสถานการณ์ที่น่าสงสัยหรือคลุมเครือก็ตาม สถานการณ์จริงหลายสถานการณ์ที่ได้ทำการตัดสินใจไว้แล้วอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ขัดแย้งกันและกำกวม ผู้เรียนจะต้องใช้ความรอบคอบอย่างมากที่จะต้องค้นหาข้อมูลที่สอดคล้องกับปัญหา และเป็นข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นทางแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จากแนวทางเลือกในการแก้ปัญหาที่อาจจะมีหลายทางด้วยกัน ในการสร้างประสบการณ์ไปสู่ความสำเร็จในการใช้กรณีศึกษา การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความมั่นใจ ผู้เรียนจะต้องคิดอย่างหนัก เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องในสถานการณ์ที่คลุมเครือหรือกำกวมนั้น ที่ไม่มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียวในสถานการณ์ดังกล่าวนี้ (Hale, 2005)

2. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นกลไกในการวางแผนการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล ถูกต้อง และมีลักษณะสร้างสรรค์ กรณีศึกษาส่วนมากต้องการให้ผู้เรียนบ่งบอกถึงวิถีทางปฏิบัติในอนาคต ให้ผู้เรียนได้คิดค้น และแสดงออกถึงแผนการปฏิบัติ นั่นคือ เป็นการเรียนรู้ถึงความ เป็นจริง (Realistic) มีความสอดคล้องกัน (Consistent) และมีความคิดสร้างสรรค์ (Creative)

3. ผู้เรียนสามารถใช้เครื่องมือประยุกต์การวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ เมื่อกรณีศึกษานั้นเป็น ปัญหาตัวเลข การเงิน และสัดส่วน เป็นต้น การใช้เครื่องมือที่เป็นเชิงปริมาณ เช่น การวิเคราะห์ สัดส่วน และการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจแบบสลับซับซ้อน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้หลักการของเทคนิค เหล่านี้ และได้รับการฝึกปฏิบัติด้วยตัวอย่างที่เป็นปัญหาตัวเลข การจะใช้เทคนิคเหล่านี้ได้ใน สถานการณ์ที่เป็นจริง ผู้เขียนจะต้องมีความรู้มากขึ้นกว่าการได้รับเพียงการแนะนำ หรือจากทฤษฎี ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้ ต้องอาศัยความสามารถที่จะต้องทำความเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ และกรณีแวดล้อมได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเทคนิคเหล่านี้จะใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ต่อเมื่อ ผู้เรียนได้ฝึก ปฏิบัติการใช้เครื่องมือเชิงปริมาณในสถานการณ์ที่เป็นจริง

4. ผู้เรียนสามารถที่จะแยกแยะข้อมูลที่มีความสำคัญ สามารถระบุ วิเคราะห์ปัญหาและแนว ทางแก้ไข ในการค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ต้องการความสามารถในการจำแนก แยกแยะข้อมูล อาทิ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ข้อมูลที่ไม่สำคัญ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และข้อมูล ที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ เป็นต้น

5. ผู้เรียนสามารถที่จะชี้ข้อมูลสำคัญที่ขาดหายไป ที่ใช้สำหรับการวางแผนปฏิบัติและการ ตัดสินใจ ผู้ทำการตัดสินใจ (Decision maker) ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์นั้นต้องรู้เวลา และสถานที่ ที่จะเสาะแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม ในการนี้กรณีศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการเสาะหาข้อมูล เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ตลอดระยะเวลาของการวิเคราะห์กรณีศึกษาก็เพื่อต้องการค้นหาแหล่งข้อมูล ที่มีอยู่อย่างแน่นอน และเพื่อค้นหาให้ได้ว่าข้อมูลใดขาดหายไป ที่เป็นข้อมูลสำคัญจำเป็นต้องใช้ใน แผนปฏิบัติการ

6. ผู้เรียนสามารถที่จะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ จากการแสดงความคิดเห็นและอภิปราย การอภิปรายทั้งในชั้นเรียนหรือการอภิปรายกลุ่มใหญ่และการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการผสมผสาน ทุกส่วนมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อสร้างความสามารถในการฟังการอภิปรายและ ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นการประสานทัศนคติและความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็วให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน

7. ผู้เรียนสามารถเขียนความเรียงได้อย่างกระชับและชัดเจน สามารถที่จะเขียนรายงานได้ อย่างมีน้ำหนักและจูงใจ วิธีที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาทักษะการเขียนรายงานก็คือ การพยายามเขียนและลง มือเขียนทันที นี่คือประโยชน์ของการเขียนรายงานที่ได้จากการเรียนกรณีศึกษา

8. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือและเป็นเครื่องชี้แนะที่จะเพิ่มพูนความสามารถประสบการณ์ ความหลากหลายของสถานการณ์ที่เป็นจริงในกรณีศึกษา จะให้ความรู้ที่มีคุณค่าอย่างมากแก่ผู้เรียน

9. ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์ และมีการเตรียมตัวในการเรียนวิชานั้นๆ มากขึ้น ทำให้เป็น ผู้เรียนที่ตื่นตัว (Active Learner) มีความกระตือรือร้นในการเรียนและการแก้ปัญหา และสามารถ จดจำความรู้ได้ดี (Hale, 2005)

10. สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขรอบคอบ และมีวุฒิภาวะในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจ กิจกรรมต่างๆ ได้ดีขึ้น กระบวนการของการแสดงความคิดเห็น การโต้แย้งกันของผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในการอภิปรายกรณีศึกษา จะช่วยหล่อหลอมผู้เรียนให้มีความสุขรอบคอบและมีวุฒิภาวะ ตลอดจนมีความสมบูรณ์พร้อม ในกรอบของการตัดสินใจด้วยค่านิยม และสติปัญญาที่ถูกต้องเหมาะสม

จึงขอสรุปว่า ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดละเอียดรอบคอบ สามารถค้นหาข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผล บ่งบอกวิถีทางปฏิบัติในอนาคต รู้จักวางแผนการปฏิบัติ รู้จักแยกแยะข้อมูลที่สำคัญ ระบุและวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ ตลอดจนแนวทางแก้ไขได้ ผู้เรียนสามารถระบุข้อมูลสำคัญที่ใช้สำหรับการวางแผนและการตัดสินใจ ผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัติการแสวงหาข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นและอภิปราย รับฟังทัศนะและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้มีทักษะการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ รวมถึงการพัฒนาทักษะการเขียนความเรียง และการเรียนรู้ด้วยกรณีมีคุณค่าทำให้ผู้เรียนมีวุฒิภาวะ มีความพร้อมในการตัดสินใจด้วยค่านิยมและสติปัญญาที่ถูกต้องเหมาะสม

การเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา เป็นการสร้างการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กัน และการเรียนรู้ที่มีความหมายสู่ผู้เรียนผ่านการมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉงในการวิเคราะห์ การอภิปรายและการแก้ปัญหาเฉพาะในสภาพจริงที่ต้องการ (Carison and Schodt (1995) ; Mauffette-Leenders et al. (1999)) บทบาทของผู้สอนในการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา ผู้สอนเป็นติวเตอร์ (tutor) ผู้แนะนำ (guide) ผู้ฝึกสอน (coach) หรือผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) และที่พบบ่อยๆ คือบทบาทในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน (Mauffette-Leenders et al., 1999) วิธีการของกรณีศึกษาเป็นการเปลี่ยนจุดสนใจของการเรียนรู้จากการจดจำข้อเท็จจริงสู่การประยุกต์ใช้มโนทัศน์ ทฤษฎี และเทคนิค การปฏิบัติ ปัญหาที่แท้จริง ต้องการ (Carison and Schodt (1995) ; Mauffette-Leenders et al. (1999)) ผลการใช้กรณีศึกษาต้องการให้ผู้เรียนพัฒนาและใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์และประยุกต์สู่วิธีการแก้ปัญหาเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และเสนอแนะคำตอบที่แท้จริงสู่ความเข้าใจในทฤษฎีที่ดีขึ้น

จึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นวิธีการสอนที่สร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีความหมาย ทั้งนี้เพราะ

1. การนำเสนอปัญหาในชีวิตจริงที่มีความซับซ้อนและกำกวมมีรายละเอียดที่ถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ หาแนวทางการแก้ปัญหา
2. มีกรอบการเรียนการสอนที่ชัดเจนในกระบวนการแก้ปัญหาทั้งของผู้ที่ไม่ชำนาญในการแก้ปัญหา (นักเรียน) และผู้ชำนาญในการแก้ปัญหา (ครูผู้สอน)
3. จัดเตรียมความหมายและข้อมูลที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ แก้ปัญหาต่างๆ เพื่อช่วยเหลือพัฒนาผู้เรียนในแต่ละประเภทของวิธีการแก้ปัญหาที่ผู้เชี่ยวชาญใช้ปฏิบัติกัน (Julian, Kinzie, & Larsonm, 2000)

4. การเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการแก้ปัญหา โดยการนำคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหามาใช้ได้ ดังนี้ (Bruer (1993) ; Perez and Emery (1995) ; Lemaistre (1998) ; นาถวดี นันทาภินัย (2546))

4.1 การมองภาพรวมของปัญหาภายใต้หลักการที่เหมาะสม (Focus on the big picture) ผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา (ครูผู้สอน) จะมีแบบฉบับในการพิจารณาถึงโมทัศน์ของปัญหาภายใต้หลักการที่เหมาะสม ในขณะที่ผู้ไม่ชำนาญในการแก้ปัญหา (นักเรียน) มักมองปัญหาแค่ลักษณะที่ผิวเผิน (Bruer, 1993) ในการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา ความรู้จะซ่อนเงื่อนภายใต้โครงสร้างปัญหาที่ซับซ้อนและสับสน จากผลตรงนี้เองทำให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะฝึกฝนโดยมุ่งความสำคัญไปที่จุดต่าง ๆ ภายใต้ประเด็นและหลักการที่เกิดขึ้นจริงๆ ที่สัมพันธ์กับปัญหานั้นๆ

4.2 เริ่มต้นทำงานแก้ปัญหาจากสิ่งที่รู้แล้ว (Work forward from what they know) ผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา (ครู) มักเริ่มต้นการทำงานจากสิ่งที่เขารู้แล้ว โดยตั้งสมมติฐานและมองหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อทดสอบสมมติฐานเหล่านั้น ในทางตรงกันข้ามผู้ไม่ชำนาญในการแก้ปัญหา (นักเรียน) มีแนวโน้มที่จะมุ่งความสนใจไปยังสิ่งที่เขาไม่รู้ มองหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อมาเติมช่องว่างนั้นๆ ทั้งนี้ลักษณะของกรณีศึกษาจะนำเสนอภาพโดยสรุปของสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ผู้เขียนจะพยายามทำสิ่งที่ดีที่สุดด้วยข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ ที่จะช่วยพวกเขาสร้างกรอบของปัญหาขึ้นในลักษณะที่จะนำไปสู่คำตอบของปัญหา

4.3 พิจารณาองค์ประกอบต่างๆ พร้อมๆ กันในทันที (Simultaneously consider multiple factors) ผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา (ครู) มักที่จะมองภาพโดยรวมของปัญหาพิจารณาไปถึงโครงสร้างขององค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กันโยงโยกันและปฏิสัมพันธ์ของสถานการณ์ปัญหานั้นๆ ในขณะที่ผู้ไม่ชำนาญ (นักเรียน) โดยทั่วไปจะพิจารณาเพียงองค์ประกอบเดียว (Perez & Emery, 1995) กรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความซับซ้อนและการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องของสถานการณ์ปัญหา แม้ว่าผู้เรียนรายบุคคลในการเริ่มต้นการวิเคราะห์กรณีศึกษาโดยการพิจารณาเพียงองค์ประกอบเดียว แต่การอภิปรายกรณีศึกษาควรที่พิจารณาถึงองค์ประกอบทั้งหมด เพื่อนำมาอภิปรายกันในสถานการณ์ที่หยิบยกมาพิจารณาอย่างสัมพันธ์กัน

4.4 สร้างคำตอบหรือทางออกของปัญหาชั่วคราว (Generate tentative solutions) ทั้งผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา (ครู) และไม่ชำนาญ (นักเรียน) เริ่มสร้างคำตอบที่เป็นความคิดเบื้องต้นหลายๆ คำตอบในกระบวนการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา (ครู) มักที่ปรับหรือตัดคำตอบที่ไม่ใช่ออกไปเมื่อมีข้อมูลเพิ่มเติม (Lemaistre, 1998) กรณีศึกษาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 1 คน แต่ละคนจะมีมุมมองที่เป็นแบบฉบับของตนเอง ด้วยการฝึกปฏิบัตินักเรียนจะเริ่มเข้าใจและบอกเอกลักษณ์เฉพาะของผู้เชี่ยวชาญที่มีประเด็นสำคัญได้ ซึ่งจะมีส่วนสนับสนุนผลักดันในการปรับคำตอบเบื้องต้น เหมือนกับข้อมูลข่าวสารที่ได้สั่งสมไว้ และจากมุมมองที่แตกต่างกันของผู้เชี่ยวชาญ

4.5 พิจารณาถึงสิ่งที่ตามมาที่มีศักยภาพและการสื่อความหมาย (Consider potential consequences and implications) ผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา (ครู) คิดอย่างทะลุ ปรุปรองถึงการชี้แนะที่ให้และพิจารณาถึงว่าจะใช้ข้อชี้แนะนั้นจะดำเนินไปอย่างไรและนำมาใช้ได้อย่างไรและผลที่ได้

จะเป็นอย่างไร ส่วนหนึ่งของการอภิปรายกรณีศึกษาผู้เรียนพิจารณาคำตอบ ข้อชี้แนะที่เป็นทางเลือก และเลือกคำตอบที่ให้ประโยชน์มากที่สุด เสี่ยงน้อยที่สุด ครูและผู้เรียนจะประเมินคำตอบของทุกคน รวมกัน พิจารณาอย่างมีขั้นตอน มีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อต้องการและตัดสินใจประเมินคำตอบของนักเรียนทุกคน

ผู้ศึกษาขอสรุปว่า การเรียนด้วยกรณีศึกษา คือ ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ยุ่งยาก ซับซ้อน หรือไม่มีรูปแบบตายตัวได้ โดยวิธีการแก้ปัญหาหรือทางออกของปัญหา สถานการณ์นั้นผู้เรียนคิดค้นหาแนวทางด้วยตนเอง วิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษา เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกการเผชิญกับสถานการณ์และแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาในสถานการณ์จริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

ในวงการศึกษปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาใช้ในการออกแบบบทเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการเรียนของผู้เรียนผ่านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่างๆ นักการศึกษาได้ให้ความสนใจกับการนำกรณีศึกษาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนบนเวปไซต์ไวด์ เพื่อหวังผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหา เพราะปัญหาเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องประสบในชีวิตประจำวัน ซึ่งกรณีศึกษาเป็นการจำลองสภาพที่เหมือนจริงหรือการนำเสนอปัญหาที่เป็นจริง เพื่อจัดสถานการณ์ให้กับผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของการเรียน โดยให้ผู้เรียนได้เกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีในการวิเคราะห์ และตัดสินใจ โดยนำกรณีศึกษาเป็นวิธีการเรียนบนเวปไซต์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ward, 1998)

มีผลการวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการนำกรณีศึกษาหรือปัญหามาใช้ในการเรียนการสอนบนเวป พบว่า ช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น (Dabbagh & Blijd, 2009) โดยกรณีศึกษาที่จัดเตรียมให้แก่ผู้เรียนบนเวปนั้น ประกอบด้วยคุณสมบัติของเวปที่สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียนที่มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเวปยังจำลองความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการเก็บและเรียกใช้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง การสืบค้นข้อมูลที่รวดเร็วของเวปออกแบบมาเพื่อสนับสนุนกระบวนการในการเสาะหาข้อมูล เพื่อการแก้ปัญหาที่เหมือนกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งผู้สอนจะต้องคำนึงถึงการจัดเตรียมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหา และดึงความรู้จากบทเรียนที่นำเสนอการแก้ปัญหาหรือกรณีศึกษา นอกจากนี้กรณีศึกษายังสามารถส่งผลการถ่ายโอนและความคาดหวังของผู้เรียนในการเรียนรู้ (Sutyak, Lebeau, & O'Donnell, 1998) และการถ่ายโอนความรู้ระดับสูงจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อมีการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาและการแก้ปัญหบนเวป (Siegel, 2000)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนด้วยกรณีศึกษาบนเวป ซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การเรียนด้วยกรณีศึกษาบนเวปจะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มย่อยสามารถคิดวิเคราะห์และพิจารณาทางเลือกได้ดีกว่าผู้เรียนเพียงลำพัง มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียนแบบออนไลน์

ทำให้สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ Ward (1998) ได้ศึกษาความกระตือรือร้น ความร่วมมือ และการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาบนเว็บที่มีประเด็นกรณีศึกษา เป็นตัวอักษร และแบบกราฟิก เป็นหลักในการเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต โดยเนื้อหาเป็นเรื่องทางธุรกิจ เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน โดยสภาพสถานการณ์ในกรณีศึกษาที่เป็นภาพ ในการสร้างประเด็นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ในขณะเดียวกันทำให้ผู้เรียนมีการเรียนร่วมกัน ผลการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีการเรียนรู้แบบลึก มีความสามารถมากกว่าผู้เรียนที่มีการเรียนรู้แบบตื้นในทุกสาขาวิชา Flynn and Klein (2001) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของอภิปรายกลุ่มย่อยในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศึกษากรณีได้ โดยจะเลือกเรียนด้วยตนเองเพียงคนเดียว หรือเลือกศึกษากรณีเป็นกลุ่มขนาดเล็กจำนวน 4-5 คน จากการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการศึกษากรณีนั้นผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยสามารถคิดวิเคราะห์และพิจารณาทางเลือกได้ดีกว่าผู้เรียนเพียงลำพังอย่างมีนัยสำคัญ ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนเป็นกลุ่มย่อยมากกว่าการเรียนเพียงลำพัง Choi and Lee (2009) ได้วิจัยเรื่องการออกแบบและพัฒนาสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาออนไลน์สำหรับการแก้ปัญหาการจัดการชั้นเรียนขึ้น เรียกว่า “CBL-CMPS” ซึ่งพัฒนาตามแนวคิดของกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่สร้างขึ้น สามารถปรับปรุงทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ประกอบด้วย 5 ทักษะย่อยได้แก่ 1) มีมุมมองที่หลากหลาย (Multiple perspectives) 2) มีเหตุผลสนับสนุน (Justification) 3) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) 4) การเชื่อมโยงกับทฤษฎี (Linking Theory) 5) การพิจารณาทางเลือกและเหตุผลสนับสนุน Mitchem et al. (2008) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาโดยใช้การอภิปรายออนไลน์ ของนักศึกษาครู โดยแบ่งรูปแบบการอภิปรายออนไลน์เป็น 3 ประเภทได้แก่ 1) open discussions 2) prompted discussions 3) structured chat discussions เพื่อศึกษาว่ารูปแบบการอภิปรายที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม แบบแผนในการอภิปราย รวมทั้งความ พึงพอใจของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในชั้นเรียน และร่วมอภิปรายในรูปแบบที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมอภิปรายทั้ง 3 แบบ ทำให้ได้รับทราบความคิดเห็นที่หลากหลาย สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับกรณีศึกษาได้รวดเร็วขึ้นและสามารถนำไปใช้ได้ ทำให้สะดวกกว่าการเรียนในชั้นเรียน ทั้งการแสดงความคิดเห็นและไม่รู้สึกลัว กลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กทำให้รู้สึกดีเพราะมีบางอย่างที่สนใจคล้ายๆ กัน ผู้เรียนรู้สึกสนุกในการสนทนาในกลุ่มย่อย รู้สึกสนุกกับกิจกรรมกลุ่ม นิตยา โสริกุล (2547) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนจากบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บที่มีการสอนแนะและบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บที่ไม่มีการสอนแนะมีคะแนนการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน เมื่อนักเรียนเรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บพบว่านักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบฟิลด์อินดิเพนเดนซ์ (FI) มีคะแนนการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบฟิลด์ ดิเพนเดนซ์ (FD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีรูปแบบการคิดต่างกันเมื่อเรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บที่มีการสอนแนะต่างกันมีคะแนนการแก้ปัญหาแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบฟิลด์ ดิเพนเดนซ์ (FD) มีคะแนนการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการคิดแบบ

ฟิลด์อินดิเพนเดนซ์ (FI) และเมื่อเรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บที่ไม่มีการสอนแนะนำมีคะแนนการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนกรณีศึกษาบนเว็บที่มีการสอนแนะนำ

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่า การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาส่วนใหญ่ มักจะจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และมีการอภิปรายร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้มีความคิดเห็นที่หลากหลาย และแนวทางการแก้ปัญหาที่มากกว่าการรับทราบกรณีศึกษาเพียงคนเดียว นอกจากนี้กรณีศึกษายังเหมาะกับการนำเสนอปัญหาที่ซับซ้อน ไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจน ผู้เรียนจะสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ หากได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือทราบแนวทางที่หลากหลายจากสมาชิกคนอื่นๆ

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวข้องกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

3.1 ความหมายของโยนิโสมนสิการ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีคิดตามแนวพุทธธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงใช้เป็นแนวทางในการสอนให้รู้จักคิดและเข้าใจในธรรม ในหนังสือเรื่อง “พุทธธรรม” พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2543ข) กล่าวถึงวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการไว้ในภาคที่ 2 มัชฌิมาปฏิปทา ว่าด้วยข้อปฏิบัติที่เป็นกลางตามกฎธรรมชาติหรือทางสายกลางหรืออริยสัจข้อสุดท้าย คือมรรคว่าด้วยเรื่องของชีวิตควรเป็นอยู่อย่างไร

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542ก) กล่าวว่า โยนิโสมนสิการ หมายถึง การใช้ความคิดอย่างถูกวิธีและเมื่อเทียบกับกระบวนการพัฒนาปัญญา โยนิโสมนสิการอยู่ในระดับที่เหนือศรัทธา เพราะเป็นขั้นที่ใช้ความคิดของตนเอง เป็นอิสระ เป็นการฝึกใช้ความคิด ให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ รู้จักคิดวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่างๆ อย่างตื้นๆ ผิวเผิน ทำให้ทุกคนช่วยตนเองได้

ความหมายตามรูปศัพท์ โยนิโสมนสิการ ประกอบด้วย โยนิโส กับ มนสิการ โยนิโส มาจาก โยนิ แปลว่า เหตุ ต้นเค้า แหล่งเกิด ปัญญา อุบาย วิธี ทาง มนสิการ แปลว่า การทำในใจ การคิด คำนี้ นึกถึง ใส่ใจ พิจารณาเมื่อรวมเข้าเป็นโยนิโสมนสิการ แปลสับสนๆ กันมาว่าการทำในใจโดยแยบคาย คัมภีร์ชั้นอรรถกถาซึ่งได้ไขความไว้โดยวิธีแสดงไวพจน์ให้เป็นความหมายแยกเป็นแง่ๆ ดังต่อไปนี้

1. อุบายมนสิการ แปลว่าคิดหรือพิจารณาโดยอุบาย หรือคิดอย่างมีวิธี หรือคิดถูกวิธี หมายถึงคิดถูกวิธีที่จะให้เข้าถึงความจริง สอดคล้องเข้าแนวกบัสัจจะ ทำให้หยั่งรู้สภาวะลักษณะ และสามัญลักษณะของสิ่งทั้งหลาย

2. ปถมนสิการ แปลว่าคิดเป็นทางหรือคิดถูกทาง คือคิดได้ต่อเนื่องเป็นลำดับ จัดลำดับได้ แล่นไปเป็นแถวเป็นแนว หมายถึง ความคิดเป็นระเบียบทั้งนี้รวมทั้งความสามารถที่จะชักความคิดเข้าสู่แนวทางที่ถูกต้อง

3. การณมนสิการ แปลว่าคิดตามเหตุ คิดค้นเหตุ คิดตามเหตุผล หรือคิดอย่างมีเหตุผล หมายถึงการคิดสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดกันแห่งเหตุปัจจัย พิจารณาสืบสาวหาสาเหตุ ให้เข้าใจถึงต้นเค้า หรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาตามลำดับ

4. อุปาทกมนสิการ แปลว่าคิดให้เกิดผล คือใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ เล็งถึงการคิดอย่างมีเป้าหมาย ท่านหมายถึง การคิดการพิจารณาที่ทำให้เกิดกุศลธรรม เช่น ปลูกเร้าให้เกิดความ

เพียร การรู้จักคิดในทางที่ทำให้หายหาวตกแล้ว ให้หายโกรธการพิจารณาที่ทำให้มีสติหรือ ทำให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคง เป็นต้น

ทั้ง 4 ข้อนี้ เป็นเพียงการแสดงลักษณะด้านต่างๆของความคิดที่เรียกว่าโยนิโสมนสิการที่เกิดขึ้นครั้งหนึ่งๆอาจมีลักษณะความที่เดียวทั้ง 4 ข้อหรือไม่ครบทั้งหมดก็ได้หากจะเขียนสรุปลักษณะสั้นคงได้ความว่า คิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดเร้ากุศลนั่นเอง

พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต) (2531) กล่าวว่าโยนิโสมนสิการคือ การพิจารณาเพื่อเข้าถึงความจริงโดย สืบค้นหาเหตุผลไปตามลำดับจนถึงต้นเหตุ แยกแยะองค์ประกอบ จนมองเห็นตัวสภาวะและความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย หรือ ตริตระองให้รู้จักสิ่งที่ดีที่ชั่ว ยังกุศลธรรมให้เกิดขึ้นโดยอุบายที่ชอบ ซึ่งจะมีให้เกิดอวิชาและตัณหา ความรู้จักคิด คิดถูกวิธี

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542ก) กล่าวถึงโยนิโสมนสิการว่ามีใช้เฉพาะในการฟังธรรมหรือฟังคำอธิบายเท่านั้น หากเป็นธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิตทุกส่วนทุกเวลาทั้งในการรับรู้ การเผชิญสถานการณ์ โยนิโสมนสิการ เป็นการใช้ความคิดอย่างถูกวิธี ซึ่งในทางธรรมแสดงหลักไว้ว่า โยนิโสมนสิการเป็นอาหารหล่อเลี้ยงสติ ช่วยให้สติที่ยังไม่เกิดก็เกิดขึ้น ช่วยให้สติที่เกิดขึ้นแล้วเกิดต่อเนื่องไปอีก คนที่มีความคิดดีเป็นระเบียบ ความคิดจะแล่นไปเรื่อยๆ ได้เรื่องได้ราว ย่อมคุมเอาสติไว้ใช้ได้เรื่อย

ถ้ามองโยนิโสมนสิการในแง่ของการทำหน้าที่ โยนิโสมนสิการก็คือความคิดที่สกัดอวิชา ตัณหากล่าวคือ (พูดแบ่งกว่าปลุกเร้าปัญญาและกุศลธรรม) กล่าวคือ เมื่อเรามีการรับรู้อารมณ์หรือได้รับประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ตามปกติกระบวนการคิดก็จะแล่นต่อไปทันทีตอนนี่คือจุดหรือขั้นตอนของการช่วงชิงบทบาทกัน ถ้าอวิชาตัณหามาช่วงชิงเอาความคิดไปได้ก่อน ความคิดต่อจากนั้นก็จะเป็นกระบวนการของอวิชาตัณหา หรือคิดหลงผิด แต่ถ้าโยนิโสมนสิการเข้ามาสกัดตัดหน้าอวิชาตัณหา เป็นกระบวนการแห่งวิชาวิมุตติแทน เป็นการมองตามความเป็นจริง มองตามเหตุ ไม่ใช่มองตามที่เราอยากให้มันเป็น หรือไม่อยากให้มันเป็นเพราะโดยทั่วไปปุณฺชนพอรับรู้อะไร ความคิดก็จะพรวดเข้าสู่ความชอบใจไม่ชอบใจทันที และโยนิโสมนสิการจะทำหน้าที่สกัดหรือตัดหน้าจะเป็นผู้ใช้ความคิดหรือเป็นเจ้าของความคิดนั้นๆ จึงมีกรรมความในแง่ที่ว่า โยนิโสมนสิการคือความคิดสกัดอวิชา

สุน อมรวิวัฒน์ (2530) กล่าวว่าวิธีคิดที่เป็นโยนิโสมนสิการนั้นถ้าตรวจดูขั้นตอนการทำงานแล้วจะเห็นว่าการคิดมี 2 ช่วงคือคิดทั้งตอนรับรู้อารมณ์หรือประสบการณ์ภายนอกและคิดค้นพิจารณาอารมณ์หรือเรื่องราวที่เก็บเข้ามาแล้วภายใน

ดังนั้นการนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาปัจจัยภายนอกที่เรียกว่า ปรโตโฆสะ ซึ่งในที่นี้หมายถึงบรรยากาศในห้องเรียน (สถานที่เรียน) คำสั่งสอนที่ดี แรงจูงใจ กัลยาณมิตร และอื่นๆ และปัจจัยภายในหมายถึง โยนิโสมนสิการ นั่นเอง เอกวิทย์ ณ ถลาง (2538 อ้างถึงใน อาลัย พรหมชนะ (2541)) มีความเห็นเกี่ยวกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการกับวิธีคิดทางวิทยาศาสตร์ว่า ระเบียบวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวมีข้อจำกัดแต่หลักการทางพุทธศาสนา หรือระบบความคิดวิธีคิดแบบพระพุทธเจ้ามีมรรคทางแห่งปัญญาอยู่แล้ว นั่นก็คือโยนิโสมนสิการ

3.2 ประเภทวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนี้ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542ก) ได้ประมวลไว้ดังนี้

1. วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย (วิธีคิดแบบอทัปปัจจยตา หรือคิดตามหลักปัจจุสมุปบาท) เป็นการพิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผล เป็นวิธีคิดด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ส่งผล สืบทอดกันมาจัดเป็นวิธีคิดแบบพื้นฐานมีแนวปฏิบัติ 2 แนว คือ

ก. วิธีคิดแบบปัจจัยสัมพันธ์ สิ่งทั้งหลายอาศัยกันจึงเกิดขึ้น “เมื่อสิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้นสิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ”

ข. คิดแบบสอบสวนหรือตั้งคำถาม เช่น อุปาทานมีเพราะอะไรเป็นปัจจัย? อุปาทานมีเพราะตัณหาเป็นปัจจัย, ตัณหาเพราะอะไรเป็นปัจจัย? ตัณหาเพราะเวทนาเป็นปัจจัย ฯลฯ

2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ วิธีคิดแบบนี้ พระธรรมปิฎกอธิบายว่า มิใช่เพียงแต่จำแนกแจกแจงแยกแยะไปอย่างเดียวนั้น แต่มีการจัดประเภทหมวดหมู่ไปพร้อมกัน จัดเป็น “วิภังชวิธี” อย่างหนึ่งเป็นการจำแนกอย่างมีหลักเกณฑ์ ถ้าจะเรียกอย่างสมัยใหม่คงหมายถึง วิธีการคิดแบบวิเคราะห์ วิธีคิดแบบนี้มีตัวอย่างมากในพระพุทธธรรม เป็นการจำแนกสภาวะ หรือภาพรวมที่ปรากฏอยู่แล้วใช้หลักพื้นฐาน เช่นการแยกนามธรรมและรูปธรรม เป็นต้น มาแยกแยะส่วนประกอบ และจัดหมวดหมู่อย่างชัดเจน การอธิบายเรื่องของอนัตตาก็ได้ใช้วิธีคิดแบบนี้ ตัวอย่างได้แก่วิธีคิดจำแนกขันธห้า โดยทรงเปรียบเทียบการจำแนกองค์ประกอบของรถและเรือน แล้วสรุปว่า “ท่านมีอายุทั้งหลาย ช่องว่าง อาศัยเครื่องไม้ เถารถ ดินฉาบ และหญ้า มุงล้อมเข้า ย่อมถึงความนับว่าเรือน ฉันทใด ช่องว่างอาศัยกระดูก เอ็น เนื้อ และหนังแวดล้อมแล้ว ย่อมถึงความนับว่า รูปฉันทนั้น เวทนา สัญญา วิญญาณ การประชุมกัน การประมวลเข้าด้วยกันแห่งอุปาทานขันธ 5 เหล่านี้เป็นอย่างนี้”

3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ หรือ วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือมองอย่างรู้เท่าทันความเป็นของสิ่งทั้งหลาย ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างนั้น ตามธรรมดาของมันเอง และความเป็นปกติธรรมดาของสภาวะทั้งหลาย วิธีคิดแบบนี้ เห็นว่าจะกระทำได้อเมื่อได้มีสาระความรู้ในหลักของธรรมชาติ รู้ความเป็นไปของเหตุและปัจจัยต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง จึงจะสามารถสรุปความเป็นไปของสภาวะเหล่านั้น ว่ามันมีเหตุให้เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงและสลายไป ได้ตระหนักถึงความจริงที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดา ได้แบ่งวิธีคิดสามัญลักษณะนี้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่หนึ่ง คือการคิดอย่างรู้เท่าทันและยอมรับความจริง

ขั้นที่สอง คือการแก้ไขและทำไปตามเหตุปัจจัย เป็นขั้นปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายโดยสอดคล้องกับความจริงของธรรมชาติเป็นการปฏิบัติด้วยปัญญา ด้วยความรู้เท่าทัน เป็นอิสระ ไม่ถูกผูกมัด แก่ตรงเหตุและปัจจัยด้วยสติสัมปชัญญะ คือกำหนดรู้ เมื่อคิดเช่นนี้ได้บุคคลก็จะมีอิสระ ไม่ถูกบีบคั้นหลงจมอยู่ในความทุกข์

4. วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือคิดแบบแก้ปัญหา หรือวิธีแห่งความดับทุกข์ พระธรรมปิฎกอธิบายว่า เป็นวิธีคิดแบบหลักอย่างหนึ่งซึ่งสามารถขยายให้ครอบคลุมวิธีคิดแบบอื่น ๆ ได้ทั้งหมด วิธีคิดแบบอริยสัจนี้มีลักษณะทั่วไป 2 ประการ คือ

ก. เป็นวิธีคิดตามเหตุและผล หรือเป็นไปตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุ แล้วแก้ไขและทำการที่ต้นเหตุ จัดเป็น 2 คู่ คือ

คู่ที่ 1 : ทุกข์เป็นผล เป็นตัวปัญหาเป็นสถานการณ์ที่ประสบซึ่งไม่ต้องการ : สมุทัยเป็นเหตุ เป็นที่มาของปัญหา เป็นจุดที่จะต้องจำกัดหรือแก้ไขจึงจะพ้นปัญหาได้

คู่ที่ 2 : นิโรธเป็นผล เป็นภาวะสิ้นปัญหา เป็นจุดหมาย ซึ่งต้องการจะเข้าถึง : มรรคเป็นเหตุ เป็นวิธีการ เป็นข้อปฏิบัติที่ต้องกระทำในการแก้ไขสาเหตุเพื่อบรรลุจุดหมาย คือ ภาวะสิ้นปัญหาอันได้แก่ความดับทุกข์

ข. เป็นวิธีคิดที่ตรงจุด ตรงเรื่อง ตรงไปตรงมา มุ่งตรงต่อสิ่งที่จะต้องทำ ต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกับชีวิต ใช้แก้ปัญหา ไม่ฟุ้งซ่านออกไปในเรื่องฟุ้งเพื่อที่สักแต่ความคิดเพื่อสนองตัณหา มานะทิฎฐิ ซึ่งไม่อาจนำมาใช้ปฏิบัติอาจนำมาใช้ปฏิบัติ ไม่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา

5. วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ คือการคิดพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรม (หลักการ) กับอรรถ (ความมุ่งหมาย) คำว่าธรรมนั้นคือ หลักความจริง หลักความดีและ หลักคำสอน หลักปฏิบัติ หลักการนำไปใช้ปฏิบัติ และหลักคำสอน ส่วนอรรถนั้นแปลว่า ความหมาย ความมุ่งหมาย หรือสาระที่พึงประสงค์ พระราชาวรมุนีได้อธิบายว่าความรู้อยู่เข้าใจตระหนักในจุดหมายและขอบเขตแห่งคุณค่าของหลักธรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องกำหนดความถูกต้อง พอเหมาะพอดีแห่งการ ปฏิบัติหลักธรรมนั้น ๆ อันเป็นธรรมมานุธรรมปฏิบัติการฝึกหัดอบรมให้ปฏิบัติในทางสายกลางก็ดี การบำเพ็ญ ศีลสมาธิ ปัญญา กัฏฐิ ย่อมอาศัยพื้นฐานการคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ และอาศัยการช่วยชี้แจงหลักการจุดหมายโดยผู้เป็นกัลยาณมิตรด้วย

6. วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก วิธีคิดแบบนี้เป็นวิธีคิดที่ใช้เป็นหลักในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติได้อย่างดีวิธีหนึ่ง การคิดแบบนี้ต้องได้มีการมองสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริงทุกแง่ทุกด้านคือ มองในแง่ที่เป็น อัสสทาหะ (ส่วนดี น่าพึงพอใจ) อาทินวะ (ส่วนเสียโทษ ข้อบกพร่อง) และนิสสรณะ (ทางออกภาวะหลุดรอดปลอดภัย) พระธรรมปิฎก เน้นว่าการคิดแบบนี้มีลักษณะที่พึงยำ 2 ประการคือ

ก. การที่จะเชื่อว่ามองเห็นตามที่เป็นจริงนั้น จะต้องมองเห็นทั้งด้านดีด้านเสียทั้งคุณและโทษของสิ่งนั้น

ข. เมื่อจะแก้ปัญหาหรือลงมือปฏิบัติ จะต้องมองเห็นจุดหมายและทางออกนอกเหนือจากการรู้คุณและโทษ ของสิ่งนั้นด้วย การคิดหาทางออกที่ดีไปพร้อม ๆ กับการพิจารณาทั้งผลดีและผลเสีย จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้น

7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ - คุณค่าเทียม เป็นการคิดถึงคุณค่าและประโยชน์ที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง หรือเป็นเพียงประโยชน์ที่พอกเสริมค้นหาเป็นเครื่องวัดวิธีคิดแบบนี้เป็นการพิจารณาอย่างใช้ปัญญาไตร่ตรอง ใฝ่มนุษย์รู้จักเลือกเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตที่แท้จริง และเกื้อกูลความเจริญในกุศลธรรม ซึ่งต่างจากคุณค่าเทียมอันนำไปสู่อกุศลธรรม ความโลภ มัวเมา เปียดเบียน แก่งแย่งกัน พระราชาวรมุนีได้ยกตัวอย่างพระพุทธดำรัสที่แสดงให้เห็นวิธีคิดแบบนี้ ดังนี้

ภิกษุพิจารณาโดยแยบคาย จึงใช้จีวรเพียงเพื่อกำจัดหนาว ร้อน สัมผัสแห่งเหลือบยุง ลมแดด สัตว์เลื้อยคลาน เพียงเพื่อปกปิดอวัยวะที่ควรละอาย ภิกษุพิจารณาโดยแยบคาย จึงฉันทบิณฑบาต มิใช่เพื่อสนุกสนาน มิใช่เพื่อมัวเมา มิใช่เพื่อประดับ มิใช่เพื่อตกแต่งเพียงเพื่อความดำรงอยู่แห่งร่างกาย เพื่อยังชีวิตเพื่อกำจัดความลำบาก เพื่อบุญเคราะห์พรหมจรรย์ด้วยคิดว่าเราจะกำจัดเวทนาเก่า และไม่ให้เวทนาใหม่เกิดขึ้น การมีชีวิตเป็นไปจักมีแก่เราพร้อมทั้งความไม่เป็นโทษ และความอยู่ผาสุก

8. วิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรม (วิธีคิดแบบเร้ากุศล หรือคิดแบบกุศลภาวนา) เป็นวิธีคิดในแนวสกดกันหรือบรรเทาและขัดเกลาตณฺหา พระราชวรมุนีอธิบายว่าหลักการทั่วไปของวิธีคิดแบบนี้คือเหตุการณ์อย่างเดียวกันแต่บุคคลที่ประสบหรือรับรู้ต่างกันอาจมองเห็นและนึกคิดปรุงแต่งไปคนละอย่าง สุดแต่โครงสร้าง แนวทาง ความเคยชินต่างๆ ที่เป็นเครื่องปรุงของจิตคือสังขารที่ผู้คนได้สัมผัสไว้สิ่งหรือเหตุการณ์เดียวกัน คนหนึ่งมองเห็นในทางดีงามแต่อีกคนหนึ่งมองเห็นในทางไม่ดีงาม แม้คนเดียวกันในเวลาและอารมณ์ต่างกันก็อาจมองเห็นสิ่งเดียวกันนั้นแตกต่างออกไปได้ ดังนั้นวิธีการที่ชักนำความคิดให้เดินในทางที่ดีงามและเป็นประโยชน์ เรียกว่าวิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมเป็นโยนิโสมนสิการ การคิดที่ถูกต้องวิธี

การคิดถูกวิธีจนเกิดกุศลธรรมนี้เป็นความคิดที่ตื่นตัว ใฝ่ใจไม่ประมาท มีสติรู้สำนึก และรู้เท่าทันตามความเป็นจริง เมื่อคิดเห็นกุศลแล้ว ผู้ฉลาดก็ย่อมคิดค้นวิธีการคิดปรุงแต่งเพิ่มเติมในทางที่ดีงามได้อีกมาก หากจะเปรียบกับความคิดสมัยใหม่ก็คงตรงกับคำประพันธ์ที่ว่า “สองคนยลตามช่อง คนหนึ่งมองเห็นโคลนตม คนหนึ่งตาแหลมคม เห็นดวงดาวอยู่พรายพราย” คนที่คิดอกุศลมองในแง่ร้ายก็จะทอดยหวาดกลัว ไม่มีกำลังใจที่จะศึกษาปฏิบัติ แต่คนที่คิดในทางกุศลก็จะมองเห็นสิ่งดีมีกำลังใจที่จะคิดค้นศึกษาเพิ่มเติมจนบรรลุจุดหมาย

9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือวิธีคิดแบบมีปัจจุบันธรรมเป็นอารมณ์ หมายถึง การใช้ความคิดและเนื้อหาของความคิดที่สติระลึกกำหนดอยู่คือมรรคข้อที่ 7 เรื่องสัมมาสติ เป็นการคิดในแนวทางของความรู้หรือคิดด้วยอำนาจของปัญญา สามารถฝึกอบรมจิตใจเกี่ยวข้องรับรู้ในภารกิจที่กำลังกระทำอยู่ในปัจจุบัน แม้หากจิตเกิดหลุดลอยไปยังเรื่องที่เกิดขึ้นและผ่านไปแล้ว(อดีต) หรือ ฟุ้งซ่านไปยังสิ่งที่ไม่เกิด (อนาคต) ก็สามารถใช้สติเหนี่ยวรั้ง พงและเล็งมาสู่ภาระหน้าที่ที่กำลังกระทำอยู่ในปัจจุบันได้ วิธีคิดแบบนี้สำคัญมากในการปฏิบัติงานทุกด้านของชีวิต การคิดแบบนี้เป็นการบังคับจิตมิให้ฟุ้งซ่าน ซัดสายไปในอารมณ์และตณฺหา

10. วิธีคิดแบบวิภาษวาท เป็นวิธีคิดที่เชื่อมโยงกับการพูด วิภาษวาทมาจากคำว่า วิภาษ (แยกแยะ จำแนก วิเคราะห์) วาท (การพูด การแสดงคำสอน) ซึ่งในพระพุทธศาสนานั้นวาทะเป็นไวพจน์ของคำว่าทิวฐิติ (ความคิดเห็น) ด้วยลักษณะที่สำคัญของความคิดและการพูดแห่งนี้คือ การมองและแสดงความจริงโดยแยกแยะออกให้เห็นแต่ละแง่แต่ละด้าน ครบทุกแง่ทุกด้านพระธรรมปิฎก ได้จำแนกแนววิธีคิดแบบวิภาษวาทในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ก. จำแนกโดยแง่ด้านของความจริง คือ จำแนกและอธิบายตามความจริงแต่ละแง่ ที่ละด้าน ทั้งข้อดีข้อเสียจนครบทุกแง่ทุกด้านว่าดีและเสียอย่างไรก็ตามความเป็นจริงแล้วประมวลกันเข้า โดยครบถ้วนสามารถสรุปลักษณะและองค์ประกอบได้

ข. จำแนกโดยส่วนประกอบ คือคิดแยกแยะองค์ประกอบย่อยๆ ของสิ่งนั้นตรงกับวิธีคิดแบบที่ 2 วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ

ค. จำแนกโดยลำดับขณะคือแยกแยะวิเคราะห์ปรากฏการณ์ตามลำดับความสืบทอดแห่งเหตุปัจจัยสืบสนความคิดแบบนี้เป็นด้านหนึ่งของการคิดจำแนกโดยส่วนประกอบและการคิดจำแนกแห่งเหตุและปัจจัย

ง. จำแนกโดยความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยคือสืบสาวเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์สืบทอดกันมาของสิ่งหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีคิดในแง่นี้ตรงกับวิธีคิดแบบที่ 1 ทั้งนี้เพราะภาวะของสิ่งทั้งหลายนั้นมีความสัมพันธ์กันขึ้นต่อกันและสืบทอดกันเนื่องด้วยปัจจัยย่อยต่างๆ ความมีหรือไม่มีไม่ใช่ภาวะเด็ดขาดลอยตัว ภาวะที่เป็นจริงเหมือนอยู่กลางระหว่างความเห็นเอียงสุดทั้งสองนั้น ความคิดจำแนกโดยความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยช่วยให้มองเห็นความคิดนั้นและตามแนวคิดนี้ พระพุทธเจ้าจึงแสดงธรรมอย่างที่ว่าเรียกว่าเป็นกลางๆ คือไม่กล่าวว่าสิ่งนี้มีสิ่งนี้ไม่มี แต่กล่าวว่า เพราะสิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมีเพราะสิ่งนี้ไม่มีสิ่งนี้จึงไม่มี การแสดงความจริงอย่างนั้นนอกจากเรียกว่า อิทัปปัจจยตา หรือ ปฏิจจสมุทบาท แล้วยังเรียกอีกอย่างว่า มัชฌิมนธรรมเทศนา จึงอาจเรียกวิธีคิดแบบนี้อีกอย่างด้วยว่า วิธีคิดแบบมัชฌิมนธรรมเทศนาหรือเรียกสั้นๆ ว่าวิธีคิดแบบมัชฌิมนธรรม

จ. จำแนกโดยเงื่อนไข คือมองหรือแสดงความจริงโดยพิจารณาเงื่อนไขประกอบด้วย เช่น ถ้ามีผู้ถามว่า “บุคคลนี้ควรคบหรือไม่” พระภิกษุจะตอบตามเงื่อนไขว่าถ้าคบแล้ว อกุศลธรรมเจริญ กุศลธรรมเสื่อม ไม่ควรคบ แต่ถ้าคบแล้ว อกุศลธรรมเสื่อมถอย กุศลธรรมเจริญควรคบ ควรเกี่ยวข้อง

ฉ. วิชชาชาวาทในฐานะวิธีตอบปัญหาอย่างหนึ่ง เป็นวิธีตอบปัญหาอย่างหนึ่งใน 4 วิธีตอบปัญหาของพระพุทธเจ้า คือ

1. เอกังสพพยากรณ์ การตอบแง่เดียว คือตอบอย่างเดียว เด็ดขาด
2. วิภังชพพยากรณ์ การแยกแยะออก
3. ปฏิปุจฉาพยากรณ์ การตอบโต้ด้วยย้อนถาม
4. ฐปนนะ การยั้งหรือหยุด พบปัญหาเสียไม่ตอบ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี ถ้าตรวจดูการทำงานแล้ว จะเห็นการคิดเป็นสองช่วงคือคิดทั้งตอนรับรู้อารมณ์หรือประสบการณ์จากภายนอกและคิดค้นพิจารณาอารมณ์หรือเรื่องราวที่เก็บเข้ามาแล้วไว้ภายใน

วิธีคิดทั้ง 10 วิธีนี้ต่างอิงอาศัยกัน รับกัน และสัมพันธ์กัน วิธีการศึกษา เฉลี่ยสถานการณ์ของชีวิตและแก้ปัญหาของชีวิต ต้องบูรณาการความคิดเหล่านี้ รู้จักรูปแบบวิธีคิดมาผสมผสานกลมกลืนกัน เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติอย่างถูกต้อง ตรงกับความจริงในทางสายกลาง

ในเชิงวิชาการในแง่การทำหน้าที่ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้งหมดสามารถสรุปลงได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. โยนิโสมนสิการแบบปลุกเร้าปัญญา มุ่งให้เกิดการรู้แจ้งตามสภาวะเน้นที่การขจัดอวิชชา เป็นฝ่ายวิปัสสนา มีลักษณะเป็นการส่องสว่าง ทำลายความมืดหรือชำระล้างสิ่งสกปรกให้ผลไม่จำกัด หรือเด็ดขาด นำไปสู่โลกุตระสัมมาทิฏฐิ

2. โยนิโสมนสิการแบบเสริมสุขภาพจิต มุ่งปลุกกุศลธรรมอื่น ๆ เน้นที่การสกัดหรือข่มตัณหา เป็นฝ่ายสมถะ มีลักษณะเป็นการเสริมสร้างพลังหรือปริมาณฝ่ายดีขึ้นมาทดแทน หรือบังฝ่ายชั่วไว้ ให้ผลขึ้นกับกาล ชั่วคราวหรือเป็นเครื่องตระเตรียมหนุนเสริมความพร้อมและสร้างนิสัย นำไปสู่โลกียสัมมาทิฏฐิ

วิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี อาลัย พรหมชนะ (2541) ได้สรุปเป็นตารางจำแนกวิธีคิด โดยระบุแนวทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อประกอบการพิจารณาในการเขียนแผนการสอน และการสร้างเครื่องมือ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงการจำแนกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ	ทักษะการคิดที่บ่งชี้
1. วิธีคิดแบบสืบสวนเหตุปัจจัย (คิดแบบอัทธปัจจัยตาหรือ คิดตามหลัก ปฏิจจสมุปบาท)	- การค้นหาสาเหตุ - หาปัจจัยต่างๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา - คิดแบบสอบสวนหรือตั้งคำถาม
2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ (คิดแบบวิเคราะห์)	- จำแนก - แจกแจง - แยกแยะ - จัดประเภทหมวดหมู่ - วิเคราะห์
3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ (คิดแบบรู้เท่าทันความเป็นไปของ ธรรมชาติ) ***ต้องมีสาระความรู้ในหลักการ ของธรรมชาติรู้ความเป็นไปของเหตุ ปัจจัยอย่างลึกซึ้ง แล้วคิดสรุปความ เป็นไปของสภาวะเหล่านั้น	- การคิดอย่างรู้เท่าทันและยอมรับความจริง - การปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายโดยสอดคล้องกับความเป็นจริง ของธรรมชาติ - แก่ไขตรงเหตุและปัจจัยด้วยสติ

ตารางที่ 7 แสดงการจำแนกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (ต่อ)

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ	ทักษะการคิดที่บ่งชี้
4. วิธีคิดแบบอริยสัจ (คิดแบบแก้ปัญหา)	<ul style="list-style-type: none"> - คิดตามเหตุและผล - คิดผลไปหาเหตุ - คิดตรงจุด ตรงเรื่อง ตรงไปตรงมา - การแก้ปัญหาของชีวิต
5. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ ***โดยมีกัลยาณมิตรเป็นสำคัญ***	<p>การคิดพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรมกับอรรถ (หลักการ – ความมุ่งหมาย)ทางธรรมประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักความจริง - หลักความดีงาม - หลักปฏิบัติ - หลักการนำไปใช้ปฏิบัติ - หลักคำสอนทางอรรถได้แก่ - ความรู้ความเข้าใจ - ตระหนักในจุดหมาย- ขอบเขตแห่งคุณค่าของหลักธรรม - การฝึกหัดอบรมตน - การบำเพ็ญศีล สมาธิ ปัญญา
6. วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก	<ul style="list-style-type: none"> - มีการมองสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริงทุกแง่ ทุกมุม - มองทั้งแง่ดีแง่เสีย คุณและโทษ - หาทางออกเพื่อการแก้ปัญหา
7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม	<ul style="list-style-type: none"> - การพิจารณาโดยใช้ปัญญาไตร่ตรอง - การรู้จักเลือกเสพคุณค่าที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต - การรู้จักแยกแยะกุศลธรรมและอกุศลธรรม
8. วิธีคิดแบบปลุกเร้าคุณธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การสวดกัน บรรเทา และขัดเกลาตัณหา - เหตุการณ์เดียวกันแต่มองเห็นก็คิดปรุงแต่งคนละอย่าง(ดี ไม่ดี) - การชักนำ ความคิดให้เดินไปในทางที่ดีและเป็นประโยชน์ คิดถูกวิธีเกิดกุศลธรรม - การคิดตื่นตัว ระวังใจ ไม่ประมาท มีสติ รู้สำนึก รู้เท่าทันความเป็นจริง - คิดปรุงแต่งเพิ่มเติมในทางที่ดีงาม

ตารางที่ 7 แสดงการจำแนกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ (ต่อ)

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ	ทักษะการคิดที่บ่งชี้
9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน ** สำคัญมากในการปฏิบัติงาน ทุกด้านของชีวิต**	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ความคิดและเนื้อหาของความคิดที่สตรระลึกกำหนดอยู่ - ฝึกลบรรมจิตให้เกี่ยวข้องกับรับรู้ในภารกิจที่กำลังกระทำอยู่ ในปัจจุบัน - การใช้สติยับยั้งเหนี่ยวรั้งเพ่งโยงมาสู่ภาระหน้าที่ที่ท่าอยู่ในปัจจุบัน - การบังคับจิตไม่ให้ฟุ้งซ่านไปตามอารมณ์และต้นเหตุการไม่หวั่นไหวไปตามอำนาจกิเลส - การวิเคราะห์ห่อติดโดยใช้สติปัญญาคิดเตรียมวางแผนกิจการไว้ล่วงหน้าเชื่อมโยงกับหน้าที่ในปัจจุบัน
10. วิธีคิดแบบวิรักษชาวาท	<ul style="list-style-type: none"> - การเชื่อมโยงวิธีคิดกับการพูด - การมองการแสดงความจริงโดยแยกแยะให้เห็นแต่ละแง่แต่ละด้านทุกแง่มุม - แยกแยะวิเคราะห์ปรากฏการณ์ตามลำดับ - การขอยออกไปเป็นแต่ละขณะให้มองเห็นตัวเหตุปัจจัยที่แท้จริง - การคิดตอบปัญหาในแง่มุมต่างๆ

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ

ศุภวรรณ ศุภกิจวัฒนา (2550) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบโยนิโสมนสิการโดยเน้นวิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบโยนิโสมนสิการโดยเน้นวิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบโยนิโสมนสิการโดยเน้นวิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบมีคุณธรรมจริยธรรมสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนหลังได้รับการสอนแบบโยนิโสมนสิการ โดยเน้นวิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

วัลนิกา ฉลากบาง (2548) ได้สร้างและศึกษาผลของการใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการที่มีต่อความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและการบริโภคด้วยปัญญาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสกลนคร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มรูปแบบการคิด ระดับการมีกัลยาณมิตรและครั้งของการวัดที่มีต่อความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและพฤติกรรมกรบริโภคด้วยปัญญา กลุ่มที่

มีรูปแบบการคิดแบบเป็นอิสระจากสิ่งรอบข้างมีความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการหลังการทำแบบฝึกสูงกว่ากลุ่มที่มีรูปแบบการคิดแบบขึ้นกับสิ่งรอบข้าง

ศิริทรัพย์ สุขกระจ่าง (2548) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยนำการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 3 วิธี คือ การคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ และคิดแบบสามัญลักษณ์ มาใช้ในการพัฒนาการคิดแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การสอนแบบโยนิโสมนสิการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนได้

ตอนที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดไตร่ตรอง

4.1 ความหมายของการคิดไตร่ตรอง

นักการศึกษาหลายท่าน Dewey (1933) ; Hullfish and Smith (1961) ; วาริรัตน์ แก้วอุไร (2541) ; พลรพี ทูมาพันธ์ (2545) ; ภาชิต ประมวลศิลป์ชัย (2548) ได้ให้ความหมายของการคิดไตร่ตรองไว้หลายแนวคิด สรุปได้ดังนี้

การคิดไตร่ตรอง เป็นกระบวนการคิดที่มีลักษณะเฉพาะอยู่ที่การนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเข้ามาในใจและคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างระมัดระวัง และให้การพิจารณาต่อสิ่งนั้นอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นการควบคุมการคิดของตนเองอย่างมีเป้าหมาย ใช้ความสามารถในการรับรู้ และรู้สึกกับสิ่งต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย การสังเกต การตั้งสมมุติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผล และสร้างข้อสรุปตามแนวทางของหลักฐานนั้น เป็นความสามารถในการอธิบายแบบตอบโต้หรือสะท้อนแง่มุมมองต่างๆ ของเหตุการณ์ใดๆ โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์นั้นกับโน้ตทัศน์และหลักการที่เหมาะสม ถูกต้องบนพื้นฐานของการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ โดยสามารถแยกแยะประเภทรายละเอียด จุดดีจุดด้อยของสิ่งนั้น แล้วใช้ความรู้นี้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ โดยเสนอแนวทางที่ตนเองคิดว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดแล้วกับบริบทต่างๆ ที่มีอยู่ ให้คุณค่าที่แท้จริงของสิ่งนั้น

4.2 ระยะ / ขั้นตอน / กระบวนการของการคิดไตร่ตรอง

Dewey (1933) อธิบายระยะของการคิด ว่ามี 2 ช่วงของทุกๆ หน่วยของการคิดคือ เริ่มต้นด้วยความงุนงง สงสัย ความยุ่งยากของสถานการณ์ และไปจบลงที่อีกช่วงหนึ่งด้วยการทำให้ชัดเจน คลี่คลาย หาทางออกได้ ในจุดเริ่มแรกนี้จะเรียกว่า ระยะก่อนการไตร่ตรอง (pre-reflective) ซึ่งจะเป็นตัวตั้งปัญหาสำหรับการคิดไตร่ตรองเพื่อหาคำตอบ ในอีกช่วงหนึ่งที่ความสงสัยหรือปัญหาถูกคลี่คลายจะเรียกว่า ระยะหลังการสะท้อน (post-reflective) ซึ่งผลของมันคือการได้รับประสบการณ์

และเรียนรู้โดยตรง ซึ่งมีการแบ่งขอบเขตของการคิดไตร่ตรองจากจุดเริ่มต้น ก้าวข้ามผ่านระยะต่างๆ ไปจนถึงสิ้นสุดการคิดไตร่ตรองออกเป็น 5 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 สร้างทางเลือก (suggestion) เป็นระยะที่สมองรับเอาปัญหาหรือความซับซ้อนที่เกิดขึ้นเข้ามา แล้วสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือความสงสัยนั้น

ระยะที่ 2 คิดใคร่ครวญทางเลือก (intellectualization) เป็นระยะที่เราใช้สมองในการใคร่ครวญ พิจารณา ความยากหรือความซับซ้อนของปัญหาที่ได้ประสบอยู่ ตามความจริงที่ปรากฏอยู่ และความคิดที่สร้างทางเลือกไว้ว่าทางเลือกไหนจึงจะเหมาะสมกับปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่

ระยะที่ 3 ทดสอบทางเลือก (hypothesis) เป็นระยะที่เราใช้สมองตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่ในตนเองและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากเหตุการณ์ที่ประสบกับทางเลือกที่อยู่ในความคิด เพื่อตั้งเป็นสมมติฐานสำหรับทางออกที่เป็นไปได้

ระยะที่ 4 ตัดสินใจเลือก (mental elaboration) เป็นระยะที่เราใช้สมองคิดตัดสินใจเลือกทางออกที่เราคิดว่าเป็นจริงหรือถูกต้องและมีเหตุผลที่สุด

ระยะที่ 5 ลงมือทำ (hypothesis testing) เป็นระยะที่กระทำตามทางที่เลือกโดยการแสดงออกจริงหรือการลงความเห็นในใจ

กล่าวได้ว่าโดยสรุปได้ว่า กระบวนการคิดไตร่ตรองเป็นกระบวนการคิดที่ค่อนข้างที่จะสลับซับซ้อน เกิดจากความคิดย่อยหลายประการมาประกอบเข้าด้วยกันจนเป็นขั้นตอนของกระบวนการคิดไตร่ตรองของ Dewey ซึ่งจำเป็นต้องเสาะหาสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด จากนั้นจึงนำข้อมูลเหล่านี้มาเข้าสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ประเมินสถานการณ์อย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การสรุปต่อไป

ทฤษฎีเกี่ยวกับการไตร่ตรองในการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (reflection in learning and professional development) จากแนวคิดของ Jennifer A Moon ผู้ที่ให้ความสำคัญกับการไตร่ตรองว่าเป็นการกระทำที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในเรื่องใดก็ตาม ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

สถานการณ์สำหรับการไตร่ตรอง

เรื่องใดๆ หรืออะไรก็ตามที่ต้องการเรียนรู้

ขั้นตอนของการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การสังเกต (noticing) เป็นขั้นของการรับเข้าข้อมูลที่ต้องการจะเรียนรู้ผ่านสัมผัสต่างๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างความสมเหตุสมผล (making sense) เป็นขั้นที่สมองสร้างกระบวนการของการตระหนักรู้ จัดรูปแบบ จัดลำดับ ในสิ่งที่บุคคลกำลังจะเรียนรู้ และหาที่ทางให้กับสิ่งนั้นวางอยู่อย่างเหมาะสม ในสิ่งที่ตนกำลังจะเรียนรู้ในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวมันเอง โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีอยู่

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างความหมาย (making meaning) เป็นขั้นที่สมองรับสิ่งใหม่ที่ต้องการจะเรียนรู้โดยการดูซึมเข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญา และในขณะเดียวกันนั้นเองสมองก็ปรับโครงสร้างทางเขาวนปัญญา เพื่อสร้างความสมดุลให้การเรียนรู้ใหม่กับสิ่งที่รู้อยู่แล้ว จนให้ผลลัพธ์เป็นการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความหมายและความเข้าใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิบัติต่อความหมาย (working with meaning) เป็นขั้นของความต่อเนื่องของการปรับโครงสร้างทางเขาวนปัญญาของสมองและการแปรเปลี่ยนความรู้ที่เต็มไปด้วยความหมายไปยังเป้าหมายที่ต้องการ

บทบาทของการไตร่ตรองในการเรียนรู้

1. จุดประกายการเรียนรู้
2. เป็นกระบวนการนำเสนอการเรียนรู้
3. ยกระดับการเรียนรู้

เป้าหมายของการไตร่ตรองในการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

1. เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต
2. เพื่อการสร้างทฤษฎี
3. เพื่อการพัฒนาตนเอง
4. เพื่อการตัดสินใจในสภาพการณ์คลุมเครือ
5. เพื่อให้เป็นคนคิดไตร่ตรองจนติดเป็นนิสัย

4.3 องค์ประกอบสำคัญของการคิดไตร่ตรอง

4.3.1 ข้อมูลและความคิด

Dewey (1933) อธิบายความสำคัญของข้อมูลและความคิดไว้ว่า เมื่อมีสถานการณ์ที่มีความยากหรือมีความซับซ้อนเกิดขึ้น คนที่อยู่ในสถานการณ์นั้นอาจเลือกตัดสินใจกระทำในทางใดทางหนึ่งหรือหลายๆ ทางเขาอาจเลือกที่จะหลีกเลี่ยงไปพ้นจากสถานการณ์นั้น เลิกทำกิจกรรมที่นำปัญหามาสู่ตนเอง แล้วหันไปทำอย่างอื่น หรือว่าเขาอาจจะจมอยู่ในความคิด กำลังจินตนาการว่าตนเองมีพลังอำนาจ หรือจินตนาการเป็นอย่างอื่นที่จะทำให้ตนเองรู้สึกว่าจะต่อกรกับความยากเข็ญนั้นได้ หรือในที่สุดแล้วเขาอาจจะหันหน้าเข้าเผชิญสถานการณ์นั้น ในกรณีนี้เขาก็เริ่มต้นการไตร่ตรองขึ้นแล้ว

ช่วงเวลาที่บุคคลเริ่มต้นการไตร่ตรอง เขาก็จะเริ่มตั้งสังเกตเพื่อสะสมข้อมูลของสภาพการณ์ที่เป็นความยากหรือเป็นปัญหา การสังเกตในบางขณะใช้ผัสสะหรือการรับรู้โดยตรงแต่การสังเกตอื่นๆ ใช้การรวบรวมข้อมูลของการสังเกตที่ได้มาก่อนหน้านั้น (ข้อมูลที่ถูกบันทึกไว้ในความทรงจำ) ทั้งจากตนเองและผู้อื่น วิธีนี้เขาทำได้อย่างแจ่มชัดถึงความเป็นไปได้ของธรรมชาติของสถานการณ์ที่เขาจะต้องเผชิญด้วย สภาพแวดล้อมบางอย่างเป็นอุปสรรคสำหรับเขา และสภาพแวดล้อมบางอย่างเกี่ยวพันเขา ไม่ว่าสภาพการณ์เหล่านี้จะเข้ามาที่เขาโดยการรับรู้จากปัจจุบัน

ขณะ หรือรับรู้จากความจริงจำในอดีตก็ตาม นั่นก่อให้เกิดความจริงบางอย่างของสถานการณ์ขึ้นมาซึ่งความจริงเหล่านั้นก็คือ สิ่งที่มีอยู่ ณ ตรงนั้น ความจริงเหล่านี้ไม่สามารถที่จะถูกลบทิ้งไปได้ด้วยเวทมนตร์ใดๆ เพียงเพราะว่ามันไม่เป็นไปอย่างที่เราคิด มันไม่มีประโยชน์ที่จะขอให้มันหายไปหรือเปลี่ยนไป มันเป็นของมันอย่างที่มีมันเป็นอยู่ตรงนั้น ดังนั้นการสังเกตและการสะสมข้อมูล ต้องถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่เพื่อที่จะได้ไม่มองผ่านไปอย่างผิวเผิน หรือมองคุณลักษณะที่สำคัญผิดพลาดไป

ข้อมูล (data) ซึ่งหมายถึง ความจริงหรือข้อเท็จจริงที่สังเกตเห็น และความคิด เป็นปัจจัยที่ต้องการซึ่งกันและกันในการไตร่ตรอง ข้อมูลซึ่งเป็นปัจจัยตัวแรกนี้ประกอบรูปธรรมที่ต้องถูกตีความ แจกแจง อธิบาย หรือถูกจัดกระทำและถูกใช้ประโยชน์และ ความคิด (ideas) ซึ่งหมายถึงทางออกที่ถูกชี้แนะโดยความคิดสำหรับอุปสรรคซึ่งถูกเปิดเผยโดยการสังเกต ซึ่งเป็นปัจจัยตัวที่สอง ดังนั้นข้อมูล (ความจริง) และความคิด (ข้อเสนอแนะทางออกที่เป็นไปได้) เป็นปัจจัยสองตัวที่ต้องการซึ่งกันและกันของกิจกรรมเชิงไตร่ตรองทั้งหมด ปัจจัยสองตัวนี้ถูกการสังเกตนำไปเป็นลำดับ (เพื่อความสะดวกรวดเร็วมันได้รวมเอาความจำของการสังเกตครั้งก่อนหน้าของกรณีที่คล้ายๆ กันเอาไว้ด้วย) เพื่อการอ้างอิงข้อสรุป (inference) สุดท้ายที่อยู่พ้นไปจากสิ่งซึ่งรับรู้จริง พ้นไปจากสิ่งซึ่งถูกพบเห็นจริงบนการตรวจสอบอย่างระมัดระวัง

ดังนั้นข้อสรุปของการคิดไตร่ตรองจึงเกี่ยวข้องกับอะไรที่เป็นไปได้มากกว่าจะเป็นอะไรที่เป็นจริง จะสืบไปข้างหน้าโดยการคาดการณ์ การตั้งสมมุติฐาน สรุปจากหลักฐานที่ไม่ใช่จินตนาการ ไม่ใช่การมองไปล่วงหน้าทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการคาดเดาลอยๆ การวางแผนหรือคาดเดาจากทฤษฎี แต่เป็นคุณลักษณะของการหาข้อสรุปที่เป็นการเดินทางออกจากสิ่งที่เป็นจริงเข้าสู่สิ่งที่เป็นไปได้

4.3.2 การวิเคราะห์เหตุการณ์

ทักษะการวิเคราะห์เป็นทักษะย่อยหนึ่งที่สำคัญสำหรับการคิดไตร่ตรอง ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อบุคคลเผชิญเหตุการณ์ที่สะกิดใจ บุคคลจำเป็นต้องวิเคราะห์เหตุการณ์นั้นอย่างละเอียดเพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจและตัดสินใจหรือให้ข้อสรุปต่อเหตุการณ์นั้น ทักษะการวิเคราะห์นี้ได้ถูก อธิบายความหมายไว้โดย ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2544) ไว้ดังนี้

- 1) การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบหรือเรียบเรียงให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ
- 2) การกำหนดมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม และ/หรืออาศัยการค้นพบลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมของกลุ่มข้อมูลบางกลุ่ม
- 3) การกำหนดหมวดหมู่ในมิติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์
- 4) การแจกแจงข้อมูลที่อยู่ลงในแต่ละหมวดหมู่ โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่าง เหตุการณ์ การเป็นสมาชิก หรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง
- 5) การนำข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่มาจัดลำดับเรียงลำดับ หรือจัดระบบให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจ
- 6) การเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างแต่ละหมวดหมู่ ในแง่ของความมาก-น้อย ความสอดคล้อง-ความขัดแย้ง ผลทางบวก-ผลทางลบ ความเป็นเหตุ-เป็นผล ลำดับความต่อเนื่อง

4.3.3 การให้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจ (reasoning)

การให้เหตุผลเป็นทักษะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการคิดไตร่ตรอง เพราะการที่บุคคลเผชิญเหตุการณ์ที่สะกิดใจแล้วทำการวิเคราะห์ แยกแยะ หรือจัดความสัมพันธ์กันของเหตุการณ์แล้ว บุคคลจำเป็นต้องตัดสินใจว่าเหตุการณ์ที่เผชิญนั้นสรุปแล้วคืออะไร ซึ่งในการตัดสินใจนั้นต้องใช้การให้เหตุผล

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) อธิบายการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจไว้ 2 แบบ คือ

1. การใช้เหตุผลแบบนิรนัย (deductive reasoning) เป็นกระบวนการใช้เหตุผลที่ยึดหลักว่า เราเชื่อว่าสิ่งที่นำมาอ้างนั้นถูกต้องเป็นจริง ดังนั้นย่อมนำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นจริงด้วย เช่น มนุษย์ทุกคนต้องตาย เธอและฉันเป็นมนุษย์ ดังนั้นเธอและฉันต้องตาย

2. การใช้เหตุผลแบบอุปนัย (inductive reasoning) เป็นกระบวนการใช้เหตุผลโดยการสรุปจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ กันอย่างเฉพาะเจาะจงหลายๆ กรณี เช่น เราเห็นเพื่อนบ้านของเราออกวิ่งตอนหกโมงเช้าทุกวัน วันนี้เราเห็นเขาออกจากบ้านตอนหกโมงเช้า เราจึงสรุปทันทีว่าเขากำลังออกวิ่งตามปกติ

4.3.4 การให้ความหมาย

การให้ความหมายของข้อมูลที่ได้รับเข้ามาในสมองมีกลไกที่ซับซ้อนและมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) อธิบายการสร้างกรอบมโนทัศน์ให้กับข้อมูลของสมองบุคคล ว่าเป็นธรรมชาติของการคิดของสมองที่จะจัดประเภทสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เข้าไว้เป็นความคิดขั้นสุดท้าย หรือความคิดรวบยอดที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความเข้าใจเชิงนามธรรม ที่จะถูกบันทึกเป็นข้อสรุปไว้ในความทรงจำชั่วระยะเวลาหนึ่งหรืออาจจะอยู่ติดกับบุคคลไปตลอดชีวิต และความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความคิดเห็น มุมมองทัศนะเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ สมองจะสรุปเป็น กรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์ ซึ่งกรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์นี้เปรียบเสมือนเลนส์ที่บุคคลนำไปใช้ในการตีความข้อมูลใหม่ที่เข้ามาในความคิด แต่ถ้าข้อมูลที่บุคคลรับเข้ามาเป็นข้อมูลที่บุคคลนั้นยังไม่เคยรับรู้มาก่อน ยังไม่เคยคิดใคร่ครวญ หรือแสดงความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาก่อน สมองจะทำหน้าที่คิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น โดยใช้กรอบโลกทัศน์/ชีวทัศน์เดิม รวมกับข้อมูล และเหตุผลต่างๆ มาร่วมคิดอย่างบูรณาการ เมื่อได้ข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องนั้นแล้ว จึงนำมาสร้างตัวแบบจำลองทางความคิดนี้ใหม่ โดยเก็บบันทึกแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ตามความเข้าใจ และจะใช้ตัวแบบนี้อย่างอัตโนมัติเมื่อมีเหตุการณ์ทำนองเดียวกันเกิดขึ้นในอนาคต การที่บุคคลมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ช่วยให้บุคคลเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ยิ่งมีความคิดรวบยอดจำนวนมากและมีความคมชัดมากเท่าใด บุคคลก็จะยิ่งเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ได้มากและเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากขึ้นเท่านั้น

4.3.5 การสรุปอ้างอิง

การสรุปอ้างอิง ทิศนา แชมมณี และคณะ (2544) คือ การจัดระบบข้อมูลที่ได้มาใหม่ โดยการเปรียบเทียบข้อมูลใหม่กับข้อมูลความรู้ในโครงสร้างความรู้เดิมว่า ข้อมูลใหม่คล้ายคลึงหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความรู้เดิมส่วนใดมากที่สุด จากนั้นจึงค้นหาความแตกต่างและสาเหตุของความแตกต่างระหว่างข้อมูลใหม่กับความรู้เดิมที่คล้ายคลึงกันนั้น และใช้หลักเหตุผลสรุปจากความรู้เดิมเพื่ออธิบายคุณสมบัติส่วนที่ยังไม่รู้เกี่ยวกับข้อมูลใหม่ เช่น เป็นสมาชิกของมิติใด ข้อมูลใหม่มีองค์ประกอบอย่างไร แต่ละองค์ประกอบเหล่านั้นสัมพันธ์กันอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีแต่ละส่วนอย่างไร

4.4 กลวิธีในการฝึกการคิดไตร่ตรอง

กลวิธีในการฝึกการคิดไตร่ตรองสามารถสรุปดังต่อไปนี้ (Roth, 1989)

1. การใช้การตั้งคำถาม เช่น อะไร ทำไมบุคคลนั้นทำสิ่งนั้นได้อย่างไร
2. การหาตัวเลือกอื่นที่หลากหลาย มีเหตุผลและเป็นไปได้ก่อนที่จะมีการตัดสินใจหรือการได้มาซึ่งข้อสรุปนั้นๆ
3. การเปิดใจให้กว้างยอมรับความคิดหรือสิ่งใหม่ๆ
4. มีการเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง
5. การหาเค้าโครงร่าง พื้นฐานทางทฤษฎีที่มีเหตุผลในการรองรับแนวความคิด ความเชื่อ และสมมติฐานของตน
6. มีการประเมินและตรวจสอบแง่มุมและทฤษฎีคติต่างๆที่หลากหลายก่อนการสรุปและการตัดสินใจ เพื่อให้ได้การสรุปที่ถูกต้อง เหมาะสมและน่าเชื่อถือที่สุด
7. การตั้งคำถาม “ถ้าหากว่า” ในการส่งเสริมการคิดที่หลากหลายแง่มุมมองแตกต่างไปจากเดิม ก่อนการสรุปและการตัดสินใจ
8. การถามเพื่อได้มาซึ่งความคิดและความเห็นอื่นๆ ก่อให้เกิดความคิดและทัศนคติที่หลากหลาย
9. การพิจารณาผลที่ตามมาของสถานการณ์ต่างๆ ผลการกระทำ การตัดสินใจเป็นต้น
10. การสังเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล ความคิดเห็น แนวคิด ทฤษฎีและความเชื่ออย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อนการสรุปและการตัดสินใจ
11. การระบุและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น กลวิธีในการคิดไตร่ตรองข้างต้น มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและแนวความคิดของบุคคลนั้นๆ หรือในทางตรงข้าม เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นในสมมติฐานหรือทฤษฎีที่ตนมีอยู่แล้วมากขึ้น เนื่องจากกลวิธีข้างต้นช่วยขจัดความไม่แน่นอน ความซับซ้อนยุ่งยากของปัญหาและข้อขัดแย้งให้หมดไปและได้มาซึ่งข้อสรุปหรือการตัดสินใจที่มีความเชื่อมั่นและความถูกต้องสูง

4.5 ความสำคัญของการคิดไตร่ตรองต่อการเรียนการศึกษา

สังคมในปัจจุบันนี้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีอยู่มากมาย ง่ายและสะดวกต่อการบริโภคข่าวสารต่างๆ มากกว่านั้น ข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ผู้บริโภคข่าวสารจำเป็นต้องมีการทบทวนการปรับเปลี่ยนวิธีการคิดและกลวิธีในการแก้ปัญหา ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการกระตุ้นและสนับสนุนให้มีทักษะการคิดไตร่ตรองในขณะที่เรียนเพราะการคิดไตร่ตรองสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนากลวิธีในการประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่กับสถานการณ์ที่ซับซ้อนในชีวิตประจำวันได้ (Hawaii Education System, 2005)

การคิดไตร่ตรองช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้ดังต่อไปนี้

1. เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้หรือความเข้าใจเดิมของตน
2. คิดในแง่นามธรรมและแนวคิดได้
3. ประยุกต์ใช้กลวิธีที่เฉพาะกับภาระงานใหม่
4. เข้าใจความคิดและกลวิธีในการเรียนรู้ของตน

4.6 การพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

Dewey (1933) ได้ให้แนวคิดที่ว่า ความสามารถในการคิดไตร่ตรองสามารถเกิดขึ้นได้จากการฝึกนิสัยที่ดีของการคิดและการพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรอง โดยการฝึกการคิดจะกระทำผ่านการกระทำ จากแนวคิดของ Seale and Cann (2000) เกี่ยวกับการคิดไตร่ตรองพบว่ามีจุดเน้น 3 ส่วน ซึ่งทำให้มีความแตกต่างกันของการจัดกิจกรรมตามจุดเน้น ดังนี้

1. จุดเน้นที่ประสบการณ์

จากวงจรการเรียนรู้ของ Klob (1984) จะเริ่มต้นด้วยการมีประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม หลังจากนั้นผู้เรียนจะทำการสังเกตและพิจารณาไตร่ตรองและสร้างกรอบความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งนั้น ในขณะที่ Schon (1987) จะพิจารณาการคิดไตร่ตรองในบริบทที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ โดยได้แบ่งเป็นการคิดไตร่ตรองในระหว่างการดำเนินการและหลังจากการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ผู้ปฏิบัติจะถูกกระตุ้นให้คิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่เสร็จสิ้นลงหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน และการอธิบายเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน

2. จุดเน้นที่การสร้างกรอบใหม่

วงจรการคิดไตร่ตรองประกอบด้วย 3 ระยะ ประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การสร้างกรอบปัญหาใหม่และการแก้ไขปัญหา การกำหนดปัญหากระทำโดยการวิเคราะห์สถานการณ์หรือเรื่องราว ส่วนการสร้างกรอบปัญหาใหม่ มักเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบปัญหาซ้ำโดยใช้หลักการตามทฤษฎี 1 ทฤษฎี หรือมากกว่าและในขั้นตอนสุดท้าย จากข้อสรุปใหม่จากการสร้างกรอบปัญหาที่จะถูกนำไปไตร่ตรองเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาใหม่

3. จุดเน้นที่เป้าหมาย และข้อมูลย้อนกลับ

การไตร่ตรองมักเกิดขึ้นในระหว่างวงจรของข้อมูลย้อนกลับ, การกระทำและเป้าหมาย ในขณะที่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงข้อมูลย้อนกลับกับการกระทำของตนเองต่อเป้าหมาย การเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมาย, การกระทำและข้อมูลย้อนกลับจะถูกกระทำเมื่อผู้เรียนสามารถไตร่ตรองความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านี้

กรมการศึกษา มลรัฐทาสมาเนีย ให้แนวคิดว่าการคิดไตร่ตรองเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้การคิดเกี่ยวกับการอธิบายและการปรับปรุงการคิดของตนเองและการเรียนรู้จะช่วยสร้างความสามารถในการคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ อารมณ์ ความเชื่อ มุมมองทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการรับรู้และสร้างสรรค์ความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้การคิดไตร่ตรองยังช่วยเพิ่มความสามารถในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระต่าง ๆ และเพิ่มความเป็นไปได้ของการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ โดยจะมีการรับฟัง การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การสำรวจข้อคิดเห็นที่แตกต่างและสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาต่อประเด็นต่างๆ โดยผู้ที่มีการคิดไตร่ตรองจะนำมุมมองในการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและมุมมองด้านจริยธรรม มาใช้ในการพิจารณาทางเลือกและการตัดสินใจ

คุณภาพของการคิดจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลมีความตระหนักถึงทักษะและกลยุทธ์ที่จะช่วยในการคิดไตร่ตรอง และรู้ว่าแต่ละกลยุทธ์จะนำมาใช้ในชนิดต่างๆของการแก้ปัญหาและบริบทของชีวิตที่เป็นจริงอย่างไร และการคิดไตร่ตรองจะมีประสิทธิผลมากขึ้นเมื่อทำงานเป็นกลุ่มโดยนักคิดไตร่ตรองจะมีความเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและอารมณ์ของบุคคลอื่น และมีความสามารถในการจัดระบบและปรับการคิดของตนเองใหม่โดยการชั่งน้ำหนักของหลักฐาน การตั้งประเด็นคำถามเพื่อสร้างความเกี่ยวข้องและความเข้าใจต่อสถานการณ์ใหม่

4.6.1 การพัฒนากระบวนการคิดไตร่ตรอง

ได้มีนักการศึกษาเสนอกระบวนการคิดไตร่ตรอง ได้ดังนี้คือ

แนวคิดของ Tremmel (1993) ได้กำหนดกระบวนการคิดไตร่ตรอง ไว้ 5 ขั้นตอนคือ

- 1) การทำความเข้าใจกับสภาพปัญหา
- 2) การเปรียบเทียบสภาพปัญหากับบุคคลอื่น
- 3) การกำหนดหรือการวางกรอบของปัญหา
- 4) การทดลองวิธีการแก้ไขปัญหาย่างหลากหลาย
- 5) การประเมินผลลัพธ์ของการแก้ไขปัญหา

Pugach and John (1990) ได้กำหนดกระบวนการคิดไตร่ตรอง ไว้ 4 ขั้นตอนคือ

- 1) การสร้างความชัดเจนและการวางกรอบของปัญหาใหม่
- 2) การสรุปปัญหา
- 3) การพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาและการพิจารณาเกี่ยวกับผลที่ตามมา
- 4) การประเมินวิธีแก้ไขปัญหาที่เลือก

จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Dewey และ Eby & Kujawa เกี่ยวกับกระบวนการคิดไตร่ตรองสรุปได้ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 สภาพของปัญหาหรือข้อสงสัย

เป็นความคิดเห็นที่กำหนดขึ้นจากการสังเกตตามข้อเท็จจริง หรือการรับรู้ตามสภาพการณ์ซึ่งมีความสำคัญต่อการคิด และช่วยกำหนดแนวทางการสืบสวนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกรอบของปัญหา

เป็นการกำหนดขอบเขตและให้ความหมาย เพื่อค้นหาสภาพปัญหาที่แท้จริง ที่ต้องการแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยใช้การสังเกต การไตร่ตรอง การรวบรวมข้อมูล และใช้ประสบการณ์ในอดีตมาเพื่อสร้างความเข้าใจกับปัญหาตามข้อเท็จจริง ซึ่งจะช่วยให้สภาพความยากลำบาก ในขั้นตอนที่ 1 ถูกจำกัดให้แคบลงและพบสภาพปัญหาที่แท้จริง

ขั้นตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่เป็นการคาดคะเนแนวทางแก้ปัญหาที่อาจเป็นไปได้หรือสมมติฐาน

ในขั้นตอนนี้ ควรมีการปลูกฝังความหลากหลายของแนวทางแก้ปัญหาที่อาจเป็นไปได้ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสังเกตและเก็บรวบรวมข้อมูลให้มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การให้เหตุผล

การให้เหตุผลจะช่วยขยายความรู้โดยได้มาจากประสบการณ์เดิม ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นของปัญหาและได้มาจากการสังเกตอย่างใกล้ชิด และครอบคลุมกับสาเหตุของปัญหา เป็นการพัฒนาความคิดโดยผ่านการให้เหตุผล สำหรับคัดเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมและเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลหรือการทดสอบสมมติฐาน

ประกอบด้วยการพิจารณาการปฏิเสธหรือยอมรับแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งจะมีพื้นฐานจากความเป็นจริงที่ได้จากการสังเกต Dewey (1933) ให้แนวคิดว่าการทดสอบสมมติฐานสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ โดยใช้การพิจารณาตรวจสอบตามลำดับของข้อเท็จจริงและตามเหตุผล และผลที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์จริงกับการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ซึ่งในอดีต วิธีการแรกมักจะมีคามยุ่งยาก มากกว่าวิธีที่ 2 โดยเฉพาะนักดาราศาสตร์หรือนักเคมีมักจะปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปเพื่อการพัฒนาแนวคิดของความรู้ภายใต้ขอบเขตของทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติความคิดที่มีคุณค่าส่วนใหญ่อาจไม่ได้ตามทฤษฎีเช่น คุณลักษณะและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติซึ่งไม่สามารถใช้การทดลองได้ นอกจากใช้การพิจารณาตรวจสอบตามเหตุผลที่เกิดขึ้นจริง ถ้าปฏิเสธต้องกำหนดกรอบปัญหาใหม่ และทำกระบวนการทั้งหมดซ้ำและ Dewey (1933) กล่าวว่ากระบวนการคิดไตร่ตรอง จะช่วยให้มีการฝึกการคิดอย่างมีเหตุผลและมีระเบียบวินัยในแต่ละขั้นตอนของการคิด โดยต้องให้เวลาในการรวบรวมข้อมูล หลักฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนที่ 2

จากแนวคิดของ (Barnett, 1996) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการคิดของนักคิดไตร่ตรอง ดังนี้

1. ดำเนินการปฏิบัติโดยใช้ความรู้ที่แสดงถึงความกระตือรือร้นหรือการแสวงหาความรู้
2. มีการไตร่ตรองด้วยตนเองและยอมรับถึงความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบข้อสมมติฐานที่กำหนดขึ้น
3. มักชอบสอบถามหรือตั้งข้อสงสัยในสิ่งทุกอย่าง
4. นำเอาหลักฐานมาใช้ในการพิจารณาเรื่องราว
5. การจัดลำดับการคิดและพัฒนาการคิดให้เป็นไปอย่างสมเหตุสมผล
6. มีการกำหนดความมุ่งหมายในการคิด
7. มีการประเมินผลตลอดกระบวนการ และมีการประเมินผลครั้งสุดท้ายและการตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้ายหลังจากมีการตั้งประเด็นคำถาม การไตร่ตรอง การตรวจสอบหลักฐานหรือประจักษ์พยาน การจัดลำดับการคิดและหลักฐาน
8. ดำเนินการประเมินผลเพื่อสร้างความชัดเจนของข้อโต้แย้ง

สรุปได้ว่ากระบวนการคิดไตร่ตรอง เป็นวิธีการที่ใช้ในการคิดไตร่ตรองประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตั้งประเด็นคำถามหรือข้อสงสัย เป็นความคิดเห็นที่กำหนดขึ้นจากการรับรู้ตามสถานการณ์
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการคิดเป็นการกำหนดขอบเขตในการศึกษา เพื่อหาความชัดเจนของประเด็นที่ศึกษา โดยมีการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบด้วยตนเอง
3. การกำหนดสมมติฐาน เป็นการคาดคะเนคำตอบของประเด็นที่ศึกษา ซึ่งจะเป็แนวทางในการแสวงหาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
4. การตรวจสอบหลักฐาน เป็นการรวบรวมข้อมูลและพิจารณาตรวจสอบข้อมูลตามความเป็นจริง
5. การจัดลำดับการคิด เป็นการจัดระบบของการคิด เพื่อสรุปเป็นเหตุผลตามข้อเท็จจริง
6. การประเมินผล เป็นการพิจารณาการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน โดยการพิจารณาจากหลักฐานและข้อเท็จจริง

4.7 ทักษะที่ใช้ในกระบวนการคิดไตร่ตรอง

การคิดไตร่ตรองเกี่ยวข้องกับการได้มาถึงข้อเท็จจริง การเข้าถึงการคิด การนำหลักการไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผล ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่าการคิดไตร่ตรองเกี่ยวข้องกับ Bloom Taxonomy ทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทุกระดับ ซึ่งได้แก่

ระดับที่ 1 ความรู้ (Knowledge) เป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการจำหรือการระลึกข้อมูลต่างๆได้ รวมถึงวิธีการ กระบวนการ โครงสร้างและสถานการณ์ต่างๆ

ระดับที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นกระบวนการทางปัญญาที่สามารถเข้าใจโดยสามารถแปลความ ตีความและประเมินค่าของสถานการณ์และสิ่งต่างๆ ได้สามารถระบุปัญหาและอธิบายโดยใช้คำพูดของตนเองได้

ระดับที่ 3 การประยุกต์ใช้ (Application) เป็นกระบวนการทางปัญญาที่สามารถนำเอาแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ อาจอยู่ในรูปแบบของแนวความคิด กฎระเบียบหรือกระบวนการต่างๆ

ระดับที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นกระบวนการทางปัญญาที่สามารถแยกแยะข้อมูลต่างๆออกเป็นส่วนเพื่อแสดงความชัดเจนขององค์ประกอบพื้นฐาน การจัดการหรือการเตรียมการของสิ่งนั้นๆหรือสถานการณ์นั้นๆ

ระดับที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นกระบวนการทางปัญญาในการรวบรวมข้อมูลส่วนประกอบย่อยหรือส่วนประกอบพื้นฐานต่างๆรวมเข้าด้วยกันหรือจัดเรียงให้เป็นรูปแบบโครงสร้างใหม่ในรูปแบบเดียวกัน

ระดับที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา การใช้เหตุผลและการตัดสินใจต่อข้อมูลและสิ่งต่างๆ

จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Burns and Bulman (2000) เกี่ยวกับทักษะสำคัญที่ใช้ในการคิดไตร่ตรองสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การอธิบาย (Description)

เป็นการอธิบายบางสิ่งบางอย่างซึ่งอาจเป็นบุคคล สิ่งของ สถานการณ์หรือแนวคิดซึ่งบอกถึงคุณลักษณะหรือการแสดงออกโดยหลีกเลี่ยงการลงความเห็นหรือการตัดสินใจรูปแบบของการอธิบายโดยปกติใช้การพูดหรือการเขียนหรืออาจใช้รูปแบบอื่นๆ เช่น การวาดภาพ หรือการแกะสลัก

ในกระบวนการคิดไตร่ตรอง การอธิบาย เป็นทักษะที่ใช้ในขณะที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์และเรื่องราวที่สำคัญที่แต่ละบุคคลได้ประสบ คำอธิบายที่ดีต้องมีการรายงานที่ชัดเจนถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ของสถานการณ์

ลักษณะหรือส่วนประกอบที่สำคัญของการอธิบายประสบการณ์ประกอบด้วย

- 1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มีความหมายหรือมีความสำคัญอย่างเพียงพอ
- 1.2 จำนวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นหรือประเด็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น
- 1.3 สิ่งที่เขาคิดในขณะนั้น

1.4 ความรู้สึกในขณะนั้น

1.5 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์นั้น

คำอธิบายนั้นต้องสามารถสร้างสถานการณ์ ซึ่งช่วยให้บุคคลที่ไม่ได้อยู่ด้วยในเหตุการณ์นั้นได้เข้าใจสถานการณ์นั้นได้เป็นอย่างดี โดยให้รายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มีความหมายหรือมีความสำคัญอย่างเพียงพอ และในขณะเดียวกันควรมีการกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจของสถานการณ์ โดยมีการเลือกใช้คำอย่างระมัดระวังช่วยในการช่วยให้บุคคลอื่นได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ ผู้อธิบายจะต้องให้รายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือ ผู้อธิบายเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น จึงทำให้มีการหลีกเลี่ยงหรือละเว้นการให้รายละเอียดในสิ่งที่ไม่ยอมรับ และพบว่าอาจมีความยุ่งยากที่จะนึกย้อนกลับไปถึงประเด็นที่สำคัญทั้งหมดในสถานการณ์นั้น เพราะขึ้นอยู่กับความจำของแต่ละบุคคล ดังนั้นการเขียนบันทึกประจำวันจึงช่วยบันทึกและอธิบายเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์การปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารในการอธิบายได้

2. การวิเคราะห์

Burns and Bulman (2000) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ว่า การวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับการแบ่งแยกออกเป็นส่วนประกอบต่าง ๆ อาทิเช่น การวิเคราะห์กรอบความคิด หรือสถานการณ์ เป็นการรับรองหรือยืนยันการตรวจสอบรายละเอียดของโครงสร้าง ส่วนประกอบหรือลักษณะสำคัญ และประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น เพื่อสร้างความเข้าใจกับธรรมชาติ และความเกี่ยวข้องรวมทั้งการมีอิทธิพลหรือผลกระทบระหว่างส่วนต่าง ๆ

ในกระบวนการไตร่ตรอง การวิเคราะห์เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังนี้คือ

- 2.1 การจำแนกแยกแยะ และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์
- 2.2 การสำรวจความรู้สึกเกี่ยวกับสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น
- 2.3 การสร้างสมมติฐาน
- 2.4 การสำรวจและค้นหาทางเลือกในการปฏิบัติ

การจำแนกแยกแยะประสบการณ์ เป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ซึ่งต้องการการพิสูจน์หรือจำแนกแยกแยะ การสังเกตจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องการความชัดเจนของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ โดยบุคคลต้องการการค้นหาและการตรวจสอบความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

Carper (1978) ได้อธิบายเกี่ยวกับแบบแผนของความรู้จากการวิเคราะห์โครงสร้างของความรู้ทางการพยาบาล ดังนี้คือ

- 1) ความรู้เชิงประจักษ์ ได้แก่ ความจริง การอธิบายด้วยคำพูดหรือภาพและความรู้จากทฤษฎีซึ่งพัฒนามาจากการวิจัย
- 2) ความรู้เกี่ยวกับความงามและศิลปะเกี่ยวข้องกับจิตใจของผู้กระทำโดยผ่านสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ

3) ความรู้เกี่ยวกับบุคคลเป็นความรู้เกี่ยวกับปัจเจกบุคคลเช่น การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ป่วยเพื่อช่วยเหลือให้เขาได้เผชิญกับความเจ็บป่วย

4) ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมเกี่ยวข้องกับความเข้าใจและการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องหรือสิ่งที่ควรจะเป็นในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน สำหรับการคิดไตร่ตรองการวิเคราะห์จะเกี่ยวข้องกับความรู้หรือรสนิยมในการค้นหา แนวความคิดทฤษฎี และการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้ก็จะมีประเด็นคำถามเช่นอะไรบางอย่างที่เราารู้แล้ว และเรารู้สิ่งนั้นได้อย่างไร

การสำรวจความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์

Boud, et al. (1985 อ้างถึงใน Burns and Bulman (2000)) ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิดไตร่ตรองว่า มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ความเหมาะสม และความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมหรือเป็นจริง ในการวิเคราะห์แนวความคิดและความรู้กับการวิเคราะห์ความรู้สึก ในขณะที่เดียวกันก็มีความจำเป็นที่จะมุ่งเน้นการใช้ความรู้สึกด้านบวกให้เท่าเทียม กับความพยายามในการจัดการกับความรู้สึกด้านลบ เพื่อให้กระบวนการนี้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพราะจุดมุ่งหมายของการคิดไตร่ตรองคือ การปรับปรุงและการพัฒนา ดังนั้นการวิเคราะห์ความรู้สึกของตนเองจึงไม่ควรเป็นกิจกรรมที่ยึดตนเองเป็นหลักหรือเป็นกิจกรรมที่ตามใจตนเองแต่ให้ใช้กระบวนการนั้นเพื่อสร้างความเข้าใจในสถานการณ์นั้น และเพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนการเรียนรู้จากสถานการณ์นั้น ๆ

การสร้างสมมติฐาน

Brookfield (1987 : อ้างถึงใน Burns and Bulman (2000)) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสมมติฐานว่า เป็นการกำหนดการยอมรับข้อมูลว่าเป็นจริงโดยยังไม่มีหลักฐานมาสนับสนุน จึงเป็นการกำหนดสิ่งที่สงสัยเกี่ยวกับความจริงในโลก บุคคลไม่ควรยอมรับทุกสิ่งที่ได้จากการอ่านเท่านั้นเพราะสิ่งที่ปฏิบัติมานานแล้ว ไม่ได้หมายความว่ามีความเหมาะสมตลอดเวลาหรือจะเหมาะสมในปัจจุบัน

ดังนั้นจึงควรมีการตรวจสอบความสอดคล้องของแนวคิด กับสภาพความเป็นจริงที่แต่ละคนได้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น การกำหนดสมมติฐานจึงขึ้นอยู่กับแนวคิดเดิมของแต่ละบุคคลร่วมกับของบุคคลอื่นซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับการตั้งประเด็นคำถามที่น่าสงสัย เพื่อเพิ่มความตระหนักและการกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ โดยปราศจากการทำให้

บุคคลรู้สึกถูกคุกคามหรือขัง

การสำรวจและค้นหาทางเลือกในการปฏิบัติ

Burns and Bulman (2000) ได้อธิบายเกี่ยวกับการสำรวจและค้นหาทางเลือกไว้ว่าจุดเน้นของแนวคิดนี้คือการมองหาทางเลือกใหม่สำหรับการคิดและการกระทำต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาทิเช่นแนวทางใหม่ๆ ของการดำเนินชีวิตจะช่วยสร้างสรรค์และทำให้มีการพัฒนาของสิ่งต่างๆ ที่ดำเนินอยู่เป็นกิจวัตรประจำวัน โดยจะมีการตั้งประเด็นคำถามสำหรับตนเองเช่น

- (1) จะยังคงทำงานโดยใช้แนวทางเดิมเหมือน 2 ปีที่ผ่านมาหรือไม่
- (2) แนวทางนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่
- (3) ถ้าไม่มีความเหมาะสมแล้ว ควรจะต้องทำอย่างไร

การวิเคราะห์ในลักษณะนี้ จะช่วยให้บุคคลได้พัฒนามุมมองใหม่บางครั้งความรู้ที่บุคคลใช้ได้มาจากประสบการณ์ของแต่ละคน หรือได้มาจากการลองผิดลองถูกอย่างไรก็ตามในการปฏิบัติทางวิชาชีพ ความรู้ที่ใช้ควรเป็นความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์วิจัยที่เหมาะสมหรือถ้าไม่สามารถจะทำได้ อาจใช้การสำรวจค้นหาสมมติฐานโดยการคิดและการอ่าน

3. การสังเคราะห์ (Synthesis)

Burns and Bulman (2000) อธิบายว่า การสังเคราะห์หมายถึงกระบวนการหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการสร้างสรรค์หรือจากการรวมกันของส่วนประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หรือมีความสอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ การสังเคราะห์เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์และการคิด ในการปฏิบัติการศึกษาโดยตรง การสังเคราะห์เป็นความสามารถของบุคคลในการผสมผสานความรู้ใหม่กับความรู้เดิม จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการพัฒนามุมมองใหม่ในสถานการณ์และทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น

4. การประเมิน (Evaluation)

Burns and Bulman (2000) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินว่า เป็นการประเมินประสบการณ์และผลสำเร็จของการเรียนรู้ การประเมินเป็นความสามารถของบุคคลในการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยจะต้องมีหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานในการเปรียบเทียบ การประเมินจึงเป็นทักษะขั้นสูงในการปฏิบัติการศึกษาโดยตรงแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินมีความเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ การตีค่าการปฏิบัติและการประเมินอื่น ๆ

การประเมินตนเองเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลใช้ในการตรวจสอบตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปฏิบัติการศึกษาโดยตรง ในการปฏิบัติการศึกษาและการศึกษาวิชาชีพ สำหรับการเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเองมักเกี่ยวข้องกับการประเมินตนเองและการที่บุคคลได้มองย้อนกลับไปถึงชีวิตในอดีต

สรุปทักษะที่ใช้ในการคิดไตร่ตรองประกอบด้วย การอธิบาย การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน

4.8 กลยุทธ์การส่งเสริมการคิดไตร่ตรองที่สำคัญมีดังนี้คือ

1. การสังเกต (Observation process)

การเรียนรู้โดยการสังเกตว่า เป็นความสามารถของบุคคลที่สร้างปฏิริยาการตอบสนองแบบใหม่โดยการสังเกตรูปแบบของพฤติกรรม การเรียนรู้ทางการศึกษาจำนวนมากเกิดขึ้นจากการสังเกต การสังเกตเป็นทักษะที่ผู้ปฏิบัติมักจะใช้เพื่อพัฒนาการคิดซึ่งจะช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมาก การสังเกตควรจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อพัฒนาให้ถึงจุดที่ใช้เวลาน้อยแต่มีประสิทธิภาพมาก

เทคนิคที่จะช่วยเอื้ออำนวยการเรียนรู้จากการสังเกต ให้แก่ ผู้ฝึกการสังเกตใหม่ คือ

1. การกำหนดจุดเน้นเพียงจุดเดียว
2. การกำหนดข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลา
3. การใช้เครื่องมือที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จนกระทั่งผู้ปฏิบัติมีทักษะมากขึ้นจึงใช้ในรูปแบบการเล่าเรื่องและการเขียนบันทึกเหตุการณ์ เรื่องราว จากการสังเกตซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ข้อเท็จจริงและการตีความจากข้อเท็จจริง

จุดเน้นสำหรับการสังเกต มีดังนี้คือ

1. พฤติกรรมเฉพาะบุคคล
2. โครงสร้างของบทเรียน
3. ทักษะคนดี
4. บทบาทของครู
5. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการห้องเรียน
6. เทคนิคการสอน
7. การตอบสนองของผู้เรียนต่อเทคนิคการสอน
8. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติ ผู้สอนและอื่น ๆ

การสังเกตอาจใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมก็ได้โดย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้สังเกตจะมีบทบาทเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของห้องเรียนโดยการสังเกตจะเป็นไปโดยธรรมชาติและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม หมายถึง ผู้สังเกตมีการปฏิบัติการสังเกตเหมือนเป็นบุคคลที่แยกออกมาจากเหตุการณ์ในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม ผู้ปฏิบัติจะมีความพยายามที่จะทำความเข้าใจกับเหตุการณ์โดยใช้การสังเกต ทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจนและการแสดงออกทั้งภาษาพูดหรือภาษากาย และจากการศึกษาของธนาคารแห่งชาติของประเทศแคนาดา ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของการสังเกต ว่าเกิดขึ้นจาก

- 1) การเฝ้าดูอย่างมีสติ เพื่อสร้างความชัดเจนของการคิด
- 2) ไม่มีอคติต่อสิ่งที่สังเกต
- 3) ใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ อย่างช้า ๆ
- 4) การสังเกตที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับ การปลุกฝังความทรงจำโดยมีการบันทึก

2. การเขียนบันทึกโดยใช้การคิดไตร่ตรอง (Reflective Journals)

การเรียนรู้ส่วนมากได้มาจากการคิดไตร่ตรองในประสบการณ์มากกว่าตัวประสบการณ์เท่านั้น การเขียนบันทึกโดยใช้การคิดไตร่ตรองจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้มีการฝึกปฏิบัติการคิดมากกว่าการได้รับความรู้โดยทั่วไป

ชนิดของการบันทึกที่ใช้เพื่อจุดมุ่งหมายในการเพิ่มการคิดไตร่ตรอง คือ การบันทึกการสนทนาหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งการเขียนบันทึกจะช่วยสนับสนุนการคิดไตร่ตรอง เมื่อผู้ปฏิบัติถูกสอนให้ใช้เทคนิคการเขียนบันทึกและได้รับข้อมูลย้อนกลับที่มีประโยชน์ บันทึกการสนทนาจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้มีโอกาสในการรับประโยชน์หรือผลดีจากการเขียนบันทึก ร่วมกับยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้เครื่องมือสำหรับตอบสนองเหตุการณ์และช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้มีการคิดไตร่ตรองเหตุการณ์นั้น การสนทนาเกิดขึ้นเมื่อผู้ปฏิบัติตอบสนองต่อการบันทึกโดยผ่านการอภิปรายหรือโดยผ่านการจดบันทึก และจะต้องระมัดระวังในการเขียนโดยไม่ระบุชื่อและความชื่อตรงทางการศึกษา การตอบสนองต่อการเขียนบันทึกจะมีมากอย่างไรก็ตามยังมีการเขียนบันทึกทุกวันหรือรายคาบค่อนข้างน้อย จึงเป็นงานที่ต้องมีการบริหารจัดการ

2.1 การเขียนบันทึกการสนทนา

เป็นวิธีการที่ใช้ในการบันทึกเหตุการณ์และเรื่องราวโดยย่อของบุคคลบันทึกจะช่วยให้ผู้เขียนได้มีโอกาสในการบันทึกเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมาแล้ว หลังจากนั้นจึงนำเหตุการณ์นั้นมาไตร่ตรอง การบันทึกการสนทนาอาจจะช่วยอธิบายเหตุการณ์, การวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบและพยายามกำหนดบทบาทและรากเหง้าของความเชื่อจากเหตุการณ์ อาจมีการบันทึกและวิเคราะห์ข้อสันนิษฐาน และการตอบสนองเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และความเชื่อ ธรรมเนียม ประเพณี หรือทฤษฎี เพื่อสร้างความชัดเจนของพยานหลักฐาน หรือเอกสารที่รวบรวมไว้ จึงเป็นการดีที่สุดที่การบันทึกการสนทนา ควรจะทำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้หลังเหตุการณ์นั้น

การบันทึกหลังเหตุการณ์ อาจทำเป็นครั้งสุดท้ายหลังจากได้มีการบันทึกในครั้งแรกไว้แล้ว แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน หัวเรื่องที่ใช้ในการอภิปรายในทางสนับสนุนและโต้แย้ง การให้ข้อมูลย้อนกลับต่อการเขียนบันทึกอย่างกว้างขวางเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองโดยผ่านการเขียนบันทึก

รูปแบบสำหรับการเขียนบันทึกการสนทนา ควรประกอบด้วย

- 1) วันเวลาที่บันทึก
- 2) ลำดับโดยย่อของเหตุการณ์ในแต่ละวัน
- 3) การอธิบายรายละเอียดของแต่ละตอนโดยมีพื้นฐานที่ระดับของความตื่นตัว ปัญหาหรือพยานหลักฐาน
- 4) การวิเคราะห์ของแต่ละตอน ประกอบด้วย การอธิบายเหตุการณ์ ความสำคัญของเหตุการณ์ สิ่งที่ได้เรียนรู้ ประเด็นคำถาม ความสัมพันธ์กันหรือการเข้าประเด็น และความรับผิดชอบในส่วนของผู้ปฏิบัติ

2.2 การเขียนบันทึกประจำวัน (Journal)

ให้ทุกคนใช้เวลาไม่กี่นาทีในแต่ละวันหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจเขียนและคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับกิจกรรมที่เขามีส่วนร่วมในวันนั้น ซึ่งสามารถนำบันทึกที่เขียนไปสัมมนาหรืออภิปรายต่อไปได้

รูปแบบการบันทึกควรประกอบด้วย

- 1) วันเดือนปีที่เขียน
- 2) เวลาที่ใช้ในห้องเรียน
- 3) ประสบการณ์ในห้องเรียน

ควรจะอธิบายเหตุการณ์อย่างย่อในห้องเรียนในวันนั้น โดยไม่ควรเขียนรายละเอียดทั้งหมดที่เกิดขึ้นแต่ควรเขียนข้อมูลสำหรับตนเองโดยเลือกกิจกรรม 1-2 อย่าง ที่ต้องการจดจำหรือต้องการไตร่ตรอง ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมการเรียนรู้โดยระบุว่า สิ่งนั้นสร้างความประทับใจหรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างไร

หัวข้อเรื่อง

ในแต่ละวันควรคิดไตร่ตรองหัวข้อเรื่องโดยเฉพาะซึ่งประกอบด้วย 2 - 3 หัวข้อในห้องเรียน อาทิเช่น สถานการณ์ที่สังเกตได้ในห้องเรียน ปฏิบัติการตอบสนองของตนเองต่อสถานการณ์นั้น สิ่งที่เราจะทำพร้อมเหตุผล

นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการเขียนโดยใช้การคิดไตร่ตรองและแนวทางในการเริ่มต้นการเขียนบันทึกสำหรับบุคคลที่ไม่มีประสบการณ์ในการเขียนบันทึกโดยใช้การคิดไตร่ตรอง

แนวทางในการเริ่มต้นการเขียนบันทึกโดยใช้การคิดไตร่ตรองดังนี้

1. พิจารณาการคิดของตนเองในแต่ละวัน และเขียนเรื่องราวที่คิดเมื่อสิ้นสุดในแต่ละวัน
2. สังเกตบุคคลอื่นๆ เกี่ยวกับการแสดงออกทั้งโดยการพูด ท่าทาง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก อารมณ์ ความคิดเห็นของบุคคลอื่นและเขียนสิ่งที่สังเกตได้
3. เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับการเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคต่อการคิดที่ดี ความผิดพลาดในการคิดและแนวทางในการปรับปรุงการคิดทั้งในและนอกกรอบ

Hatton and Smith (1985) ให้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการเขียนโดยใช้การคิดไตร่ตรอง ซึ่งมีทั้งหมด 4 แบบ คือ

แบบที่ 1 การเขียนพรรณนา (Descriptive writing) ไม่จัดว่าเป็นการคิดไตร่ตรอง เพราะเป็นการเขียนบรรยายเฉพาะเรื่องราวในปัจจุบัน โดยไม่ได้มีความพยายามนำเหตุผลหรือประเด็นปัญหามาใช้ในการเขียนเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้น

แบบที่ 2 การไตร่ตรองเชิงพรรณนา (Descriptive reflection) มีการเขียนโดยใช้เหตุผลมาประกอบการบรรยายและมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์

แบบที่ 3 การไตร่ตรองเชิงสนทนาหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Dialogic reflection) มักเป็นการเขียนถึงบุคคลที่ 3 โดยมีการตัดสินใจการสำรวจค้นหาเหตุผล โดยการใช้มุมมองที่หลากหลาย

แบบที่ 4 การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ (Critical reflection) เป็นการเขียนถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่มีความเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และบริบทด้านคุณธรรมจริยธรรม สังคมและการเมือง

3. การไตร่ตรองเกี่ยวกับเรื่องเล่า (Narrative reflection)

จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Hatton and Smith (1985) และ Sparks-Langer and Colton (1991) สรุปได้ว่า การเขียนเรื่องเล่าจะวาดภาพของลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งหรือหลายคน โครงสร้างของเรื่องจะสัมพันธ์กับแรงดลใจ และนำไปสู่ผลลัพธ์หรือการแก้ปัญหาเรื่องเล่าอาจใช้เขียนเพื่อบรรยาย, อธิบาย หรือแสดงออก ส่วนประกอบสำคัญของเรื่องเล่า เป็นกลุ่มของเหตุการณ์ที่แสดงลำดับขั้นตอนอย่างมีเหตุผลและสร้างเหตุการณ์รอบๆ แกนสำคัญของเรื่อง (theme) ปัญหาหรือคุณลักษณะของแต่ละบุคคลหรือหมู่คณะ ยุทธศาสตร์การบรรยายเรื่องใช้ส่งเสริมการคิดไตร่ตรองโดยผู้เขียนจะเขียนเกี่ยวกับชีวประวัติของตนเอง กรณีศึกษาและการศึกษาเกี่ยวกับวงจรชีวิต

3.1 อัตชีวประวัติโดยย่อ (Autobiographical sketches) การเขียนชีวประวัติของตนเองโดยย่อ เป็นยุทธศาสตร์ของการเล่าเรื่องที่ใช้บ่อยโดยนักการศึกษาเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้มองย้อนไปถึงเหตุการณ์ในอดีต มุมมองของการศึกษาที่นำมาใช้ในการวางโครงเรื่องอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ จุดมุ่งหมาย การตีความและการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ในช่วงชีวิต กรอบของอัตชีวประวัติจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจประสบการณ์ประจำวันโดยทั่วๆ ไป และตอบสนองอย่างมีเหตุผลต่อสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์นั้นๆ การกระทำของบุคคลจะสะท้อนถึงวัฒนธรรม และชีวประวัติของผู้ปฏิบัติที่ปรากฏออกมา มีอิทธิพลมาจากบริบทเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เขาได้ดำเนินชีวิตอยู่ ชีวประวัติยังช่วยเพิ่มความตระหนักของผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเขา และทำให้เขาได้ไตร่ตรองถึงการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นและทัศนคติโดยผ่านการปฏิบัติ

ประโยชน์ของการใช้อัตชีวประวัติโดยสังเขป มีดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้มีอิสระในการคิด
2. เป็นการสร้างความเข้าใจของตนเองและการพัฒนาบุคคลในการคิดไตร่ตรอง และนำอัตชีวประวัติมาอภิปรายเกี่ยวกับความหมายและความสัมพันธ์ของเรื่องราวในประเด็นต่างๆ ซึ่งจะส่งเสริมการคิดไตร่ตรองของผู้ปฏิบัติ การเขียนอัตชีวประวัติจะแสดงถึงสิ่งที่ปรากฏภายนอก และทำให้มีการตีความสิ่งต่างๆ ที่กำหนดในสถานการณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติได้เรียนรู้สิ่งที่สนับสนุนสำหรับระบบความเชื่อของตนเอง, เป้าหมายและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ

3.2 การศึกษารายกรณีหรือกรณีศึกษา (Case Studies)

การศึกษารายกรณีเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่จะช่วยผู้ปฏิบัติในการมุ่งเน้นถึงตัวปัญหาและการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น เพราะความซับซ้อนของการสอนและการเรียนรู้ ข้อจำกัดของเวลาที่ใช้ในการสังเกตในห้องเรียน และความต้องการที่จะมองดูอย่างเป็นระบบของแต่ละตอนหรือแต่ละด้านของการสอนกรณีศึกษา จึงเป็นแบบฉบับที่ใช้ในโปรแกรมการศึกษา

ประโยชน์ในการใช้กรณีศึกษา

- 1) การเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ
- 2) ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหา
- 3) ช่วยให้ผู้ปฏิบัติ ในการยอมรับศักยภาพในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย
- 4) ช่วยในการประเมินทางเลือกและผลลัพธ์ของการกระทำ
- 5) ส่งเสริมการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา

4. การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่สนับสนุนการคิดไตร่ตรอง

Dewey (1933) ให้แนวคิดว่าสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิดไตร่ตรองประกอบด้วย การสร้างการมีส่วนร่วมของการเรียนรู้แบบประชาธิปไตยที่สมาชิกทุกคนมีอิสระในการตั้งประเด็นคำถามหรือข้อสงสัย ในบรรยากาศของความเชื่อถือน่าไว้วางใจกัน ทุกคนมีความรู้สึกสนุกสนานต่อการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นการสำรวจค้นหาและมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ดังนั้นผู้สอนจึงสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการคิดไตร่ตรอง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันและจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกได้มีการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้

เทคนิคที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการคิดไตร่ตรอง

เทคนิคที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการคิดไตร่ตรอง (Taggart & Wilson, 1998) มีดังนี้

1. การอภิปราย (Discussion)

การอภิปรายในห้องเรียนเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ผู้ปฏิบัติสร้างความเข้าใจโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นหรือประสบการณ์ ขณะที่มีการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้จะคอยสังเกตและกระตุ้นให้มีความพยายามของกลุ่มโดยไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิผล โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนโดย

- 1) เพิ่มความสำเร็จโดยผ่านการร่วมกันทำ
- 2) ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ทั้งเพศ อายุ ขนบธรรมเนียม และเชื้อชาติ
- 3) พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา
- 4) สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย

ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่ม โดยกำหนดประเด็นคำถาม จุดมุ่งหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับ, จัดหากิจกรรมที่น่าสนใจและมีความหมาย ติดตามกำกับ การปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม ประเมินความสำเร็จของงาน โดยยึดความสำคัญทั้งในแง่หลักทางด้านวิชาการ และหลักทางด้านสังคม โดยทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดความสำเร็จของงาน ผู้ปฏิบัติการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะมีการเรียนด้วยตนเองและประยุกต์ใช้เทคนิคภาวะผู้นำโดยมีจุดมุ่งหมายในการ กำหนดให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงาน ทุกคนจะมีความรับผิดชอบในการ ทำให้เกิดความสำเร็จของกลุ่ม

ผู้ปฏิบัติจะมีความกระตือรือร้น มีการตรวจสอบ มีการร่วมมือและดูแลช่วยเหลือกัน การให้ ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อนและการประเมินตนเองเป็นสิ่งสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ประเมินความสำเร็จของ เป้าหมาย และช่วยอำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ร่วมกันตลอดจนช่วยให้สมาชิก กลุ่มได้มีการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน โดยอาจารย์ใช้เวลาประมาณ 10 นาที/ สัปดาห์ และจากแนวคิดของ Joyce, Weil, and Showers (1992) กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นวิธีการเรียนที่ผู้เรียนมีการทำงานในกลุ่มเล็ก ๆ มีการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้การสร้างข้อค้นพบ ในการเรียนรู้ได้จากการกำหนดสมมติฐานและมีการกระตุ้นสมาชิกกลุ่มให้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การยอมรับนับถือและไว้วางใจกันซึ่งจะช่วยเพิ่มผลลัพธ์ในการ เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการ ทำงานร่วมกันและมีความสุขในการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับการเรียนรู้ ผู้สอนอาจเตรียม แผนการสอนและจัดทำกรณีศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการใช้ข้อมูล ในการอภิปรายร่วมกันและสมาชิก กลุ่มมีการแลกเปลี่ยนช่วยเหลือกันในการหาข้อมูลและการอธิบาย

3. การระดมสมอง (Brainstorming)

การระดมสมองจะถูกใช้ในระหว่างกิจกรรมการอภิปราย โดยจะมีการกำหนดเงื่อนไขของ เวลาที่ใช้ผู้ปฏิบัติการระดมสมอง จะมีการแสดงความคิดเห็นภายใต้หัวข้อเรื่องที่กำหนด ทุกคำตอบจะ ได้รับการยอมรับ โดยจะมีการบันทึกคำตอบของสมาชิกทุกคน ประเด็นคำถามจะถูกใช้ในการระดม สมองโดยจะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่มากที่สุด

แนวทางสำหรับการระดมสมอง ประกอบด้วย

- 1) กำหนดเงื่อนไขข้อบังคับเกี่ยวกับเวลาล่วงหน้า
- 2) มีความเสมอภาคและประชาธิปไตย
- 3) ทุก ๆ ความคิดเห็นได้รับการยอมรับ เพื่อการสร้างสรรค์
- 4) จำนวนความคิดเห็นที่มากที่สุดเป็นสิ่งสำคัญ
- 5) ไม่มีการอภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็น
- 6) จัดสิ่งแวดล้อมให้มีความเป็นอิสระ
- 7) จัดให้มีการบันทึกความคิดเห็น

4. การสร้างความสอดคล้องกันของความคิดเห็น (Consensus building)

แนวทางเกี่ยวกับการสร้างความเอกฉันท์ เป็นกิจกรรมที่ใช้ความเป็นเหตุผลภายหลังการระดมสมอง หลังจากความคิดเห็นได้ถูกกำหนดขึ้นอย่างแพร่หลาย การอภิปรายจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการตัดสินใจ เพื่อหาความคิดเห็นที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดสำหรับสถานการณ์หรือประเด็นคำถาม โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ วิธีการแก้ปัญหาต้องได้รับการยอมรับจากทุกคนที่เป็นสมาชิก

แนวทางในการสร้างความเป็นเอกฉันท์ มีดังนี้คือ

- 1) หัวเรื่องหรือความคิดเห็นถูกกำหนดขึ้นก่อนการอภิปราย
- 2) หัวเรื่องได้ถูกอภิปราย โดยมีประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องและมีการนำเสนอข้อมูลและวิธีแก้ไขปัญหา
- 3) กลุ่มมีการตัดสินใจโดยทบทวนให้เกิดความเป็นเอกฉันท์
- 4) ความแตกต่างและความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน จะถูกกระตุ้นให้ตรวจสอบและวิเคราะห์เช่นเดียวกับการความคิดเห็นที่เหมือนกัน
- 5) ข้อคิดเห็นที่ถูกดัดแปลงขึ้นจะถูกกำหนดขึ้นจากหัวเรื่องหลัก
- 6) ความคิดเห็นใหม่จะถูกสร้างขึ้นโดยกลุ่ม บนพื้นฐานของการอภิปราย
- 7) ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบ สำหรับความเป็นเอกฉันท์
- 8) ถ้ายังไม่มีความเป็นเอกฉันท์ ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้จะซักถาม สำหรับความหลากหลายของความคิดเห็นแล้วทดสอบความเป็นเอกฉันท์อีกครั้ง
- 9) ถ้าความเป็นเอกฉันท์ที่ไม่สามารถทำได้ ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอที่สนับสนุน เช่น ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง พิสูจน์และสอบสวนการดัดแปลงแผน
- 10) ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ทดสอบความเป็นเอกฉันท์สำหรับข้อเสนอที่สนับสนุน

5. การตั้งประเด็นคำถาม (Questioning) การตั้งประเด็นคำถามที่มีประสิทธิผล ผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้อาจดำเนินการดังนี้

- 1) นำจุดเน้นมากำหนดเป็นกิจกรรม
- 2) ทำให้สมาชิกกลุ่มใช้การไตร่ตรองเกี่ยวกับทางเลือก
- 3) ส่งเสริมการชี้เฉพาะประเด็นปัญหาในเชิงลึก
- 4) ควบคุมทิศทางหรือสภาพจิตใจ อารมณ์ของผู้ปฏิบัติ
- 5) ส่งเสริมความเชื่อและคุณค่าของการสร้างความชัดเจน

แนวทางสำหรับการตั้งประเด็นคำถาม

- 1) ประเด็นคำถามต้องเป็นจริง
- 2) ช่วยผู้ปฏิบัติในการตั้งประเด็นคำถาม โดยใช้ คำว่า อะไร ทำไม และที่ไหน
- 3) นำผู้ปฏิบัติในการตั้งข้อสงสัยและค้นหาข้อมูลใหม่
- 4) นำผู้ปฏิบัติในการไตร่ตรอง เกี่ยวกับความสำคัญของการปฏิบัติต่าง ๆ

ลักษณะต่างๆ ของข้อคำถาม มีดังนี้

- 1) คำถามที่กระตุ้นการค้นหาข้อมูล
- 2) คำถามที่กระตุ้นการให้ข้อมูล
- 3) คำถามที่กระตุ้นการตัดสินใจโดยกลุ่ม
- 4) คำถามที่กระตุ้นการควบคุมห้องเรียน
- 5) คำถามที่กระตุ้นการแสดงออกถึงความรู้สึก
- 6) คำถามที่กระตุ้นความเชื่อและคุณค่า
- 7) คำถามที่กระตุ้นการคิด

การประเมินความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

ทิสนา แคมมณี (2551) ได้ให้แนวทางในการประเมินความสามารถในการคิดไว้ 2 อย่างคือ

1) แนวทางของนักวัดกลุ่มจิตมิติ (Psychometric) แนวทางการวัดจิตมิตินี้ เป็นของกลุ่มนักวัดทางการศึกษาและจิตวิทยาที่พยายามศึกษาและวัดคุณลักษณะภายในของมนุษย์ เริ่มจากการศึกษาและวัดเชาว์ปัญญาศึกษา โครงสร้างทางสมองของมนุษย์ด้วยความเชื่อว่ามีลักษณะเป็นองค์ประกอบ และมีระดับความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละคน ซึ่งสามารถวัดได้โดยการใช้แบบสอบถามมาตรฐานและต่อมาได้ขยายแนวคิดของการวัดความสามารถทางสมองสู่การวัดผลสัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ ความถนัดและความสามารถในด้านต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการคิด

2) แนวทางของการวัดจากการปฏิบัติจริง (Authentic Performance Measurement) แนวทางการวัดนี้เป็นทางเลือกใหม่ที่เสนอโดยกลุ่มนักวัดการเรียนรู้ในบริบทที่เป็นธรรมชาติ โดยเน้นการวัดจากการปฏิบัติในชีวิตจริงหรือคล้ายจริงที่มีคุณค่าต่อผู้ปฏิบัติ มิติของการวัดสนใจทักษะการคิด ชับซ้อนในการปฏิบัติงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหาและการประเมินตนเอง เทคนิคการวัดใช้การสังเกตสภาพงานที่ปฏิบัติจากการเขียนเรียงความเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เหมือนชีวิตจริงและจากแนวคิดของSparks – Langer, et al. (1991 ; อ้างถึงใน Taggart and Wilson (1998)) ซึ่งได้กำหนดกรอบแสดงระดับของการคิดไตร่ตรอง ที่ใช้ในการประเมินผู้ปฏิบัติที่ใช้ในการวิเคราะห์กรณีศึกษา

ตารางที่ 8 แสดงระดับการคิดไตร่ตรอง

ระดับ	ลักษณะ
1	ไม่มีการพูดอธิบาย
2	มีการบรรยายเรื่องราวโดยทั่วไป
3	มีการให้คำนิยามเรื่องราวด้วยถ้อยคำหรือข้อสรุปที่เหมาะสม
4	มีการอธิบายด้วยเหตุผลที่มาจากความเชื่อหรือความรู้สึก
5	การอธิบายด้วยเหตุผลที่มาจากหลักการหรือทฤษฎี
6	การอธิบายด้วยหลักการหรือทฤษฎีและการพิจารณาด้วยปัจจัยเกี่ยวกับบริบทหรือสิ่งแวดล้อม
7	การอธิบายด้วยการพิจารณาถึงประเด็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและการเมือง

Taggart and Wilson (1998) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ การประเมินระดับความสามารถในการคิดไตร่ตรองจากหลักฐานการเขียน 3 ระดับคือ

ระดับที่ 1 ระดับความสามารถในการอธิบายโดยใช้เหตุผลที่มาจากหลักการหรือทฤษฎี (Technical level) ผู้ปฏิบัติจะนำเอาประสบการณ์ในอดีตและความรู้จากเนื้อหาวิชามาใช้ในการพิจารณาไตร่ตรอง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

หลักฐานที่ได้จากการเขียนประกอบด้วย

1. มีการเขียนบรรยายเรื่องราวโดยทั่วไปจากการสังเกต
2. มุ่งเน้นการใช้เนื้อหาวิชาทฤษฎีที่ได้จากการอ่านและประสบการณ์ในอดีตโดยปราศจากการพิจารณาหาทางเลือกอื่น
3. กำหนดการบรรลุวัตถุประสงค์โดยยึดตามงาน
4. ใช้คำศัพท์ทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเรื่องราวที่เขียน

ระดับที่ 2 ระดับความสามารถในการอธิบายโดยใช้เหตุผลที่มาจากพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทของสถานการณ์ (Contextual level) โดยผู้ปฏิบัติจะมีการพิจารณาหาทางเลือกที่หลากหลาย โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้และค่านิยมและมีการวิเคราะห์การสร้างความชัดเจน ความตรงตามหลักวิชาการและสภาพแวดล้อมของสถานการณ์

หลักฐานที่ได้จากการเขียน ประกอบด้วย

1. มีการพิจารณาไตร่ตรองในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับบริบทของสถานการณ์
2. มีการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ
3. มองหาทางเลือกที่หลากหลายที่จะใช้ในการปฏิบัติ โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้และค่านิยมของสังคม
4. มีการวิเคราะห์ การสร้างความชัดเจนและความมีเหตุผลของการปฏิบัติ

ระดับที่ 3 ระดับความสามารถในการอธิบายด้วยการพิจารณาถึงเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม สังคมและการเมืองกับสถานการณ์จริง (Dialectical level) โดยผู้ปฏิบัติจะมีการใช้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม สังคม และการเมืองมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่กำหนด

หลักฐานที่ได้จากการเขียนประกอบด้วย

1. มีการตั้งประเด็นคำถามอย่างเป็นระบบ
2. มีการกำหนดทางเลือกที่หลากหลายและมีการเปรียบเทียบกับทฤษฎี
3. มีการพิจารณาไตร่ตรองในการตัดสินใจถึงผลลัพธ์ที่ตามมา
4. นำเอาประเด็นทางคุณธรรม จริยธรรม สังคม และการเมืองมาใช้ในการพิจารณากับสถานการณ์ที่กำหนด

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบระดับการคิดไตร่ตรอง

	ระดับการคิดไตร่ตรองของ Sparks – Larger, et al.1991	ระดับการคิดไตร่ตรองของ Taggart & Wilson (1998)
ระดับ	ลักษณะ	
1	ไม่มีการพูดอธิบาย	เริ่มมีการคิดไตร่ตรองเล็กน้อย
2	มีการบรรยายเรื่องราวโดยทั่วไป	
3	มีการให้คำนิยามเรื่องราวด้วยถ้อยคำหรือข้อสรุปที่	มีการคิดไตร่ตรองระดับ 1
4	เหมาะสม	
5	มีการอธิบายด้วยเหตุผลที่มาจากความเชื่อ หรือ	มีการคิดไตร่ตรองระดับ 2
6	ความรู้สึก การอธิบายด้วยเหตุผลที่มาจากหลักการหรือทฤษฎี	
7	การอธิบายด้วยหลักการหรือทฤษฎีและการ พิจารณาด้วยปัจจัยเกี่ยวกับบริบทหรือสิ่งแวดล้อม การอธิบายด้วยการพิจารณาถึงประเด็นเกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรมและการเมือง	มีการคิดไตร่ตรองระดับ 3

สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถอธิบายเหตุผลที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์ที่กำหนด โดยใช้หลักวิชาการร่วมกับบริบทของสถานการณ์ แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

ระดับที่ 1 Technical level หมายถึง ระดับความสามารถในการอธิบายเหตุผล โดยใช้หลักการหรือทฤษฎี ผู้ปฏิบัติจะนำเอาประสบการณ์ในอดีตและความรู้จากเนื้อหาวิชามาใช้ในการพิจารณาไตร่ตรอง เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ระดับที่ 2 Contextual level หมายถึง ระดับความสามารถในการอธิบายเหตุผล โดยใช้หลักวิชาการร่วมกับบริบทของสถานการณ์ โดยผู้ปฏิบัติจะมีการพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดจากทางเลือกที่หลากหลาย โดยมีพื้นฐานมาจากความรู้และค่านิยมและมีการวิเคราะห์ การสร้างความชัดเจนและความตรงตามหลักวิชาการ และความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานการณ์จริง

ระดับที่ 3 Dialectical level หมายถึง ระดับความสามารถในการอธิบายเหตุผล โดยการเชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม สังคมและการเมืองกับสถานการณ์จริง โดยผู้ปฏิบัติจะมีการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม สังคมและการเมือง กับสถานการณ์ที่กำหนด

4.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดไตร่ตรอง

Namvar, Naderi, Shariatmadari, and Seifnaraghi (2009) ได้ศึกษาผลของการเรียนบนเว็บ (เว็บบล็อก) ด้วยการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเรียนบนเว็บด้วยการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองในวิชาภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกับกลุ่มควบคุมในระดับการการคิด 3 ด้าน คือ ด้านความเข้าใจ การสะท้อนคิด และการสะท้อนวิเคราะห์ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเว็บบล็อกส่งผลต่อการพัฒนาการคิดไตร่ตรอง

นอกจากนี้ การคิดไตร่ตรอง ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิดพิจารณาญาณที่มุ่งเน้นกระบวนการวิเคราะห์และการพิจารณาอย่างรอบคอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้เรียนใช้การคิดไตร่ตรองในการรับรู้หรือการควบคุมการเรียนรู้ของตน มีการประเมินสิ่งที่ตนรู้ สิ่งที่ต้องจำเป็นอย่างยิ่ง และเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความรู้เดิมและความรู้ใหม่ของตนในขณะที่เรียน ดังนั้น การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีความสามารถในการคิดพิจารณาญาณแล้วหมายถึงบุคคลนั้นมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะว่า การคิดพิจารณาญาณเป็นทักษะการคิดขั้นสูงสุดซึ่งเกี่ยวข้องกับทักษะการคิดหลายๆทักษะ รวมไปถึงทักษะการคิดไตร่ตรองเป็นส่วนประกอบหรือเป็นทักษะการคิดย่อยเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้น การคิดไตร่ตรองจึงเป็นส่วนหนึ่งของการคิดพิจารณาญาณที่เน้นกระบวนการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบและสมเหตุสมผลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการทักษะการคิดพิจารณาญาณ ซึ่งสามารถพัฒนาการคิดไตร่ตรองอันเป็นทักษะย่อยของการคิดพิจารณาญาณ ดังนี้

ปณิตา วรณพิรุณ (2551) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต จากการศึกษาพบว่านิสิตปริญญาบัณฑิตที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนความคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตมีความคิดเห็นว่าการเรียนตามรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านทำการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแล้วมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก

อำพน ขุมยวง (2551) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนบนเว็บด้วยวิธีการสืบสอบเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแบบการคิดต่างกัน จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแบบการคิดต่างกันมีคะแนนความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแบบการคิดต่างกันมีคะแนนความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 นักศึกษาที่มีแบบการคิดแบบฟิลด์ ดิเพนเดนท์ มีค่าเฉลี่ยของความถี่ในการใช้งานบทเรียนบนเว็บสูงกว่านักศึกษามีแบบการคิดแบบฟิลด์ อินดิเพนเดนท์ ส่วนนักศึกษามีแบบการคิดแบบฟิลด์ อินดิเพนเดนท์ที่มีค่าเฉลี่ยของความถี่ในการตั้งประเด็นคำถามในกระดานสนทนา การแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามในกระดานสนทนา สูงกว่า นักศึกษามีแบบการคิดแบบฟิลด์ ดิเพนเดนท์ และ นักศึกษามีแบบการคิดแบบฟิลด์ อินดิเพนเดนท์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการอภิปรายในกระดานสนทนาสูงกว่า นักศึกษามีแบบการคิดแบบฟิลด์ ดิเพนเดนท์

ชลลดา ลิขสิทธิ์ (2548) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนิสิตปริญญาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นิสิตและอาจารย์ มีความคิดเห็นว่าการที่เครื่องมือที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับการสนทนาร่วมกันและการระดมสมองบนเว็บคือ โปรแกรมสนทนา วิธีการที่เหมาะสมมากที่สุดในการส่งเสริมความคิด คือ ส่งทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ และส่งทางกระดานสนทนา วิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการนำเสนอเนื้อหาของผู้สอนและการนำเสนอผลงานคือรูปแบบของโปรแกรม Animation และโปรแกรมเพื่อการนำเสนอ และวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น คือ ผ่านกระดานสนทนาประจำวิชา และกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยใช้หลักการจัดกิจกรรม 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

5.1 ความหมายของจริยธรรม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม (Ethics)” ไว้แตกต่างกันในหลายทัศนะ Piaget (1932) และ Kohlberg (1976) (อ้างถึงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551)) ; Black, Steel, Barney (1995, อ้างถึงใน ชัยกฤษณ์ ศรีปีक्षा (2544)) ; นภาพรณ หะวานนท์ (2542, อ้างถึงใน บุษผา เมฆศรีทองคำ (2545)) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า

จริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากกรกระทำที่ผิด เป็นระบบของการทำความดีละเว้นความชั่ว โดยให้คุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและมีการตัดสินถูกผิด เป็นคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของมนุษย์ในด้านความดี หรือคุณลักษณะของคนดีที่จะต้องปฏิบัติตาม จริยธรรมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยสังคมเพื่อจะให้เป็นบรรทัดฐานอย่างหนึ่งในการที่มนุษย์เราอยู่ร่วมกัน จริยธรรมในแต่ละแห่งหรือแต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน สิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งถือว่าเป็นจริยธรรมที่ดี ตัดสินว่าถูก อาจจะมีผิดในอีกสังคมหนึ่งก็ได้ จริยธรรมของบุคคลและสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากสาเหตุอย่างน้อย 3 ประการ

คือ เปลี่ยนแปลงไปเพราะความขัดแย้งที่เกิดภายในจิตใจของบุคคล เปลี่ยนเพราะบุคคลได้รับอิทธิพลของจริยธรรมจากสังคมอื่น และเปลี่ยนเพราะบุคคลตกอยู่ในสถานการณ์ที่แปลกและใหม่ จริยธรรมเป็นสิ่งควบคุมการตัดสินใจความถูกต้องเหมาะสมของพฤติกรรม จะเกิดขึ้นเมื่อ ค่านิยม หรือคุณธรรมตั้งแต่ 2 ตัว ขัดแย้งกัน ทำให้บุคคลต้องตกอยู่ในสภาพที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในการเลือกที่จะปฏิบัติตามคุณธรรมหรือค่านิยมตัวใดตัวหนึ่ง เช่น ความกตัญญูต่อบุคคล ขัดแย้งกับความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ เป็นต้น บุคคลที่ตัดสินใจเลือกคุณธรรมหรือค่านิยมตัวที่มีประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าที่เป็นประโยชน์แก่ตนหรือพวกพ้องในกลุ่มเล็กๆ จึงจะเป็นบุคคลที่มีจริยธรรมสูง Piaget (1932) และ Kohlberg (1976) (อ้างอิงใน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551))

นอกจากนี้ สุกัญญา สุตบรรทัด (2540) อธิบายว่า “จริยธรรม” ประกอบด้วย 3 มุมมอง คือ มุมมองทางศีลธรรมซึ่งเน้นธรรมะหรือคุณธรรมอันมนุษย์พึงมีอยู่ เป็นธรรมะประจำใจที่เรียกว่า “มโนธรรม” หรือ “มโนสำนึก” เป็นการมองในด้านการปฏิบัติปฏิบัติชอบแก่ตนเองและผู้อื่น เป็นมุมมองที่เน้นความสุขและทุกข์ของมนุษย์เป็นประการสำคัญ มุมมองต่อมา คือ มุมมองทางสังคม โดยแต่ละสังคมอาจจะมองจริยธรรม แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการปกครอง ส่วนมุมมองสุดท้าย คือ มุมมองทางวิชาชีพที่ใช้หลักการทางวิชาชีพเป็นสำคัญ

จากการศึกษาความหมายของ “จริยธรรม” พบว่า จริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่มนุษย์เราทุกคนควรมี และพึงปฏิบัติในทางที่ถูกต้อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมหรือส่วนรวม ทั้งในมุมมองทางศีลธรรมหรือธรรมะที่เน้นความสุขทางจิตใจ มุมมองทางสังคมที่เน้นความสุขทางสังคม และมุมมองทางวิชาชีพที่ยึดหลักจริยธรรมของแต่ละวิชาชีพเป็นหลัก อันจะส่งผลดีต่อสังคม ส่งผลให้สังคมเป็นสังคมที่อุดมด้วยคุณธรรม จริยธรรม

5.2 ความสำคัญของจริยธรรมต่อระบบสื่อสารมวลชน

สื่อมวลชนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมมีหน้าที่ให้ข่าวสารแก่ประชาชน ทำให้หน่วยต่างๆ ในสังคมมีความสัมพันธ์กัน เชื่อมโยงถึงกัน สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารและมีจริยธรรมในวิชาชีพ แต่หากสื่อมวลชนปราศจากจริยธรรม อาจส่งผลร้ายต่อสังคม

สุกัญญาสุตบรรทัด (2551) ได้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรมต่อระบบสื่อสารมวลชน

5 ประการได้แก่

1. จริยธรรมเป็นหลักประกันการประพฤติปฏิบัติของสื่อมวลชนให้ถูกต้องด้วยศีลธรรมมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า นักหนังสือพิมพ์จะไม่โจมตีให้ผู้อื่นเสียหาย เพราะได้รับอามิสสินจ้าง เพราะเขามีจรรยาบรรณที่จะสร้างสรรค์ความบริสุทธิ์ยุติธรรมในข้อเขียนของเขา และเพราะเขารับผิดชอบต่อผลของการกระทำของเขาต่อผู้อื่น

2. จริยธรรมจะเป็นเกราะของเสรีภาพของสื่อมวลชน หมายความว่า หากสื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม และต้องด้วยหลักจริยธรรมแล้ว จะไม่มีผู้ใดกล้ากดขี่บังคับควบคุมสื่อมวลชนโดยอ้างการปราศจากความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนมาบังหน้าได้เลย และสื่อมวลชนจะเป็นปากเสียงของประชาชนโดยแท้จริง ดังนั้นจึงจะมีประชาชนเป็นฐานสนับสนุนในการต่อสู้เพื่อ

เสรีภาพ แม้รัฐธรรมนูญบางประเทศจะให้หลักประกันเสรีภาพของสื่อมวลชน แต่หากสื่อมวลชนไร้จริยธรรม ความไม่พอใจของคนในสังคมที่มีต่อสื่อมวลชนก็จะพอกพูนต่อไป บุคคลที่เป็นแหล่งข่าวหรือผู้รับสาร ก็จะไม่ให้ความร่วมมือกับสื่อมวลชนอีกต่อไป หากสื่อมวลชนนำข่าวสารนั้นไปบิดเบือนหรือหาผลประโยชน์จากผู้เสียหาย รัฐบาลก็จะหาโอกาสเข้าหาควบคุมสื่อมวลชนโดยมักอ้างว่าสื่อมวลชนไร้จริยธรรม ดังนั้น จริยธรรมจึงมีความสำคัญยิ่งต่อสื่อมวลชน เป็นหลักประกันให้สื่อมวลชนสามารถรักษาเสรีภาพของตนไว้ได้ตลอดไป ถึงแม้ในระบอบเสรีนิยมสื่อมวลชนจะมีเสรีภาพ และในศตวรรษที่ 19 เสรีภาพนี้ได้รับการต้อนรับและสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่ในปลายศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีใหม่ว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมยิ่งทวีบทบาทมากขึ้น ทฤษฎีนี้กล่าวถึงเสรีภาพของสื่อมวลชนเพื่อใคร (Freedom of the press for whom ?) คือคำนึงถึง ประชาชนผู้รับสารมากขึ้น เท่ากับว่ามีผู้นำเอาจริยธรรมมาเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเสรีภาพของสื่อมวลชนมากขึ้น

3. จริยธรรมเป็นหลักเกื้อหนุนสภาพสังคมที่เป็นสุข หมายความว่า จริยธรรมเอื้อกระแสข่าวสารที่เป็นธรรมต่อประชาชนทุกหน่วยในสังคม ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะเป็นผู้ตีพิมพ์ จะอยู่ใกล้หรือไกลศูนย์กลางคมนาคมมากน้อยเพียงใด จริยธรรมเอื้อเสียงตอบของประชาชน (voice of the people) ที่เป็นเสียงของประชาชนแท้ ๆ และสื่อมวลชนสามารถเป็นกระจกเงาสท้อนภาพที่เป็นจริง อีกทั้งความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

4. จริยธรรมเป็นหลักเกื้อหนุนสังคมที่อุดมสติปัญญา ในขณะที่เดียวกันประชาชนก็จะได้เรียนรู้ข่าวสารที่เสนออย่างมีเหตุผล ปราศจากอคติ ผ่านการค้นคว้า สืบสวนข้อมูลอย่างละเอียด และมีความรับผิดชอบสื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบในอันที่จะเสนอข่าวสารอย่างเต็มภูมิปัญญาจะสร้างข่าวสารที่ถูกต้อง ทำให้ประชาชนฉลาดรอบรู้ เข้าใจตรรกะ รู้จักการคิดและการถกเถียงอย่างมีเหตุผล สร้างความรู้และความเข้าใจระหว่างหน่วยต่างๆ ในสังคมอย่างสูงสุด

5. สื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบจะช่วยให้ผู้รับสารเรียนรู้ และรับรู้ความจำเป็นของความรู้ที่รับผิดชอบด้วย เพราะสื่อมวลชนทำหน้าที่เสมือนครูนอกโรงเรียน นอกจากจะสามารถเสนอตัวอย่างของคนดี ผู้มีคุณธรรมในสังคมแล้ว สื่อมวลชนยังสามารถเป็นตัวอย่างแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนได้อีกด้วย

ดังนั้นสรุปได้ว่า จริยธรรมจึงมีความสำคัญยิ่งต่อระบบสื่อสารมวลชน ในฐานะที่สื่อมวลชนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทสำคัญ ในการกระจายข่าวสารในสังคม จริยธรรมเป็นหลักสำคัญสำหรับสังคมเสรีและสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพ จริยธรรมเป็นหลักเกื้อหนุนสภาพสังคมที่เป็นสุข เอื้อกระแสข่าวสารที่เป็นธรรมต่อประชาชน สื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบจะช่วยให้ผู้รับสารเรียนรู้ และรับรู้ความจำเป็นของความรู้ที่รับผิดชอบด้วย

5.3 หลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนควรยึดหลักจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ ดังต่อไปนี้
(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2551)

1. ความรับผิดชอบ ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ความรับผิดชอบทำให้สื่อมวลชนกระทำการใดๆ ลงไปด้วยความมีสติ มีสำนึกถึงการกระทำของตน และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมา ความรับผิดชอบของสื่อหนังสือพิมพ์ ได้แก่

- ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
- ความรับผิดชอบต่อประชาชนผู้รับสาร
- ความรับผิดชอบต่อสังคม

2. ความจริง คือ สิ่งที่พึงปรารถนาของวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ความจริงทำให้มนุษย์เข้าใจ เหตุการณ์ เข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดขึ้น เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และนำไปสู่การพัฒนา หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือความจริงเป็นจุดหมายปลายทางในการเสนอข่าวสาร

3. ความเที่ยงธรรม คือ ความสำนึกแห่งความเป็นธรรม อันได้มาจากหลักศีลธรรมที่หล่อหลอมอยู่ในมโนสำนึกของบุคคล

4. ความรอบคอบ หลักกาลามสูตร คือ หลักธรรมที่สอนให้เกิดความรอบคอบ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานสื่อสารมวลชนควรยึดถือปฏิบัติ มี 10 ประการ ได้แก่

- 1) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการฟังตามกันมา
- 2) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการสืบทายกันมา
- 3) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการเล่าลือ
- 4) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์
- 5) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะตรรกะ
- 6) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะการอนุমান
- 7) อย่าปลงใจเชื่อ ด้วยการคิดตรองตามแนวเหตุผล
- 8) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะเข้าได้กับทฤษฎีพินิจไว้แล้ว
- 9) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้
- 10) อย่าปลงใจเชื่อ เพราะนับถือท่านสมณะ หรือบุคคลผู้นี้เป็นครู อาจารย์เรา

5. ความเป็นกลาง การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนมีความหลากหลาย มีข่าวสารจากหลายฝ่าย ในบางกรณีอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างหรือขัดแย้งกัน สื่อมวลชนต้องมีความเป็นกลาง (objectivity) ในการนำเสนอข่าวสารจากทุกฝ่าย โดยไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

6. การไม่มีความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ ในบางกรณีสื่อมวลชนอาจมีความเกี่ยวข้องเชิงผลประโยชน์ในเรื่องที่เป็นข่าว เช่น ญาติพี่น้องของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีความเกี่ยวข้องกับผู้ข่าวที่นำเสนอ เช่น เป็นหุ้นส่วน เป็นผู้เข้าร่วมการประมูลงาน เป็นเจ้าของกิจการ อาจทำให้มีผลต่อ

การตัดสินใจนำเสนอข่าวได้ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจึงพึงหลีกเลี่ยงการมีผลประโยชน์ในเรื่องที่นำเสนอเป็นข่าว

7. การไม่ละเมิดสิทธิส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลทุกคนในสังคมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งในรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายอาญา ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง ปราศจากการแทรกสอดหรือรบกวนจากบุคคลอื่น สื่อมวลชนจึงไม่ควรที่จะกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัว (privacy) ของบุคคลอื่นในการนำเสนอข่าวสาร ยกเว้นเพื่อความจำเป็นและเป็นประโยชน์แก่สาธารณะ

8. การคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจำนวนมากเกิดจากการที่คนในสังคมคิดถึงประโยชน์ของตนเองยิ่งกว่าประโยชน์ของส่วนรวม คิดถึงประโยชน์ของตนเองยิ่งกว่าประโยชน์สาธารณะ การคิดถึงประโยชน์ของผู้อื่นยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน และการคิดถึงประโยชน์ของสาธารณะยิ่งกว่าประโยชน์ของตนเอง คือ ความสำนึกอันประเสริฐ การมีสำนึกเช่นนี้เรียกว่า “สำนึกสาธารณะ” (public consciousness) เป็นการคำนึงถึง “ประโยชน์สาธารณะ” (public interest) เป็นที่ตั้ง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาในสังคมได้มาก

9. ความกล้าหาญ การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนต้องเผชิญกับแรงต้าน สภาวะกดดัน และการคุกคามจากฝ่ายที่สูญเสียผลประโยชน์จากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน สื่อมวลชนบางแห่งถูกคุกคามจากการเมืองด้วยการใช้อำนาจและความรุนแรง สื่อมวลชนบางแห่งถูกกดดันทางอ้อม การตัดงบประมาณโฆษณา ถึงแม้ว่าจะถูกคุกคามหรือถูกกดดันเพียงใดก็ตาม สื่อมวลชนต้องอาศัยความกล้าหาญ (courage) ในการทำงานต่อไปด้วยความแน่วแน่มั่นคง เชื่อมั่นในผลแห่งความดี ด้วยเหตุที่สื่อมวลชนยังคงเป็นที่พึ่งของประชาชนและสังคมที่มีคุณค่า โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ที่ได้พิสูจน์ตนเองมาเป็นเวลายาวนาน

จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ความหมายของจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ในแวดวงของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ กล่าวได้ว่า “จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์” มีความสำคัญในแง่ของหลักความคิดที่จะช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินวิชาชีพของตนดังที่มีผู้ให้ทัศนะไว้ พิศิษฐ์ ขวาลาวัช (2542) ; บุบผา เมฆศรีทองคำ (2545) สรุปได้ดังนี้

จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง หลักประเพณีปฏิบัติ ข้อกำหนดที่คอยกำกับควบคุมการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงาน ความประพฤติที่ถูกต้อง ความถูกต้อง ความมีกฎเกณฑ์ที่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์จะต้องยึดถือปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และซื่อตรงต่อวิชาชีพ และดำเนินไปในครรลองแห่งความถูกต้อง แห่งความดีงามเพื่อสรรค์สร้างประโยชน์แห่งสาธารณะตามหลักวิชาชีพที่มุ่งนำเสนอ รายงานข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วนตามความเป็นจริง และการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรมรวมทั้งมุ่งไปที่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก หลักจริยธรรมเป็นข้อกำหนดที่อยู่ในจิตใจของคนในวงการวิชาชีพถือเป็นแก่นหรือเป็นหัวใจที่จะทำให้การประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นที่เชื่อถือศรัทธาและยอมรับของสังคมว่าเป็นสถาบันสาธารณะที่เชื่อถือได้

จริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้ออก “ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.2541” ลงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2541 โดยมีหลักการและเหตุผลในการกำหนดข้อบังคับดังกล่าว ดังนี้ (สุกัญญาสุตบรรทัด, 2551)

“โดยที่เจ้าของ ผู้ประกอบการ บรรณาธิการ และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งหลายได้พร้อมใจกัน สถาปนาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมตนเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งยึดถือความยุติธรรม และความเที่ยงธรรมเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพ” สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไว้ มีสาระสำคัญดังนี้

หมวดที่ 1 หมวดทั่วไป

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

"ข่าว" หมายถึง เนื้อข่าว ความนำหรือตัวโปรย พาดหัวข่าว ภาพข่าว และคำบรรยายภาพข่าว

"หนังสือพิมพ์" หมายถึง หนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ข้อ 3

"ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์" หมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.2540 ข้อ 3

หมวดที่ 2 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

ข้อ 4 หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและความครบถ้วน

ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือ หมู่คณะ

ข้อ 6 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายาม ในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ 7 หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าว จนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 8 หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาด เคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 9 หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

ข้อ 10 เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ต้องบอกที่มาของข้อความ นั้น

ข้อ 11 การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคล หรือองค์กรใดๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ 12 ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ 13 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็น ประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่ง ข่าวนั้นไว้ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ

ข้อ 15 ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิด ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ บุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อย โอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ 16 การพาดพิงข่าวและความน่าเชื่อถือของหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อน ใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ 17 หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียว โดยไม่คำนึงถึงความรู้ สึกของสาธารณชนอย่างถี่ถ้วน

ข้อ 18 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูก พาดพิงเสมอ

ข้อ 19 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศ โฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

หมวด 3 จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผล ประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อ ให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน

หมวด 4 แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 23 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่ง เพื่อให้กระทำการ หรือไม่ กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ 24 การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่เสนอข่าว ในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ 25 การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ 26 ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธะกรณีอื่นใด นอก จากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ 27 หนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 28 หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ให้ประกาศโฆษณาทั้งหลาย อยู่ภายในขอบเขต ของศีลธรรมและวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่า สงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ 29 หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณา นั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งซึ่งมลาย

ข้อ 30 ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

จริยธรรมสำหรับนักหนังสือพิมพ์ (สุกัญญา สุตบรรทัด, 2540)

จริยธรรมเป็นหลักธรรมที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการประพฤติปฏิบัติ เป็นเรื่องของความสมัครใจ (voluntary) นักหนังสือพิมพ์ที่อยากเป็นผู้มีจริยธรรมคือนักหนังสือพิมพ์ที่ประสงค์จะมีคุณธรรม (virtuous) ความมีคุณธรรมนี้ พลาโตอธิบายไว้ในหนังสือ The Republic ว่า ประกอบด้วย

1. สติปัญญา (Wisdom) ซึ่งหมายรวมถึงความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์
2. ความอดกลั้น (Temperance) คือความสามารถในการผสมผสานการใช้เหตุผลของตนกำจัดความโลภได้
3. ความยุติธรรม (Justice) คือความคำนึงถึงความยุติธรรมอันบุคคล ในสังคมพึงจะได้รับ เป็นสิ่งที่นักข่าวต้องคำนึงถึงก่อนการเขียนข่าว

พลาโตยังกล่าวว่าความมีคุณธรรม หากไม่หมายถึงสามสิ่งนี้ ก็ะหมายถึง อีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความหมายอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์นั่นคือ สัจธรรม (truth)

พื้นฐานของจริยธรรมที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ถือว่าเป็นจริยธรรมสำหรับนักหนังสือพิมพ์ซึ่งควรประกอบด้วย

1. ความสำคัญว่า ทุกข้อความที่เขาเขียนลงไปนั้น คือข้อมูลที่ผู้อ่านจะต้องนำไปพิจารณาตัดสินใจ ดังนั้นเขาจะต้องเป็นผู้รู้จริงเป็นผู้มองเห็นว่าสิ่งที่เขียนลงไปนั้น อาจจะทำให้เกิดปฏิกิริยาอย่างหนึ่งอย่างใดในสังคมในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง และจะต้องตระหนักว่าความเห็นของเขาเป็นเพียงความเห็นหนึ่งยังมีคนอื่นอีกมากมายที่จะมีความเห็น แตกต่างจากเขาและเขาจะต้องรับฟัง

2. ในการเสนอข้อเท็จจริง (facts) หรือความเห็น (opinion) นั้น เขาจะต้องรักษาความถูกต้อง (accuracy) เขาจะต้องไม่บิดเบือนบิดบัง หรือขยักข้อเท็จจริงบางประการไว้ ทั้งๆที่ทราบดีว่าผู้อ่านย่อมต้องการข้อมูลนั้น ๆ ไปประกอบในการตัดสินใจได้ว่าการเสนอความเห็นของเขาถูกต้องหรือไม่ เขาจะต้องไม่เลือกเสนอแต่ข้อมูลที่จะสนับสนุนความคิดของเขาเท่านั้น เขาจะต้องไม่ใช่เล่นท์เหลี่ยมของนักโฆษณาชวนเชื่อหรือใช้อารมณ์ หรือใช้เหตุผลอย่างมีเลศนัย

3. นักหนังสือพิมพ์ต้องแถลงแหล่งข้อมูล และที่มาของความเห็นของเขา เพื่อให้ผู้อ่านสามารถพิจารณาซึ่งน้ำหนักแหล่งข้อมูล ซึ่งอาจจะเป็นต้นตอความอคติของผู้เขียน (ถ้ามี) นั่นคือผู้เขียนจะต้องยุติธรรมต่อผู้อ่าน นักหนังสือพิมพ์จะต้องไม่ทำตนเป็นดุษฎีพิพากษาเสียเองแต่เขากลับจะกลายเป็นจำเลย ผู้ที่ประชาชนคนอ่านพิพากษาเขาต้องตอบตัวเองว่าเขาซ่อนแหล่งข่าวสาร หรือซ่อนอคติส่วนตัวของเขาไว้ที่ไหนหรือเปล่า ซึ่งถ้าเปิดเผยออกไปแล้วจะทำให้คนเชื่อความเห็นของเขาน้อยลง ถ้าเขาสามารถตอบได้ว่าเปล่า นั่นคือเขากำลังทำงานผสมผสานประโยชน์ของตัวเองกับประโยชน์ของสังคม

4. เขาจะต้องรับรู้ และยอมรับความเห็นหรือข้อโต้แย้งที่แตกต่างไปจากตนการเสนอความเห็นของเขาจะต้องแสดงให้เห็นถึงความน้อมรับในความแตกต่างอันอาจจะพียงมีนั้น แต่ข้อเขียนของเขาจะไม่ทำลายหลักการของเขาเอง เพื่อการประนีประนอมเขาจะต้องน้อมรับข้อขัดแย้งมากกว่าจะยอมรับการจามาน โดยไม่ตอบโต้ในสิ่งที่เขาคิดว่าถูก

คุณธรรม 4 ประการนี้ คือสิ่งที่นำไปสู่หลักจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตยโดยชี้ให้เห็นถึงภาระหน้าที่ ในการแสวงหาและตรวจสอบข้อมูลอย่างคำนึงถึงความถูกต้องยุติธรรมชี้ให้เห็นความเต็มใจที่จะเป็นจำเลยต่อประชาชน (ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินว่าความเห็นของเขาถูกต้องหรือไม่) และการอดกลั้นต่อกระแสความคิดที่ขัดแย้งทั้งหมด

จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์

จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ที่ประกาศเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2519 (เชิดชัย, 2527) โดยสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยเป็นความพยายามที่จะสร้างหลักปฏิบัติในการควบคุมตนเองของนักข่าว มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและรักษาไว้ ซึ่งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์เป็นภารกิจอันมีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. การเสนอข่าว ภาพ หรือการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ปราศจากความมุ่งหวังในประโยชน์ส่วนตนหรืออามิสสินจ้างใดๆ
3. การเสนอข่าว ต้องเสนอแต่ความเป็นจริง พึงละเว้นการต่อเติมเสริมแต่ง หากปรากฏว่าข่าวใด ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว
4. การที่จะให้ได้ข่าว ภาพ หรือข้อมูลอย่างใดๆต้องใช้วิธีการที่สุภาพและซื่อสัตย์
5. ต้องเคารพต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมาย จากการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของตน
6. ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยถือเอาสาธารณะประโยชน์ เป็นสำคัญ ไม่ใช่ตำแหน่งในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือ หมุ่คณะโดยมิชอบ
7. ต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

ข้อที่น่าสังเกตสำหรับจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ก็คือนักหนังสือพิมพ์ทุกคนไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามหรือเกรงกลัวแต่อย่างใด เพราะจรรยาบรรณเป็นเพียงประกาศเจตนารมณ์ หรือคำปฏิญาณของนักหนังสือพิมพ์ว่าจะทำอย่างนั้น จดเว้นไม่ทำอย่างนั้น มิใช่กฎหมายที่มีบทกำหนดโทษไว้ หากจะมีหนังสือพิมพ์ใดละเมิดก็ย่อมกระทำได้จรรยาบรรณจะมีผลในทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ “ความสำนึก” ของนักหนังสือพิมพ์แต่ละคนว่าจะซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อวิชาชีพของตนมากน้อยเพียงใด

กล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์จะต้องปฏิบัติตามจริยธรรมวิชาชีพอย่างเคร่งครัด โดยถือเอาสาธารณะประโยชน์เป็นสำคัญ ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำ และความครบถ้วนในการนำเสนอข่าวสาร ต้องไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ

จริยธรรมวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีเจตนารมณ์รับรองสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ สิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารในความครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนบุคคล เสรีภาพในการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข้อมูลหรือข่าวสารตามหลักวัตถุประสงค์ ภายใต้พื้นฐานความรู้ และความถูกต้องครบถ้วน และเสรีภาพในการแสดง

ความคิดเห็น การพูด การแสดงข้อความ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น โดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้บริหารเจ้าของกิจการ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเคลื่อนไหวกดดันทางการเมืองหรือสังคมดั่งนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการส่งเสริมการใช้สิทธิและเสรีภาพควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรสมาชิกและสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ต่อไป

อาศัยความตามข้อ 18 (4) แห่งธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 คณะกรรมการสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในการประชุมครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับฉบับนี้ ดังมีข้อความต่อไปนี้

หมวด 1 หมวดทั่วไป

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า "ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553"

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

"วิทยุ" หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือรายการทางสถานีวิทยุ ทั้งนี้ให้รวมถึงการทำให้ปรากฏเป็นเสียง เพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นใด ที่เป็นการเสนอข่าวโดยทั่วไปและความคิดเห็นโดยสถานีหรือรายนั้นด้วย

"โทรทัศน์" หมายถึง สถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์รวมทั้งการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกและการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ทั้งนี้ให้รวมถึงการทำให้ปรากฏเป็นเสียงและภาพ เพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นใด ที่เป็นการเสนอข่าวโดยทั่วไปและความคิดเห็นโดยสถานีหรือรายการนั้นด้วย

"สมาชิก" หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และผู้ประกอบวิชาชีพข่าวในองค์กรสมาชิกนั้นด้วย

"ผู้ประกอบวิชาชีพข่าว" หมายถึง เจ้าของสถานี ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบรรณาธิการ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายข่าว และให้หมายความรวมถึง ผู้ประกอบการด้านข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และผู้ปฏิบัติงานด้านข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ด้วย

ข้อ 4 สมาชิก หรือผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ข้อใดข้อหนึ่ง ผู้นั้นประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์สมาชิกใดกำหนดจริยธรรมขององค์กรตนเองไว้แล้ว และมีหลักเกณฑ์ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้

หมวด 2 จริยธรรมของวิทยุและโทรทัศน์

ข้อ 5 วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามหลัก วัตถุประสงค์ ภายใต้พื้นฐานความรู้ และความถูกต้องครบถ้วน

ข้อ 6 วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อ ประโยชน์แห่งสาธารณะ และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ข้อ 7 วิทยุและโทรทัศน์มีหน้าที่ปฏิบัติตนตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ดังนี้

(1) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณะชนตามหลัก วัตถุประสงค์ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ 4 ได้แก่ ฉันทาคติ โทษาคติ ภยาคติ และโมหาคติ

(2) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว

(3) ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้ง ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจาก แหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

(4) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาดต้อง ดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

(5) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิ มนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็น ข่าว

(6) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์ แห่งสาธารณะ

(7) การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดง ความ คิดเห็น โดยต้องแจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว นั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่ เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

(8) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

(9) ต้องไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศ โฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็น ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

(10) ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเอง หรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบวิชาชีพข่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสารและ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าวทันที

(11) ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่ยังงาย และไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

หมวด 3 จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

ข้อ 8 ต้องไม่รอดำตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว หรือตำแหน่งหน้าที่อื่น เพื่อเรียกร้อยประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 9 ต้องไม่รับอามิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ 10 ต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือดำเนินธุรกิจ หรือประพฤตินั้นเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

หมวด 4 แนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

ข้อ 11 การได้มา หรือการนำเสนอหรือการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องพึงใช้วิธีการที่สุภาพ ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายที่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น

ข้อ 12 พึงไม่รับตำแหน่งหน้าที่ หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องครบถ้วน หรือเพื่อให้บุคคลใด ๆ ได้รับประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

5.4 แนวคิดการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม

มุมมองที่มีต่อการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของแต่ละบุคคล ย่อมแตกต่างกันไป หากแต่การตัดสินใจในแต่ละครั้ง ควรอยู่บนพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการตัดสินใจนั้นสามารถส่งผลกระทบต่อสังคมวงกว้างได้

ประเวศ วะสี (2537) กล่าวเกี่ยวกับการตัดสินใจของบุคคลไว้ว่า

ในสังคมไทยเต็มไปด้วยผู้ไม่รู้ความจริง เพราะเราไม่มีวัฒนธรรมใช้ความจริงเป็นฐานของการตัดสินใจต่างๆ แต่ใช้ความรู้สึกและความเห็นเป็นส่วนใหญ่ ความรู้สึกและความเห็นต่างกันไปตามบุคคล จึงเห็นตรงกันได้ยาก หากใช้ความจริงก็จะเห็นกันได้ง่าย

การตัดสินใจในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เป็นการตัดสินใจที่มีความเฉพาะตัว คือ การตัดสินใจส่วนมากใช้ความรวดเร็วและทำในระยะเวลาอันสั้น เป็นการตัดสินใจแบบวันต่อวัน เนื่องจากธุรกิจหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ต้องทำแข่งกับเวลา มีการแข่งขันสูงในเรื่องของความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ (ทองอินทร์ วงศ์โสธร, ถาวร ช่วยประสิทธิ์ และ ทศนีย์ จันทร, 2531 อ้างถึงใน บุปผา เมฆศรีทองคำ (2545)) เพราะฉะนั้นจึงค่อนข้างน่าเป็นห่วงว่าการตัดสินใจนั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อผู้อ่านได้ เนื่องจากอาจขาดการพินิจพิเคราะห์หรือ พิจารณาอย่างรอบคอบก่อนและระหว่างการตัดสินใจ

การตัดสินใจโดยใช้ความจริงและความรอบคอบในงานหนังสือพิมพ์ จำเป็นต้องมีกรอบความคิดที่มีเหตุผลอันเหมาะสมเป็นบรรทัดฐาน เป็นการตัดสินใจโดยอยู่บนพื้นฐานของความจริงธรรมเป็นหลักที่ยึดถือปฏิบัติ

สุกัญญา สุตบรรทัด (2540) ให้ความหมายเกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรมว่า หมายถึง การตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผล และด้วยมโนสำนึกที่แน่วแน่ว่า สิ่งที่ตนปฏิบัติลงไปในนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

การตัดสินใจจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผ่านกระบวนการ “คิด” เสียก่อน โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตย เป็นสังคมของการอภิปรายถกเถียง คนในสังคมแลกเปลี่ยนความเห็นกันเพื่อตัดสินใจในเลือกทางที่เห็นว่าดีที่สุด เพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ เป็นความเคลื่อนไหวที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างโปร่งใส และต่อเนื่องไปเรื่อยๆ โดยมีกติกาว่าด้วย “การคิดอย่างมีเหตุผล” (rational thinking) เป็นกรอบ

การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งเพราะแสดงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งมีจุดเด่น คือ การใช้สมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อการคิดอย่างมีเหตุผลนั้นสอดคล้องประสานไปกับ “ใจ” หรือจิตวิญญาณ ได้แก่ มโนสำนึกที่สัตย์ ไม่หลอกตนเอง มีเจตนารมณ์ที่จะประพฤติปฏิบัติชอบด้วยแล้ว ก็ยังมีความหมายและความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสังคมผู้ที่เจริญแล้ว

ในการตัดสินใจทางวารสารศาสตร์ มีประเด็นมากมายที่จะเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการเลือก การเลือกของคนๆ หนึ่งอาจจะไม่เป็นที่พอใจของคนอีกคนหนึ่งได้ ดังนั้น บุคคลจึงพึงเลือกอย่างระวัง ให้สามารถตอบข้อข้องใจให้เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นสากล และวิธีการเลือกของเรานั้นเท่ากับเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นตัวของตัวเองของนักหนังสือพิมพ์ผู้นั้นด้วย

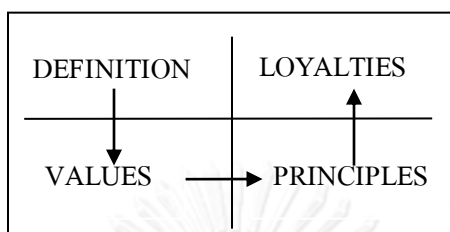
กล่องของพอตเตอร์ (Potter Box)

กล่องของพอตเตอร์ คือ กรอบความคิดที่ช่วยให้นักหนังสือพิมพ์ตัดสินใจอย่างมีระบบ และมีเมื่อมีระบบแล้ว นักหนังสือพิมพ์ก็สามารถนำข้อตัดสินใจไปอธิบายให้ผู้ที่ยังคลงสงสัยในการกระทำของเขาได้กระจ่างชัดเจนขึ้น สุกัญญา สุตบรรทัด (2540)

ระบบดังกล่าว จะมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยคิดตามไปตามเงื่อนไขของเวลาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ในแต่ละครั้งทีนักหนังสือพิมพ์ตัดสินใจ การตัดสินใจครั้งที่หนึ่งก็คือการตัดสินใจในรอบที่หนึ่ง เกิดผลดีร้ายอย่างไรก็นำมาใคร่ครวญ มองภาพสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบใหม่ แล้วนำมาตัดสินใจในครั้งที่สอง เป็นการตัดสินใจในรอบสอง ทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ อาจจะมีกี่รอบก็แล้วแต่ว่าสถานการณ์นั้นจะคลายตัวและสิ้นสุดลงเมื่อใด

การคิดเชิงศีลธรรมมีระบบในตัวของมันเอง ก่อนการตัดสินใจของนักหนังสือพิมพ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เขาย่อมมีระบบการตัดสินใจของตัวเองที่อาศัยตัวแปรต่างๆ ทั้งในด้านค่านิยม และความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่เขาต้องสังคัมและโลกในขณะนั้น และเช่นเดียวกัน ในการพิจารณาว่านักหนังสือพิมพ์ทำผิดหรือทำถูก “กล่องของพอตเตอร์” จะช่วยในการทำความเข้าใจได้อย่างชัดเจนขึ้น

Ralph Potter แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้เขียนแผนผังของการตัดสินใจนี้ขึ้น เป็นแผนผังเชิงวิเคราะห์ทางจิตวิทยา ออกมาเป็นมิติ 4 มิติ ด้วยกัน ดังนี้

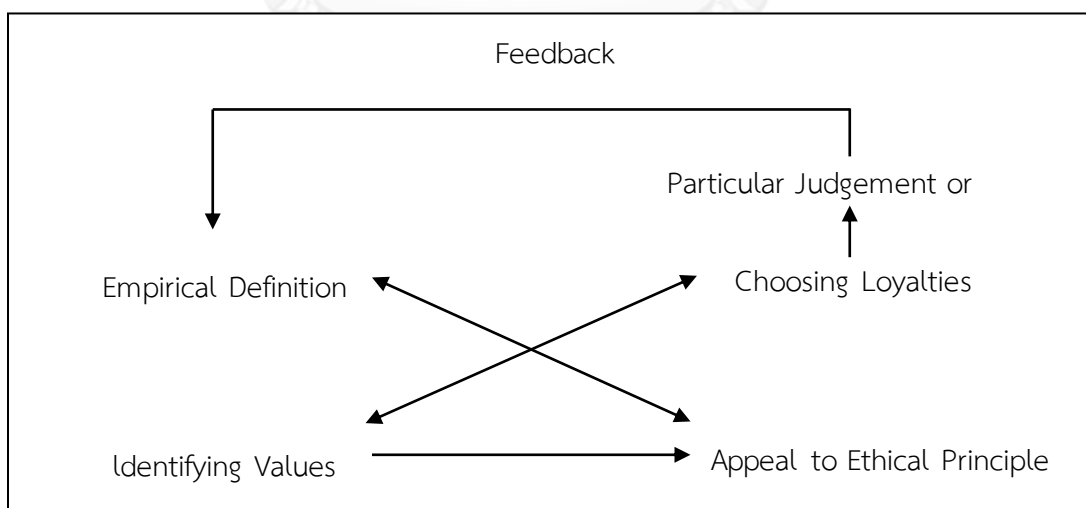

ภาพที่ 2 แผนผังการตัดสินใจตามแนวคิดกล่องของพอตเตอร์

ระบบของการตัดสินใจเริ่มต้นตั้งแต่ การแสวงหาหลักฐานเบื้องต้น แล้วสร้างโมเดลที่เชื่อมโยงจุดต่างๆ ในระบบเข้าด้วยกัน ระบุว่าสถานการณ์ (situation) ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร จะใช้ค่านิยม (values) อะไรมาตัดสิน จากนั้นก็เลือกหลักการ (principles) ไตหลักการหนึ่ง และเลือกว่าเราจะทำเพื่อใคร (loyalties) นี่คือนิยามของการตัดสินใจของแต่ละคน ซึ่งต้องยอมรับว่าต้องแตกต่างกันไป

การเคลื่อนย้ายจากมิติหนึ่งไปสู่อีกมิติหนึ่ง จะทำให้มองเห็นระบบการคิดชัดเจนขึ้น ในขณะเดียวกัน ถ้ามองเห็นว่ามีมิติไหนที่มีปัญหาจะพึงพิจารณาให้ลึกซึ้งมากขึ้นเพียงมิติเดียว

สำหรับ Potter Box นี้ เมื่อสื่อสารมวลชนนำไปใช้ จะต้องใช้อย่างซื่อสัตย์และเอาจริงเอาจัง และจะต้องมองว่า มิติทั้งสี่นี้เป็นวงกลมและเชื่อมโยงเข้าหากันและกัน และเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 3 แผนผังแสดงรายละเอียดการตัดสินใจตามแนวคิดกล่องของพอตเตอร์

โมเดลนี้สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นระบบของการคิดอย่างมีเหตุผล คำนึงถึงทั้งค่านิยมทางสังคม วิทยา และหลักการวารสารศาสตร์ สามารถนำไปใช้เมื่อต้องการตัดสินใจอย่างฉับพลัน เพราะเป็นระบบที่คิดขึ้นอย่างถี่ถ้วน ซึ่งผู้ใช้จำเป็นต้องมีความกระจำใจทั้งในหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์และมีความเข้าใจในเรื่องกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมด้วย

การตัดสินใจทางจริยธรรมตามแนวคิดนี้ มีเกณฑ์สำคัญที่ใช้เป็นหลักในการเลือกตัดสินใจอยู่ 3 หลัก ได้แก่ ค่านิยม (values) ทางสังคมวิทยา หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ (Ethical Principle) และการเลือกภักดี (Loyalties)

ค่านิยม (values) ที่พึงยึดในทางจริยธรรม สุกัญญา สุดบรรทัด (2540) ประกอบด้วย

ค่านิยมหรือความเชื่อ การยึดถือ ความผูกพันต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนี้ เป็นสิ่งที่ปัจเจกบุคคลแทนค่าในแต่ละเรื่องราวแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. ค่านิยมทางศีลธรรม (Moral Values) เป็นค่านิยมที่ผูกพันกับความยึดมั่นถือมั่นในเชิงศีลธรรม ความถูกต้องและความไม่ถูกต้อง ซึ่งสังคมนั้นสามารถยอมรับได้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ ความสะอาด ความเที่ยงธรรม ความยุติธรรม ความรอบคอบ ความรู้จักประมาณ ความกล้าหาญ ความมีมโนธรรม ความเกรงกลัวต่อความชั่ว ความมีน้ำใจเป็นนกกีฬา ความเป็นไทจากอามิสสินจ้างทั้งปวง

2. ค่านิยมทางความงาม (Aesthetic Values) เป็นค่านิยมที่ผูกพันกับความงดงาม ความละเอียดอ่อนทางจิตใจ ความมีรสนิยมอันดีงาม เสมือนงานที่ทำเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ได้แก่ ความกลมกลืน รสนิยมอันดี ความละเอียดอ่อน

3. ค่านิยมทางวัฒนธรรมและสังคม (Sociocultural Values) เป็นค่านิยมที่ผูกพันกับสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของสังคม ได้แก่ มาตรฐาน มิตรภาพ การให้เกียรติผู้อื่น ความมีมารยาท การคำนึงถึงค่านิยมและประเพณีอันดีงาม

4. ค่านิยมทางตรรกะ (Logical Values) เป็นค่านิยมที่ผูกพันกับการใช้เหตุผล ได้แก่ ความเคารพในเหตุผล ความสอดคล้องของเรื่องราว

5. ค่านิยมทางวิชาชีพ (Professional Values) เป็นค่านิยมที่ผูกพันกับวิชาชีพ ยึดถือการปฏิบัติตามหน้าที่ให้ความสำคัญกับสิ่งใหม่ ความฉับพลัน ทันทต่อเหตุการณ์ ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน กฎที่ปฏิบัติสืบมาของสื่อ เช่น การคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นข่าว ความใหม่สดของข่าว ข้อจำกัดของการทำข่าว ความกระชั้นของเวลา นโยบายขององค์กร ความคิดสร้างสรรค์ ความจำกัดของแหล่งข่าว

หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ (Ethical Principle)

สุกัญญา สุดบรรทัด (2540) อธิบายหลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ว่า เป็นหลักความคิดที่จะช่วยให้นักหนังสือพิมพ์สามารถนำไปประกอบการตัดสินใจได้ โดยมีทิศทางให้เลือก 2 ทิศทาง ทิศทางแรก เน้นวิธีการ (means) ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นหน้าที่ในการสะท้อนเหตุการณ์

(event-oriented) ได้แก่ การมองเหตุการณ์แล้วหาวิธีจัดการกับเหตุการณ์นั้น วิธีการที่ดี และเป็นธรรม เป็นสิ่งสำคัญมากกว่าผลที่จะเกิดตามมา

ทิศทางที่สอง เน้นเป้าหมาย (ends) เป็นทิศทางที่เน้นผลกระทบต่อประชาชน (people-oriented) มีความเป็นอัตวิสัยมากกว่า คือจะมองไปที่ผลที่จะเกิดขึ้น เป็นการคาดคะเนด้วยตนเอง เพราะผลอาจไม่เป็นเช่นนั้นก็ได้

โดยทั่วไป วงการวิชาชีพจะยึด “วิธีการ” มากกว่า “เป้าหมาย” คือ คำนึงถึง “หน้าที่” มากกว่า “ผลกระทบ” ทั้งในแง่มุมมองของการเลือกข่าวและการเสนอข่าว โดยถือว่าจริยธรรมนั้นวัดกันที่ผู้ส่งสาร มิใช่ผลต่อผู้รับสาร แต่ก็ยังมีอีกหลายกลุ่มที่เชื่อในการคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อผู้รับสาร

หลักการทางจริยธรรมเชิงวารสารศาสตร์ จึงสามารถแบ่งตามปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสี่มวลาชน ได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. หลักการพูดความจริง (Truth-Telling Principle) อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาทางหน้าที่ (deontological) ซึ่งเป็นธรรมชาติ (nature) ของการกระทำหรือการตัดสินใจนั้น การตัดสินใจจึงเป็นดังทิศทางแรกดังกล่าวข้างต้น

2. หลักการคำนึงถึงผลกระทบ (Consequence Principle) อยู่บนพื้นฐานของปรัชญาแบบเหตุวิทยา หรืออันตวิทยา (teleological) ซึ่งเน้น เหตุ และ ผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคลอื่นและสังคม การตัดสินใจจึงเป็นดังทิศทางที่สองดังกล่าวข้างต้น

การเลือกภักดี (Choosing Loyalties) (Christians, Fackler, & Rotzoll, 1995)

การเลือกภักดี จะต้องคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลหรือส่วนรวมเป็นหลัก การกระทำของนักข่าวจะต้องให้ประโยชน์กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงต้องพิจารณาให้ดีว่า ในกรณีนั้นๆ นักข่าวควรต้องสนับสนุนใคร ทั้งนี้ อาจพิจารณาจากหน้าที่ที่พึงมีต่อบุคคลกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. ต่อตนเอง (Ourselves) การคงความซื่อสัตย์และปฏิบัติตามมโนสำนึกเป็นการแสดงออกที่ดีในสถานการณ์ แต่การยึดมั่นในอาชีพมักจะเป็นปัญหา นักข่าวมักจะถูกหลอกลวงด้วยผลประโยชน์ส่วนตัวที่อ้างว่า เป็นการกระทำตามมโนสำนึก

2. ต่อผู้ประกอบการคุณ (Clients/ Subscribers/ Supports) ในที่นี้รวมทั้งลูกค้า ผู้อ่าน และผู้สนับสนุน หรือใครก็ตามที่จ่ายเงินเพื่อการทำงานของผู้ปฏิบัติงานข่าว และมีสัญญาผูกพันกันว่า จะต้องทำงานให้

3. ต่อองค์กรหรือบริษัท (Organization or Firm) การภักดีต่อนายจ้างด้วยการปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรก็เป็นสิ่งที่ต้องพึงยึดถือ รวมทั้งการเปิดโปงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นอันตรายต่อองค์กรหรือทำให้องค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง หน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อบริษัทที่ต้องมาก่อนเรื่องส่วนตัว

4. ต่อเพื่อนร่วมอาชีพ (Professional Colleagues) คือการคำนึงถึงผู้ร่วมอาชีพเดียวกันและมาตรฐานการรายงานข่าวที่ดี แม้อาจจะต้องขัดกับบรรณาธิการและผู้บริหาร การภักดีต่อวิชาชีพนี้มักเป็นไปตามสันชาตญาณ และผู้ปฏิบัติงานข่าวต้องพร้อมที่จะถูกตรวจสอบเมื่ออ้างว่า ยึดมั่นในการกระทำที่ถูกต้องของตน

5. ต่อสังคม (Society) หน้าที่นี้มีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ ในทางจริยธรรม ในรูปของความรับผิดชอบต่อสังคม สิทธิแห่งการรับรู้ของสาธารณะ (Public's Right to Know) กลายมาเป็นหลักที่นักข่าวยึดถือ แต่ต้องพึงระวังการใช้สิทธิไปในทางที่มิชอบ ความภักดีต่อสังคมเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดพึงยึดถือปฏิบัติ

5.5 งานวิจัยที่เกี่ยวกับจริยธรรมของหนังสือพิมพ์

งานวิจัยต่อไปนี้จะศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่สื่อมวลชนต้องเผชิญกับข้อมูลและข่าวที่ยากต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการนำเสนอของสื่อมวลชน

ศรีลักษณ์ ศิลปี (2539) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาทางด้านจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวอาชญากรรม พบว่า นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นว่า พวกเขามีปัญหาในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม อันได้แก่ การนำเสนอรายละเอียดของผู้ตกเป็นข่าวและภาพในคดีทางเพศ โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน การนำเสนอข่าวดังกล่าวจำเป็นต้องเสนออย่างมีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์การเสนอข่าวอาชญากรรมในหน้าหนังสือพิมพ์ ในส่วนที่เป็นรายละเอียดเบื้องต้นของผู้ตกเป็นข่าว อันได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ สถานศึกษา/สถานที่ทำงาน รวมทั้งภาพผู้ตกเป็นข่าว เพราะสิ่งเหล่านี้อาจทำให้เขาเสื่อมเสียชื่อเสียง หรืออนาคต

สำหรับแรงจูงใจที่นักหนังสือพิมพ์ใช้เมื่อพวกเขาต้องเผชิญกับปัญหาทางจริยธรรมในการเสนอข่าวอาชญากรรมนั้น นักหนังสือพิมพ์เห็นว่ามาตรฐานทางวิชาชีพเป็นเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดที่เขายึดถือ แต่เมื่อถูกสัมภาษณ์โดยใช้กรณีข่าวสมมติที่สร้างจากข่าวอาชญากรรมที่เคยตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นลักษณะของสถานการณ์ทางจริยธรรมที่ยากต่อการตัดสินใจ ผลปรากฏว่าการทำข่าวให้ข่าวมีความเชื่อถือต่อสายตาผู้อ่านเป็นสิ่งที่นักหนังสือพิมพ์ยึดถือเป็นเกณฑ์ที่สำคัญที่สุด ดังนั้นแม้ว่านักหนังสือพิมพ์จะตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการเสนอข่าวอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นปัญหาทางจริยธรรมไว้ แต่ในแง่ของการปฏิบัติจริงนั้น พวกเขาไม่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้เพราะปัจจัยในเรื่องของการแข่งขันกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น และการที่ผู้อ่านให้การยอมรับการนำเสนอข่าวในลักษณะเดิมเป็นอย่างดี จะทำให้นักหนังสือพิมพ์ไม่ได้ตระหนัก ในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว หรืออันตรายที่พวกเขาอาจได้รับมากเท่าใดนัก

วิโรจน์ ศรีหิรัญ (2541) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของช่างภาพหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการตัดสินใจถ่ายภาพในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของช่างภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากช่างภาพหนังสือพิมพ์สังกัดองค์กรหนังสือพิมพ์รายวันที่วางจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าจิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ของช่างภาพอยู่ระดับมาก หรือมีจิตสำนึกสูง โดยมีจิตสำนึกมากที่สุดในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมคือ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านความเป็นกลาง และน้อยที่สุด คือ ด้านเสรีภาพ

ส่วนด้านการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ตัดสินใจถ่ายภาพในทุกประเด็นปัญหาที่หมิ่นเหม่ต่อจริยธรรม โดยยึดค่านิยมผูกพันกับหน้าที่ หลักการเน้นการพูดความจริง เลือกรักดีผู้อ่านหรือประชาชน อีกทั้งคุณค่าข่าวและหลักจริยธรรม ซึ่งโดยภาพรวมแล้วการตัดสินใจโดยยึดหลักจริยธรรมค่อนข้างน้อย

สุจิตรา สินทวีวงศ์ (2543) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ในประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ และสิ่งที่เป็นตัวกำหนดวิธีการตัดสินใจ โดยการเก็บข้อมูลจากชุดคำถามต่อเนื่องที่สร้างขึ้นจากสถานการณ์สมมุติ ผลการศึกษาจากการสอบถามผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ 6 ช่องที่ออกอากาศในกรุงเทพมหานครรวมทั้ง 73 คน พบว่า 1. การตัดสินใจเชิงจริยธรรมในประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์ของผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์มีความแตกต่างหลากหลาย ตามแนวทางและเหตุผลที่ไม่มีใครเหมือนกับใคร อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวเอง ซึ่งไม่มีใครล่วงรู้หรือหยั่งถึงได้นอกจากตนเอง ทั้งนี้ แบบแผนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ส่วนใหญ่เลือก ใช้แบ่งออกเป็น 1.1 การมีทัศนคติในด้านบวกต่อผลประโยชน์เมื่อผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์มีทัศนคติในด้านบวกจะตัดสินใจรับผลประโยชน์ โดยตีความหมายเชิงประจักษ์ว่าเป็นสินน้ำใจ ใช้ค่านิยมทางวัฒนธรรมและสังคมหรือค่านิยมทางตรงตามความสอดคล้องของ เหตุการณ์ พร้อมกับยึดถือหลักการสัมพัทธนิยมและเลือกภักดีต่อตนเองในฐานะที่เป็นผู้ที่ เข้าใจในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญมากที่สุด 1.2 การมีทัศนคติในด้านลบต่อผลประโยชน์ หากผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์มีทัศนคติในด้านลบจะเลือกปฏิเสธผลประโยชน์ โดยตีความหมายเชิงประจักษ์เป็นสินบน หรืออาจไม่แน่ใจในเจตนาของผู้เสนอผลประโยชน์ และใช้ค่านิยมทางวิชาชีพ พร้อมไปกับการยึดถือหลักการหน้าที่นิยม และเลือกภักดีต่อตนเองในฐานะผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากการตัดสินใจ 2. สิ่งที่เป็นตัวกำหนดวิธีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างชัดเจนที่สุดคือ ความหมั่นหม่อมทางจริยธรรม โดยพิจารณาจากประเภทของผลประโยชน์ ภาพลักษณ์ของแหล่งข่าว มูลค่าของผลประโยชน์ กาลเทศะ ตลอดจนโอกาสในการนำเสนอผลประโยชน์ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้ทำความเข้าใจกับความหมั่นหม่อมทางจริยธรรมได้ดีที่สุด นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานชาวโทรทัศน์ที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เคยได้รับการเสนอผลประโยชน์ จากแหล่งข่าวในประสบการณ์จริง โดยมักเกิดขึ้นภายหลังการทำข่าวเสร็จสิ้นลง และเห็นว่าผลประโยชน์ที่หมั่นหม่อมต่อการตัดสินใจมากที่สุดคือเงิน ผลการวิจัยยังแสดงถึงปัญหาในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานชาว โทรทัศน์บางส่วน ได้แก่ การขาดความชัดเจนสม่าเสมอทางความคิด การตัดสินใจโดยปราศจากการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน การปราศจากจุดยืนทางความคิด ความลำเอียงเข้าข้างแหล่งข่าวอย่างไม่เสมอภาคกัน การคำนึงถึงประชาชนและสังคมในระดับน้อย การขาดความเข้าใจเรื่องความเป็นกลางในการปฏิบัติงาน และปัญหาการนำหลักจรรยาบรรณไปใช้ในทางปฏิบัติ

Singletary (1990) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจการตัดสินใจทางจริยธรรม เพื่อต้องการคำตอบว่าอะไรคือแรงจูงใจที่นักหนังสือพิมพ์ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาทั้งจากกลุ่มที่เป็นนักวิชาชีพและนักศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านสื่อสารมวลชนโดยในการวิจัยมีการแบ่งแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจทางจริยธรรมออกเป็น 13 ข้อ ได้แก่ การต้องการความก้าวหน้า การอิงความคิดของเพื่อนร่วมงาน ทัศนคติที่ว่าความรู้คือ อำนาจ ความสนใจของสาธารณชน การทำทุกอย่างเพื่อให้งานสำเร็จ บรรทัดฐานของสังคม สามัญสำนึกทางจริยธรรม ความเชื่อถือของประชาชน มาตรฐานของหัวหน้าหรือองค์กร มาตรฐานในวิชาชีพ การขาดความรู้หรือความสนใจในจริยธรรม หลักกฎหมาย และความเชื่อทางศาสนา

แรงจูงใจทั้งหมดนี้ ถูกนำมาสร้างเป็นประโยค 77 ประโยค หรือที่เรียกว่า Q-statement โดยในครั้งแรก ทดลองกับนักหนังสือพิมพ์ 17 คน และครั้งที่สอง ทดลองกับนักศึกษานิเทศศาสตร์ 49 คน หลังจากนั้นนำผลการทดลองมาผ่านการวิเคราะห์หัตถ์ปัจจัย โดยวิธี Q-factor Analysis หรือวิธีวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มคน สามารถจัดกลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจได้ 3 กลุ่มปัจจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจที่เป็น Mainstream ของสำนักทางจริยธรรม ประกอบด้วยความเชื่อถือของประชาชน สำนักทางจริยธรรม ความสนใจของประชาชน มาตรฐานขององค์กรหรือนายจ้าง และมาตรฐานทางวิชาชีพ หรือกล่าวได้ว่า ตัดสินใจโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อถือของประชาชน มากกว่ามาตรฐานทางวิชาชีพของตน

กลุ่มที่ 2 มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจจากการแสวงหาและครอบครองจากรู้ คือ อำนาจ บรรทัดฐานของสังคม ทำทุกอย่างเพื่องาน สำนักทางจริยธรรม และการขาดความรู้ความสนใจด้านจริยธรรม หรือกล่าวได้ว่า ตัดสินใจโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานทัศนคติที่ว่าความรู้คือ อำนาจแต่ไม่สนใจความรู้เรื่องจริยธรรม

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่จำกัดความปัจจัยที่ได้ค่อนข้างยาก แต่มีแนวโน้มที่เห็นด้วยกับความเชื่อของประชาชน ความรู้คืออำนาจ และบรรทัดฐานของสังคม

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวพบว่าสื่อมวลชนต้องเผชิญสถานการณ์ที่ยากต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการนำเสนอข่าวและภาพข่าว ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนทุกคน ทุกสาขาทั้งวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ จะต้องมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ถูกต้อง ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว พวกเขาเหล่านี้ไม่มีโอกาสฝึกฝนการตัดสินใจเชิงจริยธรรมนอกจากใช้จริยธรรมประจำใจและจริยธรรมวิชาชีพเป็นแนวทางในการทำงานเพียงเท่านั้น ทำให้งานวิจัยได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงระดับจริยธรรมที่ค่อนข้างต่ำ และเป็นทวิภาคีวิจารณ์ของสังคมอยู่เสมอ

ดังนั้น หากต้องการให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนสามารถตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้อย่างถูกต้องเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากต่อการตัดสินใจ ควรมีการฝึกปฏิบัติ หรือเผชิญกับสถานการณ์ที่ยากต่อการตัดสินใจ ในขณะที่พวกเขาเหล่านี้กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการศึกษาในสาขาวิชาชีพสื่อมวลชนนั่นเอง หลักสูตรนิเทศศาสตร์ถือเป็นหลักสูตรที่ผลิตบัณฑิตเข้าสู่วิชาชีพสื่อมวลชนโดยตรง ดังนั้นผู้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ควรจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จริง ปัญหาในสังคมจริง เพื่อฝึกการตัดสินใจเชิงจริยธรรม อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้

ตอนที่ 6 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

6.1 ความหมายของการตัดสินใจ

การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการของการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่พอจะเป็นไปได้ ที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย เป็นเทคนิคในการที่จะพิจารณาทางเลือกต่างๆ ให้เหลือทางเลือกเดียว เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ของตนเอง สังคม (ไพลิน ผ่องใส (2536) ; กุลชลี ไชยนันตา (2539))

6.2 ลักษณะของการตัดสินใจ

กุลชลี ไชยนันตา (2539) ได้สรุปลักษณะของการตัดสินใจไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง โดยที่ผู้ตัดสินใจจะเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์สูงสุด
2. การตัดสินใจเป็นหน้าที่ที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะ ทรัพยากรมีจำกัด และมนุษย์มีความต้องการไม่จำกัด จึงจำเป็นต้องมีการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับประโยชน์และความพอใจจากการใช้ ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ
3. ในการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การ อาจมีการขัดแย้งกัน เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการเงินการบัญชี ฝ่ายการบริหารงานบุคคล แต่ละฝ่ายอาจมีเป้าหมายของการทำงานขัดแย้งกัน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การโดยส่วนรวม
4. กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ข้อจำกัด การกำหนดทางเลือก ส่วนที่สอง เป็นการเลือกทางเลือกหรือกลยุทธ์ที่ดีที่สุดตามสภาวะการณ์
5. การตัดสินใจมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและลักษณะของปัญหา เช่น อาจแบ่งออกได้เป็นการตัดสินใจตามลำดับขั้น ซึ่งมักเป็นงานประจำ เช่น การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ตารางการทำงาน เป็นต้น และการตัดสินใจที่ไม่เป็นไปตามลำดับขั้น เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่ไม่ได้เกิดขึ้นประจำ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการริเริ่มงานใหม่ เช่น ตั้งคณะใหม่ หรือขยายโรงงานใหม่ เป็นต้น

6.3 กระบวนการตัดสินใจ

กระบวนการตัดสินใจ (Process of decision making) หมายถึง การกำหนดขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่ขั้นตอนแรกไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย การตัดสินใจโดยมีลำดับขั้นของกระบวนการดังกล่าว เป็นการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผลและมีกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยใน การหาข้อสรุปเพื่อการตัดสินใจ ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจมีอยู่หลายรูปแบบ แล้วแต่ความคิดเห็นของนักวิชาการ Plunkett and Attner, 1994 (อ้างถึงใน กุลชลี ไชยนันตา (2539)) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา (Define the problem) เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการระบุปัญหาได้ถูกต้องหรือไม่ ย่อมมีผลต่อการดำเนินการในขั้นต่อ ๆ ไปของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการตัดสินใจด้วย ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรระมัดระวังมิให้เกิดความผิดพลาดในการระบุปัญหาขององค์กร ทั้งนี้ ผู้บริหารควรแยกแยะความแตกต่างระหว่างอาการแสดง (symptom) ที่เกิดขึ้นกับตัวปัญหาที่แท้จริงเสียก่อน ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่ยอดขายของบริษัทลดลง ซึ่งมีสาเหตุมาจากคุณภาพสินค้าต่ำ จะเห็นว่าการที่ยอดขายลดลง เป็นอาการแสดง และปัญหาที่ต้องแก้ไขได้แก่ การที่คุณภาพสินค้าต่ำ ดังนั้นผู้บริหารที่ชาญฉลาดต้องคอยสังเกตอาการแสดงต่าง ๆ ที่ต้องรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการค้นหาสาเหตุของอาการแสดงเหล่านั้น ซึ่งจะนำไปสู่การระบุปัญหาที่แท้จริงได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

ขั้นที่ 2 การระบุข้อจำกัดของปัจจัย (Identify limiting factors) เมื่อสามารถระบุปัญหาได้ถูกต้องแล้ว ผู้บริหารควรพิจารณาถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ขององค์กร โดยพิจารณาจากทรัพยากรซึ่งเป็นองค์ประกอบของกระบวนการผลิต ได้แก่ กำลังคน เงินทุน เครื่องจักร สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งเวลาซึ่งมักเป็นปัจจัยจำกัดที่พบอยู่เสมอ ๆ การรู้ถึงข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ จะช่วยให้ผู้บริหารกำหนดขอบเขตในการพัฒนาทางเลือกให้แคบลงได้ ตัวอย่างเช่น ถ้ามีเงื่อนไขว่าต้องส่งสินค้าให้แก่ลูกค้าภายในเวลา 1 เดือน ทางเลือกของการแก้ไขปัญหาการผลิตสินค้าไม่เพียงพอที่มีระยะเวลาดำเนินการ มากกว่า 1 เดือน ก็ควรถูกตัดทิ้งไป

ขั้นที่ 3 การพัฒนาทางเลือก (Develop potential alternatives) ขั้นตอนต่อไป ผู้บริหารควรทำการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ ขึ้นมา ซึ่งทางเลือกเหล่านั้นควรเป็นทางเลือกที่มีศักยภาพและมีความเป็นไปได้ ในการแก้ปัญหาให้น้อยลงหรือให้ประโยชน์สูงสุด ตัวอย่างเช่น กรณีที่องค์การประสบปัญหาเวลาการผลิตไม่เพียงพอ ผู้บริหารอาจพิจารณาทางเลือกดังนี้ 1) เพิ่มการทำงานกะพิเศษ 2) เพิ่มการทำงานล่วงเวลาโดยใช้ตารางปกติ 3) เพิ่มจำนวนพนักงาน หรือ 4) ไม่ทำอะไรเลย ในการพัฒนาทางเลือกผู้บริหารอาจขอความคิดเห็นจากนักบริหารอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จทั้งภายในและภายนอกขององค์กร ซึ่งอาจใช้วิธีการปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล หรือจัดการประชุมกลุ่มย่อยขึ้น ข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลเหล่านั้นเมื่อผนวกรวมกับสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ของตนเองจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ทางเลือก (Analyze the alternatives) เมื่อผู้บริหารได้ทำการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ โดยจะนำเอาข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกมาเปรียบเทียบกันอย่างรอบคอบ และควรวิเคราะห์ทางเลือกในสองแนวทาง คือ 1) ทางเลือกนั้นสามารถนำมาใช้จะเกิดผลต่อเนื้ออะไรตามมา ตัวอย่างเช่น ถ้าโควต้าปกติในการผลิตมอเตอร์ของแผนกผลิตเท่ากับ 500 เครื่องต่อเดือน แต่แผนกผลิตต้องผลิตมอเตอร์ให้ได้ 1,000 เครื่อง ภายในสิ้นเดือนนี้ โดยมีข้อจำกัดด้านต้นทุนขององค์กรว่าจะจ่ายค่าจ้างพนักงานเพิ่มขึ้นไม่เกิน 10,000 บาทเท่านั้น ทางเลือกหนึ่งของการแก้ปัญหาอาจทำได้โดยการจ้างพนักงานทำงานล่วงเวลาในวันหยุดและเวลากลางคืน แต่เมื่อประเมินได้แล้วพบว่าวิธีนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นถึง 17,000 บาท ผู้บริหารก็ควรตัดทางเลือกนี้ทิ้งไป เพราะไม่สามารถนำมาใช้ได้ภายใต้ข้อจำกัดด้านต้นทุน

อย่างไรก็ตาม ทางเลือกบางทางเลือกที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดขององค์การก็อาจทำให้เกิดผลต่อเนื้องที่ไม่พึงประสงค์ตามมา เช่น ทางเลือกหนึ่ง ของการเพิ่มผลผลิต ได้แก่ การลงทุนติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะช่วยให้แก้ปัญหาได้ แต่อาจมีปัญหากับการลดลงของขวัญกำลังใจของพนักงานในระยะต่อมา เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the best alternative) เมื่อผู้บริหารได้ทำการวิเคราะห์และประเมินทางเลือกต่าง ๆ แล้ว ผู้บริหารควรเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเดียว ทางเลือกที่ดีที่สุดควรมีผลเสียต่อเนื้องในภายหลังน้อยที่สุด และให้ผลประโยชน์มากที่สุด แต่บางครั้งผู้บริหารอาจตัดสินใจเลือกทางเลือกแบบประนีประนอม โดยพิจารณาองค์ประกอบที่ดีที่สุดของแต่ละทางเลือกนำมาผสมผสานกัน

ขั้นที่ 6 การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ (Implement the decision) เมื่อผู้บริหารได้ทางเลือกที่ดีที่สุดแล้ว ก็ควรมีการนำผลการตัดสินใจนั้นไปปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรกำหนดโปรแกรมของการตัดสินใจ โดยระบุถึงตารางเวลาการดำเนินงานงบประมาณ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ควรมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน และจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่จะช่วยให้การตัดสินใจเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ผู้บริหารควรกำหนดระเบียบวิธี กฎ และนโยบาย ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 7 การสร้างระบบควบคุมและประเมินผล (Establish a control and evaluation system) ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจ ได้แก่ การสร้างระบบการควบคุมและการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานว่า เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ ข้อมูลย้อนกลับจะช่วยให้ผู้บริหารแก้ปัญหาหรือทำการตัดสินใจใหม่ได้โดยได้ผลลัพธ์ของการปฏิบัติที่ดีที่สุด

6.4 รูปแบบการตัดสินใจ

การตัดสินใจเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในหน่วยงาน การตัดสินใจอาจกระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียว หรือเป็นกลุ่มบุคคลแล้วแต่ความเหมาะสมของกรณี รูปแบบของการตัดสินใจโดยถือเอาจำนวนคนที่ร่วมตัดสินใจเป็นเกณฑ์สามารถจำแนก ออกได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การตัดสินใจโดยบุคคลคนเดียว (Individual decision making) ใช้สำหรับการตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ที่ผู้ทำการตัดสินใจได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว หรือเรื่องเร่งด่วนฉุกเฉินที่ไม่มีเวลาพอสำหรับการปรึกษาร่วมกับบุคคลอื่น

2. การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคล (Group decision making) เป็นการตัดสินใจโดยให้ผู้ที่ทำหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจ นั้น ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูล การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลนี้เหมาะสำหรับการตัดสินใจในเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อน หรือเรื่อง que ผู้บริหารไม่มีข้อมูลข่าวสารเพียงพอหรือยังขาดประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือไม่มีความชำนาญทางด้านนั้น อย่างเพียงพอ จึงจำเป็นต้องฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ แล้วประมวลความคิดเห็นเหล่านั้นมาเป็นสิ่งกำหนดการตัดสินใจ กลุ่มบุคคลดังกล่าว อาจได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร ซึ่ง

ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนต่าง ๆ ของหน่วยงาน คณะกรรมการเฉพาะกิจ ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกัน วิธีการตัดสินใจโดยกลุ่มอาจทำได้ในลักษณะต่างๆ

- (1) การตัดสินใจโดยใช้ข้อยุติที่เป็นมติในเสียงข้างมาก อาจใช้ระบบเสียงข้างมากเกินครึ่งหนึ่ง หรือระบบสองในสามของกลุ่ม แล้วแต่ความสำคัญของเรื่องที่ตัดสินใจ
- (2) การตัดสินใจโดยข้อยุติเป็นเอกฉันท์คือการที่สมาชิกทุกคนเห็นพร้อมต้องกันโดยไม่มี ความขัดแย้ง และ
- (3) สมาชิกในที่ประชุมเสนอความคิดเห็น แล้วให้ผู้บริหารนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเอง

การตัดสินใจโดยกลุ่ม หรือการใช้กลุ่มทำการตัดสินใจ (Group Decision Making) ได้เป็นที่ ยอมรับและใช้กันอย่างกว้างขวางในองค์การต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะว่าการตัดสินใจโดยกลุ่มหรือ คณะกรรมการจะมีความถูกต้องมากขึ้น อันทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพดีกว่าการตัดสินใจโดยบุคคล หรือผู้นำแต่เพียง ลำพังคนเดียว อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจโดยบุคคลหรือกลุ่มก็ย่อมมีทั้ง ข้อดีและข้อจำกัด

ข้อดีของการตัดสินใจโดยกลุ่ม (Advantage of Groups) ได้แก่

1. เป็นแหล่งของความรู้และข้อมูลที่สมบูรณ์กว่า (More complete information and knowledge) ทั้งนี้เพราะความรู้และข้อมูลของสมาชิกแต่ละคนที่จะมาทำหน้าที่หรือร่วมกัน ทำการตัดสินใจย่อมต้องมีมากกว่าบุคคลเพียงคนเดียว
2. เพิ่มความแตกต่างในมุมมองต่อปัญหา (Increased diversity of views) ในกลุ่มที่สมาชิก มาจากบุคคลต่าง ๆ หลายสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ย่อมทำให้มีมุมมองและข้อเสนอต่อปัญหา ต่าง ๆ กัน
3. เพิ่มการยอมรับการตัดสินใจ (Increased acceptance of a solution) การตัดสินใจโดย กลุ่มหรือกรรมการย่อมได้รับการยอมรับมากกว่าการตัดสินใจโดย บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือผู้นำโดย ลำพังคนเดียว นอกจากนั้นบุคคลที่ร่วมกันตัดสินใจยังเป็นผู้ที่ช่วยอธิบาย หรือให้เหตุผลแก่บุคคลอื่นๆ ให้เข้าใจต่อการตัดสินใจได้มากขึ้นด้วย
4. เพิ่มความถูกต้อง (Increased legitimacy) ในสังคมของประชาธิปไตยปัจจุบันนี้ การตัดสินใจโดยกลุ่มย่อมได้รับการยอมรับว่ามีความถูกต้องมากกว่าการตัดสินใจคนเดียว เพราะเป็นกระบวนการที่มีการแสดงความคิดเห็น และเลือกทางเลือกที่เห็นพร้อมต้องกันหรือความเห็นของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็น หลักของประชาธิปไตย

ข้อจำกัดของการตัดสินใจโดยกลุ่ม (Disadvantage of Groups) ได้แก่

1. เป็นการสิ้นเปลืองเวลา (Time consuming) การตัดสินใจโดยกลุ่มเป็นการใช้เวลามาก ตั้งแต่เริ่มการหาบุคคลที่มีความรู้และเหมาะสมในการแก้ปัญหา การจัดการประชุม และเวลาที่ต้องให้ แต่ละสมาชิกได้อภิปรายเสนอความคิดเห็น จนกว่าจะได้ข้อยุติหรือทางเลือกที่เห็นพร้อมต้องกัน นอกจากนั้นในบางปัญหาก็ก็น่าจะสามารถหาทางเลือกหรือตัดสินใจได้โดยการประชุม เพียงครั้งเดียว ดังนั้นจึงทำให้ผู้นำไม่สามารถจะได้ข้อตัดสินใจได้เร็วตามต้องการ การตัดสินใจโดยกลุ่มจึงไม่ประสบความสำเร็จถ้ามีข้อจำกัดในด้านเวลา

2. มีแรงผลักดันให้เห็นชอบ (Pressure to conform) ในกลุ่ม ส่วนใหญ่จะมีแรงผลักดันของความเป็นเพื่อนหรือเกรงใจ ให้เห็นชอบหรือยอมรับข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจทำให้ได้ผลการตัดสินใจที่ไม่ใช่ทางเลือกที่ดีที่สุด

3. มีอิทธิพลจากบางคนหรือบางกลุ่ม (Domination by the few) เมื่อกลุ่มเปิดให้มีการอภิปรายใด ๆ ก็ตาม มักจะมีบุคคลบางคนหรือบางกลุ่มที่จับจ้องการอภิปรายเกือบตลอด จึงทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของกลุ่มได้ ซึ่งอาจทำให้ประสิทธิภาพของการตัดสินใจโดยกลุ่มด้อยลงไป

4. ความรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจไม่ชัดเจน (Ambiguous responsibility) ข้อจำกัดอีกข้อหนึ่งของการตัดสินใจโดยกลุ่มคือการรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ไม่ชัดเจนเหมือนกับการตัดสินใจโดยบุคคลเพียงคนเดียว

6.5 ตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของการตัดสินใจโดยกลุ่ม

เมื่อมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจอย่างพอเพียง การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาหรือดำเนินการต่าง ๆ โดยกลุ่ม ย่อมมีคุณค่าเหนือกว่าการตัดสินใจโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามลำพัง อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจโดยกลุ่มก็มีอุปสรรคที่จะบั่นทอนประสิทธิภาพของการตัดสินใจได้หลายประการ เพราะการตัดสินใจโดยกลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกของกลุ่มทุกคน และทุกขั้นตอน จนกว่าจะได้ผลการตัดสินใจ คุณภาพของการตัดสินใจนอกจากจะขึ้นอยู่กับข้อมูล ความคิดเห็นของสมาชิก การสื่อสารที่ชัดเจนความแม่นยำในการใช้ดุลพินิจและการยอมรับผลการตัดสินใจ แล้ว ยังต้องพิจารณาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของการตัดสินใจโดยกลุ่มดังต่อไปนี้

1. ขนาดและองค์ประกอบของกลุ่ม (Group Size and Composition) ขนาดของกลุ่มมีผลต่อการตัดสินใจได้หลายประการ เช่น เมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น การสื่อสารระหว่างสมาชิกย่อมยากขึ้น เวลาที่สมาชิกจะแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจย่อมน้อยลง และสิ่งที่ตามมาของกลุ่มขนาดใหญ่ก็คือ การแบ่งกลุ่มย่อยพูดคุยกันเอง ความสนใจต่อความคิดเห็นของคนอื่นน้อยลง จึงเปิดโอกาสให้ผู้กล้าและชอบแสดงความคิดเห็นยึดครองการอภิปราย จนบางครั้งสมาชิกคนอื่นเลยไม่ยอมแสดงความคิดเห็น และไม่พึงพอใจลักษณะของการประชุมเช่นนี้ นอกจากนั้นกลุ่มขนาดใหญ่ยังทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก เพื่อรวมกลุ่มกันคานอำนาจของแต่ละฝ่าย เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของพรรคพวกตน กลุ่มใหญ่จึงมีแนวโน้มให้เกิดความขัดแย้งได้สูงขึ้น ดังนั้นจึงทำให้การแก้ปัญหาที่ต้องใช้เวลามากในการแสวงหาทางเลือกและความเห็นชอบที่เป็นเอกฉันท์ จึงกระทำได้ยากเมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากลุ่มขนาดใหญ่จะมีผลเสียหลายประการต่อการตัดสินใจ แต่จุดเด่นประการหนึ่งของการตัดสินใจโดยกลุ่มขนาดใหญ่ คือ การได้มุมมองและแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างกว้างขวาง ดังนั้นจึงต้องพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายกับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้กลุ่มขนาดใหญ่ในการแก้ปัญหา เพื่อจะได้นำมาประกอบการตัดสินใจเลือกขนาดของกลุ่มที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด

2. ความแตกต่างของตำแหน่ง (Status Differentials) เป็นที่ยอมรับกันว่าความแตกต่างของตำแหน่งของผู้มีหน้าที่ในการแก้ปัญหาาร่วมกัน เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการเสนอข้อมูลและการประเมินความถูกต้องของความ คิดเห็นระหว่างสมาชิกด้วยกัน ทั้งนี้โดยทั่วไปผู้ที่มีตำแหน่งต่ำกว่ามักไม่ค่อยกล้าจะวิจารณ์ หรือแสดงการไม่เห็นด้วยต่อความคิดเห็นของผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้มีตำแหน่งสูงกว่านั้นเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง นอกจากนี้ความคิดเห็นของผู้ที่มีตำแหน่งสูงก็ยังมีอิทธิพลและถูกยอมรับโดย ดี ถึงแม้ว่าตำแหน่งหน้าที่จะไม่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นเท่าไรนักก็ตาม ส่วนกลุ่มที่สมาชิกทั้งหมดมีความรู้ที่เหมาะสม และไม่มีผู้ใดแสดงความคิดเห็นอยู่คนเดียว เมื่อต้องการลดอิทธิพลของตำแหน่งที่แตกต่างกันให้มากที่สุด ก็จะทำให้ได้โดยการทำให้การประชุมมีความเป็นอิสระ ไม่ติดยึดอยู่กับตำแหน่ง ไม่มีสัญลักษณ์ของการเหนือกว่า ไม่ว่าจะเป็นป้ายแสดงความเป็นประธาน การจัดโต๊ะนั่งที่โดดเด่น อีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การตัดสินใจโดยกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยไม่ให้ความแตกต่างของตำแหน่งมาเป็นตัวขัดคั่นก็คือการที่สมาชิกทั้งหมดต้องให้เกียรติและชื่นชมต่อความคิดเห็นของกันและกัน โดยไม่พิจารณาที่ตำแหน่งของผู้หนึ่งผู้ใดเป็นสำคัญ

3. ความสามัคคีและความคิดของกลุ่ม (Group Cohesiveness and Groupthink) ความสามัคคีหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มใด ๆ ก็ตาม สามารถจะก่อให้เกิดผลดีและผลร้ายให้แก่กลุ่มได้ไม่แตกต่างกัน ความสามัคคีเป็นลักษณะของกลุ่มที่ขึ้นอยู่กับลักษณะและบุคลิกภาพของสมาชิก ของกลุ่มทุกคน ความสามัคคีของกลุ่มจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับค่านิยม ทศนคติ และวัฒนธรรมของสมาชิกของกลุ่ม ถ้าเหมือนกันความสามัคคีของกลุ่มก็จะมีความ การตัดสินใจโดยกลุ่มที่มีความสามัคคีกันจะง่าย รวดเร็ว ซึ่งทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ทันต่อเหตุการณ์ แต่บางทีก็เกิดผลร้ายได้ เพราะทุกคนต่างเห็นชอบโดยอาจไม่มีการพิจารณาถึงผลดีของทางเลือกอื่น ๆ ทั้งนี้ก็เพราะไม่ต้องการที่จะเสี่ยงในการวิจารณ์หรือไม่ยอมรับทางเลือกนั้น อันจะทำให้เสียความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน โดยเฉพาะเมื่อมีแรงกดดันจากสมาชิกส่วนใหญ่ด้วย ดังนั้นความสามัคคีจึงสามารถยอมทำลายคุณภาพการตัดสินใจและความคิดริเริ่ม ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างกระบวนการตัดสินใจได้ ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดมาจากกลุ่มที่มีความสามัคคีกันมาก ๆ คือ กลุ่มคิดหรือความคิดของกลุ่ม (Groupthink)กลุ่มคิดเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพของการตัดสินใจเหมือนกับความสามัคคีของกลุ่ม นอกจากนั้นยังทำให้บุคคลภายนอกกลุ่มหวาดระแวงและต่อต้านกลุ่มด้วย กลัวว่าจะไปทำให้เขาเสียผลประโยชน์ที่ควรได้ หรือไปช่วงชิงผลประโยชน์ที่เขาควรได้มาให้กับสมาชิก ของกลุ่ม การที่กลุ่มต้องการให้คนทั่ว ๆ ไปมองเห็นภาพของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้สมาชิกของกลุ่มพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ดังนั้นไม่ว่ากลุ่มจะมีข้อมูลที่ถูกต้องและพอเพียงอย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่ากลุ่มจะได้ทางเลือกที่ถูกต้องและดีที่สุด เพราะสมาชิกจะไม่เสี่ยงต่อการวิพากษ์วิจารณ์ทางเลือกที่ไม่เห็นด้วย หรือไม่ยอมรับการตัดสินใจ หากแต่คล้อยตามทางเลือกที่สมาชิกส่วนใหญ่ชอบ และถึงแม้ว่าการตัดสินใจจะขัดกับจริยธรรมก็ตาม ดังนั้น กลุ่มคิดจึงสามารถมีผลร้ายต่อการตัดสินใจของกลุ่มและกร่อนทำลายกลุ่มได้ในที่สุด

วิธีที่จะลดอิทธิพลของกลุ่มคิดเพื่อช่วยให้ประสิทธิภาพของการ ตัดสินใจของกลุ่มดีขึ้น คือ

(1) เพิ่มการค้นหาทางเลือก (Promote open inquiry) ผู้นำของกลุ่มต้องพยายามกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และประเมินทางเลือกให้มากก่อนจะทำการตัดสินใจเลือกทางเลือก เพื่อไม่ให้อิทธิพลของกลุ่มคิดมีผลต่อประสิทธิภาพของการตัดสินใจของกลุ่มได้

(2) การใช้กลุ่มย่อย (Use subgroups) การประชุมตัดสินใจโดยกลุ่มใหญ่กลุ่มเดียว บางทีอิทธิพลของกลุ่มคิดจะมีขึ้นได้ ดังนั้นการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด จะเป็นการลดอิทธิพลของกลุ่มคิดได้ เพราะว่าการแบ่งกลุ่มย่อยจะทำให้สมาชิกกล้าแสดงความคิดเห็นและมีโอกาสแสดง ความคิดเห็นได้มากขึ้นถ้าผลของการพิจารณาของกลุ่มย่อยตรงกัน การตัดสินใจของกลุ่มก็แน่ใจได้ว่าไม่ได้เกิดจากอิทธิพลของกลุ่มคิด แต่หากขัดแย้งกัน ก็ยังเปิดโอกาสได้แสดงความคิดเห็นกันอีก และแต่ละกลุ่มย่อยก็มีสมาชิกที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ความหวาดระแวงในการเสียความสัมพันธ์ระหว่างกันน้อยลงไปหรือก็ไม่มีใคร มีโอกาสมีอิทธิพลในกลุ่มได้มากกว่าใคร

(3) ยอมรับข้อบกพร่อง (Admit shortcomings) เมื่อความคิดของกลุ่มเกิดขึ้น สมาชิกทุกคนจะเห็นพร้อมต้องกันว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง ผู้นำต้องพึงระลึกเสมอว่าไม่มีการตัดสินใจใดที่สมบูรณ์แบบที่สุด เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกในกลุ่มรู้ถึงข้อบกพร่องและข้อจำกัดของการตัดสินใจ นั้น ผู้นำจะต้องยอมรับและรีบให้สมาชิกช่วยกันค้นหาข้อบกพร่อง เพื่อไม่ให้กลุ่มคิดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

(4) ทบทวนก่อนนำไปปฏิบัติ (Hold second chance of meetings) ก่อนที่จะนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติตาม จะเป็นการดีมากถ้าได้มีการพูดคุยกันอีก และถามสมาชิกถึงข้อสงสัยและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่กระทำ ไปแล้ว เพราะการได้มีโอกาสทบทวน ทำให้ได้ตรวจสอบแนวทางเลือกที่ดีที่สุดหรือยัง และข้อมูลที่มีอยู่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์คุ้มค่าหรือเปล่า

4. บุคลิกภาพของสมาชิก (Member Personality) สมาชิกทุกคนที่มาร่วมกันการตัดสินใจ จะมีความต้องการ ทศนคติ ค่านิยม ความรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ บางลักษณะเป็นผลดีต่อกลุ่ม เช่น การที่สมาชิกมีข้อมูล และความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะตัดสินใจ เป็นอย่างดี ย่อมทำให้คุณภาพการตัดสินใจดีขึ้น หรือลักษณะที่มุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายของสมาชิก เป็นต้น แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสมาชิกมีวัตถุประสงค์ส่วนตัวที่ไม่ลงรอยกับวัตถุประสงค์ด้านงานของผู้นำ ดังนั้นทั้งสองฝ่ายก็จะมีวัตถุประสงค์ไปคนละทาง สมาชิกอาจจะยอมให้การตัดสินใจไปในแนวทางของผู้นำ แต่ก็ไม่ยอมปฏิบัติตาม หรือต่อต้านผลการตัดสินใจนั้นภายหลังได้ คุณลักษณะและค่านิยมของสมาชิกของกลุ่ม ก็มีผลต่อกระบวนการกลุ่มและคุณภาพการตัดสินใจ งานวิจัยได้แสดงไว้ว่าในกลุ่มที่สมาชิกเข้ากันได้จะปฏิบัติงานได้ผลดี โดยเฉพาะงานที่ต้องการความเห็นชอบร่วมกัน และมีข้อจำกัดในด้านเวลา นอกจากนั้นกระบวนการกลุ่มยังมีผลมาจากภาวะหรือความพร้อม และความมั่นคงของอารมณ์ของสมาชิก กลุ่มที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีภาวะต่ำ และอาการทางประสาท ก็จะมีพฤติกรรมที่ขัดขวางการทำงานของตนเอง เช่น คุยโม้ โอ้อวด อวดดี ก้าวร้าว ต้องการการกระตุ้นหรือกำลังใจมากกว่าปกติ และชอบทำตัวเหนือคนอื่น ๆ พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ความสามัคคี และประสิทธิภาพของกลุ่มลดลง เมื่อมีพฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้น ผู้นำของกลุ่มควรจะแก้งเมินเฉย ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้และพยายามจะแก้ไขโดยให้บุคคลเหล่านั้นเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

5. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของการประชุม (Immediate physical environment) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของการประชุมจะมีผลต่อจิตใจของผู้เข้าร่วมประชุมและมี อิทธิพลทางอ้อมต่อกระบวนการกลุ่มได้ สิ่งที่เห็นชัดที่สุดของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ การจัดที่นั่งประชุม การจัดที่นั่งบางลักษณะสามารถสร้างความรู้สึกแตกแยกทางด้าน จิตใจระหว่างผู้นำกับสมาชิกคนอื่นได้ และยังส่งผลให้การประชุมมีลักษณะเป็นทางการเกินไป ตัวอย่างเช่น การจัดให้ผู้ไม่นั่งที่โต๊ะบนเวทีที่สูงกว่าสมาชิกคนอื่น หรือการจัดที่นั่งหัวโต๊ะ ประชุมรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งจะเน้นให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผู้นำกับสมาชิก รวมทั้งผู้นั่งอยู่ซ้ายขวาของผู้นำกับสมาชิกคนอื่น ๆ การจัดโต๊ะประชุมแบบนี้ยังเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร เพราะไม่สามารถเห็นกันได้ทุกคน ยกเว้นแต่ต้องเลื่อนเก้าอี้ที่นั่งไปข้างหน้า หรือ ถอยหลัง การจัดประชุมแบบโต๊ะกลมหรือการจัดให้เป็นรูปวงกลม จะทำให้การสื่อสารสะดวก และการประชุมไม่ดูเป็นทางการเกินไป สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการประชุมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียงดังจากภายนอก เสียงโทรศัพท์ การขัดจังหวะบ่อยครั้งจากเลขาของการประชุม ดังนั้นการประชุมควรจะได้จัดเตรียมในที่ค่อนข้างเงียบ และป้องกันการรบกวนดังกล่าวให้น้อยที่สุดหรือเฉพาะที่จำเป็นหรือฉุกเฉินจริง ๆ

6. คุณภาพของภาวะผู้นำ (Quality of Leadership) ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของความสำเร็จของการตัดสินใจโดยกลุ่ม คือคุณภาพของภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ บทบาทหน้าที่ของผู้นำในการประชุมกลุ่มเพื่อตัดสินใจ หรือหาทางเลือกที่ดีที่สุดนั้น สามารถจะกระทำร่วมกับสมาชิกคนอื่นได้ แต่จากการศึกษาการตัดสินใจโดยกลุ่มพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ยังคงต้องการให้ผู้นำได้แสดงบทบาทหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการประชุมที่มีประสิทธิภาพ เช่น การกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนได้แสดงความคิดเห็น การเน้นจุดแข็งจุดอ่อนของแต่ละทางเลือก การสรุปการตัดสินใจให้ชัดเจน เป็นต้น ซึ่งผู้นำแบบนี้จะทำให้กลุ่มมีความพึงพอใจ และสามารถดำเนินงานของกลุ่มได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกันข้ามกับผู้นำที่ชอบอภิปรายคนเดียวและไม่ชอบสนับสนุนให้สมาชิกได้มี โอกาสแสดงความคิดเห็น และประเมินทางเลือกก่อนตัดสินใจจะเห็นได้ว่างานการเป็นผู้นำในที่ประชุมเป็น งานที่ยาก และสามารถเป็น อุปสรรคต่อประสิทธิภาพของกลุ่มได้ถ้าหากผู้นำนั้นเป็นเพียงผู้รับ (Passive) หรือไม่ก็แสดงการเหนือกว่า (Dominating) สมาชิกคนอื่น ๆ มากเกินไป เหมือนกับขู่เชิญให้เห็นชอบด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การตัดสินใจโดยกลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องพิจารณาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของการตัดสินใจโดยกลุ่มดังต่อไปนี้คือ 1) ขนาดและองค์ประกอบของกลุ่ม 2) ความสามัคคี 3) อิทธิพลของกลุ่มคิด ความแตกต่างของตำแหน่ง 4) ความรู้และบุคลิกภาพของสมาชิก 5) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของการประชุม และ 6) คุณภาพของผู้นำ

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเหล่านี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องเกิดกระบวนการตัดสินใจในสถานการณ์ปัญหาขัดแย้งเชิงจริยธรรม ซึ่งมีความซับซ้อนจึงจำเป็นต้องจัดให้ผู้เรียนมีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และหาข้อสรุปของการอภิปราย ซึ่งการตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคลจะมีความถูกต้องและมีคุณภาพกว่าการตัดสินใจเพียงคนเดียว

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำการสังเคราะห์ เพื่อสร้างต้นแบบก่อนไปทดลอง และพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพในปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้น และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชนของนักศึกษา รวมทั้งความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 5 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 5 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. กลุ่มตัวอย่าง

อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 40 แห่งทั่วประเทศ จำนวน 5 กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยใช้ในการเทียบตารางสุ่มของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ จำนวน 180 คน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ จำนวน 402 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ยุทธ โกรวรรณ์ (2545)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ	อาจารย์		นักศึกษา	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มรัตนโกสินทร์	108	45	4,370	118
กลุ่มภาคกลาง	87	39	3,250	84
กลุ่มภาคเหนือ	68	37	2,700	80
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	61	41	2,200	72
กลุ่มภาคใต้	34	18	1,200	48
รวม	358	180	11,520	402

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา การเรียนการสอนและความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษาสำหรับอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา การเรียนการสอนและความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษาสำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมากำหนดประเด็นและข้อคำถาม เพื่อจัดทำเป็นต้นแบบของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา การเรียนการสอนและความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษาสำหรับอาจารย์และนักศึกษา แล้วนำต้นแบบของแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม

2. นำต้นแบบแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและปรับแก้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการเรียนการสอน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ นำผลที่ได้มาหาค่า IOC ในแต่ละประเด็นคำถาม ผลการตรวจสอบพบว่าโครงสร้างของประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมดีแล้ว แต่ควรปรับปรุงประโยคคำถามบางข้อคำถามให้กระชับ และผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อของแบบสอบถามพบว่ามีค่าระหว่าง 0.66-1.00 ทุกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ คือ 0.5 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้เหมาะสมและข้อคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ได้

3. นำต้นแบบของแบบสอบถามที่ปรับแก้จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับอาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 3 คน และนักศึกษานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่มีต่อข้อคำถาม ซึ่งพบว่าข้อคำถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่อาจารย์และนักศึกษายังไม่เข้าใจความหมาย

4. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและจัดทำเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา การเรียนการสอนและความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษา เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา การเรียนการสอนและความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษา สำหรับอาจารย์และนักศึกษา ตามกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทางไปรษณีย์ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม 2556

ตารางที่ 11 ร้อยละของการส่งแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ	อาจารย์			นักศึกษา		
	ส่ง	คืน	ร้อยละ	ส่ง	คืน	ร้อยละ
กลุ่มรัตนโกสินทร์	80	45	56.25	150	118	78.67
กลุ่มภาคกลาง	80	39	48.75	150	84	56.00
กลุ่มภาคเหนือ	60	37	61.66	150	80	53.33
กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	60	41	68.33	100	72	72.00
กลุ่มภาคใต้	30	18	60.00	100	48	48.00
รวม	330	180	54.54	650	402	61.85

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ โดยส่งถึงประธานสาขาวิชาหรืออาจารย์ประจำสาขาวิชาที่เป็นเครือข่ายในการทำงานและการวิจัย หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 เดือน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับทางไปรษณีย์ แต่ยังไม่ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนแบบสอบถามของอาจารย์ จึงได้ติดต่อทวงถามไปยังสถาบันที่ยังไม่ส่งคืนแบบสอบถามอีกครั้ง หลังจากนั้นประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยจึงได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละประเด็นคำถาม จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวหาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพโดยวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) สูตรในการคำนวณ ดังนี้ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$(PNI_{Modified}) = \frac{(I-D)}{D}$$

เมื่อ (PNI_{Modified}) แทน ดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I แทน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของสภาพที่ควรจะเป็น

D แทน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของสภาพปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบที่ใช้ในการ
เรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรอง
และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติเทศ
ศาสตร์ รวมถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามรูปแบบ ได้แก่ แผนจัดการเรียนรู้ กรณีศึกษา ระบบ
จัดการเรียนรู้ และแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพโดยมีรายละเอียดใน
การดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว
โยนิโสมนสิการ เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
แบบผสมผสาน คือ ผสมผสานการเรียนการสอนแบบในชั้นเรียนและแบบออนไลน์ และมี
ประสบการณ์จัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและเทคโนโลยีการเรียนการสอน
อย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบ
ผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจ
เชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏ ประกอบด้วย องค์ประกอบมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4)
กรณีศึกษา 5) เทคโนโลยีการเรียนการสอน และ 6) การประเมินผล และขั้นตอนของรูปแบบการเรียน
การสอน มี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนโดยใช้
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ โดยมีขั้นตอนย่อย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1) ขั้นทำความเข้าใจและ
ระบุปัญหาาร่วมกัน 2.2) ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาาร่วมกัน 2.3) ขั้นเสนอแนวทางและ
วิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน 2.4) ขั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา 2.5) ขั้นนำเสนอและ
ประเมินผล และ 3) ขั้นการประเมินผล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโส
มนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

1) ศึกษารวบรวม เอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบ
ผสมผสานการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การคิด
ไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และเทคโนโลยีการเรียนการสอน

2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาองค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

3) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และผลจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 2) พิจารณาเพื่อสร้างต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอน

4) สร้างต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ โดยนำองค์ประกอบและขั้นตอนที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาสร้างต้นแบบสรุปได้ว่า องค์ประกอบของต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) กรณีศึกษา 5) เทคโนโลยีการเรียนการสอน และ 6) การประเมินผล และขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน มี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ โดยมีขั้นตอนย่อย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1) ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาาร่วมกัน 2.2) ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาาร่วมกัน 2.3) ขั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน 2.4) ขั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา 2.5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล และ 3) ขั้นการประเมินผล

5) นำต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ พร้อมกับแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติไว้คือ เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน คือ ผสมผสานการเรียนการสอนแบบในชั้นเรียนและแบบออนไลน์ และมีประสบการณ์จัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนอย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของต้นแบบรูปแบบ โดยใช้ลักษณะแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ไม่มีความเหมาะสม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ และ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ตรวจสอบคุณภาพของต้นแบบรูปแบบ โดยใช้ลักษณะแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดประเด็นและข้อคำถามเพื่อจัดทำเป็นร่างแบบประเมินต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ แล้วนำร่างแบบประเมินต้นแบบรูปแบบไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสม

2) นำแบบประเมินต้นแบบรูปแบบที่ปรับแก้จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว มาจัดทำเป็นแบบประเมินต้นแบบรูปแบบฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การเรียนการสอนที่เน้นการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ และมีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน รวมถึงการเรียนแบบผสมผสาน จำนวน 5 คน ทำการประเมินโดยใช้แบบประเมินต้นแบบ

2. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินต้นแบบ จากนั้นทำการวิเคราะห์ ประเมินและปรับปรุงต้นแบบรูปแบบตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินต้นแบบมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของ (บุญชม ศรีสะอาด (2543))

4.51– 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51– 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2.51– 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
1.51– 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1.00– 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การวิจัยในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองและตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ ศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสื่อมวลชนกับสังคม ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 44 คน ทั้งนี้เหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เป็นสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมและเหมาะสมในเรื่องสถานที่และอุปกรณ์การเรียนการสอน
3. มีผู้เรียนระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ที่มีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การเรียน
4. ได้รับอนุญาตจากอาจารย์ประจำวิชา และได้รับความร่วมมืออย่างดีจากสาขาวิชา ในการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องตลอดการดำเนินการวิจัย
5. สามารถดำเนินการติดตามการวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นสถาบันที่ผู้วิจัยทำงานอยู่จึงคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กรณีศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนด้วยกรณีศึกษา จะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและท้าทายให้ผู้เรียนเกิดการวินิจฉัย วิเคราะห์ ทำความเข้าใจในกรณีศึกษาให้เข้าใจ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา กรณีศึกษาเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน เป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้คิดแก้ปัญหา ระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เสนอวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกทางแนวทางในการแก้ปัญหา ไตร่ตรองสะท้อนคิดจากผลทางเลือก และสรุปผลร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม สำหรับกรณีศึกษาที่ใช้ คือ กรณีศึกษาเชิงจริยธรรมแบบสถานการณ์ (Situation case)

โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับการเขียนกรณีศึกษา จริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อนำมาใช้ประกอบในการเขียนกรณีศึกษา ที่มีประเด็นความขัดแย้งเชิงจริยธรรม

2) เขียนกรณีศึกษาตามลักษณะการนำเสนอกรณีศึกษาแบบสถานการณ์ ซึ่งการเขียนกรณีศึกษาจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และเป็นกรณีศึกษาที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน จำนวน 3 กรณีศึกษา

3) สร้างเครื่องมือแบบประเมินคุณภาพการเขียนกรณีศึกษา และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหาและความถูกต้อง เหมาะสมของภาษาที่ใช้ จำนวน 3 ท่าน ผลของการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า 1.00 ทุกกรณีศึกษา ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ 0.5 ดังนั้น จึงสรุปได้มีกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีศึกษา มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้ โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำกรณีศึกษาไปใช้ทดลอง

4) ผลการประเมินคุณภาพกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเรื่องราว เนื้อหาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5) จากข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัย พบว่าการนำเสนอกรณีศึกษาควรเป็นคลิปวิดีโอมากที่สุด ผู้วิจัยจึงนำกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี มาเขียนสคริปต์ (Script) และเขียนสตอรี่บอร์ด (Story Board) เพื่อเตรียมสำหรับการถ่ายทำคลิปวิดีโอ

6) ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกนักแสดงที่มีบุคลิกตรงตามสคริปต์ และถ่ายทำตามบททั้ง 3 กรณี ติดต่อกันและตรวจสอบคุณภาพของคลิปวิดีโอ

7) นำกรณีศึกษาในรูปแบบคลิปวิดีโอให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ที่เป็นตรวจสอบกรณีศึกษา ได้ตรวจสอบคุณภาพเชิงเนื้อหาและความถูกต้อง เหมาะสมของภาษา และการดำเนินเรื่องของคลิปวิดีโออีกครั้ง แล้วนำกรณีศึกษาไปใช้ทดลอง

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นำเสนอรายละเอียดกิจกรรมการเรียนในแต่ละสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1-9 ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน เครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ รวมทั้งวิธีการประเมินผล

โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1) วิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมการเรียนในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนทั้ง 3 ขั้นตอนหลัก และขั้นตอนย่อย เพื่อกำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง และแสดงในรูปแบบตารางแสดงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ จำนวน 3 คน ทำการประเมินความเหมาะสม ซึ่ง

ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า ควรระบุในตารางว่าแต่ละสัปดาห์กิจกรรมใดเรียนในชั้นเรียนหรือเรียนออนไลน์

3) ทำการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนการสอนตามข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการทดลองต่อไป

3. เว็บไซต์สำหรับการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ โดยใช้ LMS (Learning Management System) หรือระบบการเรียนการสอน CMS (Course Management System) ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับผู้เรียนและผู้สอนใช้เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน แบบออนไลน์ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเว็บไซต์ ดังนี้

1) นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัย และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้มีบรรยากาศเหมือนกับการเรียนในห้องเรียน หรือที่เรียกว่า LMS (Learning Management System) หรือระบบการเรียนการสอน CMS (Course Management System) ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2) พัฒนาเว็บไซต์โดยใช้โปรแกรม Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 หน้าจอเว็บไซต์หลัก ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาสื่อมวลชนกับสังคม กิจกรรมการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ จำนวนผู้เข้าใช้บริการ รวมทั้งการค้นหาข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ

ส่วนที่ 2 กิจกรรมการเรียนการสอน ในส่วนนี้ผู้เรียนจะต้องสมัครสมาชิก และได้รับการยืนยันจากระบบผ่านอีเมล จึงจะสามารถเข้าใช้งานได้ ประกอบด้วยเครื่องมือสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) ได้แก่ ห้องสนทนา (chat room) และไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ได้แก่ กระดานสนทนา (webboard) และวิกิ (Wiki)

3) นำเว็บไซต์สำหรับการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้

โดยผู้วิจัยได้สร้างต้นแบบประเมินเว็บไซต์สำหรับการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ หน้าจอเว็บไซต์หลัก ส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน การออกแบบเว็บไซต์ รวมทั้งข้อเสนอแนะ จากนั้น ผู้วิจัยได้นำต้นแบบประเมินเว็บไซต์ฯ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสม และความถูกต้องของภาษา ตลอดจนความชัดเจนครบถ้วน ความครอบคลุมของข้อคำถาม จากนั้น นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แบบประเมินเว็บไซต์มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง หลังจากนั้นนำเว็บไซต์สำหรับการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาฯ และแบบประเมินเว็บไซต์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของเว็บไซต์

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับคุณภาพเว็บไซต์ (n=3)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
หน้าเว็บไซต์หลัก			
1.หน้าเว็บไซต์หลักมีความสวยงาม ทันสมัย น่าสนใจ	3.67	0.58	มาก
2.ตำแหน่งการจัดวางมีความเหมาะสม	3.67	0.58	มาก
3.รูปแบบหน้าเว็บไซต์ง่ายต่อการใช้งาน	4.00	1.00	มาก
4.ข้อมูลที่นำเสนอชัดเจน เข้าใจง่าย	4.33	0.58	มาก
5.แสดงจำนวน ชื่อ ผู้เข้าใช้งาน	4.33	0.58	มาก
ภาพรวม	4.00	0.66	มาก
ส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอน			
6.ลงทะเบียนเข้าสู่การเรียนสะดวก ใช้งานง่าย	4.00	0.00	มาก
7.ตำแหน่งการจัดวางเครื่องมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.00	0.00	มาก
8.การใช้งานห้องสนทนา (chat room) สะดวก ใช้งานง่าย	4.33	0.58	มาก
9.การใช้งานกระดานสนทนา (webboard) สะดวก ใช้งานง่าย	4.67	0.58	มากที่สุด
10.การใช้งานวิกิ (Wiki) สะดวก ใช้งานง่าย	4.67	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.33	0.35	มาก
การออกแบบเว็บไซต์			
11.ความเหมาะสมของตัวอักษร	4.00	1.00	มาก
12.ความเหมาะสมของสี	4.33	0.58	มาก
13.ความเหมาะสมของเมนูต่างๆ	4.33	0.58	มาก
14.ความเหมาะสมของการจัดวางองค์ประกอบเว็บไซต์	4.67	0.58	มากที่สุด
15.การนำเว็บไซต์ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.67	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.40	0.66	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณภาพของเว็บไซต์เกี่ยวกับหน้าเว็บไซต์หลักในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และด้านการออกแบบเว็บไซต์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

5) นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ได้แก่ ขนาดตัวอักษร และสีการแสดงผลละเอียดในแต่ละสไลด์ เพื่อให้เว็บไซต์มีคุณภาพและเหมาะสมในการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอ่อนไหวชน ใช้ในการประเมินผลผู้เรียนก่อนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (MEQ : Modified Essay Questions) เป็นแบบทดสอบที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจที่มากกว่าการท่องจำ เน้นการประเมินความรู้ระดับการตัดสินใจแก้ปัญหา (problem solving and decision making) (กนกวรรณ ศรีรักษา, 2554) ลักษณะข้อสอบในแต่ละข้อจะเป็นชุดคำถาม หลายคำถามต่อ 1 ข้อ จะค่อยๆ เปิดเผยข้อมูล หรือสถานการณ์ออกมาทีละน้อย ใช้เวลาในการทำข้อสอบแต่ละข้อ 30-45 นาที คำถามเป็นแบบสอบปลายเปิดที่ผู้เรียนต้องหาคำตอบมาตอบเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ข้อสอบกำหนดให้ เมื่อได้คำตอบแล้วผู้เรียนจึงจะไปทำคำถามต่อไป และจะไม่สามารถเปิดมาดูย้อนหลังหรือดูข้อมูลของข้อคำถามต่อไปได้

โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ

2) สร้างต้นแบบวัดการคิดไตร่ตรองโดยผู้วิจัยได้ประมวลและสังเคราะห์จากแนวคิดของ Jonh Dewey (Dewey, 1933) Jennifer A Moon (Moon, 2002) และ ภาชิต ประมวลศิลป์ชัย (2548)

3) สร้างต้นแบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบและสร้างแบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้ประมวลและสังเคราะห์จากแนวคิดของ Rabinowitz And hojat (1986) ฐิติมา ฐิติรุ่งเรือง (2544) และ กนกวรรณ ศรีรักษา (2554)

4) นำต้นแบบแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ จำนวน 3 ท่าน ผลของการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่า 1.00 จึงสรุปได้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับภาษาและความสอดคล้องของแต่ละคำถาม ผู้วิจัยจึงได้นำไปปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ไปทดลองใช้กับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 35 คน ที่ ไม่ใช่กลุ่มทดลอง เพื่อหาความเที่ยงด้วยวิธีการสอบซ้ำ (Test-Retest Reliability) โดยการสอบครั้งแรกและครั้งที่สองห่างกัน 2 สัปดาห์ เป็นการทดสอบดูความคงที่ (Stability) ของเครื่องมือ แล้วนำ คะแนนครั้งแรกและครั้งที่สอง มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (ยุทธ ไกรวรรณ, 2545)

$$\text{โดยใช้สูตร } r = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

r	แทน	ความเที่ยงของแบบทดสอบ
N	แทน	จำนวนผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน
$\sum X^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน
$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน
$\sum Y^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียน

ค่า r อยู่ระหว่าง 0.70-1.00 ถือว่าแบบทดสอบมีความน่าเชื่อถือได้สูง

r อยู่ระหว่าง 0.30-0.70 ถือว่าแบบทดสอบมีความน่าเชื่อถือได้ปานกลาง

r น้อยกว่า 0.30 ถือว่าแบบทดสอบเชื่อถือได้ต่ำ

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งมาวิเคราะห์หาค่าวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.78 ถือว่าแบบทดสอบมีความน่าเชื่อถือได้สูง

6) การตรวจให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

เมื่อผู้เรียนทำแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองแล้ว ผู้สอนจะต้องรวบรวม แบบวัดดังกล่าวมาตรวจให้คะแนนตามวิธีการให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรอง (ภาคผนวก ค) โดยผู้สอนดำเนินการวิเคราะห์ข้อเขียนสะท้อนความคิดที่มีต่อกรณีศึกษาตามตัวบ่งชี้พฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง และให้คะแนนความสามารถตามที่ระบุไว้ในแต่ละชั้น และวิเคราะห์ข้อเขียนสะท้อนความคิดที่มีต่อกรณีศึกษาตามตัวบ่งชี้คุณภาพของพฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง และให้คะแนนคุณภาพตามที่ระบุไว้ในแต่ละชั้น หลังจากนั้นให้นำคะแนนความสามารถ บวกกับคะแนนคุณภาพในแต่ละชั้น การคิด เป็นคะแนนรวมแต่ละชั้น และรวมคะแนนแต่ละชั้นเป็นคะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรองของผู้เรียนที่ได้รับ นำคะแนนที่ได้จากการประเมินสามารถมาแปลความหมาย ดังนี้

(คะแนนเต็ม ข้อละ 18 คะแนน)

ระดับคะแนน 0	หมายความว่า ผู้เรียนไม่แสดงการคิดไตร่ตรองใดๆ หรือแสดงการตัดสินใจข้อมูล/เหตุการณ์ทันทีตามความรู้สึกหรือประสบการณ์เดิม
ระดับคะแนน 2 – 3	หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 1 – สะกิดความคิด
ระดับคะแนน 5 – 7	หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 2 – วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลในตัว of เหตุการณ์
ระดับคะแนน 9 – 12	หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 3 – สร้างความหมายของเหตุการณ์
ระดับคะแนน 14 – 18	หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 4 – ขยายความหมายของเหตุการณ์สู่การปฏิบัติ

7) การตรวจให้คะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

เมื่อผู้เรียนทำแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนแล้ว ผู้สอนจะต้องรวบรวมแบบวัดดังกล่าวมาตรวจให้คะแนนตามวิธีการให้คะแนนความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน (ภาคผนวก ค) การให้คะแนนแบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนแต่ละกรณีศึกษามีคะแนนเต็มเท่ากับ 16 คะแนน ทั้งฉบับมี 3 กรณีศึกษา ดังนั้นคะแนนเต็มรวมทั้งฉบับเท่ากับ 48 คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้มาแปลความหมายของค่าคะแนน ดังนี้

คะแนน 45-48	หมายความว่า ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง
คะแนน 41-44	หมายความว่า ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนน 35-40	หมายความว่า ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 31-34	หมายความว่า ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในน้อย
คะแนน 25-30	หมายความว่า ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในน้อยมาก
คะแนน ต่ำกว่า 25	หมายความว่า ผู้เรียนขาดการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

2. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน เพื่อใช้ในการประเมินผู้เรียนระหว่างการเรียนทั้งการเรียนในห้องเรียน และการเรียนออนไลน์ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง จากนั้นกำหนดประเด็นและรายการพฤติกรรมกรรมการเรียนภายใต้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ แล้วนำต้นแบบของแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม

2) นำต้นแบบของแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนที่ปรับแก้จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ของแบบประเมินทั้งหมด ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม

3) นำผลที่ได้มาหาค่า IOC ในแต่ละประเด็น ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน

รายการสังเกต	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3		
1. ชั้นเตรียมความพร้อม ปฐมนิเทศ ชี้แจง แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2) ชั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนโดยใช้กรณีศึกษา ตามแนวโยนิโสมนสิการ					
2.1) ชั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหา นำเสนอกรณีศึกษา เข้าใจปัญหา กำหนดประเด็นของปัญหา	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2.2) ชั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระบุสาเหตุของปัญหา	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

ตารางที่ 13 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน (ต่อ)

รายการสังเกต	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3		
2.3) <u>ข้อเสนอแนะทางและวิธีการแก้ปัญหา</u> บอกแนวทางการแก้ปัญหา ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2.4) <u>ขั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา</u> ทบทวนการตัดสินใจ	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2.5) <u>ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด</u> คิดย้อนกลับ	+1	+1	+1	1	เหมาะสม
2.6) <u>ขั้นนำเสนอและประเมินผล</u> เสนอผลงาน วิจารณ์ผลงาน	+1	+1	+1	1	เหมาะสม

จากตารางที่ 13 การตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุกข้อได้ ค่า IOC 0.5 ขึ้นไป จึงถือได้ว่าแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

4) ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขข้อความที่แสดงระดับพฤติกรรมบางข้อ รวมทั้งความถูกต้องในภาษาและการสื่อความหมายได้ชัดเจน

4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการฯ ประกอบคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม และข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ โดยมีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพดังนี้

4.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นจากนั้นกำหนดประเด็นและข้อคำถามเพื่อจัดทำเป็นต้นแบบของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนฯ แล้วนำต้นแบบของประเมินไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม

4.2) นำต้นแบบของแบบประเมินที่ปรับแก้จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเรียนการสอน จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ของแบบประเมินทั้งฉบับ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความเหมาะสม

จากนั้นนำมาคำนวณค่า IOC โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	หมายถึง	ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์
	$\sum R$	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 14 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ

ประเด็นประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3		
ด้านรูปแบบการเรียน					
1. รูปแบบการเรียนมีความน่าสนใจ ช่วยให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. กิจกรรมการเรียนกระตุ้นให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง มากกว่าการท่องจำ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ คำตอบด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. กิจกรรมการเรียนทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนได้ง่ายขึ้น	+1	0	+1	0.66	เหมาะสม
5. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษากล้าตัดสินใจเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8. จำนวนสมาชิกในกลุ่มมีความเหมาะสมกับการทำงานกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ตารางที่ 14 ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

ประเด็นประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3		
9. ผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนและรูปแบบการเรียนอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
10. การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
11. ระยะเวลาในการเรียนมีความเหมาะสม ไม่เร็ว หรือนานจนเกินไป	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
12. บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนาน และไม่เครียด	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
13. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูปแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการเรียนแบบปกติ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
14. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูปแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีการคิดไตร่ตรองมากกว่าการเรียนปกติ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
15. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูปแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชนมากกว่าการเรียนปกติ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
ด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียน					
1. สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ ช่วยสนับสนุนการเรียนและการทำงานกลุ่มในแต่ละขั้นตอนได้เป็นอย่างดี	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2. สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ มีการใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยาก เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3. กรณีศึกษาสอดคล้องกับสาขาวิชาและพื้นฐานความรู้ของนักศึกษา	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4. การนำเสนอกรณีศึกษาน่าสนใจ เข้าใจง่าย และกระตุ้นให้นักศึกษาต้องการหาคำตอบ	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5. ห้องสนทนาและกระดานสนทนาช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างสะดวก ไร้ข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

จากตารางที่ 14 การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ทุกประเด็นประเมินมีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป จึงถือได้ว่าแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนฯ มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

4.3) ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขข้อความบางข้อในแบบประเมินให้มีความถูกต้องด้านภาษาและสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้นตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ทั้งนี้ในขั้นตอนของการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนจะเป็นแบบวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน (One Group Pretest and Posttest Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) โดยทดลองกับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสื่อมวลชนกับสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 รวมจำนวนทั้งสิ้น 44 คน

	T ₁	X	T ₂
--	----------------	---	----------------

เมื่อ	T ₁	หมายถึง	มีการสอบวัดก่อนเรียน
	X	หมายถึง	ได้รับการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน
	T ₂	หมายถึง	มีการสอบวัดหลังเรียน

2. ผู้วิจัยนำค่าเกรดเฉลี่ยรวม (GPAX) ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 คน ตามความสมัครใจภายใต้เงื่อนไข โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีทั้งคนเก่งและคนอ่อน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 8 กลุ่ม

3. ผู้วิจัยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทดลองทั้งสิ้น 9 สัปดาห์ (ระหว่างเดือนธันวาคม 2556 ถึง กุมภาพันธ์ 2557) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนการสอน (สัปดาห์ที่ 1 และ 2)

- 1.1 ปฐมนิเทศ (F2F)
- 1.2 แบ่งกลุ่ม (F2F)
- 1.3 ฝึกปฏิบัติ (F2F)
- 1.4 ทดสอบก่อนเรียน (F2F)

ระยะที่ 2 การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ (สัปดาห์ที่ 3 – สัปดาห์ที่ 8)

ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)

ขั้นที่ 3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)

ขั้นที่ 4 ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา(Online)

ขั้นที่ 5 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Online)

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + Online)

ระยะที่ 3 การประเมินผล (สัปดาห์ที่ 9)

3.1 ทดสอบหลังเรียน(F2F)

3.2 ทำแบบประเมินความพึงพอใจ (F2F)

ตารางที่ 15 แสดงระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

สัปดาห์ที่	ขั้นตอนการเรียนการสอน	ระยะเวลา
1	การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนการสอน	12 ธ.ค.
	1.ปฐมนิเทศ ชี้แจงกิจกรรมการเรียนการสอน (Face-to-Face)	56
	2. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่ม 5-6 คน (Face-to-Face)	
	3. ฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน (Online)	
2	ผู้เรียนทำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม เชิงวิชาชีพสื่อมวลชน ก่อนเรียน (Face-to-Face)	19 ธ.ค. 56
3	ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง “ทัวร์ยุโรป”	23-29
	ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)	ธ.ค. 56
	ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)	
	ขั้นที่ 3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)	
	ขั้นที่ 4 ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา(Online)	
	ขั้นที่ 5 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Online)	
4	ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + Online)	2 ม.ค. 57

ตารางที่ 15 แสดงระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง (ต่อ)

ลำดับที่	ขั้นตอนการเรียนการสอน	ระยะเวลา
5	ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง “หมอปลอม” ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม (Online) ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม (Online) ขั้นที่ 3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (Online) ขั้นที่ 4 ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา(Online) ขั้นที่ 5 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Online)	6-12 ม.ค. 57
6	ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + Online)	16 ม.ค. 57
7	ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง “พยานคดีข่มขืน” ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม (Online) ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม (Online) ขั้นที่ 3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (Online) ขั้นที่ 4 ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา(Online) ขั้นที่ 5 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Online)	20-26 ม.ค. 57
8	ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + Online)	30 ม.ค. 57
9	ผู้เรียนทำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมเชิงวิชาชีพ สื่อมวลชน หลังเรียน	6 ก.พ. 57

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ค่า t-test dependent ในการเปรียบเทียบคะแนนการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพก่อนและหลังการเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสอบถามแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอน

**ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตาม
แนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

การวิจัยในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบ
การเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิด
ไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว
โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน จำนวน
5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโส
มนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย คำชี้แจง
คำจำกัดความในการวิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ประเมิน และประเด็นคำถาม 4 ประเด็นหลัก
ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิดพื้นฐาน 2) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ 3) ด้านขั้นตอนของรูปแบบ
4) ภาพรวมของการนำรูปแบบไปใช้โดยใช้การประเมินแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่ง
มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	ไม่มีความเหมาะสม

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2543)

4.51– 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51– 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2.51– 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
1.51– 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1.00– 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดประเด็นและข้อคำถามเพื่อจัดทำเป็นต้นแบบของแบบรับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ แล้วนำร่างแบบรับรองรูปแบบไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสม
2. นำต้นแบบของแบบรับรองรูปแบบที่ปรับแก้จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว มาจัดทำเป็นแบบรับรองรูปแบบฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน จำนวน 5 ท่าน ประเมินรับรองรูปแบบฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วใช้วิธีวิเคราะห์สถิติแบบบรรยาย โดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชนสำหรับ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรม วิชาชีพอีสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ของ นักศึกษา ในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

ส่วนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตาม แนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้าน จริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม วิชาชีพ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชนของ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ จากแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 180 คนและ นักศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 402 คน ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์

ตารางที่ 16 ข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตัวแปร	ลักษณะตัวแปร	จำนวน (n)	ร้อยละ	
เพศ	ชาย	51	28.33	
	หญิง	129	71.67	
	รวม	180	100.00	
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	3	1.67	
	30-35 ปี	72	40.00	
	36-40 ปี	49	27.22	
	41-45 ปี	45	25.00	
	46-50 ปี	3	1.67	
	51-55 ปี	6	3.33	
	56-60 ปี	2	1.11	
	61 ปีขึ้นไป	0	0.00	
รวม	180	100.00		
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	0	0.00	
	สูงสุด	ปริญญาโท	126	70.00
		ปริญญาเอก	54	30.00
		อื่นๆ(โปรดระบุ)	0	0.00
รวม	180	100.00		
ประสบการณ์	ต่ำกว่า 5 ปี	63	35.00	
การสอนใน	5-10 ปี	61	33.89	
ระดับอุดมศึกษา	11 ปีขึ้นไป	56	31.11	
รวม	180	100.00		

ตารางที่ 16 ข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะตัวแปร	จำนวน (n)	ร้อยละ
ความสามารถ/ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์	มากที่สุด	70	38.89
	มาก	53	29.44
	ปานกลาง	57	31.67
	น้อย	0	0.00
	น้อยที่สุด	0	0.00
	รวม	180	100.00
มีอินเทอร์เน็ตใช้งานที่มหาวิทยาลัย	มี	180	100.00
	ไม่มี	0	0.00
	รวม	180	100.00
มีอินเทอร์เน็ตใช้งานที่บ้าน/สถานที่พักอาศัย	มี	173	96.11
	ไม่มี	7	0.00
	รวม	180	100.00
แป้คแกจ	มี	172	95.56
อินเทอร์เน็ตบนมือถือ	ไม่มี	8	4.44
	รวม	180	100.00
ความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต	น้อยกว่า 2 ชั่วโมง	0	0.00
	2-4 ชั่วโมง/สัปดาห์	25	13.89
	5-7 ชั่วโมง/สัปดาห์	35	19.44
	8 ชั่วโมง/สัปดาห์	120	66.67
	รวม	180	100.00
อุปกรณ์ที่ใช้การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (PC)	76	42.22
	โน้ตบุ้ก (Notebook)	78	43.33
	แท็บเล็ต (Tablet / iPad)	19	10.56
	สมาร์ตโฟน (Smart Phone)	7	3.89
	รวม	180	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่า อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.67 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 28.33 อายุระหว่าง 30-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 และ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.22 จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 70.00 และ ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.00 และ ระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.89 มีความสามารถ/ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.89 และระดับปานกลาง ร้อยละ 31.67 มีอินเทอร์เน็ตใช้งานที่มหาวิทยาลัย ร้อยละ 100 มีอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน/สถานที่พักอาศัย ร้อยละ 96.11 มีแฟ้มเก็บอินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 95.56 มีความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 8 ชั่วโมง/สัปดาห์ ร้อยละ 66.67 และใช้โน้ตบุ๊ก (Notebook) เป็นอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด 43.33

1.2 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

ตารางที่ 17 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตัวแปร	ลักษณะตัวแปร	จำนวน (n)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	110	27.36
	หญิง	292	72.64
	รวม	402	100.00
ชั้นปี	ปี 1	51	12.69
	ปี 2	123	30.60
	ปี 3	134	33.33
	ปี 4	94	23.38
	รวม	402	100.00
เกรดเฉลี่ยสะสม	1.60-2.00	38	9.45
	2.01-2.59	193	48.01
	2.60-3.59	161	40.05
	3.60-4.00	10	2.49
	รวม	402	100.00

ตารางที่ 17 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะตัวแปร	จำนวน (n)	ร้อยละ
วิชาเอก/ แขนงวิชา	วิทย์และโทรทัศน์	122	30.35
	วารสารศาสตร์	67	16.67
	การประชาสัมพันธ์	76	28.91
	การโฆษณา	51	12.69
	อื่นๆ	86	21.39
รวม		402	100.00
ความสามารถ/ ทักษะการใช้งาน คอมพิวเตอร์	มากที่สุด	18	4.48
	มาก	131	32.59
	ปานกลาง	237	58.96
	น้อย น้อยที่สุด	12 4	2.99 1.00
รวม		402	100.00
มีอินเทอร์เน็ตใช้ งานที่ มหาวิทยาลัย	มี	374	93.03
	ไม่มี	28	6.97
รวม		402	100.00
มีอินเทอร์เน็ตใช้ งานที่บ้าน/ สถานที่พักอาศัย	มี	357	88.81
	ไม่มี	45	11.19
รวม		402	100.00
แพ็คเกจ อินเทอร์เน็ต บนมือถือ	มี	250	62.19
	ไม่มี	151	37.56
รวม		402	100.00

ตารางที่ 17 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะตัวแปร	จำนวน (n)	ร้อยละ
ความถี่ในการใช้	น้อยกว่า 2 ชั่วโมง	27	6.72
งานอินเทอร์เน็ต	2-4 ชั่วโมง/สัปดาห์	66	16.42
	5-7 ชั่วโมง/สัปดาห์	88	21.89
	8 ชั่วโมง/สัปดาห์	221	54.98
รวม		402	100.00
อุปกรณ์ที่ใช้การ	เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (PC)	47	11.69
เชื่อมต่อ	โน้ตบุ๊ก (Notebook)	155	38.56
อินเทอร์เน็ต	แท็บเล็ต (Teblet / iPad)	11	2.74
	สมาร์ทโฟน (Smart Phone)	189	47.02
รวม		402	100.00

จากตารางที่ 17 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.64 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.36 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 30.60 มีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01-2.59 คิดเป็นร้อยละ 48.01 ระหว่าง 2.60-3.59 ร้อยละ 40.05 เรียนในวิชาเอก/แขนงวิชาวิทย์และโทรศัพน์ ร้อยละ 30.35 วิชาเอก/แขนงวิชาอื่นๆ ร้อยละ 21.39 มีความสามารถ/ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.96 และระดับมาก ร้อยละ 32.59 มีอินเทอร์เน็ตใช้งานที่มหาวิทยาลัย ร้อยละ 93.03 มีอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน/สถานที่พักอาศัย ร้อยละ 88.81 มีแท็บเล็ตอินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 62.19 มีความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 8 ชั่วโมง/สัปดาห์ ร้อยละ 54.98 และใช้สมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด 47.02

ตารางที่ 18 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชนตามความคิดเห็นของอาจารย์

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการ จำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปล ผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปล ผล	PNI	อันดับ
1.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกคุณธรรมและจริยธรรม	4.22	0.79	มาก	4.52	0.50	มากที่สุด	0.07	7
2.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชน	3.43	0.65	ปานกลาง	4.62	0.49	มากที่สุด	0.35	1
3.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการจัดการเรียนการสอน	4.09	0.56	มาก	4.21	0.41	มาก	0.03	10
4.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษากล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก	4.23	0.68	มาก	4.48	0.50	มาก	0.06	8
5.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการคิด	4.25	0.56	มาก	4.53	0.50	มากที่สุด	0.07	7
6.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการแก้ปัญหา	3.96	0.70	มาก	4.63	0.48	มากที่สุด	0.17	5
7.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	3.91	0.59	มาก	4.13	0.35	มาก	0.06	8
8.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	4.08	0.66	มาก	4.24	0.47	มาก	0.04	9

ตารางที่ 18 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชนตามความคิดเห็นของอาจารย์ (ต่อ)

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการ จำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปล ผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปล ผล	PN1	อันดับ
9.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษารับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น	4.02	0.62	มาก	4.27	0.46	มาก	0.06	8
10.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบบรรยาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	3.51	0.66	มาก	3.47	0.61	ปานกลาง	-0.01	11
11.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.17	0.87	มาก	4.41	0.52	มาก	0.06	8
12.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบสาธิต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	3.48	0.65	มาก	4.21	0.41	มาก	0.21	4
13.ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น	4.23	0.78	มาก	4.41	0.54	มาก	0.04	9
14.ท่านมีการประเมินผล การเรียนของผู้เรียนเป็นระยะๆ	3.95	0.67	มาก	4.17	0.39	มาก	0.06	8

ตารางที่ 18 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชนตามความคิดเห็นของอาจารย์ (ต่อ)

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการ จำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปล ผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปล ผล	PNi	อันดับ
15.ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหาตามสถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษาที่กำหนด	3.78	0.66	มาก	4.14	0.35	มาก	0.10	6
16.ท่านจัดช่องทางการสื่อสารให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	3.33	1.18	ปาน กลาง	4.18	0.44	มาก	0.26	3
17.ท่านเน้นการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม	4.08	0.62	มาก	4.25	0.43	มาก	0.04	9
18.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา	3.41	0.58	ปาน กลาง	4.49	0.50	มาก	0.32	2
19.ท่านใช้ข่าวสารใหม่ๆในชีวิตประจำวันเป็นคำถาม หรือสถานการณ์ประกอบการสอน	4.11	0.71	มาก	4.29	0.45	มาก	0.04	9
20.นักศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และ อภิปรายปัญหาตามสถานการณ์ หรือกรณีศึกษา	4.07	0.43	มาก	4.19	0.39	มาก	0.03	10
21.ท่านใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาในตำรา	3.61	0.72	มาก	3.56	0.65	มาก	-0.01	11

จากตารางที่ 18 พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าความแตกต่างระหว่างสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในปัจจุบันกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อคำถามที่ 2 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีค่า PNI = 0.35 ข้อคำถามที่ 18 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา มีค่า PNI = 0.32 ข้อคำถามที่ 16 ท่านจัดช่องทางการสื่อสารให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีค่า PNI = 0.26 ข้อคำถามที่ 12 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบสาธิต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา มีค่า PNI = 0.21 ข้อคำถามที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการแก้ปัญหา มีค่า PNI = 0.17

ตารางที่ 19 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	PNI	อันดับ
1.การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกคุณธรรมและจริยธรรม	2.82	0.99	ปานกลาง	4.13	0.34	มาก	0.46	2
2.การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	2.77	0.94	ปานกลาง	4.48	0.50	มาก	0.62	1
3.การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการจัดการเรียนการสอน	3.50	0.75	มาก	4.09	0.29	มาก	0.17	4
4.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาล้าคิด ล้าทำ ล้าแสดงออก	3.97	0.72	มาก	4.26	0.45	มาก	0.07	12
5.ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการคิด	3.96	0.67	มาก	4.52	0.50	มากที่สุด	0.14	6

ตารางที่ 19 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา (ต่อ)

ข้อความ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	PNI	อันดับ
6.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการแก้ปัญหา	3.91	0.70	มาก	4.38	0.48	มาก	0.12	8
7.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.10	0.73	มาก	4.47	0.51	มาก	0.09	10
8.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	3.97	0.85	มาก	4.46	0.52	มาก	0.12	8
9.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษารับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น	4.02	0.75	มาก	4.30	0.48	มาก	0.07	12
10.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบบรรยาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.00	0.78	มาก	4.22	0.45	มาก	0.05	14
11.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	3.95	0.76	มาก	4.34	0.49	มาก	0.10	9
12.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบสาธิต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา	3.81	0.86	มาก	4.33	0.48	มาก	0.14	6

ตารางที่ 19 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา (ต่อ)

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	PNI	อันดับ
13.การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น	4.25	0.73	มาก	4.44	0.50	มาก	0.04	15
14.มีการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นระยะๆ	3.84	0.75	มาก	4.30	0.46	มาก	0.12	8
15.เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหาตามสถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษาที่กำหนด	3.86	0.83	มาก	4.49	0.50	มาก	0.16	5
17.เน้นการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม	3.89	0.82	มาก	4.43	0.53	มาก	0.14	6
18.จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา	3.44	0.74	ปานกลาง	4.33	0.52	มาก	0.26	3
19.การใช้ข่าวสารใหม่ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นคำถามหรือสถานการณ์ประกอบการสอน	4.04	0.74	มาก	4.38	0.53	มาก	0.08	11
20.นักศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และอภิปรายปัญหาตามสถานการณ์หรือกรณีศึกษา	3.90	0.81	มาก	4.39	0.55	มาก	0.13	7
21.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาในตำรา	3.90	0.82	มาก	4.12	0.56	มาก	0.06	13

จากตารางที่ 19 พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าความแตกต่างระหว่างสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในปัจจุบันกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ข้อคำถามที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนมีค่า PNI = 0.62 ข้อคำถามที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกคุณธรรมและจริยธรรมมีค่า PNI = 0.46 ข้อคำถาม 18 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษามีค่า PNI = 0.26 ข้อคำถามที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการจัดการเรียนการสอน มีค่า PNI = 0.17 และข้อคำถามที่ 15 เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหาตามสถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษาที่กำหนด มีค่า PNI = 0.16

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน ที่มีความเหมาะสมในการเรียนการสอน

จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน ที่มีความเหมาะสมในการเรียนการสอน	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 คน	0	0.00	16	3.98
11-20 คน	4	2.22	116	28.86
21-30 คน	94	52.22	171	42.54
31-40 คน	80	44.44	75	18.66
มากกว่า 40 คน	2	1.11	24	5.97
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 20 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนที่มีเหมาะสมในการเรียนการสอน 3 อันดับแรก คือ อยู่ ระหว่าง 21-30 คน คิดเป็นร้อยละ 52.22 ระหว่าง 31-40 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 และระหว่าง 11-20 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนที่มีเหมาะสมในการเรียนการสอน 3 อันดับแรก คือ ระหว่าง 21-30 คน คิดเป็นร้อยละ 42.54 ระหว่าง 11-20 คน คิดเป็นร้อยละ 28.86 และระหว่าง 31-40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นจำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย

จำนวนผู้เรียนที่เหมาะสม ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2 คน	0	0.00	18	4.48
3 คน	15	8.33	66	16.42
4 คน	8	4.44	147	36.57
5 คน	147	81.67	102	25.37
6 คน	10	5.56	69	17.16
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 21 พบว่า อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า จำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย 3 อันดับแรก คือ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 81.67 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 และจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า จำนวนผู้เรียนที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย 3 อันดับแรก คือ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.57 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.37 และจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 17.16 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มย่อย

เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มย่อย	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความแตกต่างของความสามารถของผู้เรียน เช่น ความเรียนเก่ง/อ่อน	52	28.89	119	29.60
ความคล้ายคลึงกันของความสามารถของผู้เรียน เช่น ความเรียนเก่ง/อ่อน	21	11.67	107	26.62
แบ่งโดยการสุ่ม	76	42.22	130	32.34
อื่นๆ	31	17.22	46	11.44
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 22 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มย่อย 3 อันดับแรก คือ แบ่งโดยการสุ่ม คิดเป็นร้อยละ 42.22 แบ่งตามความแตกต่างของความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 28.89 และแบ่งตามความคล้ายคลึงกันของความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 11.67 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มย่อย 3 อันดับแรก คือ แบ่งโดยการสุ่ม คิดเป็นร้อยละ 32.34 แบ่งตามความแตกต่างของความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 29.60 และแบ่งตามความคล้ายคลึงกันของความสามารถของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 26.62 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ

เครื่องมือที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กระดานสนทนา (Web board)	88	48.89	179	44.53
ห้องสนทนา (Chat room)	30	16.67	120	29.85
บล็อก (Blog / Weblog)	25	13.89	48	11.94
ข้อความส่วนตัว (Personal Message)	12	6.67	27	6.72
อีเมล (e-mail)	14	7.7	22	5.47
อื่นๆ	11	6.11	6	1.49
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 23 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า เครื่องมือที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ 3 อันดับแรก คือ กระดานสนทนา (Web board) คิดเป็นร้อยละ 48.89 ห้องสนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 16.67 และบล็อก (Blog / Weblog) คิดเป็นร้อยละ 13.89 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่า เครื่องมือที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ 3 อันดับแรก คือ กระดานสนทนา (Web board) คิดเป็นร้อยละ 44.53 ห้องสนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 29.85 และบล็อก (Blog / Weblog) คิดเป็นร้อยละ 11.94 ตามลำดับ

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นการจัดเตรียมกรณีศึกษาในการเรียนการสอน

การจัดเตรียมกรณีศึกษา ในการเรียนการสอน	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้สอนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษา ให้แก่ผู้เรียน	9	5.00	86	21.39
ผู้สอนเป็นผู้คิดและจัดเตรียมกรณีศึกษา โดย ให้ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกศึกษาได้	66	36.67	170	42.29
ผู้สอนเริ่มเปิดประเด็นร่วมกับผู้เรียนเพื่อคิด กรณีศึกษา	86	47.78	141	35.07
ผู้เรียนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษา อื่นๆ	12	6.67	4	1.00
	7	3.89	1	0.25
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 24 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นว่าการจัดเตรียมกรณีศึกษาในการเรียนการสอน 3 อันดับแรก คือ ผู้สอนเริ่มเปิดประเด็นร่วมกับผู้เรียนเพื่อคิดกรณีศึกษาคิดเป็นร้อยละ 47.78 ผู้สอนเป็นผู้คิดและจัดเตรียมกรณีศึกษา โดยให้ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกศึกษาได้ คิดเป็นร้อยละ 36.67 และผู้สอนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษาให้แก่ผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นการจัดเตรียมกรณีศึกษาในการเรียนการสอน 3 อันดับแรก คือ ผู้สอนเป็นผู้คิดและจัดเตรียมกรณีศึกษา โดยให้ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกศึกษาได้คิดเป็นร้อยละ 42.29 ผู้สอนเริ่มเปิดประเด็นร่วมกับผู้เรียนเพื่อคิดกรณีศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.07 และผู้สอนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษาให้แก่ผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 21.39 ตามลำดับ

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นกรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีความทันสมัย

กรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีความทันสมัย	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีความจำเป็นอย่างยิ่ง	180	100.00	352	87.78
จำเป็นหรือไม่จำเป็นก็ได้	0	0.00	36	8.98
ไม่มีความจำเป็น	0	0.00	13	3.24
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 25 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นกรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีความทันสมัย คือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 100.00

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นกรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีความทันสมัย คือ มีความจำเป็นอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 87.78 จำเป็นหรือไม่จำเป็นก็ได้คิดเป็นร้อยละ 8.98 และไม่มีความจำเป็น คิดเป็นร้อยละ 3.24 ตามลำดับ

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นรูปแบบที่เหมาะสมในการนำเสนอกรณีศึกษา

รูปแบบที่เหมาะสมในการนำเสนอกรณีศึกษาบนเว็บ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความเรียงลักษณะบรรยาย (เนื้อหา)	24	13.33	76	18.95
คลิปวิดีโอ	74	41.11	168	41.90
ภาพนิ่ง	0	0.00	10	2.49
เสียงบรรยาย	0	0.00	17	4.24
ภาพนิ่งประกอบคำบรรยาย	10	5.56	45	11.22
แอนิเมชั่น	64	35.56	84	20.95
อื่นๆ	8	4.44	2	0.50
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 26 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นรูปแบบที่เหมาะสมในการนำเสนอกรณีศึกษาบนเว็บ 3 อันดับแรก คือ คลิปวิดีโอ คิดเป็นร้อยละ 41.11 แอมิชั่น คิดเป็นร้อยละ 35.56 และ ความเรียง ลักษณะบรรยาย (เนื้อหา) คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นรูปแบบที่เหมาะสมในการนำเสนอกรณีศึกษาบนเว็บ 3 อันดับแรก คือ คลิปวิดีโอ คิดเป็นร้อยละ 41.90 แอนิเมชั่น คิดเป็นร้อยละ 20.95 และภาพนิ่ง ประกอบคำบรรยายคิดเป็นร้อยละ 11.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการแบ่งปันข้อมูลความรู้ (Share Idea) บนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน

เครื่องมือที่เหมาะสมในการแบ่งปันข้อมูล ความรู้ (Share Idea) บนเว็บ ระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กระดานสนทนา (Web board)	52	28.89	162	40.40
ห้องสนทนา (Chat room)	39	21.67	112	27.93
บล็อก (Blog / Weblog)	34	18.89	71	17.71
ข้อความส่วนตัว (Personal Message)	12	6.67	16	3.99
อีเมล (e-mail)	25	13.89	34	8.48
อื่นๆ	18	10.00	7	1.75
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 27 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการแบ่งปันข้อมูลความรู้ (Share Idea) บนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน 3 อันดับแรก คือ กระดานสนทนา (Web board) คิดเป็นร้อยละ 28.89 ห้องสนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 21.67 และบล็อก (Blog / Weblog) คิดเป็นร้อยละ 18.89 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการแบ่งปันข้อมูลความรู้ (Share Idea) บนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน 3 อันดับแรก คือ กระดานสนทนา (Web board) คิดเป็นร้อยละ 40.40 ห้องสนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 27.93 และบล็อก (Blog / Weblog) คิดเป็นร้อยละ 17.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการอภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน

เครื่องมือที่เหมาะสมในการอภิปรายและ วินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ ระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กระดานสนทนา (Web board)	78	43.33	184	45.89
ห้องสนทนา (Chat room)	64	35.56	109	27.18
บล็อก (Blog / Weblog)	16	8.89	53	13.22
ข้อความส่วนตัว (Personal Message)	4	2.22	31	7.73
อีเมล (e-mail)	7	3.89	19	4.74
อื่นๆ	11	6.11	6	1.50
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 28 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการอภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน 3 อันดับแรก คือ กระดานสนทนา (Web board) คิดเป็นร้อยละ 43.33 ห้องสนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 35.56 และบล็อก (Blog/ Weblog) คิดเป็นร้อยละ 8.89 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการอภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน 3 อันดับแรก คือ กระดานสนทนา (Web board) คิดเป็นร้อยละ 45.89 ห้องสนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 27.18 และบล็อก (Blog/ Weblog) คิดเป็นร้อยละ 13.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผล ทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นำเสนอในชั้นเรียน	93	51.67	242	60.35
นำเสนอแบบออนไลน์	12	6.67	63	15.71
นำเสนอในชั้นเรียน แล้วแสดงข้อสรุปบน ออนไลน์	75	41.67	97	24.19
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 29 พบว่า อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ นำเสนอในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.67 นำเสนอในชั้นเรียน แล้วแสดงข้อสรุปบนออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 41.67 และนำเสนอแบบออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นเครื่องมือรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ นำเสนอในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.35 นำเสนอในชั้นเรียน แล้วแสดงข้อสรุปบนออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 24.19 และนำเสนอแบบออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 15.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือบนเว็บในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา กรณีที่อาจารย์และนักศึกษาเลือกรูปแบบการนำเสนอแบบออนไลน์

เครื่องมือในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และ สรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจาก กรณีศึกษา	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กระดานสนทนา (Web board)	0	0.00	25	39.68
ห้องสนทนา (Chat room)	4	33.33	14	22.22
บล็อก (Blog / Weblog)	0	0.00	13	20.63

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นเครื่องมือบนเว็บในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา กรณีที่อาจารย์และนักศึกษาเลือกรูปแบบ การนำเสนอแบบออนไลน์ (ต่อ)

เครื่องมือในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้อความส่วนตัว (Personal Message)	4	33.33	5	7.94
อีเมล (e-mail)	4	33.33	5	7.94
อื่นๆ	0	0.00	1	1.59
รวม	12	100.00	63	100.00

จากตารางที่ 30 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นเครื่องมือบนเว็บในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา กรณีที่อาจารย์และนักศึกษาเลือกรูปแบบ การนำเสนอแบบออนไลน์ 3 อันดับแรก คือ ห้องสนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 33.33 ข้อความส่วนตัว (Personal Message) คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอีเมล (e-mail) คิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่ากันทั้ง 3 เครื่องมือ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นเครื่องมือบนเว็บในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และ สรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา กรณีที่อาจารย์และนักศึกษาเลือกรูปแบบการ นำเสนอแบบออนไลน์ 3 อันดับแรก คือ กระดานสนทนา (Web board) คิดเป็นร้อยละ 39.68 ห้อง สนทนา (Chat room) คิดเป็นร้อยละ 22.22 และบล็อก (Blog / Weblog) คิดเป็นร้อยละ 20.63 ตามลำดับ

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการศึกษา วิจัย และทำความเข้าใจถึงปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการศึกษา วิจัย และทำความเข้าใจถึงปัญหาจากกรณีศึกษา	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 คาบเรียน	34	18.89	78	19.40
2 คาบเรียน	72	40.00	224	55.72
3 คาบเรียน	67	37.22	98	24.38
อื่นๆ	7	3.89	2	0.50
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 31 พบว่า อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการศึกษา วิจัย และทำความเข้าใจถึงปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.00 3 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 37.22 และ 1 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 18.89 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการศึกษา วิจัย และทำความเข้าใจถึงปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.72 3 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 24.38 และ 1 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 19.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างทางเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา

ระยะเวลาที่เหมาะสม ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้าง ทางเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 คาบเรียน	38	21.11	101	25.12
2 คาบเรียน	73	40.56	197	49.00
3 คาบเรียน	62	34.44	89	22.14
อื่นๆ	7	3.89	15	3.74
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 32 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างทางเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 40.56 3 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 34.44 และ 1 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 21.11 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างทางเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 49.00 1 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 25.12 และ 3 คาบเรียนคิดเป็นร้อยละ 22.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากกรณีศึกษา

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากกรณีศึกษา	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 คาบเรียน	40	22.22	124	30.85
2 คาบเรียน	95	52.78	197	49.00
3 คาบเรียน	38	21.11	77	19.15
อื่นๆ	7	3.89	4	1.00
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 33 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.78 1 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 22.22 และ 3 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.11 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากกรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 49.00 1 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.85 และ 3 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอการวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับของผู้เรียน

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอการวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับของผู้เรียน	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 คาบเรียน	49	27.23	126	31.33
2 คาบเรียน	69	38.33	184	45.77
3 คาบเรียน	60	33.33	78	19.40
อื่นๆ	2	1.11	2	0.50
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 34 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอการวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับของผู้เรียน 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.33 3 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 1 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.23 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอการวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับของผู้เรียน 3 อันดับแรก คือ 2 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.77 1 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.33 และ 3 คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นวิธีการในการติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่ม

วิธีการในการติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่ม	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สอบถามหัวหน้ากลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ	22	12.22	82	20.40
ผู้สอนกำหนดระยะเวลาให้ผู้เรียนรายงานผล	39	21.67	158	39.30
ผู้สอนให้ผู้เรียนรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ	77	42.78	160	39.80
ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดระยะเวลารายงานผล	42	23.33	2	0.50
อื่นๆ	0	0.00	0	0.00
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 35 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นวิธีการในการติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่มของผู้เรียน คือ ผู้สอนให้ผู้เรียนรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ คิดเป็นร้อยละ 42.78 ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดระยะเวลารายงานผลคิดเป็นร้อยละ 23.33 และผู้สอนกำหนดระยะเวลาให้ผู้เรียนรายงานผลคิดเป็นร้อยละ 21.67 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นวิธีการในการติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่มของผู้เรียน คือ ผู้สอนให้ผู้เรียนรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ คิดเป็นร้อยละ 39.80 ผู้สอนกำหนดระยะเวลาให้ผู้เรียนรายงานผลคิดเป็นร้อยละ 39.30 และสอบถามหัวหน้ากลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ คิดเป็นร้อยละ 20.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-2 สัปดาห์	34	18.89	138	34.33
1-2 เดือน	77	42.78	184	45.77
1 ภาคเรียน	66	36.67	77	19.15
อื่นๆ	3	1.67	3	0.75
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 36 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 1-2 เดือน คิดเป็นร้อยละ 42.78 1 ภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.67 และ 1-2 สัปดาห์คิดเป็นร้อยละ 18.89 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา 3 อันดับแรก คือ 1-2 เดือน คิดเป็นร้อยละ 45.77 1-2 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 34.33 และ 1 ภาคเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษาควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ

ขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิด แบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	91	50.56	120	29.85
วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ	37	20.56	73	18.16
วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	22	12.22	33	8.21
วิธีคิดแบบอริยสัจ	26	14.44	28	6.97
วิธีคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์	2	1.11	25	6.22
วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก	0	0.00	22	5.47
วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	0	0.00	22	5.47
วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม	0	0.00	6	1.49
วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	2	1.11	72	17.91
วิธีคิดแบบวิวิธชวาท	0	0.00	1	0.25
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 37 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษาควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัยคิดเป็นร้อยละ 50.56 วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 20.56 และวิธีคิดแบบอริยสัจ คิดเป็นร้อยละ 14.44 เท่ากัน ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษาควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย คิดเป็นร้อยละ 29.85 วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 18.16 และวิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 17.91 ตามลำดับ

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการพิจารณา อภิปรายและวินิจฉัย ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ

ขั้นตอนการพิจารณา อภิปรายและวินิจฉัย ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิด แบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	49	27.22	100	24.88
วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ	75	41.67	79	19.65
วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	0	0.00	42	10.45
วิธีคิดแบบอริยสัจ	23	12.78	49	12.19
วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	8	4.44	25	6.22
วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก	4	2.22	29	7.21
วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	3	1.67	33	8.21
วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม	0	0.00	6	1.49
วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	6	2.88	38	9.45
วิธีคิดแบบวิภังชวาท	12	3.33	1	0.25
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 38 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการพิจารณา อภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 41.67 วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย คิดเป็นร้อยละ 27.22 และวิธีคิดแบบอริยสัจ คิดเป็นร้อยละ 12.78 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษาควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย คิดเป็นร้อยละ 24.88 วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 19.65 และวิธีคิดแบบอริยสัจ คิดเป็นร้อยละ 12.19 ตามลำดับ

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ

ขั้นตอนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาจาก กรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียน ใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	27	15.00	92	22.89
วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ	45	25.00	91	22.64
วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	14	7.78	33	8.21
วิธีคิดแบบอริยสัจ	38	21.11	42	10.45
วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์	3	1.67	30	7.46
วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก	0	0.00	33	8.21
วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	42	23.33	25	6.22
วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม	11	6.11	8	1.99
วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	0	0.00	44	10.95
วิธีคิดแบบวิภาษวาท	0	0.00	4	1.00
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 39 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 25.00 วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม คิดเป็นร้อยละ 23.33 และวิธีคิดแบบอริยสัจ คิดเป็นร้อยละ 21.11 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย คิดเป็นร้อยละ 22.89 วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 22.64 และวิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 10.95 ตามลำดับ

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ระบุทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ

ขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ระบุทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหา ควรให้ผู้เรียน ใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีคิดแบบสาเหตุปัจจัย	9	5.00	68	16.92
วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ	50	27.78	59	14.68
วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	0	0.00	39	9.70
วิธีคิดแบบอริยสัจ	40	22.22	46	11.44
วิธีคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์	4	2.22	30	7.46
วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก	52	28.89	47	11.69
วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	9	5.00	42	10.45
วิธีคิดแบบอุปบายปลุกเร้าคุณธรรม	0	0.00	16	3.98
วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	0	0.00	45	11.19
วิธีคิดแบบวิวัชชวาท	16	8.89	10	2.49
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 40 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ระบุทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก คิดเป็นร้อยละ 28.89 วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 27.78 และวิธีคิดแบบอริยสัจ คิดเป็นร้อยละ 22.22 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ระบุทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบสาเหตุปัจจัย คิดเป็นร้อยละ 16.92 วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 14.68 และวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก คิดเป็นร้อยละ 11.69 ตามลำดับ

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นขั้นตอนการนำเสนอและรายงานผลสิ่งที่ได้เรียนรู้และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ

ขั้นตอนการนำเสนอและรายงานผลสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสรุปการเรียนรู้ ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	14	7.78	61	15.17
วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ	9	5.00	61	15.17
วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	12	6.67	41	10.20
วิธีคิดแบบอริยสัจ	25	13.89	46	11.44
วิธีคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์	16	8.89	35	8.71
วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก	21	11.67	32	7.96
วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	2	1.11	41	10.20
วิธีคิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม	1	0.56	11	2.74
วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	46	25.56	64	15.92
วิธีคิดแบบวิภาษวาท	34	18.89	10	2.49
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 41 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการนำเสนอและรายงานผลสิ่งที่ได้เรียนรู้และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 25.56 วิธีคิดแบบวิภาษวาท คิดเป็นร้อยละ 18.89 และวิธีคิดแบบอริยสัจ คิดเป็นร้อยละ 13.89 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นขั้นตอนการนำเสนอและรายงานผลสิ่งที่ได้เรียนรู้และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ 3 อันดับแรก คือ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 15.92 วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย และวิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดเป็นร้อยละ 15.17 เท่ากันตามลำดับ

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนฯ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาในประเด็นอุปสรรคต่อการนำรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

อุปสรรคต่อการนำรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	อาจารย์		นักศึกษา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เหมาะสมกับลักษณะของการเรียนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	9	5.00	60	14.93
ผู้บริหารไม่น่าจะสนับสนุน	13	7.22	67	16.67
ไม่น่าจะมีใครใช้ เพราะสร้างยุ่งยากให้แก่ผู้สอน	28	15.56	64	15.92
ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน	82	45.56	99	24.63
ขาดแหล่งข้อมูลที่เพียงพอและมีคุณภาพสำหรับนักศึกษาในการค้นคว้า	23	12.78	83	20.65
ไม่ได้กระบวนกรทั้งหมด เนื่องจากสออดแทรกจริยธรรมในรายวิชาอื่นอยู่แล้ว	13	7.22	20	4.98
เทคโนโลยีไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน	10	5.56	9	2.24
สื่อการเรียนการสอน ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน	0	0.00	0.00	0.00
อื่นๆ	0	0.00	0.00	0.00
รวม	180	100.00	402	100.00

จากตารางที่ 42 พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นอุปสรรคต่อการนำรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน 3 อันดับแรก คือ ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 45.56 ไม่น่าจะมีใครใช้ เพราะสร้างยุ่งยากให้แก่ผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 15.56 และ ขาดแหล่งข้อมูลที่เพียงพอและมีคุณภาพสำหรับนักศึกษาในการค้นคว้าคิดเป็นร้อยละ 12.78 ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีความคิดเห็นในประเด็นอุปสรรคต่อการนำรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนความรู้ และทักษะของผู้เรียน ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 24.63 ขาดแหล่งข้อมูลที่เพียงพอและมีคุณภาพสำหรับนักศึกษาในการค้นคว้า คิดเป็นร้อยละ 20.65 และผู้บริหารไม่น่าสนับสนุนคิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 43 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นตามความคิดเห็นของอาจารย์

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	PNI	อันดับ
1.ความสามารถของผู้เรียนในการทำความเข้าใจกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	3.52	0.68	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด	0.29	4
2.ความสามารถของผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูลประกอบการเรียน	3.43	0.40	ปานกลาง	4.14	0.35	มาก	0.21	6
3.ความสามารถของผู้เรียนในการสืบค้นข้อมูลประกอบการเรียน	3.52	0.69	มาก	4.13	0.34	มาก	0.17	7
4.ความสามารถของผู้เรียนในการระบุปัญหาที่ชัดเจน ถูกต้อง	3.42	0.70	ปานกลาง	4.32	0.47	มาก	0.26	5
5.ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลในเหตุการณ์หรือปัญหาที่ประสบ	3.14	0.56	ปานกลาง	4.21	0.41	มาก	0.34	2
6.ความสามารถของผู้เรียนในการระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้และสัมพันธ์กับปัญหา	3.18	0.77	ปานกลาง	4.16	0.38	มาก	0.31	3

ตารางที่ 43 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น ตามความคิดเห็นของอาจารย์ (ต่อ)

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	PNI	อันดับ
7.ความสามารถของผู้เรียนในการคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา หรือกรณีศึกษา	3.25	0.82	ปานกลาง	4.19	0.45	มาก	0.29	4
8.ความสามารถของผู้เรียนในการนำเสนอข้อสรุปที่สมเหตุสมผล	3.17	0.79	ปานกลาง	4.34	0.50	มาก	0.37	1
9.ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	3.21	0.72	ปานกลาง	4.29	0.47	มาก	0.34	2

จากตารางที่ 43 พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าความแตกต่างระหว่างความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น ตามความคิดเห็นของอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อคำถามที่ 8 ความสามารถของผู้เรียนในการนำเสนอข้อสรุปที่สมเหตุสมผล มีค่า PNI = 0.37 ข้อคำถามที่ 9 ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีค่า PNI = 0.34 และ ข้อคำถามที่ 6 ความสามารถของผู้เรียนในการระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้และสัมพันธ์กับปัญหา มีค่า PNI = 0.3

ตารางที่ 44 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น ตามความคิดเห็นของนักศึกษา

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	PNi	อันดับ
1.ความสามารถของผู้เรียนในการทำความเข้าใจกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	3.44	0.63	ปานกลาง	4.17	0.44	มาก	0.21	1
2.ความสามารถของผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูลประกอบการเรียน	3.82	0.73	มาก	4.28	0.47	มาก	0.12	3
3.ความสามารถของผู้เรียนในการสืบค้นข้อมูลประกอบการเรียน	3.86	0.80	มาก	4.26	0.45	มาก	0.10	5
4.ความสามารถของผู้เรียนในการระบุปัญหาที่ชัดเจน ถูกต้อง	3.50	0.71	ปานกลาง	4.21	0.45	มาก	0.20	2
5.ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลในเหตุการณ์หรือปัญหาที่ประสบ	3.79	0.82	มาก	4.26	0.46	มาก	0.12	3
6.ความสามารถของผู้เรียนในการระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้และสัมพันธ์กับปัญหา	3.91	0.77	มาก	4.28	0.48	มาก	0.09	5

ตารางที่ 44 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น ตามความคิดเห็นของนักศึกษา (ต่อ)

ข้อคำถาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ควรจะเป็น			ความต้องการจำเป็น	
	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล	PNI	อันดับ
7.ความสามารถของผู้เรียนในการคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา หรือกรณีศึกษา	3.83	0.73	มาก	4.26	0.47	มาก	0.11	4
8.ความสามารถของผู้เรียนในการนำเสนอข้อสรุปที่สมเหตุสมผล	3.89	0.73	มาก	4.25	0.4	มาก	0.09	5
9.ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน	3.46	0.68	ปานกลาง	4.18	0.4	มาก	0.21	1

จากตารางที่ 44 พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าความแตกต่างระหว่างความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น ตามความคิดเห็นของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อคำถามที่ 9 ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และ ข้อคำถามที่ 1 ความสามารถของผู้เรียนในการทำความเข้าใจกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีค่า PNI = 0.21 เท่ากัน ข้อคำถามที่ 4 ความสามารถของผู้เรียนในการระบุปัญหาที่ชัดเจน ถูกต้อง มีค่า PNI = 0.20 และ ข้อคำถามที่ 2 ความสามารถของผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูลประกอบการเรียน กับ ข้อคำถามที่ 5 ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลในเหตุการณ์หรือปัญหาที่ประสบ มีค่า PNI = 0.12 เท่ากัน

ส่วนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตาม
แนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยได้สร้างต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนว
โยนิโสมนสิการฯ โดยนำผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอน
ด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
วิชาชีพของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มาสร้างต้นแบบ
รูปแบบการเรียนการสอนฯ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการ
เรียนบนเว็บแบบผสมผสาน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอน 1 ท่าน
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 1 ท่าน
โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนฯ แสดงความคิดเห็น
ในด้านความเหมาะสมของรูปแบบ ทั้งหลักการและแนวคิดพื้นฐาน ด้านองค์ประกอบและขั้นตอนการ
เรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

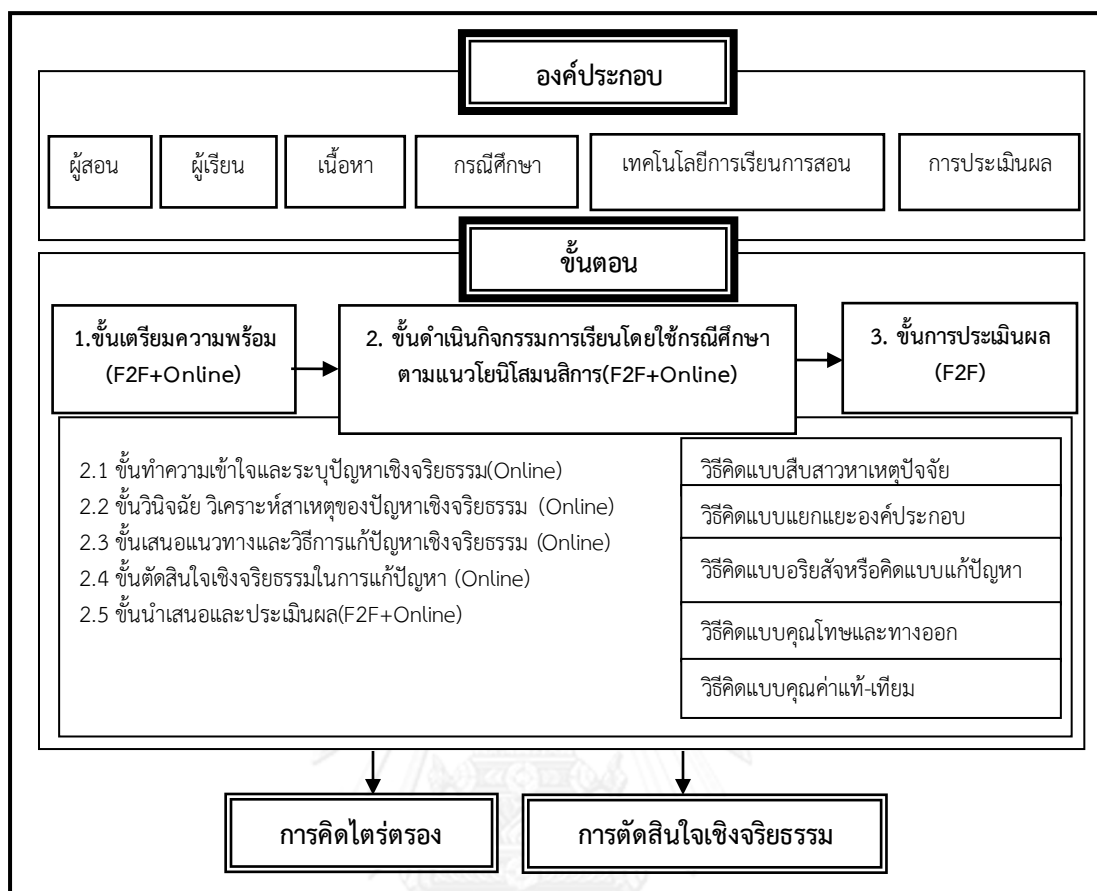
ตารางที่ 45 ผลการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดย
ใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
วิชาชีพสื่อมวลชน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (n=5)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
หลักการและแนวคิดพื้นฐาน			
1. การเรียนการสอนแบบผสมผสาน	4.40	0.55	มาก
2. การเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ	4.40	0.55	มาก
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ			
1. ผู้เรียน	4.20	0.45	มาก
2. ผู้สอน	4.20	0.45	มาก
3. เนื้อหา	4.40	0.55	มาก
4. กรณีศึกษา	4.20	0.45	มาก
5. เทคโนโลยีการเรียนการสอน	3.80	0.45	มาก
6. การประเมินผล	4.00	0.71	มาก

ตารางที่ 45 ผลการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (n=5) (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านขั้นตอนของรูปแบบฯ			
1.ขั้นเตรียมความพร้อม	4.20	0.45	มาก
2.ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ			
2.1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหา	4.40	0.55	มาก
2.2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	4.20	0.84	มาก
2.3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา	4.00	0.71	มาก
2.4ขั้นตัดสินใจในการแก้ปัญหา	4.00	0.71	มาก
2.5ขั้นนำเสนอและประเมินผล	4.20	0.45	มาก
3. ขั้นการประเมินผล	3.80	0.45	มาก
รวม	4.16	0.28	มาก

จากตารางที่ 45 ผลการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าในภาพรวมของการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ มีความเหมาะสมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16

ภาพที่ 4 ต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1) **ผู้สอน** เป็นผู้จัดการรายวิชาที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับวางแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นผู้กำหนดเป้าหมายพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษา ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ จัดเตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา ชี้แจงขั้นตอนในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในแต่ละสัปดาห์และประเมินผล การเรียน

2) **ผู้เรียน** เป็นผู้ที่ต้องดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย ฟังการบรรยายเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ขณะทำกิจกรรมออนไลน์ มีส่วนร่วมในการทำงานกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย โดยที่หัวหน้ากลุ่มผู้ประสานงาน ควบคุมและติดตามการทำงานพร้อมทั้งกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมให้เสร็จทันกำหนดเวลา และสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อเติม

จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มที่ใช้อ้างอิงในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาโดยใช้วิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ

3) **เนื้อหา** เป็นสาระความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดไปยังผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเรียน ทั้งที่เป็นแหล่งความรู้จากตัวบุคคล เอกสาร หนังสือหรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาผ่านเทคโนโลยีการเรียนการสอน

4) **กรณีศึกษา** เป็นสถานการณ์ที่เขียนขึ้นและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อเป็นการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม สำหรับกรณีศึกษาที่ใช้ คือ กรณีศึกษาแบบสถานการณ์

5) **เทคโนโลยีการเรียนการสอน** เป็นสื่อออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายออนไลน์ ที่ผู้เรียนสามารถออนไลน์ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยใช้โปรแกรมการจัดการ Moodle

6) **การประเมินผล** เป็นกิจกรรมการวัดและการประเมินผล เพื่อตัดสินว่ามีคุณลักษณะตามที่ต้องการหรือไม่ ได้แก่ แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟก่อนและหลังเรียน

ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟ ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนดำเนินการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ 3) ขั้นการประเมินผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) **ขั้นเตรียมความพร้อม (F2F+Online)** มีรายละเอียดดังนี้

1.1) ผู้สอนเตรียมความพร้อมของแผนจัดการเรียนรู้ เนื้อหาวิชา เอกสารประกอบการสอน กำหนดบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน และการประเมินผล

1.2) ผู้สอนอธิบาย ทำความเข้าใจกับผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานถ่ายทอดเนื้อหา อธิบายขั้นตอนการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

1.3) มอบหมายให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม โดยกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มละ 5-6 คน ได้จำนวน 8 กลุ่ม และมอบหมายหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม

1.4) หลังจากแบ่งกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี และสมาชิกในกลุ่ม

1.5) ผู้เรียนทำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟสื่อมวลชนก่อนเรียน

2) **ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ**

2.1) **ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหา**ร่วมกัน (online) เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ทำความเข้าใจและสามารถระบุปัญหาจากกรณีศึกษาร่วมกัน

2.2) **ขั้นวินิจฉัย** วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาร่วมกัน (online) เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาร่วมกัน

2.3) ขึ้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาพร้อมกัน (online เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทาง และวิธีการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา

2.4) ขึ้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา (online) เพื่อให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

2.5) ขึ้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + online) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปผลนำเสนอผลในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา

3) ขึ้นการประเมินผล เป็นการประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียน สำหรับการประเมินผลก่อนและหลังเรียนจะเป็นการประเมินเพื่อคะแนนการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้เรียน ส่วนระหว่างเรียนจะมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยผู้สอน ซึ่งการประเมินผลเป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่อไปนี้

1. ควรมีองค์ประกอบด้านวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อให้เห็นวิธีการคิดที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการเรียนยังไม่ปรากฏขั้นการคิดไตร่ตรองที่ชัดเจน ควรเพิ่มขั้นการไตร่ตรองสะท้อนคิด เพื่อให้เห็นการเกิดการคิดไตร่ตรองที่ชัดเจน ทำให้เห็นชัดเจนว่าผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรองหลายครั้งเพื่อให้เป็นไปตามวิธีการคิดไตร่ตรอง

3. ปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจมากขึ้นและอธิบายรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบและขั้นตอนให้ชัดเจนมากขึ้น

จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงองค์ประกอบและขั้นตอนการเรียน พร้อมทั้งเขียนอธิบายรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบและขั้นตอนให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้น แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งเพื่อหาข้อสรุป ให้ได้ขั้นตอนการเรียนการสอนแบบผสมผสานฯ ที่นำไปทดลองใช้ ซึ่งต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ ที่ได้มา มีการเพิ่มองค์ประกอบ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ และ ขั้นตอนการไตร่ตรองสะท้อนคิด และปรับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ใช้ในแต่ละขั้นให้มีความสอดคล้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำรูปแบบการเรียนการสอนฯ ไปใช้ทดลองต่อไป ในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัย

ส่วนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษา
ตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ
สื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

ตารางที่ 46 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถ
ในการคิดไตร่ตรอง ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

คะแนน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	18	6.23	1.220	28.473*	0.000
หลังเรียน	18	11.65	11.956		

* $p < .05$

จากตารางที่ 46 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
จำนวน 44 คน ที่ได้เรียนวิชาสื่อมวลชนกับสังคม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ที่ได้ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิด
ไตร่ตรองหลังเรียน ($\bar{X} = 11.65$) สูงกว่า ก่อนเรียน ($\bar{X} = 6.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
($t = 28.473$)

ตารางที่ 47 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถ
ในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

คะแนน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	48	32.09	1.567	20.949*	0.000
หลังเรียน	48	41.11	3.059		

* $p < .05$

จากตารางที่ 47 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์
จำนวน 44 คน ที่ได้เรียนวิชาสื่อมวลชนกับสังคม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ที่ได้ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการ
ตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนหลังเรียน ($\bar{X} = 41.11$) สูงกว่า ก่อนเรียน ($\bar{X} = 32.09$) อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 20.949$)

ตารางที่ 48 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

กิจกรรม	พฤติกรรมกรเรียน
1.ขั้นเตรียมความพร้อม	
1.1 ปฐมนิเทศ ชี้แจง	ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฟัง เนื่องจากเห็นว่าเป็นการเรียนแบบใหม่ มีการซักถามเป็นระยะ และสามารถเข้าใจขั้นตอนและวิธีการเรียน
1.2 แบ่งกลุ่ม	ผู้เรียนมีการแบ่งกลุ่มย่อยอย่างเหมาะสม คละกันระหว่างคนเก่งและคนอ่อน
1.3 ฝึกปฏิบัติ	ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฝึกปฏิบัติ มีการซักถามเป็นระยะ และสามารถปฏิบัติ และใช้เทคโนโลยีการเรียนได้
2. ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ	
2.1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหา นำเสนอกรณีศึกษา เข้าใจปัญหา กำหนดประเด็นของปัญหา	ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าชมคลิปวิดีโอ และอ่านจากไฟล์เอกสารประกอบ โดยมีหัวหน้าคอยกระตุ้นให้เข้าชมคลิปวิดีโอ ผ่านห้องสนทนา (Chat room) จนกว่ากลุ่มจะเข้าใจปัญหาและสามารถกำหนดประเด็นปัญหาได้
*เป็นกิจกรรมออนไลน์	ยกตัวอย่างเช่น “ดูคลิปวิดีโอกันหรือยังเพื่อนๆ” “ทุกคนดูคลิปวิดีโอกันหรือยัง” “อย่าลืมเข้าไปดูคลิปวิดีโอกันด้วยนะ แล้วมาช่วยกันกำหนดประเด็น” “ใครดูคลิปมาแล้วบ้าง”
2.2 ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระบุสาเหตุของปัญหา	กลุ่มผู้เรียนมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้น ผ่านห้องสนทนา (chat room) และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา (webboard) จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น
*เป็นกิจกรรมออนไลน์	ยกตัวอย่างเช่น “จากปัญหาที่พวกเราดู และคุยกัน เพื่อนๆ ช่วยกันบอกสาเหตุของปัญหาหน่อยสิ” “จากกรณีศึกษาที่เราดูกัน เพื่อนๆ คิดว่าสาเหตุของปัญหานี้คืออะไร” “สาเหตุของปัญหาในวิดีโอ คืออะไร ช่วยกันแสดงความคิดเห็น หน่อยครับ”

ตารางที่ 48 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียน (ต่อ)

กิจกรรม	พฤติกรรมการเรียน
<p>2.3 ชั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา</p> <p>บอกแนวทางการแก้ปัญหา</p> <p>ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม</p> <p>*เป็นกิจกรรมออนไลน์</p>	<p>กลุ่มผู้เรียนมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้น ผ่านห้องสนทนา (chat room) และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา (webboard) จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น บางกลุ่มมีการค้นคว้าข้อมูลจากเว็บไซต์เพิ่มเติม</p> <p>ยกตัวอย่างเช่น</p> <p>“แอมบอกแนวทางคนเดียวเธอ คนอื่นว่าัย”</p> <p>“ช่วยกันหาข้อมูลเพิ่มเติมมาประกอบการแก้ปัญหาหน่อยมัย”</p> <p>“ได้ๆ ทุกคน เลขาฯ สรุปแนวทางกลุ่มเราสิ”</p>
<p>2.4 ชั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา</p> <p>ทบทวนการตัดสินใจ</p> <p>*เป็นกิจกรรมออนไลน์</p>	<p>ผู้เรียนมีการอภิปราย กันภายในกลุ่มบอกแนวทางการตัดสินใจ โดยมีหัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้น ผ่านห้องสนทนา และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและสรุปการตัดสินใจของกลุ่ม</p> <p>ยกตัวอย่างเช่น</p> <p>“หลักจริยธรรมในการเสนอข่าวในความคิดน้องๆ คิดควรเป็นหัวข้อไหนอย่างไรบ้าง”</p> <p>“ในฐานะสื่อมวลชน เราจะเลือกแนวทางแก้ปัญหา และการนำเสนอข่าวนี้กันอย่างไรดี”</p> <p>“แนวทางที่ว่ามา ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อหรือไม่”</p>
<p>2.5 ชั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด</p> <p>คิดย้อนกลับ</p> <p>*เป็นกิจกรรมออนไลน์</p>	<p>หัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้นให้ทุกคนในกลุ่มลองทบทวนผลดีผลเสีย ผ่านห้องสนทนา และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น</p> <p>ยกตัวอย่างเช่น “จากการ ทบทวนไตร่ตรอง แนวทางปฏิบัติของนักข่าวที่ต้องมีหลักจริยธรรมคือมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การนำเสนอข่าว แต่จะมีผลดี หรือผลเสียกับใครบ้างละ”</p>
<p>2.6 ชั้นนำเสนอและประเมินผล</p> <p>เสนอผลงาน</p> <p>วิจารณ์ผลงาน</p> <p>*เป็นกิจกรรมในชั้นเรียนและกิจกรรมออนไลน์</p>	<p>ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนอย่างตั้งใจ โดยการใช้ Power Point เป็นสื่อหลักในการนำเสนอ มีการซักถาม เสนอความคิดเห็น</p>

นอกจากนี้ พฤติกรรมการเรียนของแต่ละกลุ่มที่ช่วยส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มและวัตถุประสงค์การเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนคอยช่วยเพื่อนร่วมกลุ่มให้ได้เรียนรู้ร่วมกัน โดยการป้อนข้อมูลกลับด้วยวิธีการสร้างสรรค์ เช่น “สรุปได้ดีมากๆ ช่วยให้เข้าใจปัญหามากยิ่งขึ้น” “โอเคสรุปได้ใจความดีมาก” 2) การรับฟังและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ถ้าเป็นประเด็นความคิดเห็นที่ไม่ตรงประเด็นหรือไม่มีเหตุผลสมควรก็จะหักล้างกันด้วยเหตุผลและคำพูดที่ละมุนละม่อม เช่น “ดิฉันเห็นด้วยกับปริญญาศิลป์และกนกพรค่ะ” “เราว่าความเห็นของหัวหน้าโอเคดีนะ เอาตามนั้นเลย” “ใช่เลยแอน” “เห็นด้วยเช่นกันค่ะ เกี่ยวกับเรื่องการขาดทุนของบริษัทแห่งนี้จึงทำให้ขาดคุณภาพของบุคลากรสูง ซึ่งไม่มีการจ้างบุคลากรที่มีคุณภาพมาทำงานได้” 3) หัวหน้ากลุ่มจะเป็นผู้คอยกระตุ้นเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วยการป้อนคำถาม ให้กำลังใจ และสรุป เป็นระยะ เช่น “ทำไมบริษัทถึงมีการให้ไปดูงานที่ต่างประเทศทั้งๆ ที่ภายในประเทศไทยยังบริหารไม่ได้ดี และยังมีภาระจ้างวานให้ปกปิดการทำข่าว” “ปัญหาอะไรถึงขั้นทำให้ถึงขั้นผูกคอตาย?” “โอเคครับ มีใครจะแสดงความคิดเห็นอีกไหม?” 4) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกในกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ ได้แก่ ห้องสนทนา (chat room) กระดานสนทนา (webboard) และ วิกี (wiki) ทำให้ผู้เรียนได้อ่านข้อมูลและความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งเป็นร่องรอยหลักฐานชัดเจนว่ากลุ่มกำลังพูดคุยประเด็นใดบ้าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม หรือเห็นแนวทางในการพิจารณาประเด็นปัญหา ตลอดจนแนวทางในการตัดสินใจง่ายขึ้น

นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ยังพบปัญหาในการเรียน คือ 1) การลงทะเบียนเข้าระบบที่บางคนอาจไม่เข้าใจ หรือการใส่รหัสที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เสียเวลาพอสมควร 2) เนื่องจากผู้เรียนยังไม่เคยชินกับการใช้ห้องสนทนา บางครั้งผลผลิตห้องสนทนา ทำให้การสนทนาเกิดปัญหาบ้าง เพราะผู้เรียนไม่แน่ใจว่าสนทนาประเด็นใดไปแล้วบ้าง 3) การนำเสนอผลงาน ในขณะที่กลุ่มอื่นนำเสนออยู่ ผู้เรียนที่เป็นผู้ฟังมักจะสนใจงานตนเอง จนลืมนำเสนอเท่าที่ควร 4) ผู้เรียนมักจะพิมพ์ข้อความผิดทั้งในห้องสนทนา และกระดานอภิปราย

จากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ ได้ส่งผลต่อความสามารถในการคิดไตร่ตรองของผู้เรียน ดังตารางที่ 49

ตารางที่ 49 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

กิจกรรม	พฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง
2. ขึ้นดำเนินกิจกรรมการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ	
2.1 ขึ้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม	ในตอนเริ่มกระบวนการเรียนการสอนครั้งแรก ผู้เรียนส่วนใหญ่มีลักษณะการสะท้อนความคิดที่มีต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์จากกรณีศึกษา ออกมาในลักษณะคล้ายๆ กัน ที่บ่งบอกความคิด ความรู้สึกสงสัยในเหตุการณ์จากกรณีศึกษาของตนเอง

ตารางที่ 49 ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดไตร่ตรอง (ต่อ)

กิจกรรม	พฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง
<p>2.2 ชั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม</p>	<p>มักใช้คำว่า “คาดว่า” “เดาว่า” “เหมือนกับว่า” “สงสัยว่า” เช่น</p> <p>“สงสัยว่าทำไมบริษัทนี้ถึงที่ชนะการประมูล ทั้งที่ประสบการณ์ด้านการจัดการน้ำน้อยมาก แค่ 3 ปีเอง”</p> <p>“สงสัยทฤษฎีการประมูล”</p> <p>“เดาว่า เจ้าของบริษัทที่ชนะการประมูลต้องมีอิทธิพล”</p> <p>“ทำทางจริงนะ”</p> <p>ในขั้นตอนที่สองกลุ่มผู้เรียนมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม ผ่านห้องสนทนา (chat room) และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา (webboard) ผู้เรียนสามารถอธิบายถึงสถานการณ์ที่เป็นประเด็นความขัดแย้งได้ สามารถนำประเด็นที่รู้สึกขัดแย้งมาวิเคราะห์โดยให้เหตุผลในแง่มุมที่หลากหลาย เช่น จากข้อสรุปของกลุ่มหนึ่ง “จากกรณีโครงการจัดการน้ำมีที่มาและสาเหตุของปัญหา ดังนี้ เกิดจากความมั่งงายของนายทุนที่เห็นแก่ผลประโยชน์ตนเอง เลยไปฮั้วประมูลกับเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่รัฐก็เห็นแก่ได้ และขาดจรรยาบรรณในวิชาชีพตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม บริษัทที่ชนะการประมูลไม่คำนึงถึงประโยชน์ของที่ชุมชนและสิ่งแวดล้อมจะได้รับ โดยทั้งนี้การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้น ไม่เป็นกลาง นักข่าวควรศึกษาข่าวข้อเท็จจริงในพื้นที่ได้มากที่สุด ก่อนเสนอข่าวต่อประชาชน นักข่าวควรมีจริยธรรมวิชาชีพ ไม่ควรรับสินบน นักข่าวต้องมีจุดยืนที่ชัดเจน ไม่เอินเอียง”</p>
<p>2.3 ชั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม</p>	<p>กลุ่มผู้เรียนร่วมการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางหรือวิธีการในการแก้ปัญหา หรือหาทางออกของปัญหาผ่านกระดานสนทนาและห้องสนทนา ผู้เรียนสามารถนำข้อสรุปถึงที่มาของสาเหตุของปัญหามาหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหา และสร้างข้อคิดเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ได้ เช่น</p>

ตารางที่ 49 ผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดไตร่ตรอง (ต่อ)

กิจกรรม	พฤติกรรมกรคิดไตร่ตรอง
<p>2.3 ชั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (ต่อ)</p>	<p>“นักข่าวต้องนำเสนอข่าวในทางที่ดี เชี่ยวข่าวถูกต้อง ส่งอย่างรวดเร็ว และต้องคำนึงถึงสังคมด้วย นักข่าวต้องมีความรับผิดชอบสูง มีความรู้ในทุกๆ ด้าน จะได้ไม่ต้องมีผลกระทบต่อตนเอง คนอื่น หรือครอบครัวเรา และสังคมด้วย”</p> <p>“นักข่าวเป็นตัวแทนของประชาชนต้องทำหน้าที่ในการตีแผ่ความจริงและนำเสนอข้อเท็จจริงให้ประชาชนในสังคมรับรู้ ตามหลักจริยธรรมวิชาชีพที่ว่า “ความเที่ยงธรรมและความเป็นภววิสัยในการรายงานข่าว” หมายความว่า ต้องนำเสนอข่าวโดยสุจริตโดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือไม่นำความคิดความรู้สึกของตัวเองมาใช้ในการนำเสนอข่าว และต้องไม่รับสินบนจากองค์กรใดๆ นั่นคือ นักข่าวผู้มีจริยธรรมวิชาชีพ”</p>
<p>2.4 ชั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา</p>	<p>กลุ่มผู้เรียนร่วมการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง เช่น</p> <p>“การแก้ปัญหาในครั้งนี้ ถ้าดิฉันเป็นนักข่าวที่จะต้องไปทำข่าวนี้อะและได้รับการเสนอเงินสินบนจากบริษัทดังกล่าว ดิฉันเลือกที่จะไม่รับค่ะ ถึงแม้ว่าดิฉันจะไปดูงานที่ต่างประเทศมาแล้วก็ตาม เพราะตามหลักจริยธรรมวิชาชีพของนักข่าวที่ว่า “ปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยมุ่งหวังสาธารณประโยชน์ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือหมุ่คณะโดยไม่ชอบธรรม” เพราะการรับเงินสินบนเป็นการบั่นทอนต่อเกียรติและศักดิ์ศรีการเป็นนักข่าว เป็นการดูถูกวิชาชะของตนเอง จึงเลือกที่จะไม่รับเงินเล็กๆ น้อยๆ เพื่อความสบายส่วนตัว และดิฉันเลือกจะติดตาม สืบค้น และนำเสนอข่าวตามความเป็นจริงให้ประชาชนในสังคมรับทราบ เพราะการนำเสนอความจริงอย่างเที่ยงตรงเป็นหน้าที่ของนักข่าวทุกคน”</p>

ตารางที่ 49 ผลการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดไตร่ตรอง (ต่อ)

กิจกรรม	พฤติกรรมความคิดไตร่ตรอง
2.5 ชั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด คิดย้อนกลับ	ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อทบทวนการตัดสินใจ เลือกแนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถนำข้อคิดและข้อความรู้มากำหนดแนวทางการปฏิบัติงานได้ชัดเจน เช่น “จากการทบทวนไตร่ตรอง จากสถานการณ์ที่ศึกษา นักข่าวจะต้องมีหลักจริยธรรม คือ ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การนำเสนอข่าว ผู้จะต้องนำเสนอข้อเท็จจริง โดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน ควรนำเสนอเนื้อหาข่าวด้วยความเป็นจริงและมีความถูกต้อง ไม่ควรคาดเดาเรื่องราว เหตุการณ์เอง ต้องลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริง และไม่นำเสนอข่าวที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ในทางที่ไม่ดี สื่อมวลชนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เน้นความเป็นจริงและความถูกต้อง”

จากตารางที่ 49 พบว่า ผู้เรียนจะเกิดพฤติกรรมความคิดไตร่ตรองขึ้นตามลำดับ หลังจากที่ได้รับกรณีศึกษา และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ผ่านเครื่องมือบนเว็บ ได้แก่ ห้องสนทนาและกระดานสนทนา ที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการคิด ไตร่ตรองจากความคิดเห็นของเพื่อนที่แตกต่างและหลากหลาย ตามขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

ตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์ความถี่ของการมีปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้

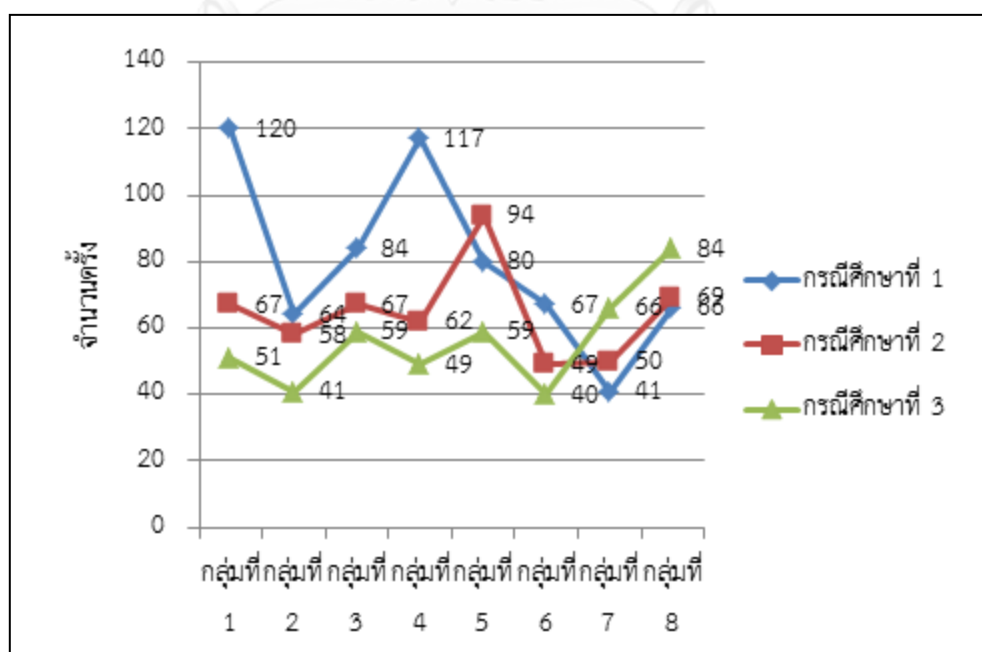
พฤติกรรมการมี ปฏิสัมพันธ์	กลุ่มที่								รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	
ห้องสนทนา	238	163	210	228	233	156	157	219	1,604
กระดานสนทนา	956	678	692	683	643	697	396	512	5,257
คูคลิปีวีดีโอ	57	36	30	58	38	21	32	24	296
อ่านไฟล์เอกสาร	42	22	39	28	27	12	21	13	204
เขียน Wiki	25	18	29	17	23	16	18	19	165
รวม	1,318	917	1,000	1,014	964	902	624	787	7,526

จากตารางที่ 50 แสดงความถี่ของการมีปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 กลุ่ม ตลอดระยะเวลา 9 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา (Webboard) มากที่สุด จำนวน 5,257 ครั้ง และรองลงมาได้แก่ การสนทนาในห้องสนทนา จำนวน 1,604 ครั้ง ตามลำดับ กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่ม 1 จำนวน 1,318 ครั้ง และกลุ่มที่ 4 จำนวน 1,014 ครั้งตามลำดับ

ในขั้นตอนดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ชั้นแรก ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพจากการศึกษากรณีศึกษาที่ได้นำเสนอ ในรูปของคลิปวิดีโอหรือไฟล์เอกสารก็ได้ ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าชมคลิปวิดีโอเกี่ยวกับกรณีศึกษา จำนวน 296 ครั้งและศึกษากรณีศึกษาจากไฟล์เอกสาร จำนวน 204 ซึ่งน้อยกว่าการเข้าชมคลิปวิดีโอจากกรณีศึกษาทั้งหมด 3 กรณี และยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าชมคลิปวิดีโอทุกคน และมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อทบทวน ทำความเข้าใจต่อกรณีศึกษาอย่างถ่องแท้ และหาข้อขัดแย้ง ข้อสงสัยในสถานการณ์ที่นำเสนอ

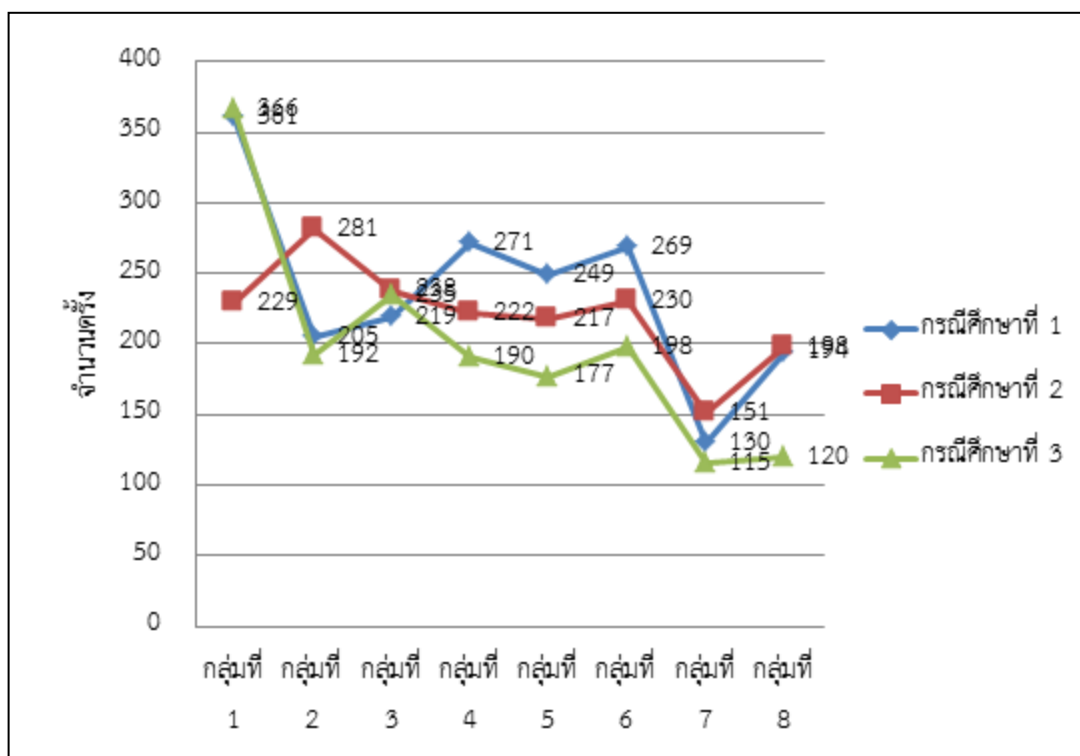
พฤติกรรมกรปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด คือ การเขียนวิกิ (Wiki) ที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะต้องเขียนข้อความรู้ด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน โดยสมาชิกในกลุ่มเขียนร่วมกัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างจะมีการอ่านข้อความรู้ที่มีผู้เขียนไว้ก่อนแล้วมีการต่อเติม ปรับแต่ง ให้เกิดความถูกต้อง ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และเป็นขั้นตอนการสรุปความคิดจากการคิดทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการทบทวนความคิดแล้วจึงเกิดความถี่ในการเข้าไปแก้ไข ปรับปรุงค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละกรณีศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการเข้าร่วมกิจกรรมบนระบบการจัดการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบความถี่ในแต่ละกรณีศึกษา

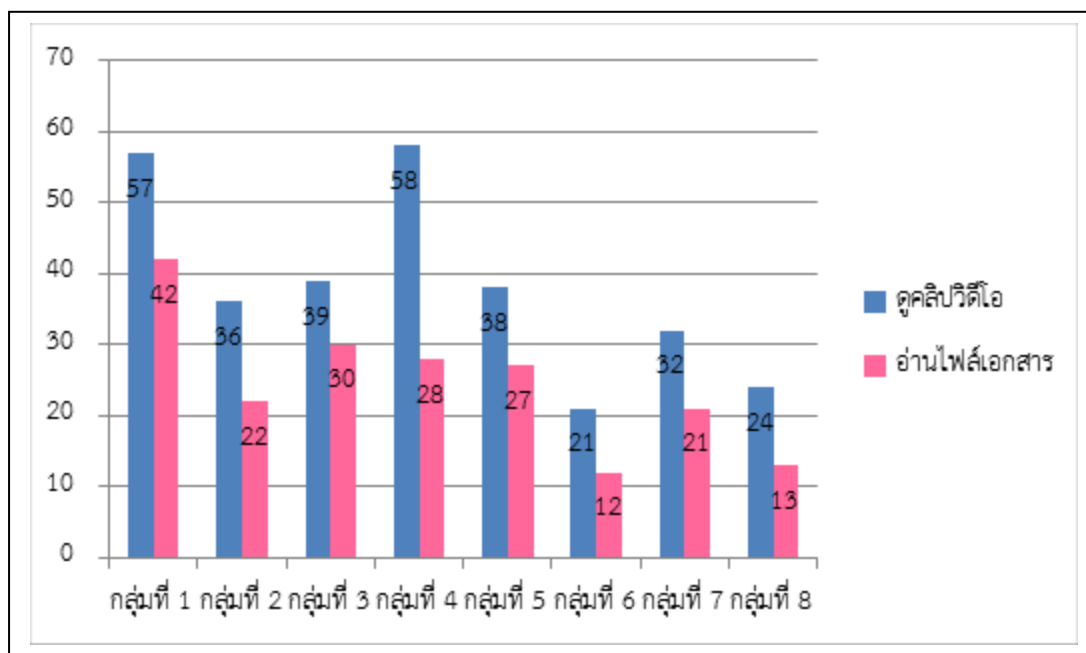
ภาพที่ 5 กราฟแสดงความถี่ในการสนทนาผ่านห้องสนทนาของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละกรณีศึกษา

จากภาพที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการสนทนาผ่านห้องสนทนาในแต่ละกรณีศึกษาและแต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน โดยในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจะมีความถี่ในการสนทนาในกรณีศึกษาที่ 1 จำนวนมากกว่ากรณีที่ 2 และ 3 เมื่อเปรียบเทียบความถี่ในแต่ละกรณีศึกษา พบว่ากรณีศึกษาที่ 1 มีความถี่สูงสุด คือ กลุ่มที่ 1 จำนวน 120 ครั้ง กลุ่มที่ 4 จำนวน 117 ครั้ง และ กลุ่มที่ 3 จำนวน 84 ครั้ง ตามลำดับ

ภาพที่ 6 กราฟแสดงความถี่ในการแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา
ของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละกรณีศึกษา

จากภาพที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนาในแต่ละกรณีศึกษาและแต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน โดยในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจะมีความถี่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนกระดานสนทนาในกรณีศึกษาที่ 1 สูงที่สุด รองลงมา คือ กรณีศึกษาที่ 2 และ กรณีศึกษาที่ 3 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า มี 5 กลุ่มที่มีความถี่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนกระดานสนทนาในลักษณะการลดลงตามลำดับกรณีศึกษา ได้แก่ กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่ 5 กลุ่มที่ 6 กลุ่มที่ 7 และ กลุ่มที่ 8

ภาพที่ 7 กราฟเปรียบเทียบความถี่ของการเข้าศึกษาคลิปวิดีโอกับการเข้าศึกษาไฟล์เอกสาร

จากภาพที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเข้าศึกษา ทำความเข้าใจกรณีศึกษาที่นำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอสูงกว่าการเข้าศึกษาจากไฟล์เอกสารทุกกลุ่ม และมีความถี่ในการเข้าศึกษากรณีศึกษาในรูปแบบคลิปวิดีโอและไฟล์เอกสารมากกว่าคนละ 1 แห่ง เมื่อพิจารณาความถี่การเข้าศึกษากรณีศึกษาโดยรวม พบว่า กลุ่มที่ 1 มีความถี่การเข้าศึกษาสูงที่สุด จำนวน 99 ครั้ง รองลงมา คือ กลุ่มที่ 4 จำนวน 86 ครั้ง และ กลุ่มที่ 5 จำนวน 65 ครั้ง

ตารางที่ 51 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน ด้านรูปแบบการเรียน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านรูปแบบการเรียน			
1. รูปแบบการเรียนมีความน่าสนใจ ช่วยให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน	4.18	0.39	มาก
2. กิจกรรมการเรียนกระตุ้นให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง มากกว่าการท่องจำ	4.32	0.56	มาก
3. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ คำตอบด้วยตนเอง	4.09	0.29	มาก
4. กิจกรรมการเรียนทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนได้ง่ายขึ้น	4.27	0.50	มาก

ตารางที่ 51 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน ด้านรูปแบบการเรียน (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาล้ำตัดสิ้นใจเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพ	4.30	0.46	มาก
6. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.52	0.51	มาก
7. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	4.36	0.49	มาก
8. จำนวนสมาชิกในกลุ่มมีความเหมาะสมกับกับการทำงานกลุ่ม	4.70	0.46	มากที่สุด
9. ผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนและรูปแบบการเรียนอย่างชัดเจน	4.30	0.46	มาก
10. การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.09	0.36	มาก
11. ระยะเวลาในการเรียนมีความเหมาะสม ไม่เร็วหรือนานจนเกินไป	4.09	0.29	มาก
12. บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนาน และไม่เครียด	4.39	0.54	มาก
13. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการเรียนแบบปกติ	4.16	0.37	มาก
14. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีการไตร่ตรองมากกว่าการเรียนปกติ	4.30	0.51	มาก
15. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีการตัดสิ้นใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสู่อवलชนมากกว่าการเรียนปกติ	4.32	0.47	มาก
รวม	4.29	0.14	มาก

จากตารางที่ 51 การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้านรูปแบบการเรียน พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโน้มนิสมนสิการ ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$ S.D. = 0.14) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อที่ผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับคือ 1) จำนวนสมาชิกในกลุ่มมีความเหมาะสมกับการทำงานกลุ่ม 2) กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ 3) บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนาน และไม่เครียด

ตารางที่ 52 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียน			
1. สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ ช่วยสนับสนุนการเรียนและการทำงานกลุ่มในแต่ละขั้นตอนได้เป็นอย่างดี	4.59	0.50	มากที่สุด
2. สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ มีการใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยาก เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว	4.50	0.51	มาก
3. กรณีศึกษาสอดคล้องกับสาขาวิชาและพื้นฐานความรู้ของนักศึกษา	4.27	0.50	มาก
4. การนำเสนอกรณีศึกษาน่าสนใจ เข้าใจง่าย และกระตุ้นให้นักศึกษาต้องการหาคำตอบ	4.11	0.39	มาก
5. ห้องสนทนาและกระดานสนทนาช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างสะดวก ไร้ข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่	4.48	0.51	มาก
รวม	4.39	0.29	มาก

จากตารางที่ 52 การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียน พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$ S.D. = 0.29) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อที่ผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ ช่วยสนับสนุนการเรียนและการทำงานกลุ่มในแต่ละขั้นตอนได้เป็นอย่างดี 2) สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ มีการใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยาก เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และ 3) ห้องสนทนาและกระดานสนทนาช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างสะดวก ไร้ข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่

ส่วนที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตารางที่ 53 ผลการประเมินรับรองความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (n=5)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
หลักการและแนวคิดพื้นฐาน			
1. การเรียนการสอนแบบผสมผสาน	4.60	0.55	มากที่สุด
2. การเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ	4.60	0.55	มากที่สุด
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ			
1. ผู้เรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ผู้สอน	4.80	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
4. กรณีศึกษา	4.60	0.55	มากที่สุด
5. วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ	4.60	0.55	มากที่สุด
6. เทคโนโลยีการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การประเมินผล	4.60	0.55	มากที่สุด
ด้านขั้นตอนของรูปแบบฯ			
1. ชั้นเตรียมความพร้อม	4.80	0.45	มากที่สุด
2. ชั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ			
2.1 ชั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 ชั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 ชั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม	4.60	0.55	มากที่สุด
2.4 ชั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา	4.60	0.55	มากที่สุด
2.5 ชั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	5.00	0.00	มากที่สุด
2.6 ชั้นนำเสนอและประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ชั้นการประเมินผล	4.40	0.55	มาก

ตารางที่ 53 ผลการประเมินรับรองความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (n=5) (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ภาพรวมของการนำรูปแบบไปใช้			
1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้การเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	4.80	0.45	มากที่สุด
2. โดยภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้การเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.78	0.07	มากที่สุด

จากตารางที่ 53 ผลการประเมินรับรองรูปแบบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$ S.D. = 0.07)

บทที่ 5

ผลการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษา ปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 3 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตอนที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาคนเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อคนและสังคม มีความสำคัญควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านความรู้และทักษะ ทั้งนี้เพราะการพัฒนาด้านเจตคติจะช่วยทำให้คนใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่ก่อปัญหาให้กับสังคมเป็นคนที่สามารถทำหน้าที่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้อย่างสมบูรณ์ การจัดการศึกษาของไทยจึงให้ความสำคัญกับ คุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะต้องเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ และเป็นผู้ที่มีจริยธรรม เด็กไทยจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติของตนและเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนซึ่งเมื่อบุคคลไตร่ตรองจะคิดย้อนกลับไปในความรู้ ความเชื่อ และคุณค่าเดิมที่มีอยู่ ซึ่งกระบวนการคิดนี้เป็นกระบวนการตรวจสอบความคิดหรือความรู้ในเชิงวิพากษ์อย่างระมัดระวัง โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนความคิดหรือความรู้นั้น และสร้างข้อสรุปตามแนวทางของหลักฐานนั้นเรียกว่า การคิดไตร่ตรอง

การพัฒนาด้านการคิดไตร่ตรอง และด้านจริยธรรมจึงถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการใช้การเรียนด้วยกรณีศึกษาที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สอดคล้องกับ Choi and Lee (2009) กล่าวว่า การใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนจะช่วยให้เกิดการคิดวิเคราะห์สาเหตุและความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา ช่วยให้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา และ Jonassen (2002) อธิบายว่า กรณีศึกษาว่าเป็นหนทางที่จะช่วยให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากการคิดแก้ปัญหาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ได้

นอกจากนี้ การคิดไตร่ตรองยังเป็นการคิดที่มุ่งไปสู่บทสรุปในการให้ความหมายและนำมาซึ่งวิธีปฏิบัติต่อสถานการณ์ที่สลับซับซ้อนและยากที่จะทำความเข้าใจที่แต่ละบุคคลเผชิญได้ สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างที่เผชิญอยู่เป็นปกติ และสถานการณ์ต่างๆในการปฏิบัติงานได้ด้วยการนำวิธีการพัฒนาปัญญาตามหลักพุทธธรรมที่เรียกว่า “การคิดแบบโยนิโสมนสิการ” มาใช้ เพราะการคิดดังกล่าวเป็นการคิดที่ไม่ปล่อยให้กระบวนการคิดที่ไม่ปล่อยให้กระบวนการคิดแบบสนองตัณหาหรือการคิดที่ใช้ความรู้สึก หากแต่เป็นการคิดที่มีการวิเคราะห์เหตุผล แยกแยะดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ตามความเป็นจริงก่อนเลือกทางแก้ปัญหา (สุมน อมรวิวัฒน์, 2542)

การจัดการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21มีทักษะจำเป็นหลายด้าน ทั้งการใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และการเรียนรู้เป็นกลุ่มการจัดการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานถือว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในปัจจุบัน (Graham and Kaleta, 2002) ที่จะช่วยพัฒนาความสามารถทักษะการใช้เทคโนโลยี โดยการใช้เทคโนโลยีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้การเรียนด้วยกรณีศึกษาทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา

จากเหตุผลดังกล่าว จึงนำมาสู่การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล
สื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโส
มนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพลสื่อมวลชน สำหรับ
นักศึกษาสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้น
เรียน (F2F) และการเรียนออนไลน์ (Online) ที่ใช้การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
ซึ่งเป็นกรณีศึกษาที่มีประเด็นความขัดแย้งเชิงจริยธรรม มีความซับซ้อนของปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึก
ใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นการคิดที่มีการวิเคราะห์เหตุผล แยกแยะดีชั่ว คุณโทษ ประโยชน์
มิใช่ประโยชน์ตามความเป็นจริงก่อนเลือกทางแก้ปัญหา

2.2 เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนด้วย
เครื่องมือสื่อสารต่างๆ ทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา เช่น ห้องสนทนา (Chat room)
กระดานสนทนา(Webboard) อีเมล (E-Mail) วิกี (Wiki) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกัน
แก้ปัญหาจากกรณีศึกษา

2.2 เป็นรูปแบบที่ช่วยพัฒนาความสามารถการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิง
จริยธรรมวิชาชีพลสื่อมวลชน

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว
โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพลสื่อมวลชน สำหรับ
นักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3.1 เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการเรียนการสอนนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏ ในการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพลสื่อมวลชน

3.2 เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพลสื่อมวลชน ของ
นักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ที่มีองค์ประกอบและขั้นตอนอย่างชัดเจน

ตอนที่ 2

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อ พัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

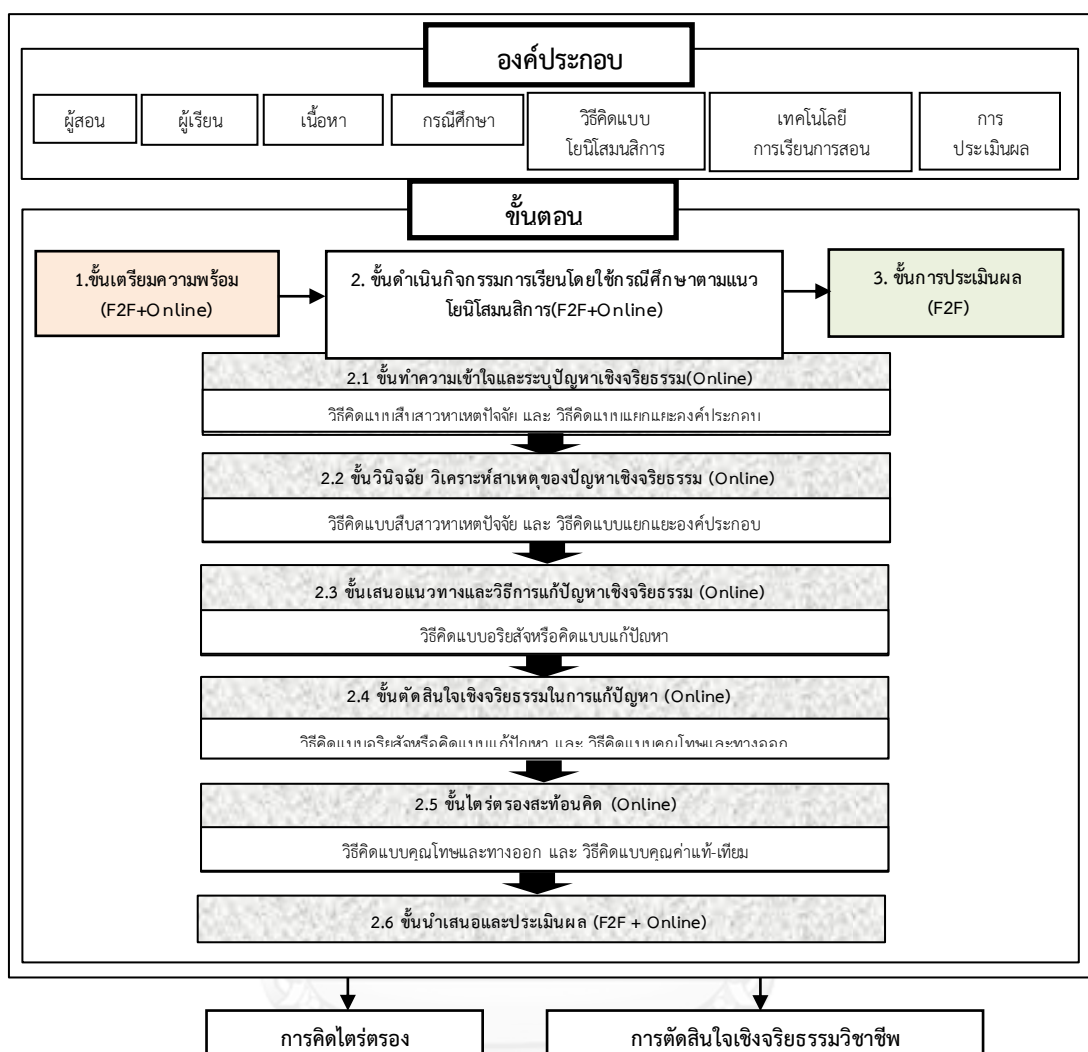
1. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ผู้สอน
- 2) ผู้เรียน
- 3) เนื้อหา
- 4) กรณีศึกษา
- 5) วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ
- 6) เทคโนโลยีการเรียนการสอน
- 7) การประเมินผล

2. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนมี 3 ขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

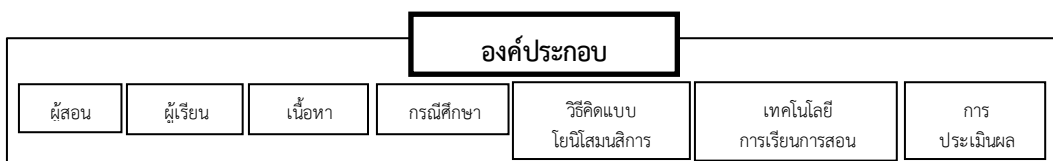
- 1) ชั้นเตรียมความพร้อม (F2F + Online)
- 2) ชั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการมีขั้นตอนย่อย ดังนี้
 - 2.1) ชั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)
 - 2.2) ชั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)
 - 2.3) ชั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)
 - 2.4) ชั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา (Online)
 - 2.5) ชั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Online)
 - 2.6) ชั้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + Online)
- 3) ชั้นการประเมินผล (F2F) เป็นการประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน การประเมินผลระหว่างเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรม และการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

จากองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบ สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 8 การเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชน

1. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ มี 7 องค์ประกอบ

ภาพที่ 9 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชน

1. องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้สอน เป็นผู้จัดการรายวิชาที่มีบทบาทวางแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นผู้กำหนดเป้าหมายพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ถ่ายทอดความรู้ จัดเตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา ชี้แจงขั้นตอนในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ และ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในแต่ละสัปดาห์และประเมินผล การเรียน

คุณสมบัติ

- 1) เป็นผู้สอนนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ที่เชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอนและทำหน้าที่ถ่ายทอด ความรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียนด้วยกรณีศึกษา
- 2) มีความเข้าใจและสามารถเขียนกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนเพื่อใช้จัดการ เรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (Case-Based Learning) ในการพัฒนาความสามารถในการการคิดไตร่ตรอง และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษา
- 3) มีความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน คือ การเรียน แบบเผชิญหน้า (F2F) ร่วมกับการเรียนแบบออนไลน์ (Online)
- 4) มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสอน
- 5) สามารถให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางการเรียนด้วยกรณีศึกษา ปรึกษาการแก้ปัญหาจาก การทำกรณีศึกษาออนไลน์

บทบาทของผู้สอน

- 1) ผู้สอนเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนตามองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบ ได้แก่ จัดทำแผนการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา จัดเตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาและเทคโนโลยี การสอนดูแลการจัดกลุ่มของผู้เรียนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในแต่ละสัปดาห์ และประเมินผล
- 2) อธิบาย ชี้แจงทำความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
- 3) บรรยายเนื้อหาในสัปดาห์ที่ 1,4,6 และ 8 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา ก่อน ทำกรณีศึกษาออนไลน์
- 4) ในสัปดาห์ที่ 3,5 และ 7 ติดตามผลการทำกรณีศึกษาออนไลน์ในแต่ละกลุ่มเป็นระยะ
- 5) ในสัปดาห์ที่ 4,6 และ 8 ประเมินผลการนำเสนอ ปรึกษาผลการทำกิจกรรมกลุ่มในการ แก้ปัญหาแต่ละกรณีศึกษาพร้อมกับให้คำแนะนำป้อนกลับ (Feedback) เพื่อให้ แต่ละกลุ่มได้เกิดการ เรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ในการทำกรณีศึกษา ออนไลน์ในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ผู้เรียน เป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโส มนสิการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย ฟังการบรรยายเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ ขณะทำกิจกรรมออนไลน์ มีส่วนร่วมในการทำงานกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนจะต้องจัดแบ่ง ผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย จำนวนกลุ่มละ 5-6 คน โดยการคัดเลือกผู้เรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน ผู้เรียน จะต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แบ่งหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่ม รอง

หัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม โดยที่หัวหน้ากลุ่มจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ควบคุมและติดตามการทำงานพร้อมทั้งกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมให้เสร็จทันกำหนดเวลา ติดตามสมาชิกในกลุ่มให้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนและการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มที่ใช้อ้างอิงในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาโดยใช้วิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ

คุณสมบัติ

- 1) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ที่มีความพร้อมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อกลุ่ม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น สามารถพึ่งพากันและกันกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
- 2) มีความกระตือรือร้น ค้นคว้าเพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนด้วยกรณีศึกษาได้และพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนด้วยกรณีศึกษาและเทคโนโลยีการสอน
- 3) มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูล และเทคโนโลยีการเรียนการสอน
- 4) มีความเข้าใจในเทคนิคการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมาย

บทบาท

- 1) ฟังการบรรยายเนื้อหาจากผู้สอน ศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
- 2) ทำความเข้าใจขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ทำแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมในสัปดาห์ที่ 2 พร้อมทั้งรับฟังบรรยายเนื้อหาและศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ฝึกการใช้งานเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในระบบออนไลน์ (Online) เพื่อใช้ประกอบการทำความเข้าใจและตัดสินใจแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา
- 3) สมาชิกในกลุ่มทุกคน จะแบ่งหน้าที่กัน โดยหัวหน้ากลุ่มจะมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมประสานการทำงาน คอยติดตามกระตุ้นการทำงานและสรุปผลในแต่ละขั้นตอนของการทำกรณีศึกษา สำหรับสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่มจะต้องร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสมาชิก โดยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นทำความเข้าใจและกำหนดปัญหาเชิงจริยธรรม 2) ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม 3) ขั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม 4) ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา 5) ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด และ 6) ขั้นนำเสนอและประเมินผล เมื่อทำกรณีศึกษาเสร็จในแต่ละกรณีศึกษา จะนำเสนอผลการแก้ปัญหาของทีมในสัปดาห์ที่ 4,6 และ 8 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ในห้องเรียน (F2F)
- 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาและการใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอนเพื่อร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น แบ่งปันข้อมูลในห้องสนทนาบนเว็บบอร์ด หรือวิกิตำมาที่ผู้สอนกำหนด
- 5) นำเสนอผลการแก้ปัญหาจากการกรณีศึกษาของกลุ่มในห้องเรียน

6) รับฟังการวิพากษ์ และข้อเสนอแนะจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้สอนเพื่อนำไปปรับใช้และพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพและการทำกรณีศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7) ในสัปดาห์ที่ 9 ผู้เรียนแต่ละคนทำแบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมหลังการทดลอง

1.3 เนื้อหา ที่เป็นสาระความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ทั้งที่เป็นแหล่งความรู้จากตัวบุคคล เอกสาร หนังสือหรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาผ่านเทคโนโลยีการเรียนการสอน

คุณลักษณะของเนื้อหา

ควรเป็นรายวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน รวมถึงความรับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อสังคม มีสาระความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน ทั้งในตัวบุคคล เอกสาร ตำรา และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อใช้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในการทำกิจกรรมออนไลน์ เป็นแนวทางในการสนับสนุนการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม การเลือกวิธีการแก้ปัญหา และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพได้ซึ่งผู้สอนจะต้องสอนเนื้อหาที่จำเป็นในรายวิชาไปก่อนในครั้งแรก เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องก่อน หลังจากเรียนเนื้อหาพื้นฐานแล้ว จึงใช้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

1.4 กรณีศึกษา ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการเรียนด้วยกรณีศึกษา จะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเกิดการวินิจฉัย วิเคราะห์ ทำความเข้าใจในกรณีศึกษาให้เข้าใจอย่างท่องแท้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา กรณีศึกษาเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้สอนใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้คิดแก้ปัญหา ระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เสนอวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกทางแนวทางในการแก้ปัญหา ไตร่ตรองสะท้อนคิดจากผลทางเลือก และสรุปผลร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม สำหรับกรณีศึกษาที่ใช้ คือ กรณีศึกษาเชิงจริยธรรมแบบสถานการณ์ (Situation case) โดยผู้สอนจะต้องศึกษาเนื้อหาวิชา สถานการณ์ปัจจุบันในประเด็นที่มีความขัดแย้งเชิงจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อนำมาเขียนเป็นกรณีศึกษาตามขั้นตอนการเขียนกรณีศึกษา และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านกรณีศึกษาและด้านเนื้อหาตรวจสอบคุณภาพ หลังจากนั้นจึงนำไปพัฒนาเป็นสื่อคลิปวิดีโอ เพื่อให้การนำเสนอกรณีศึกษามีความน่าสนใจ

คุณลักษณะของกรณีศึกษา

1) กรณีศึกษาที่ใช้เป็นเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาที่มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ทันท่วงทีและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียนและทำกิจกรรมกลุ่มผ่านเทคโนโลยีการเรียนการสอน

2) กรณีศึกษาควรเป็นปัญหาหรือประเด็นความขัดแย้งเชิงจริยธรรม มีความคลุมเครือ ไม่ได้ระบุประเด็นจริยธรรมหรือประเด็นปัญหาไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถค้นหาแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาเชิงจริยธรรมมีความเป็นไปได้หลายทางและมีคำตอบที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แตกต่างและหลากหลายจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม มีระดับความซับซ้อนที่เหมาะสมต่อระดับความรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องพิจารณาว่าผู้เรียนเคยเรียนวิชาใดมาบ้าง

3) มีประเด็นน่าสนใจในการร่วมกันอภิปราย เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เป็นจริงและความเป็นไปได้ สามารถประยุกต์ใช้กับเนื้อหาที่มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดแก้ปัญหาด้วยกัน

4) กรณีศึกษาจะต้องเน้นการนำเสนอประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถพบเห็นในอาชีพสื่อมวลชน หรือมีโอกาสเผชิญในอนาคตเมื่อออกไปประกอบอาชีพสื่อมวลชน จะทำให้กรณีศึกษามีความน่าสนใจและง่ายต่อการเข้าใจสถานการณ์นั้นๆ

5) กรณีศึกษาแบบสถานการณ์ (Situation Case) หมายถึง เหตุการณ์ที่เล่าเรื่องแสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงและปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนที่เกิดขึ้น อาจเป็นเรื่องจริงหรือสมมติขึ้น เพื่อมุ่งแก้ปัญหาโดยใช้ ผังการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ร่วมกันแสดงอภิปรายและความคิดเห็นในการแก้ปัญหา เหมาะสำหรับการฝึกคิด แก้ปัญหาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

1.5 วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการขั้นพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย วิธีคิด 5 วิธีจากทั้งหมด 10 วิธี โดยผู้สอนจะต้องศึกษาวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี และสังเคราะห์วิธีคิดที่เหมาะสมกับรูปแบบและขั้นตอนการเรียน นำวิธีคิดที่สังเคราะห์แล้วไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสมของวิธีคิดและขั้นตอนการเรียน ซึ่งสรุปได้ว่าวิธีคิดที่เหมาะสมในการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ได้แก่ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) วิธีคิดแบบอธิบายหรือคิดแบบแก้ปัญหา 4) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และ 5) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นความสามารถในการคิดพิจารณาสถานการณ์ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งอย่างรอบคอบ ต่อเนื่องเป็นลำดับตามเหตุและผล ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผล ที่ผู้เรียนจะต้องใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา

คุณลักษณะของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

- 1) วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ต้องสัมพันธ์กับขั้นตอนการเรียนด้วยกรณีศึกษา
- 2) เป็นวิธีคิดที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างปัญหาและสาเหตุของปัญหา สามารถกำหนดทางเลือกของการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรมที่เป็นไปได้

1.6 เทคโนโลยีการเรียนการสอน เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) เป็นเครื่องมือสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และแบบออนไลน์ (Online) ซึ่งเป็นได้ทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ทั้งแบบอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการอภิปรายแสดงความคิดเห็น สามารถทำกิจกรรมกลุ่มได้ตลอดทุกที่ ทุกเวลา ได้แก่ กระดานสนทนา (Webboard) อีเมล (E-mail) ห้องสนทนา (Chat room) วิกี (Wiki) และสื่อการเรียนรู้

คุณสมบัติของเทคโนโลยีการเรียนการสอน

- 1) เป็นเครื่องมือสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ใช้งานได้ง่ายสะดวก และไม่ยุ่งยากซับซ้อน
- 2) มีการเชื่อมต่อเข้ากับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 3) สามารถสนับสนุนการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ และสามารถควบคุมการใช้งานเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เฉพาะสมาชิกในทีมเท่านั้น โดยห้ามสมาชิกทีมอื่นเข้ามาใช้งานร่วม
- 4) มีระบบ log in และสามารถเก็บฐานข้อมูลการใช้งานของผู้ใช้งาน
- 5) มีเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารสนับสนุนการทำกิจกรรมกลุ่มทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และไม่ประสานเวลา (Asynchronous)
- 6) สนับสนุนการควบคุมการทำงานของผู้สอน โดยผู้สอนสามารถเข้าไปตรวจสอบและโต้ตอบกับผู้เรียนได้ทุกกลุ่ม

รายละเอียดการใช้เครื่องมือ มีดังนี้

1) กระดานสนทนา (Webboard) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแบ่งปันความรู้ ความคิดเห็น แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ที่ผู้เรียนใช้สำหรับตั้งกระทู้ถาม ตอบ เกี่ยวกับกรณีศึกษาที่มีประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้เรียนสามารถอ่านความคิดเห็น ความรู้จากเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เพื่อหาข้อสรุปของกลุ่มเป็นหลักฐานแสดงความคิดของผู้เรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

2) อีเมล (E-mail) เป็นเครื่องมือแบ่งปันความรู้แบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ใช้สำหรับแจ้งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งข้อมูลด้านการเรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

3) ห้องสนทนา (Chat room) เป็นเครื่องมือแบ่งปันความรู้แบบประสานเวลา (Synchronous) ในการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่มาของปัญหาประเด็นปัญหา การหาแนวทางในการแก้ไขปัญหจากกรณีศึกษา โดยผู้เรียนจะต้องนัดหมายเวลาในการพูดคุย เพื่อให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

4) วิกี (Wiki) เป็นเครื่องมือสรุปความรู้แบบไม่ประสานเวลา (Synchronous) ผู้เรียนสามารถใช้วิกีในการเขียนข้อความที่ได้รับจากกรณีศึกษาร่วมกัน สามารถแก้ไขได้ตลอดเวลา

5) สื่อการเรียนรู้ ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ บทความ สไลด์ ประกอบการบรรยาย เป็นต้น เป็นสื่อการสอนแต่ละสัปดาห์ โดยผู้สอนจะใช้ประกอบการสอนเนื้อหาวิชาในแต่ละสัปดาห์

1.7 การประเมินผล เป็นการประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียน สำหรับการประเมินผลก่อนและหลังเรียนจะเป็นการประเมินเพื่อคะแนนการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้เรียน ส่วนระหว่างเรียนจะมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยผู้สอน ซึ่งการประเมินผลเป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

ลักษณะของการประเมิน

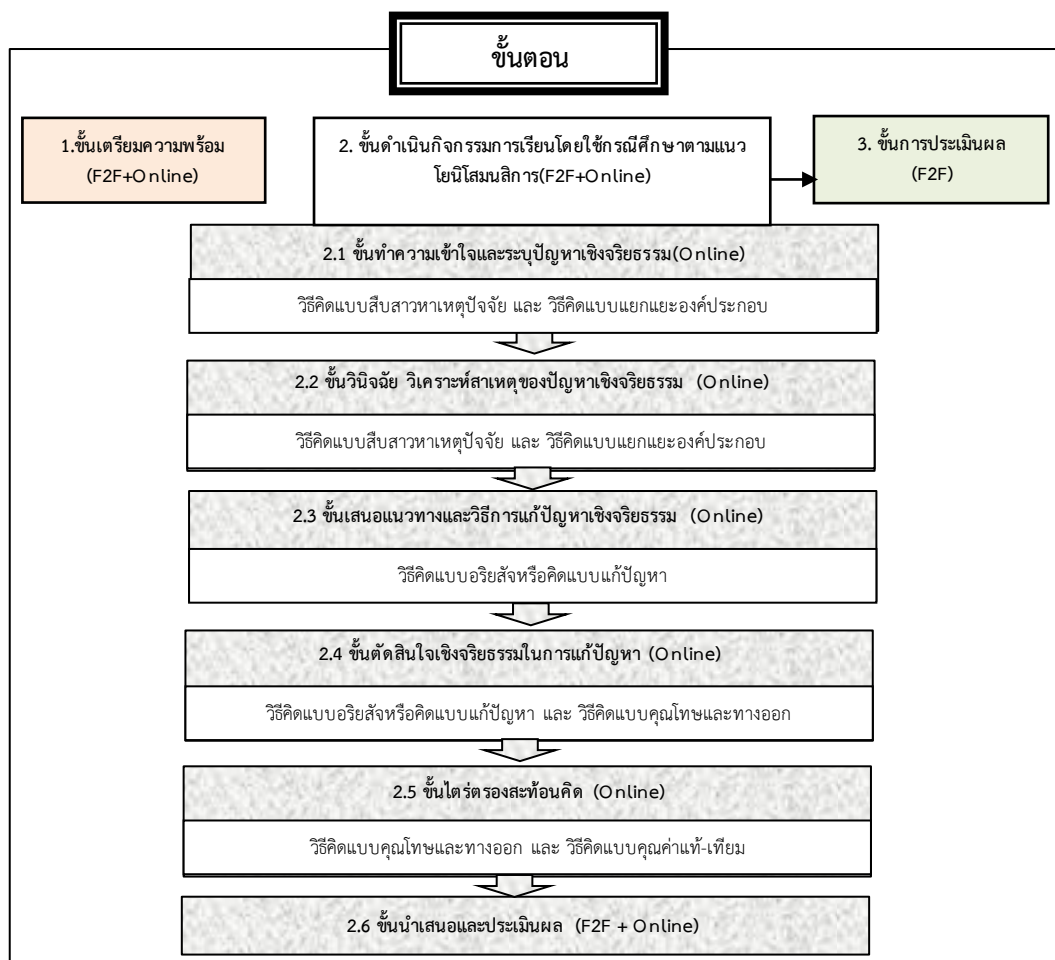
1) การประเมินผลก่อนเรียนเป็นการวัดประเมินการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนก่อนเรียนโดยใช้แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ในการประเมิน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

2) การประเมินระหว่างเรียนประกอบด้วย การประเมิน 2 ส่วน คือ การประเมินในชั้นเรียน และการประเมินผ่านระบบการจัดการเรียนการสอน โดย การประเมินในชั้นเรียนเป็นการประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียน การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยผู้สอน ส่วนการประเมินผ่านระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าไปอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละประเด็น การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน

3) การประเมินหลังเรียน เป็นการวัดประเมินการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนหลังเรียนโดยใช้แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ในการประเมิน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

4) การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

2. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ภาพที่ 10 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

จากขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ แบ่งเป็นขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่

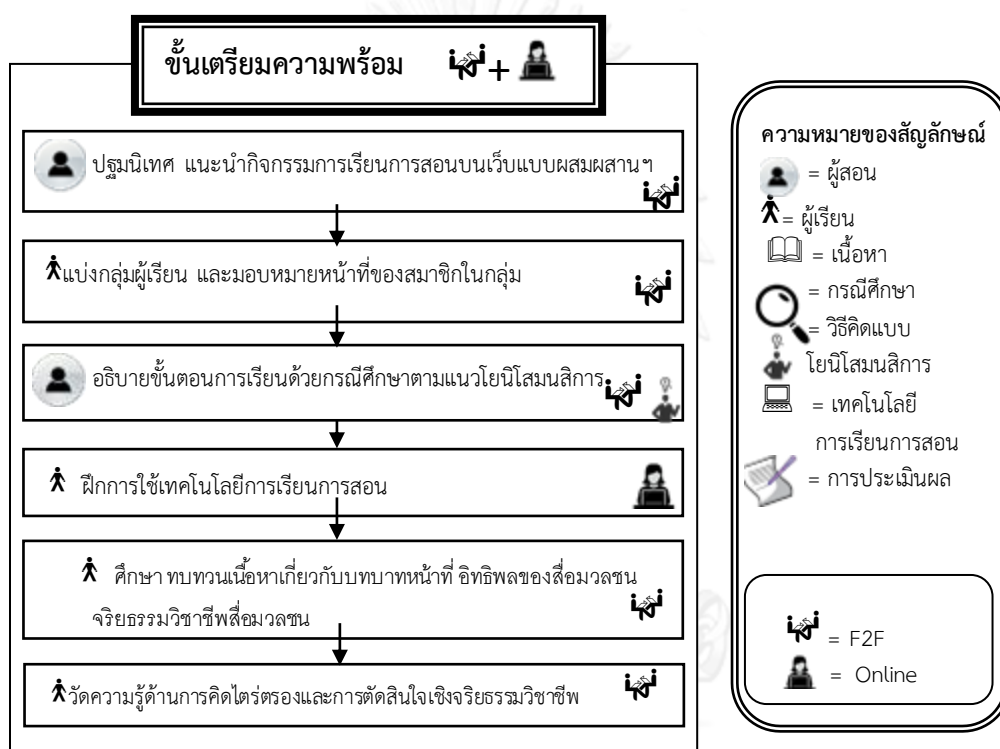
- 1) ขั้นเตรียมความพร้อม (F2F + Online)
- 2) ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1) ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)

2.2) ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)

- 2.3) ชั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)
 - 2.4) ชั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา (Online)
 - 2.5) ชั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Online)
 - 2.6) ชั้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + Online)
- 3) ชั้นการประเมินผล (F2F)

1) ชั้นเตรียมความพร้อม (F2F+Online)

ภาพที่ 11 ชั้นเตรียมความพร้อม

1. ชั้นเตรียมความพร้อม มีรายละเอียดดังนี้

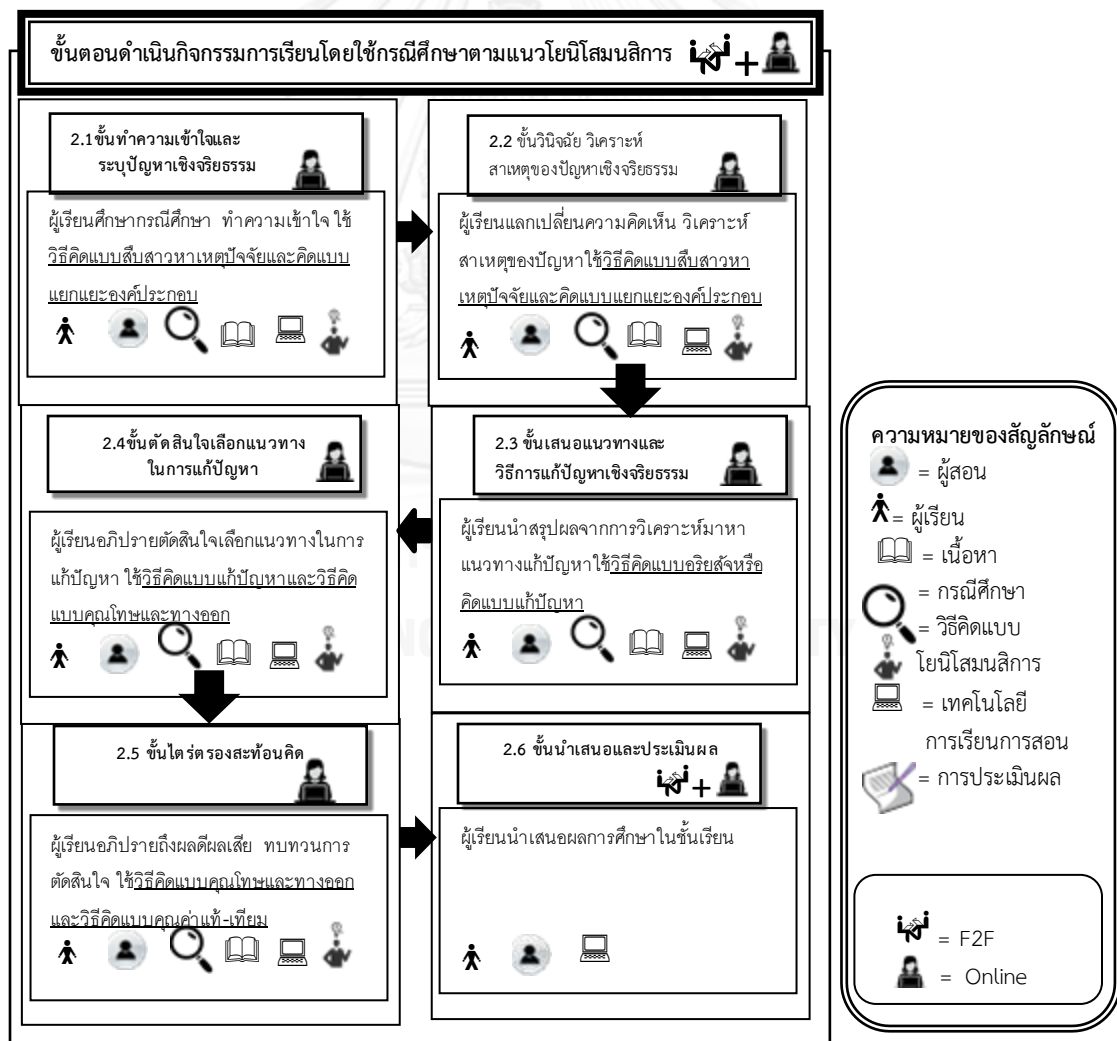
วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเตรียมความพร้อมทั้งผู้สอนและผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ
2. เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน การทำกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการทำกิจกรรมการเรียนออนไลน์
4. เพื่อวัดความรู้ด้านการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้เรียน

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. ผู้สอนเตรียมความพร้อมของแผนจัดการเรียนรู้ เนื้อหาวิชา เอกสารประกอบการสอน กำหนดบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน และการประเมินผล
2. ผู้สอนอธิบาย ชี้แจง ทำความเข้าใจกับผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ถ่ายทอดเนื้อหา อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
3. มอบหมายให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม โดยกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มละ 5-6 คน ได้จำนวน 8 กลุ่ม และมอบหมายหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม
4. หลังจากแบ่งกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี และสมาชิกในกลุ่ม
5. หากผู้สอนต้องการวัดความรู้ด้านการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม วิชาชีพอีมวลชนของผู้เรียน สามารถดำเนินการได้ในขั้นเตรียมความพร้อม

2. ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ (F2F+Online)

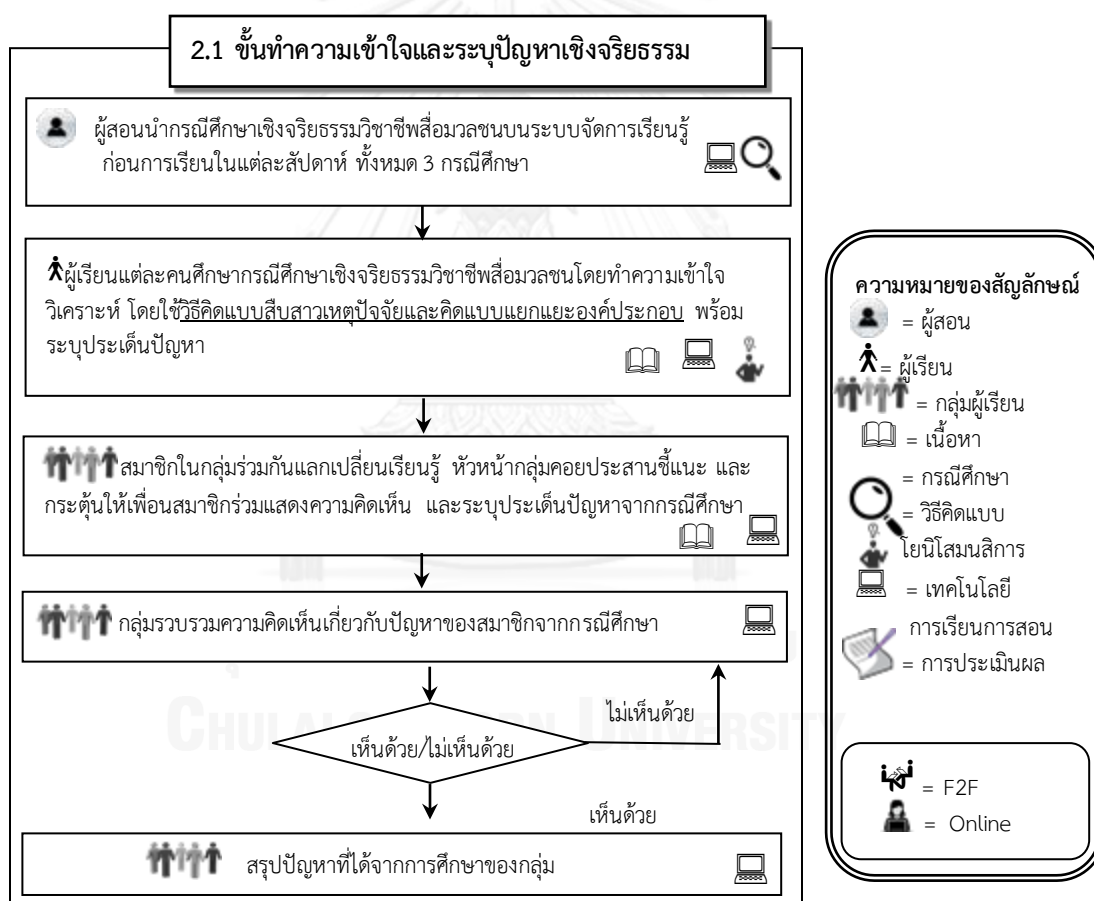

ภาพที่ 12 ขั้นตอนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

ในขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มีขั้นตอนย่อย 6 ขั้นตอนดังนี้

- 2.1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม
- 2.2 ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม
- 2.3 ขั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม
- 2.4 ขั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม
- 2.5 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด
- 2.6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล

2.1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 13 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม

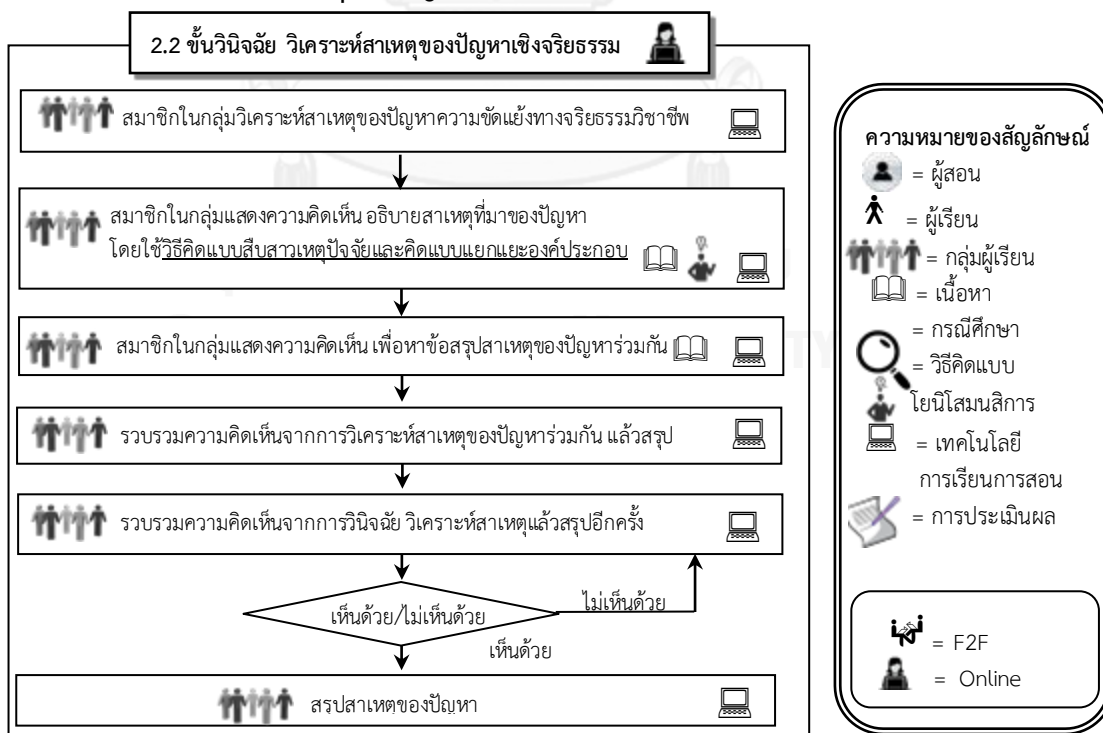
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจและสามารถระบุปัญหาจากกรณีศึกษาร่วมกัน
2. เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายเหตุการณ์ที่รู้สึกสงสัยได้

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. ผู้สอนนำกรณีศึกษาใส่บนระบบจัดการเรียนรู้ ก่อนการเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยจะมีทั้งหมด 3 กรณีศึกษา ในรูปแบบคลิปวิดีโอและไฟล์เอกสาร (Online)
 2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละคนศึกษากรณีศึกษาโดยทำความเข้าใจ วิเคราะห์ โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ พร้อมระบุประเด็นปัญหา (Online)
 3. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีหัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่คอยประสานชี้แนะ และกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านห้องสนทนา (chat room) ระบุประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา (Online)
 4. หัวหน้ากลุ่มรวบรวมความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มจากกรณีศึกษา ที่พบแล้วสรุปอีกครั้ง เพื่อร่วมกันลงมติเห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยจะย้อนกลับไปสอบถามความคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปสุดท้ายของกลุ่ม (Online)
- ดังนั้น ผลที่ได้จากขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาร่วมกัน คือ สมาชิกในกลุ่มสามารถบอกถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากการศึกษากรณีศึกษาร่วมกันได้

2.2 ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม มีรายละเอียดดังนี้ (Online)

ภาพที่ 14 ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม

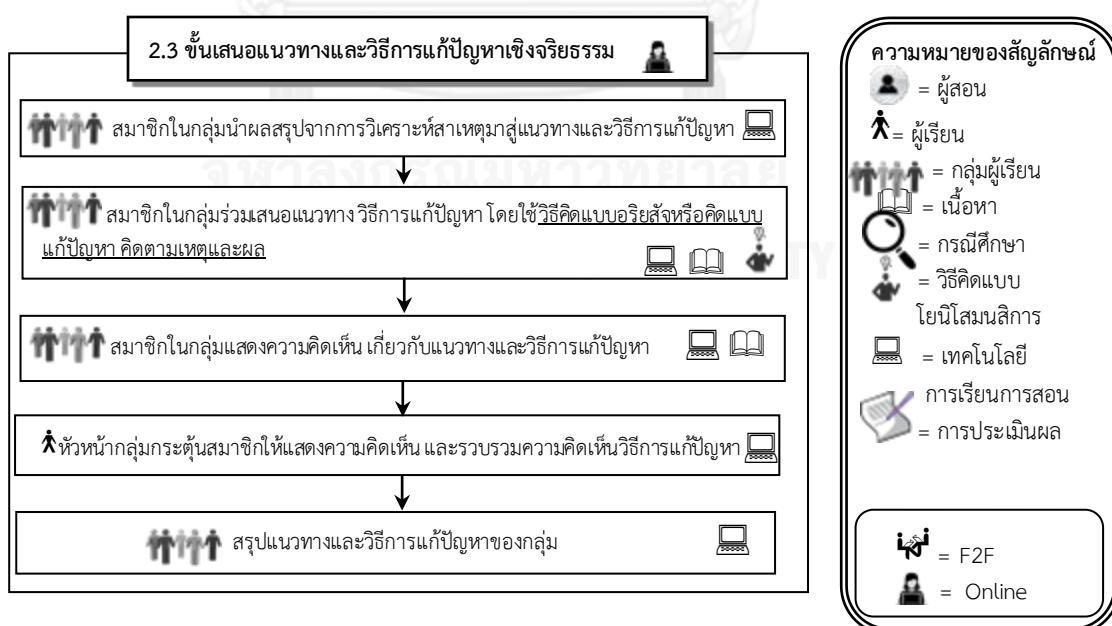
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาาร่วมกัน
2. เพื่อให้ผู้เรียนนำประเด็นที่รู้สึกสงสัย สับสน มาวิเคราะห์ให้เหตุผล หาสาเหตุ

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. สมาชิกในกลุ่มทุกคนนำประเด็นปัญหาที่ได้จากการสรุปของกลุ่มมาวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาาร่วมกัน (Online)
 2. สมาชิกในกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาและร่วมอธิบายสาเหตุที่คาดว่าอาจเป็นสาเหตุของปัญหาผ่านกระดานสนทนา (Webboard) โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ (Online)
 3. สมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าไปอ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและแสดงความคิดเห็นก่อนหาข้อสรุปสาเหตุของปัญหาาร่วมกัน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม (Online)
 4. หัวหน้าทีมคอยกระตุ้นเตือน และรวบรวมความคิดเห็นจากการวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาาร่วมกัน แล้วสรุปอีกครั้ง (Online)
 5. หัวหน้ากลุ่มรวบรวมความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกจากการวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุแล้วสรุปอีกครั้ง เพื่อร่วมกันลงมติเห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยจะย้อนกลับไปสอบถามความคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปสุดท้ายของกลุ่ม (Online)
- ดังนั้น ผลที่ได้จากขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาาร่วมกัน คือ สมาชิกในกลุ่มได้ข้อสรุปถึงสาเหตุของปัญหา เพื่อจะได้หาแนวทาง และวิธีการในการแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น

2.3 ขั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม มีรายละเอียดดังนี้ (Online)

ภาพที่ 15 ขั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม

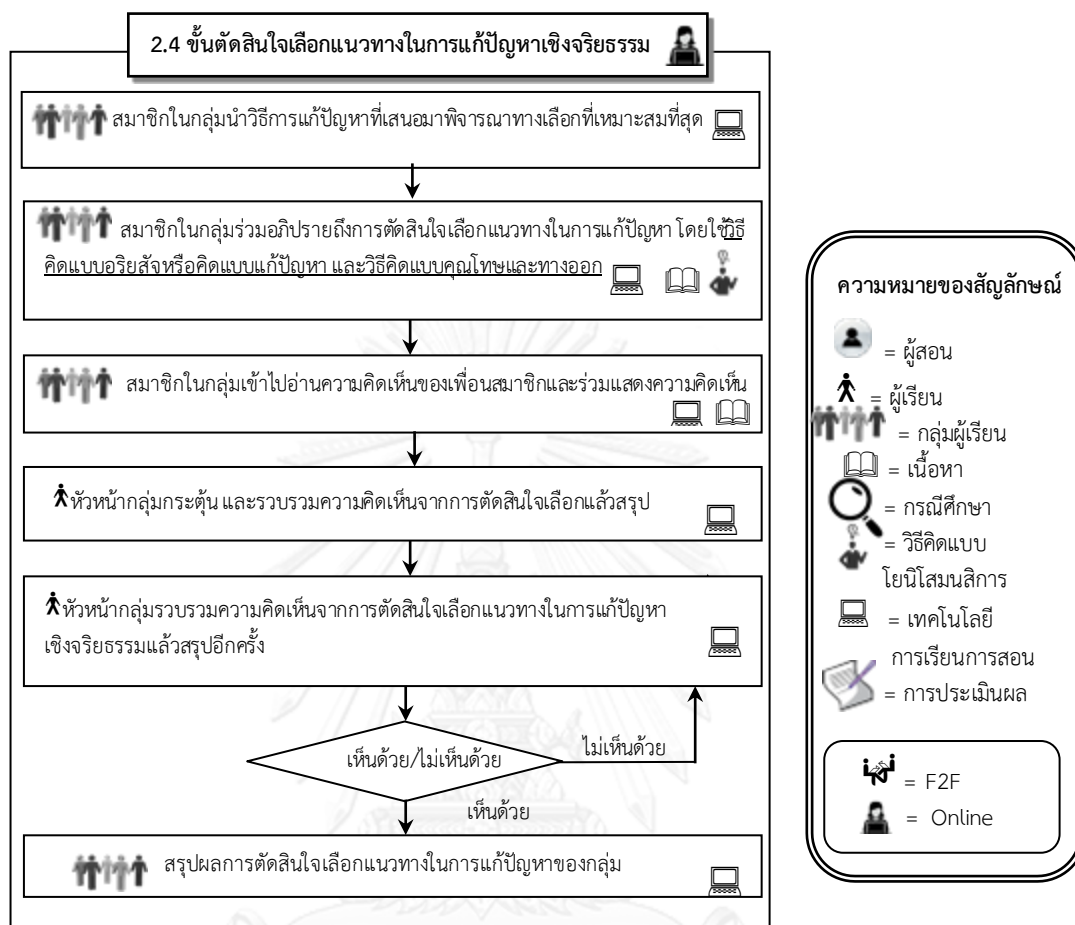
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวทาง และวิธีการแก้ปัญหา จากกรณีศึกษาเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนและหลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำประเด็นที่รู้สึกสงสัย สับสน มาวินิจฉัย สรุปสาเหตุ สร้าง ข้อคิดที่เชื่อมโยงความรู้

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. สมาชิกในกลุ่มทุกคนนำผลสรุปจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาของกลุ่มมาสู่แนวทางและวิธีการแก้ปัญหาร่วมกัน (Online)
2. สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมเสนอแนวทาง และวิธีการแก้ปัญหา พร้อมอ้างอิงแนวคิดหลักการหรือทฤษฎีของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุน บนระบบการจัดการเรียนรู้ผ่านกระดานสนทนา (Webboard) โดยใช้วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแบบแก้ปัญหา คิดตามเหตุและผลเพื่อแก้ไข ปัญหาจากสาเหตุของปัญหา(Online)
3. สมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าไปอ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและแสดงความคิดเห็น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในความคิดเห็นนั้นๆ พร้อมบอกเหตุผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม (Online)
4. หัวหน้ากลุ่ม คอยประสานงาน กระตุ้นสมาชิกในกลุ่มให้แสดงความคิดเห็น และ รวบรวมความคิดเห็นจากการเสนอวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มมาสรุปอีกครั้ง (Online)
5. หัวหน้ากลุ่มสรุปแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพของกลุ่ม (Online) ดังนั้น ผลที่ได้คือแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาทั้งหมดจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเพื่อใช้ ประกอบในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาในขั้นถัดไป

2.4 ขั้นตอนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม มีรายละเอียดดังนี้ (Online)

ภาพที่ 16 ขั้นตอนตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

ขั้นตอนของกิจกรรม

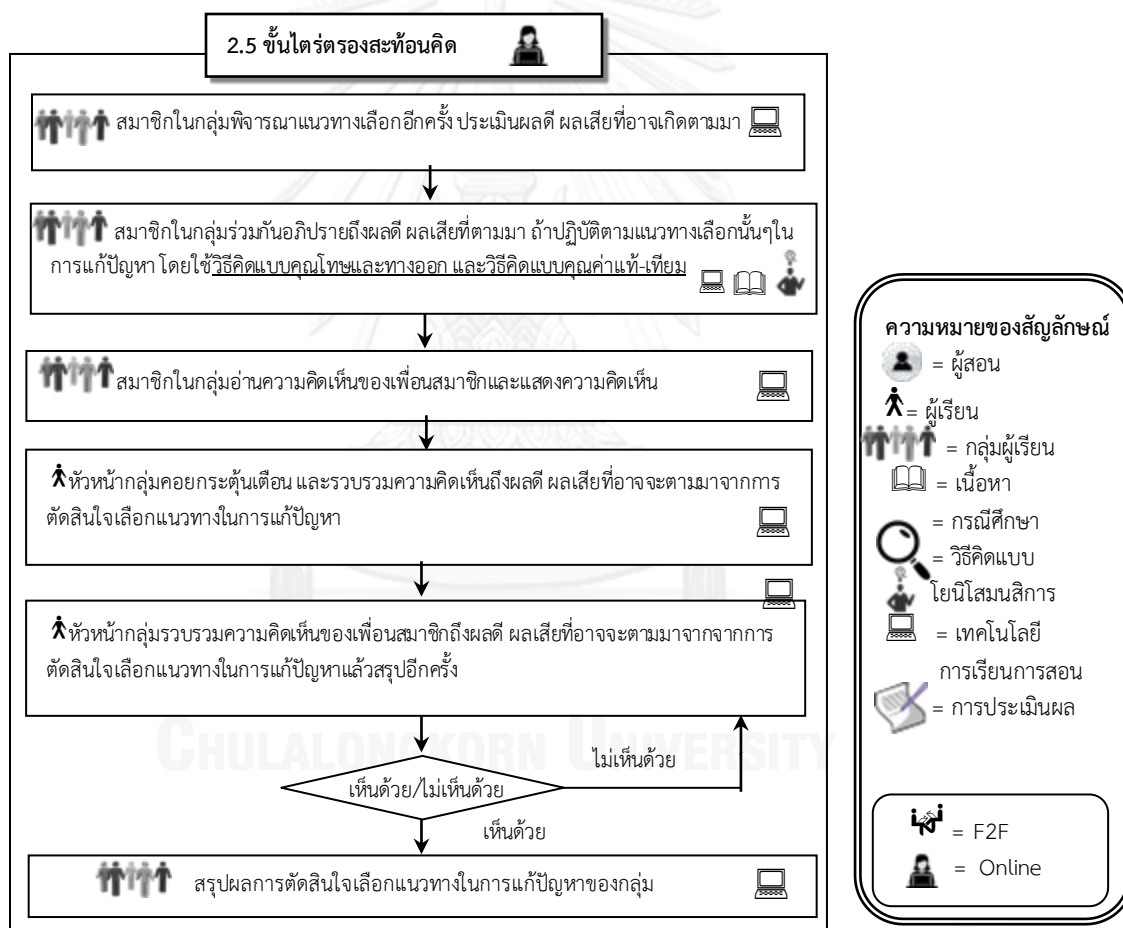
1. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนนำแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาที่ได้เสนอทั้งหมดมาพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด และคำนึงความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา (Online)
2. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหามนระบบการจัดการเรียนรู้ผ่านกระดานสนทนา (Webboard) โดยใช้วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแบบแก้ปัญหา และวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนไตร่ตรองถึงแนวทางที่ตัดสินใจเลือกกว่ามีคุณมีโทษอย่างไรบ้าง (Online)
3. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเข้าไปอ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและแสดงความคิดเห็น กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม (Online)

4. หัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้นเตือน และรวบรวมความคิดเห็นจากการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาแล้วสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม (Online)

5. หัวหน้ากลุ่มรวบรวมความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกจากการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาแล้วสรุปอีกครั้งเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม เพื่อให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มร่วมกันลงมติเห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยจะย้อนกลับไปสอบถามความคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปสุดท้ายในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของกลุ่ม (Online)

ดังนั้น ผลที่ได้คือแนวทางการแก้ปัญหาที่กลุ่มได้ตัดสินใจเลือกที่สมาชิกในกลุ่มทุกคนเห็นว่ามีเหมาะสม ไม่ผิดจริยธรรมวิชาชีพ และคาดว่าจะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

2.5 ขั้นตอนตรงสะท้อนคิด มีรายละเอียดดังนี้ (Online)

ภาพที่ 17 ขั้นตอนตรงสะท้อนคิด

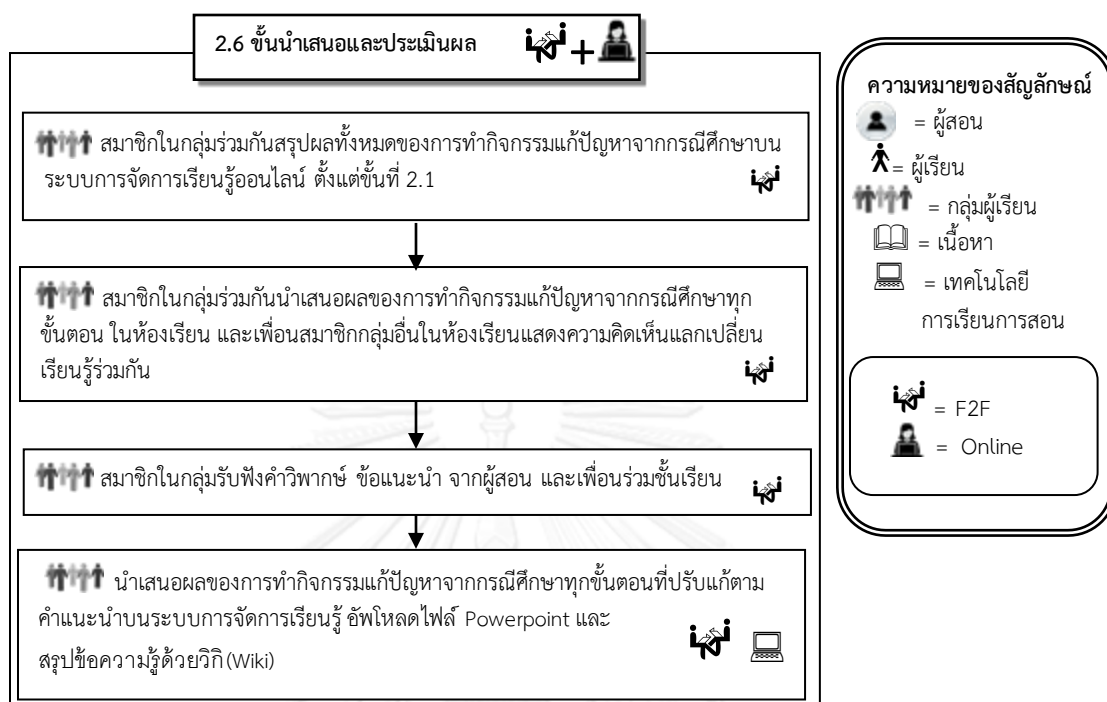
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจ นำข้อคิดหรือข้อความรู้มาประกอบการตัดสินใจ
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินผลของแนวทางเลือกที่ได้ตัดสินใจ

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนนำแนวทางเลือกที่ได้ตัดสินใจแก้ปัญหามาพิจารณาความเหมาะสม ประเมินผลดี ผลเสียที่อาจเกิดตามมา (Online)
 2. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นถึงผลดี ผลเสียที่อาจเกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และองค์กร ถ้าปฏิบัติตามแนวทางเลือกที่ได้ตัดสินใจในการแก้ปัญหาบนระบบการจัดการเรียนรู้ผ่านกระดานสนทนา (Webboard) โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และวิธีคิดแบบคุณค่าแท้-เทียมเพื่อให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนไตร่ตรองถึงผลดี ผลเสียที่จะตามมาเมื่อปฏิบัติตามแนวทางที่ตัดสินใจเลือก (Online)
 3. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเข้าไปอ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและแสดงความคิดเห็น กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม (Online)
 4. หัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้นเตือน และรวบรวมความคิดเห็นถึงผลดี ผลเสียที่อาจจะตามมาจากการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาแล้วสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม (Online)
 5. หัวหน้ากลุ่มรวบรวมความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกถึงผลดี ผลเสียที่อาจจะตามมาจากการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาแล้วสรุปอีกครั้งเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม เพื่อให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มร่วมกันลงมติเห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย ถ้าไม่เห็นด้วยจะย้อนกลับไปสอบถามความคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปสุดท้ายในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของกลุ่ม (Online)
- ดังนั้น ผลที่ได้จากการสะท้อนคิด คือ แนวทางการแก้ปัญหาที่กลุ่มได้ตัดสินใจเลือกที่สมาชิกในกลุ่มทุกคนเห็นว่ามีเหมาะสม ไม่ผิดจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และเกิดผลดีต่อตนเอง สังคม และองค์กร และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

2.6 ชั้นนำเสนอและประเมินผล มีรายละเอียดดังนี้ (Online+F2F)

ภาพที่ 18 ชั้นนำเสนอและประเมินผล

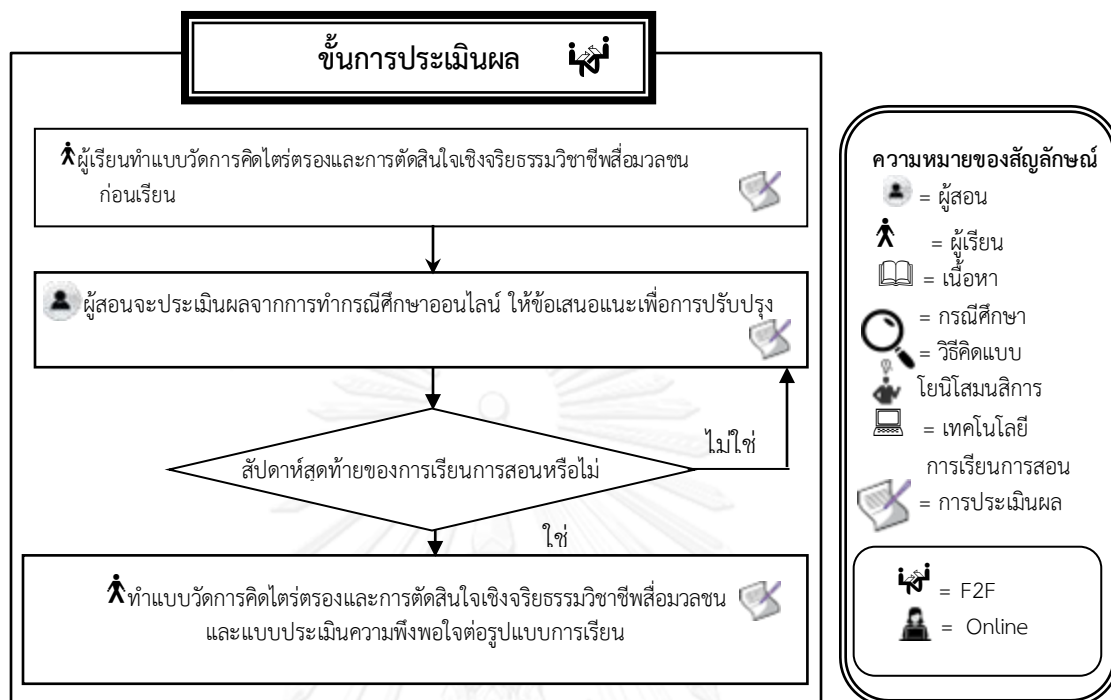
วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสรุปผล นำเสนอผลในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสรุปผลทั้งหมดของการทำกิจกรรมแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาบนระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ตั้งแต่ขั้นที่ 2.1 (Online)
2. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันนำเสนอผลของการทำกิจกรรมแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาทุกขั้นตอน ในห้องเรียน และเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นในห้องเรียนแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (F2F)
3. สมาชิกในกลุ่มรับฟังคำวิพากษ์ ข้อเสนอแนะ จากผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน (F2F)
4. สมาชิกในกลุ่ม นำเสนอผลของการทำกิจกรรมแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาทุกขั้นตอนที่ปรับแก้ตามคำแนะนำบนระบบการจัดการเรียนรู้ (Online) โดยการอัฟโหลดไฟล์ Powerpoint และเขียนสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการศึกษากรณีศึกษาผ่านวิกิ (Wiki)

3. ขั้นตอนการประเมินผล

ภาพที่ 19 ขั้นตอนการประเมินผล

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และสังเกตพฤติกรรมการเรียน การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียน

ขั้นตอนของกิจกรรม

1. การประเมินผลก่อนเรียนเป็นการวัดประเมินการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนก่อนเรียน โดยใช้แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

2. การประเมินระหว่างเรียนประกอบด้วย การประเมิน 2 ส่วน คือ การประเมินในชั้นเรียน และการประเมินผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินในชั้นเรียนเป็นการประเมินโดยสังเกตพฤติกรรมการเรียน การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยผู้สอน ส่วนการประเมินผ่านระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการสังเกตพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าไปอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละประเด็น การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน

3. การประเมินหลังเรียน เป็นการวัดประเมินการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนหลังเรียน โดยใช้แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพในการประเมิน

4. การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

สรุปกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานใน 9 สัปดาห์ มีดังนี้ สัปดาห์ที่ 1 เป็นการเรียนในห้องเรียนและการเรียนออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการเรียน สัปดาห์ที่ 2 ให้ผู้เรียนทำแบบวัตต์การคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชนก่อนเรียน สัปดาห์ที่ 3,5 และ 7 จัดให้ผู้เรียนเรียนตามขั้นตอนการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการบนระบบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ สัปดาห์ที่ 4,6 และ 8 เป็นการนำเสนอผลการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา และสัปดาห์ที่ 9 ให้ผู้เรียนทำแบบวัตต์การคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชนหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ตอนที่ 3

การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชน สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏไปประยุกต์ใช้นั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. อาจารย์ ผู้สอน หรือสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ไปประยุกต์ใช้ควรทำความเข้าใจและจัดเตรียมองค์ประกอบให้พร้อม ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) กรณีศึกษา 5) วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ 6) เทคโนโลยีการเรียนการสอนและ 7) การประเมินผล รวมทั้ง ทำความเข้าใจในขั้นตอนของรูปแบบได้แก่ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการมีขั้นตอนย่อย ดังนี้ 2.1) ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม 2.2) ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม 2.3) ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม 2.4) ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา 2.5) ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด 2.6) ขั้นนำเสนอและประเมินผล 3. ขั้นการประเมินผล
2. อาจารย์ ผู้สอน หรือสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ไปประยุกต์ใช้ควรเตรียมความพร้อมโดยจัดให้มีการชี้แจง อธิบายเงื่อนไขและขั้นตอนการเรียนให้ผู้เรียนทราบ เห็นภาพรวม รวมทั้ง ฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน

3. การออกแบบการจัดกิจกรรมเรียนการสอน สามารถปรับเปลี่ยนจำนวนคาบเรียนของการจัดกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์ได้ โดยพิจารณาจากลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ความยากง่ายของเนื้อหา

4. การแบ่งกลุ่มผู้เรียน เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มย่อย ควรมีขนาดของกลุ่มย่อยระหว่าง 5-6 คน เพื่อให้ง่ายในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และมีการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายมุมมอง

5. การกำหนดเงื่อนไขเวลาในการทำกิจกรรมออนไลน์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จเมื่อไหร่ ซึ่งระยะเวลาที่เหมาะสมไม่ควรน้อยกว่า 5 วัน เนื่องจากการทำกิจกรรมออนไลน์จากการศึกษากรณีศึกษาที่มีความสลับซับซ้อน และกิจกรรมการเรียนที่ผู้เรียนต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

6. การใช้กรณีศึกษา ควรเป็นกรณีศึกษาที่มีประเด็นที่มาจากปัญหาที่มีความซับซ้อน และปัญหานั้นส่งผลต่อสังคมในวงกว้าง เพื่อให้เป็นประเด็นที่สามารถถกเถียง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง และฝึกให้ผู้เรียนได้คิดอย่างรอบคอบ รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีศึกษาที่มีประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพ

7. ผู้สอนควรมีวิธีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน สำหรับการประเมินผลก่อนและหลังเรียนจะเป็นการประเมินการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพของผู้เรียน ส่วนการประเมินผลระหว่างเรียนจะมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยผู้สอน ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินผลที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

8. การประเมินผลการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ควรใช้แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (MEQ : Modified Essay Questions) ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจที่มากกว่าการท่องจำ เน้นการประเมินความรู้ระดับการตัดสินใจแก้ปัญหา (problem solving and decision making) ลักษณะข้อสอบในแต่ละข้อจะเป็นชุดคำถาม หลายคำถามต่อ 1 ข้อ จะค่อยๆ เปิดเผยข้อมูล หรือสถานการณ์ออกมาทีละน้อย ใช้เวลาในการทำข้อสอบแต่ละข้อ 30-45 นาที คำถามเป็นแบบสอบปลายเปิดที่ผู้เรียนต้องหาคำตอบมาตอบเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ข้อสอบกำหนดให้ เมื่อได้คำตอบแล้วผู้เรียนจึงจะไปทำคำถามต่อไป และจะไม่สามารถเปิดมาดูย้อนหลังหรือดูข้อมูลของข้อคำถามต่อไปได้ ผู้สอนต้องศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ และการตรวจให้คะแนนให้เข้าใจ

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน ของสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ระดับปริญญาบัณฑิต ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
5. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน จะมีคะแนนการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และทักษะการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สรุปผลการวิจัยได้ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลในส่วนที่ 1 โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษาในสภาพปัจจุบัน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์ และนักศึกษา พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง อาจารย์จำนวน 180 คน พบว่า อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.67 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 28.33 อายุระหว่าง 30-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 และ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.22 จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 70.00 และ ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.00 และ ระหว่าง 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.89 มีความสามารถ/ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.89 และระดับปานกลาง ร้อยละ 31.67 มีอินเทอร์เน็ตใช้งานที่มหาวิทยาลัย ร้อยละ 100 มีอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน/สถานที่พักอาศัย ร้อยละ 96.11 มีแพ็คเกจ

อินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 95.56 มีความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 8 ชั่วโมง/สัปดาห์ ร้อยละ 66.67 และใช้โน้ตบุ๊ก (Notebook) เป็นอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด 43.33

นอกจากนี้ ยังพบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.64 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 27.36 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 30.60 มีเกรดเฉลี่ยสะสม ระหว่าง 2.01-2.59 คิดเป็นร้อยละ 48.01 ระหว่าง 2.60-3.59 ร้อยละ 40.05 เรียนในวิชาเอก/แขนงวิชาวิทย์และโทรทัศน ร้อยละ 30.35 วิชาเอก/แขนงวิชาอื่นๆ ร้อยละ 21.39 มีความสามารถ/ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.96 และระดับมาก ร้อยละ 32.59 มีอินเทอร์เน็ตใช้งานที่มหาวิทยาลัย ร้อยละ 93.03 มีอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน/สถานที่พักอาศัย ร้อยละ 88.81 มีแพ็คเกจอินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 62.19 มีความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 8 ชั่วโมง/สัปดาห์ ร้อยละ 54.98 และใช้สมาร์ตโฟน เป็นอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด 47.02 และนักศึกษาจำนวน 402 คน จาก 40 มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

จากการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษา ในปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษา ผลการสำรวจพบว่า

สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในปัจจุบันกับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ควรจะเป็นมีความแตกต่างกันทุกประเด็นคำถาม ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีค่า PNI = 0.35 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา มีค่า PNI = 0.32 การจัดช่องทางการสื่อสารให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีค่า PNI = 0.26 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบสาธิตเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการแก้ปัญหา มีค่า PNI = 0.17

ในขณะที่ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีค่า PNI = 0.62 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแทรกคุณธรรมและจริยธรรม มีค่า PNI = 0.46 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา มีค่า PNI = 0.26 การจัดช่องทางการสื่อสารให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีค่า PNI = 0.19 และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการจัดการเรียนการสอน มีค่า PNI = 0.17

ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในอนาคตควรที่จะจัดการเรียนการสอนที่เน้นการคิด การแก้ปัญหาที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน โดยใช้กรณีศึกษาและจัดช่องทางการสื่อสารให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่าย

อินเทอร์เน็ต และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการจัดการเรียนการสอน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษาในสภาพปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษาในสภาพปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์และนักศึกษา ผลการสำรวจพบว่า

ความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น พบว่าทุกข้อคำถามมีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถของผู้เรียนในการนำเสนอข้อสรุปที่สมเหตุสมผล มีค่า PNI = 0.37 ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีค่า PNI = 0.34 และความสามารถของผู้เรียนในการระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้และสัมพันธ์กับปัญหามีค่า PNI = 0.3

ในขณะที่ ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน กับ ความสามารถของผู้เรียนในการทำความเข้าใจกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีค่า PNI = 0.21 เท่ากัน ความสามารถของผู้เรียนในการระบุปัญหาที่ชัดเจน ถูกต้อง มีค่า PNI = 0.20 และความสามารถของผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูลประกอบการเรียน กับ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลในเหตุการณ์หรือปัญหาที่ประสบ มีค่า PNI = 0.12 เท่ากัน

ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในอนาคตควรที่จะจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน การทำความเข้าใจกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน การระบุปัญหาที่ชัดเจน ถูกต้อง ในการนำเสนอข้อสรุปที่สมเหตุสมผล และความสามารถของผู้เรียนในการระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ และสัมพันธ์กับปัญหา

ส่วนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) กรณีศึกษา 5) วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ 6) เทคโนโลยีการเรียนการสอน และ 7) การประเมินผล แต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1. **ผู้สอน** เป็นผู้จัดการรายวิชาที่มีบทบาทในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นผู้กำหนดเป้าหมายพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ถ่ายทอดความรู้ จัดเตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา ซึ่งแจ้งขั้นตอนในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในแต่ละสัปดาห์และประเมินผลการการเรียน

2. **ผู้เรียน** เป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย ฟังการบรรยายเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ขณะทำกิจกรรมออนไลน์ มีส่วนร่วมในการทำงานกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย โดยที่หัวหน้ากลุ่มผู้ประสานงาน ควบคุมและติดตามการทำงานพร้อมทั้งกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมให้เสร็จทันกำหนดเวลา และสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มที่ใช้อ้างอิงในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาโดยใช้วิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ

3. **เนื้อหา** เป็นสาระความรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีสาระความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน ที่ต้องการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ทั้งที่เป็นแหล่งความรู้จากตัวบุคคล เอกสาร หนังสือหรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาผ่านเทคโนโลยีการเรียนการสอน

4. **กรณีศึกษา** ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการเรียนด้วยกรณีศึกษา จะเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเกิดการวินิจฉัย วิเคราะห์ ทำความเข้าใจในกรณีศึกษาให้เข้าใจอย่างท่องแท้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา กรณีศึกษาเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน ผู้สอนใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มได้คิดแก้ปัญหา ระบุปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เสนอวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกทางแนวทางในการแก้ปัญหา ไตร่ตรองสะท้อนคิดจากผลทางเลือก และสรุปผลร่วมกันภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม สำหรับกรณีศึกษาที่ใช้ คือ กรณีศึกษาเชิงจริยธรรมแบบสถานการณ์ (Situation case)

5. **วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ** เป็นความสามารถในการคิดในการคิดพิจารณาสถานการณ์ปัญหาหรือข้อโต้แย้งอย่างรอบคอบ ต่อเนื่องเป็นลำดับ ตามเหตุและผล ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผล ที่ผู้เรียนจะต้องใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา โดยใช้วิธีคิดดังนี้ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแบบแก้ปัญหา 4) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และ 5) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

6. เทคโนโลยีการเรียนการสอน เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) เป็นเครื่องมือสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และแบบออนไลน์ (Online) ซึ่งเป็นได้ทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ทั้งแบบอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการอภิปรายแสดงความคิดเห็น สามารถทำกิจกรรมกลุ่มได้ตลอดทุกที่ทุกเวลา ได้แก่ ห้องสนทนา (Chat room) กระดานสนทนา (Webboard) อีเมล (E-mail) วิกี (Wiki) สื่อการเรียนรู้ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งพิมพ์

7. การประเมินผล เป็นการประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียน สำหรับการประเมินผลก่อนและหลังเรียนจะเป็นการประเมินเพื่อคะแนนการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้เรียน ส่วนระหว่างเรียนจะมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยผู้สอน ซึ่งการประเมินผลเป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

2. ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนมี 3 ขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1. ขั้นเตรียมความพร้อม (F2F + Online)
2. ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 2.1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)
- 2.2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)
- 2.3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม (Online)
- 2.4 ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา (Online)
- 2.5 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Online)
- 2.6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล (F2F + Online)

3. ขั้นการประเมินผล (F2F)

ส่วนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

ผลการทดลอง พบว่า นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน ที่ได้เรียนวิชาสื่อมวลชนกับสังคม ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ที่ได้ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดไตร่ตรองหลังเรียน ($\bar{X} = 11.65$) สูงกว่า ก่อนเรียน ($\bar{X} = 6.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($t = 28.473$) มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนหลังเรียน ($\bar{X} = 41.11$) สูงกว่า ก่อนเรียน ($\bar{X} = 32.09$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ($t = 20.949$)

ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในขั้นเตรียมความพร้อม ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฟัง เนื่องจากเห็นว่าเป็นการเรียนแบบใหม่ มีการซักถามเป็นระยะ และผู้เรียนสามารถเข้าใจขั้นตอนและวิธีการเรียน มีการแบ่งกลุ่มย่อยของผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยการคละกันระหว่างคนเก่งและคนอ่อน ในการฝึกปฏิบัติใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฝึกปฏิบัติ มีการซักถามเป็นระยะ และสามารถใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนได้ ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ขั้นที่ 1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหา ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าศึกษากรณีศึกษาที่นำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอ และอ่านจากไฟล์เอกสารประกอบ หลายครั้ง โดยมีหัวหน้าคอยกระตุ้นให้เข้าชมคลิปวิดีโอ ผ่านห้องสนทนา (Chat room) จนกว่าสมาชิกในกลุ่มจะเข้าใจปัญหาและสามารถกำหนดประเด็นปัญหาได้ ในขั้นที่ 2 ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ผู้เรียนมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้น ผ่านห้องสนทนา และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นบอกถึงสาเหตุของปัญหาอย่างครบถ้วน ในขั้นที่ 3 ขั้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่มถึงแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย โดยมีหัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้น ผ่านห้องสนทนา และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น บางกลุ่มมีการค้นคว้าข้อมูลจากเว็บไซต์เพิ่มเติม ขั้นที่ 4 ขั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้เรียนมีการอภิปรายกันภายในกลุ่มบอกแนวทางการตัดสินใจ โดยมีหัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้น ผ่านห้องสนทนา และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น และสรุปการตัดสินใจของกลุ่ม ขั้นที่ 5 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด หัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้นให้ทุกคนลองทบทวนถึงผลดีผลเสียของการตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาในขั้นที่ 4 อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความคิด และผลดีผลเสียอีกครั้ง ผ่านห้องสนทนา และแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา จนกว่าจะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น และขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผล ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนอย่างตั้งใจ โดยการใช้ Powerpoint เป็นสื่อหลักในการนำเสนอ มีการซักถาม เสนอความคิดเห็น

ผลการวิเคราะห์ความถี่ของการมีปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ความถี่ของการมีปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 กลุ่ม ตลอดระยะเวลา 9 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา (Webboard) มากที่สุดจำนวน 5,257 ครั้ง และรองลงมาได้แก่ การสนทนาในห้องสนทนา จำนวน 1,604 ครั้ง ตามลำดับกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่ม 1 จำนวน 1,318 ครั้ง และกลุ่มที่ 4 จำนวน 1,014 ครั้งตามลำดับ

ในขั้นตอนดำเนินการกิจกรรมการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ชั้นแรก ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพจากการศึกษากรณีศึกษาที่ได้นำเสนอในรูปแบบของคลิปวิดีโอหรือไฟล์เอกสารก็ได้ ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าชมคลิปวิดีโอเกี่ยวกับกรณีศึกษาจำนวน 296 ครั้งและศึกษากรณีศึกษาจากไฟล์เอกสาร จำนวน 204 ซึ่งน้อยกว่าการเข้าชมคลิปวิดีโอจากกรณีศึกษาทั้งหมด 3 กรณี และยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าชมคลิปวิดีโอทุกคน และมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อทบทวน ทำความเข้าใจต่อกรณีศึกษาอย่างถ่องแท้ และหาข้อขัดแย้ง ข้อสงสัยในสถานการณ์ที่นำเสนอ

พฤติกรรมกรรมการปฏิสัมพันธ์บนระบบการจัดการเรียนรู้ที่น้อยที่สุด คือ การเขียนวิกิ (Wiki) ที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจะต้องเขียนข้อความรู้ด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน โดยสมาชิกในกลุ่มเขียนร่วมกัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างจะมีการอ่านข้อความรู้ที่มีผู้เขียนไว้ก่อนแล้วมีการต่อเติม ปรับแต่ง ให้เกิดความถูกต้อง ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และเป็นขั้นตอนการสรุปความคิดจากการคิดทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการตกผลึกความคิดแล้วจึงเกิดความถี่ในการเข้าไปแก้ไข ปรับปรุงค่อนข้างน้อย

เมื่อพิจารณาความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละกรณีศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการเข้าร่วมกิจกรรมบนระบบการจัดการเรียนรู้ โดยเปรียบเทียบความถี่ในแต่ละกรณีศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการสนทนาผ่านห้องสนทนาในแต่ละกรณีศึกษาและแต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน โดยในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจะมีความถี่ในการสนทนาในกรณีศึกษาที่ 1 จำนวนมากกว่ากรณีศึกษาที่ 2 และ 3 เมื่อเปรียบเทียบความถี่ในแต่ละกรณีศึกษา พบว่า กรณีศึกษาที่ 1 มีความถี่สูงสุด คือ กลุ่มที่ 1 จำนวน 120 ครั้ง กลุ่มที่ 4 จำนวน 117 ครั้ง และ กลุ่มที่ 3 จำนวน 84 ครั้ง ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความถี่ในการแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนาของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละกรณีศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนาในแต่ละกรณีศึกษาและแต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน โดยในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจะมีความถี่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนกระดานสนทนาในกรณีศึกษาที่ 1 สูงที่สุด รองลงมา คือ กรณีศึกษาที่ 2 และ กรณีศึกษาที่ 3 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า มี 5 กลุ่มที่มีความถี่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนกระดานสนทนาในลักษณะการลดลงตามลำดับกรณีศึกษา ได้แก่ กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่ 5 กลุ่มที่ 6 กลุ่มที่ 7 และ กลุ่มที่ 8

นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบความถี่ของการเข้าศึกษาคลิปวิดีโอกับการเข้าศึกษาไฟล์เอกสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเข้าศึกษา ทำความเข้าใจกรณีศึกษาที่นำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอสูงกว่าการเข้าศึกษาจากไฟล์เอกสารทุกกลุ่ม และมีความถี่ในการเข้าศึกษากรณีศึกษาในรูปแบบคลิปวิดีโอและไฟล์เอกสารมากกว่าคนละ 1 หนึ่ง เมื่อพิจารณาความถี่การเข้าศึกษากรณีศึกษาโดยรวม พบว่า กลุ่มที่ 1 มีความถี่การเข้าศึกษาสูงที่สุด จำนวน 99 ครั้ง รองลงมา คือ กลุ่มที่ 4 จำนวน 86 ครั้ง และ กลุ่มที่ 5 จำนวน 65 ครั้ง

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอน ด้านรูปแบบการเรียน พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$ S.D. = 0.14) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หัวข้อที่ผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) จำนวนสมาชิกในกลุ่มมีความเหมาะสมกับการทำงานกลุ่ม 2) กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ 3) บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนาน และไม่เครียด

นอกจากนี้ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียน พบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$ S.D. = 0.29) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

หัวข้อที่ผู้เรียนเห็นด้วยมากที่สุด 3 อันดับ คือ 1) สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ ช่วยสนับสนุน การเรียนและการทำงานกลุ่มในแต่ละขั้นตอนได้เป็นอย่างดี 2) สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ มี การใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยาก เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และ 3) ห้องสนทนาและกระดานสนทนาช่วย ให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างสะดวก ไร้ข้อจำกัดเรื่อง เวลาและสถานที่

ส่วนที่ 4 ผลการนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตาม แนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

ผลการประเมินรับรองรูปแบบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม วิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนฯ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$ S.D. = 0.07) แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโส มนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโส มนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน สำหรับ นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พบว่ามีความเหมาะสมใน ระดับมากที่สุดนั้น มีประเด็นที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

รูปแบบการเรียนแบบผสมผสานฯ ที่พัฒนาขึ้นนั้นมาจากการรวบรวมข้อมูล 2 ส่วนที่สำคัญ คือ 1) ข้อมูลจากการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรม วิชาชีพอีสื่อมวลชน โดยการสอบถามความคิดเห็น จาก อาจารย์และนักศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และ 2) ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ตลอดจน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเรียนแบบผสมผสาน การเรียนบนเว็บด้วยกรณีศึกษา วิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการ จริยธรรมวิชาชีพอีสื่อมวลชน และการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัย นำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาข้างต้นพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและขั้นตอนการเรียนและ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนร่างเป็นต้นแบบรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานฯ และพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานฯ ที่ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) กรณีศึกษา 5) วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ 6) เทคโนโลยีการ เรียนการสอน และ 7) การประเมินผล ทั้งนี้ องค์ประกอบทุกองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการ

พัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน โดยในแต่ละองค์ประกอบจะมีการกำหนดรายละเอียดและแนวทางในการปฏิบัติอย่างละเอียด ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 1 ผู้สอน จำเป็นต้องเป็นผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน และมีความสามารถในการทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งในส่วนของ การเรียนในห้องเรียน และการเรียนออนไลน์ มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่างๆ เป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษา ชี้แนะ วิพากษ์วิจารณ์ในการทำกิจกรรมกลุ่ม ให้ผลตอบกลับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ตามที่วางแผนไว้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นผู้จัดการรายวิชาที่มีบทบาทในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เป็นผู้กำหนดเป้าหมายพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ถ่ายทอดความรู้ จัดเตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา ชี้แจงขั้นตอนในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในแต่ละสัปดาห์และประเมินผลการเรียนสอดคล้องกับ (Alavi & Leidner, 2001) ที่อธิบายว่าผู้สอนจัดเป็นองค์ประกอบในรูปแบบการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ ที่ต้องใช้ทักษะ กลวิธีและความพยายามในการสอน สร้างความไว้วางใจให้กับผู้เรียน และสอดคล้องกับ Thorne (2003) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสานทั้งด้านออฟไลน์และออนไลน์ คือ ผู้สอน ที่จะต้องเป็นทั้งผู้สอน ผู้ชี้แนะ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ให้ผลป้อนกลับ

องค์ประกอบที่ 2 ผู้เรียน เป็นผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย ฟังการบรรยายเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ขณะทำกิจกรรมออนไลน์ มีส่วนร่วมในการทำงานกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนจะต้องแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย จำนวนกลุ่มละ 5-6 คน โดยการคัดเลือกผู้เรียนที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย แบ่งหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประสานงาน ควบคุมและติดตามการทำงานพร้อมทั้งกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมให้เสร็จทันกำหนดเวลา และสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม เพื่อใช้ข้อมูลในการอ้างอิงสำหรับแนวทางการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาโดยใช้วิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ ผู้เรียนต้องรู้และเข้าใจการทำงานเป็นกลุ่มและเห็นความสำคัญของกระบวนการกลุ่ม เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในกลุ่มซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้นข้อมูล และใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่มและผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ Singh and Reed (2001) ที่ได้ อธิบายว่าสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบการเรียนแบบผสมผสาน คือ ผู้เรียน และสอดคล้องกับ ใจทิพย์ ฌ สงขลา (2550) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ต้องคำนึงด้านผู้เรียนได้แก่ จำนวนผู้เรียน ทักษะทางเทคโนโลยี ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ความพร้อมและความยืดหยุ่นของเวลาและแรงจูงใจของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหา เป็นสาระความรู้ในรายวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชน มีสาระความรู้เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ อิทธิพล ผลกระทบของสื่อมวลชน จริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชน รวมถึงความรับผิดชอบของสื่อมวลชน มีสาระความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน ที่ต้องการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ซึ่งสอดคล้องกับ Singh and Reed (2001) ที่กล่าวถึงเนื้อหาที่เหมาะสมกับการเรียนออนไลน์ ควรเป็นเนื้อหาที่ไม่ยากมากนัก และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยที่ Schmidt (2002) เนื้อหาจะต้องคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ กลยุทธ์การเรียนรู้และการใช้สื่อที่เหมาะสม และสอดคล้องกับ Hitz and Goldman (2005) กล่าวว่าเนื้อหาเป็นปัจจัยนำเข้าที่เป็นความรู้ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนทั้งแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ สอดคล้องกับ (ใจทิพย์ ฌ สงขลา, 2550) ปัจจัยด้านลักษณะของเนื้อหาที่มีความชัดเจนของเนื้อหา ความทันสมัย และความคงทนของเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กรณีศึกษา ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการเรียนด้วยกรณีศึกษา โดยผู้สอนจะต้องเป็นผู้พัฒนาโดยศึกษาเนื้อหาวิชา สถานการณ์ปัจจุบัน และแนวทางการเขียนกรณีศึกษา แล้วพัฒนาเป็นกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับปัจจุบัน มีความทันสมัย เข้าใจง่าย ในปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชนที่มีซับซ้อน แต่อย่างไรก็ตาม กรณีศึกษานั้นต้องมีระดับความซับซ้อนที่เหมาะสมกับความรู้เดิมของนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษารู้สึกว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาได้ ไม่เช่นนั้นอาจทำให้นักศึกษารู้สึกว่ายากหรือง่ายจนเกินไปและไม่สนใจที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหา การนำเสนอกรณีศึกษาในรูปแบบคลิปวิดีโอทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนให้อยากเรียน และท้าทายให้ผู้เรียนเกิดการวินิจฉัย วิเคราะห์ ทำความเข้าใจในกรณีศึกษาให้เข้าใจอย่างท่องแท้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา และนำเสนอกรณีศึกษาในรูปแบบเอกสารประกอบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษา ทำความเข้าใจกรณีศึกษาได้หลายช่องทาง กรณีศึกษาที่นำเสนอเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชน สอดคล้องกับ วนิตา ม่วงศิลปะชัย (2552) กล่าวว่า กรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษา อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วสรุปแนวทางการตัดสินใจ หรือวิธีแก้ปัญหาที่เห็นว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุด และอำนวยความสะดวกมากกว่าแนวทางหรือวิธีแก้ปัญหาอื่นๆ Julian et al. (2000) กล่าวว่า การเรียนด้วยกรณีศึกษาเป็นวิธีการเรียนที่ให้ผลดีกว่าการสอนปกติ สามารถนำเสนอปัญหาที่มีความซับซ้อน สนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนากลยุทธ์ในการแก้ปัญหา และ พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ (2552) การเรียนด้วยกรณีศึกษาเป็นการเรียนเชิงรุก และเชื่อว่าการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ปัญหา จากกรณีศึกษาด้วยตนเองเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการศึกษาโดยวิธีนี้

องค์ประกอบที่ 5 วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ เป็นความสามารถในการคิดในการคิดพิจารณาสถานการณ์ ปัญหาหรือข้อโต้แย้งอย่างรอบคอบ ต่อเนื่องเป็นลำดับ ตามเหตุและผล ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผล ที่ผู้เรียนจะต้องใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา โดยใช้วิธีคิด ดังนี้ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ

3) วิธีคิดแบบอริยสังข์หรือคิดแบบแก้ปัญห 4) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และ 5) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม ซึ่งวิธีคิดแต่ละวิธีจะต้องสอดคล้องกับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียน ศึกษากรณีศึกษา คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดอย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามเป้าหมายการเรียน สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างมีหลักจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวรรณ พงศ์สุวรรณสิน (2542) พบว่าการใช้ชุดฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีการตัดสินใจแก้ปัญหาดีขึ้น ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542ก) กล่าวว่า โยนิโสมนสิการ เป็นการคิดเป็นการฝึกใช้ความคิดอย่างถูกวิธี เป็นการคิดวิเคราะห์ ประเมินค่าและแก้ปัญหาประกอบกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ เตชพันธ์ (2536) ที่นำหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการมาเป็นแนวการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีระบบ คิดอย่างมีเหตุมีผล

องค์ประกอบที่ 6 เทคโนโลยีการเรียนการสอน เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) เป็นเครื่องมือสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) และแบบออนไลน์ (Online) ซึ่งเป็นได้ทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ทั้งแบบอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างนักศึกษาเองหรือนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะทาง สถานที่ และทุกเวลา ประกอบด้วย 1) ห้องสนทนา (chat room) 2) กระดานสนทนา (webboard) 3) อีเมล (e-mail) และ 4) วิกิ (Wiki) ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และตรวจสอบความคิดเห็น ความก้าวหน้าในการทำงานกลุ่มได้ ที่สอดคล้องกับ Richardson (2009) ได้อธิบายถึงการผสมผสานการใช้เทคโนโลยี ร่วมกับการเรียนการสอนปกติจะช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Maria et al. (2010) ที่พบว่า การนำเทคโนโลยีการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ไปสนับสนุน การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์และเกิดประสิทธิภาพในการ เรียนได้ดียิ่งขึ้น และ Dragan (2002) ได้กล่าวว่าเทคโนโลยีช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ทุกที่ และทุกเวลา และสอดคล้องกับ Lendsberger (2001) ที่ได้กล่าวถึงการบูรณาการเว็บบอร์ด เข้ากับการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการอภิปราย ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงาน ให้เกิดความเข้าใจในประเด็นหรือหัวข้อที่อยู่ในความสนใจ การจัดเตรียมเครื่องมือสื่อสารเพื่อให้ ผู้เรียนได้ใช้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น ห้องสนทนา (Chat room) กระดานสนทนา (Webboard) ซึ่งเพื่อนสมาชิกในกลุ่มทุกคนสามารถเข้าไปอ่านข้อคิดเห็นของเพื่อนสมาชิก เป็นการเก็บหลักฐานหรือ ร่องรอยความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านและทบทวน คิดสะท้อนจาก ข้อความต่างๆ ที่ได้แสดงไว้บนระบบการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2552) ที่กล่าวว่า เว็บบอร์ดสามารถโต้ตอบความคิดเห็นระหว่างกัน ภายในหัวเรื่องหนึ่งๆ เป็นพื้นที่ใน การอภิปรายแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้และเป็นหลักฐานร่องรอยของการ ทำงานร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 7 การประเมินผล เป็นการประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียน สำหรับการประเมินผลก่อนและหลังเรียนจะเป็นการประเมินการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิง

จริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้เรียน โดยใช้แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (MEQ : Modified Essay Questions) เป็นแบบทดสอบที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจที่มากกว่าการท่องจำ เน้นการประเมินความรู้ระดับการตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นแบบสอบปลายเปิดที่ผู้เรียนต้องหาคำตอบมาตอบเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ข้อสอบกำหนดให้ ส่วนระหว่างเรียนจะมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยผู้สอน ซึ่งการประเมินผลเป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ซึ่งผลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเทคโนโลยีการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กระดานสนทนา (webboard) ผู้เรียนมักจะแสดงความคิดเห็นมากกว่า 1 ครั้ง และการที่ผู้เรียนได้อ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มบนกระดานสนทนาทำให้เกิดการไตร่ตรองความคิดของตน ทำให้สามารถมองปัญหาได้รอบด้าน และหาแนวทางการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ สอดคล้องกับ Bonk and Graham (2006) ที่กล่าวถึงส่วนประกอบสำคัญคือการประเมินผลการเรียนแบบผสมผสาน และ Hitz and Goldman (2005) กล่าวว่า การประเมินผลจะช่วยให้ทราบถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียน

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานฯ มีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อภิปรายได้ว่า

2.1 ชั้นเตรียมความพร้อม เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ และชี้แจง อธิบาย สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ The Training Place (2004) ที่อธิบายขั้นตอนของการเรียนแบบผสมผสาน คือ ขั้นวิเคราะห์และวางแผน ที่ต้องคำนึงถึงผู้เรียน รูปแบบการเรียน ทฤษฎีที่ใช้สนับสนุนการเรียนการสอน การทดสอบและการประเมินผล และสอดคล้องกับ Hitz and Goldman (2005) ที่อธิบายว่าเป็นปัจจัยนำเข้า เพื่อให้เกิดความพร้อมต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

ทำให้รายละเอียดของขั้นตอนของรูปแบบการเรียน มีดังนี้ ผู้สอนจัดเตรียมความพร้อมของแผนจัดการเรียนรู้ เนื้อหาวิชา เอกสารประกอบการสอน กำหนดบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน เทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน และการประเมินผล อธิบาย ชี้แจง ทำความเข้าใจกับผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ถ่ายทอดเนื้อหา อธิบายขั้นตอนการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มอบหมายให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มแบบคละคนเก่งและคนอ่อน โดยกำหนดจำนวนสมาชิกกลุ่มละ 5-6 คน ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545) ที่กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกรณีศึกษานั้น ควรแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสมกลุ่มละ 5-7 คน และ ทิศนา แคมมณี (2551) การเรียนแบบกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน

กันประมาณ 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยที่ Barkley et al. (2005) กล่าวว่า การเรียนด้วยกรณีศึกษา มีขั้นตอนการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกรณีศึกษา โดยกระจายผู้เรียนเข้ากลุ่ม หลังจากนั้นให้ผู้เรียนฝึกการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี สอดคล้องกับ Bonk and Graham (2006) ที่กล่าวว่าควรมีการฝึกการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2550) ต้องสร้างทักษะทางเทคโนโลยีให้กับผู้เรียน และผู้เรียนทำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพล้อมวลชนก่อนเรียน

2.2 ขั้นตอนการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มี 6 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1) ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม โดยผู้สอนนำกรณีศึกษาไปบนระบบจัดการเรียนรู้ ก่อนการเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยจะมีทั้งหมด 3 กรณีศึกษา ในรูปแบบคลิปวิดีโอและไฟล์เอกสาร สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนด้วยกรณีศึกษา ในขั้นตอนนำเสนอกรณีศึกษาสามารถทำได้หลายวิธีเช่น พิมพ์เป็นเอกสารแจกให้อ่าน เล่ากรณีศึกษาให้ฟัง หรือนำเสนอโดยใช้สื่อ เช่น วิดิทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น ในตอนเริ่มกระบวนการเรียนการสอน โดยผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจกรณีศึกษาที่มีประเด็นขัดแย้งเชิงจริยธรรมที่นำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอและไฟล์เอกสาร ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจเข้าศึกษากรณีศึกษาจากคลิปวิดีโอเพราะมีความน่าสนใจมากกว่าการอ่านจากไฟล์เอกสาร ทำให้ผู้เรียนสามารถดูได้บ่อยครั้ง ไม่น่าเบื่อ และเข้าใจได้ง่าย ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีลักษณะการสะท้อนความคิดต่อสถานการณ์จากกรณีศึกษาออกมาในลักษณะที่บ่งบอกความคิดความรู้สึกสงสัยในเหตุการณ์ตามความรู้สึกของตนเอง โดยสะท้อนความคิดของตนเองผ่านการสนทนากับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มผ่านห้องสนทนา (chat room) ซึ่งเป็นขั้นของการเริ่มสะกิดความคิดตามตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง โดยผู้เรียนบางคนสามารถระบุประเด็นที่ตนเองสงสัยได้แต่ไม่ชัดเจนมากนัก เมื่อผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มที่สามารถอธิบายประเด็นที่รู้สึกสงสัยนั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ และสามารถระบุประเด็นที่ขัดแย้งได้อย่างชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งผู้เรียนจะต้องใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 2 วิธี คือ คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล แยกแยะสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน มีลำดับขั้นตอน สอดคล้องกับ Barkley et al. (2005) ที่กำหนดการเรียนด้วยกรณีศึกษาให้ผู้เรียนด้วยกรณีศึกษาได้ทำงานในกลุ่ม เพื่อร่วมกันศึกษารณีศึกษา โดยที่ วัลนิกา ฉลากบาง (2548) กล่าวว่า วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบรู้จักการจำแนกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น รวมถึงการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีหัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่คอยประสานชี้แนะ และกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกร่วมแสดงความคิดเห็นและรวบรวมความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มแล้วสรุป

2) ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันผ่านห้องสนทนา (chat room) และกระดานสนทนา (webboard) ผู้เรียนสามารถคิดอธิบายถึงสถานการณ์ที่เป็นประเด็นขัดแย้งได้ และสามารถนำประเด็นนั้นมาวิเคราะห์โดยให้เหตุผลในแง่มุมมองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เรียนจะใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ ที่ฝึกให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะความจริง ความคิดเห็น ประโยชน์มิใช่ประโยชน์ คิดแบบมีเหตุมีผล ตลอดจนการคิดตามความเป็นจริงของปัญหา

หลายๆ ด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนารถ บัวเขียว (2535) ที่พบว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดต่อเนื่องเป็นระบบตามเหตุผล คิดแก้ปัญหา และเป็นพฤติกรรมที่ซับซ้อน ต้องใช้ความรู้ ความจำ การคิดตาม วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ เป้าหมายและวิธีการแก้ไข ประสบการณ์และสติปัญญาาร่วมกัน การที่ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม ทำให้มุมมองในการวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์มีความแตกต่างกัน ผู้เรียนร่วมกันคิดหาสาเหตุของปัญหาของเหนือไปจากความคิดเห็นของเพื่อนที่ได้นำเสนอไปแล้วบนกระดานสนทนา เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นของปัญหา อีกทั้ง ผู้เรียนเกิดการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มที่เหตุผลรองรับชัดเจน และมีการสนทนาอย่างเป็นกันเองทำให้บรรยากาศภายในกลุ่มสนุกสนาน นำมาซึ่งการอยากเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากยิ่งขึ้น รวมถึงการติดตามเพื่อนสมาชิกในกลุ่มโดยหัวหน้ากลุ่ม ที่คอยกระตุ้นเตือน ถามความคิดเห็น จึงเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อความรู้อีกหลาย นำมาซึ่งการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรมได้อย่างชัดเจน

3) ขึ้นเสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม ผู้เรียนแต่ละคนร่วมกันเสนอแนวทาง และวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา (webboard) โดยผู้เรียนสามารถสรุปถึงที่มา สาเหตุของปัญหา เพื่อใช้ในการนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถข้อคิดเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ได้ การให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแก้ปัญหา นั่นคือ การคิดตามเหตุและผล คิดให้ตรงจุด ตรงเรื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาจากสาเหตุของปัญหา การร่วมการคิดหลายคนภายในกลุ่มย่อย จะทำให้ผู้เรียนมีแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย สอดคล้องกับ วัลนิกา ฉลากบาง (2548) กล่าวว่าวิธีคิดแบบแก้ปัญหา เป็นการกำหนดวิธีแก้ปัญหาที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้และนำไปสู่ภาวะสิ้นปัญหาได้ สมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องเข้าไปอ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและแสดงความคิดเห็นแบบแก้ปัญหา เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในความคิดเห็นนั้นๆ พร้อมบอกเหตุผล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่คอยประสานงาน กระตุ้นสมาชิกในกลุ่มให้แสดงความคิดเห็น และรวบรวมความคิดเห็นจากการเสนอวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มมาสรุป

4) ขึ้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม หลังจากที่สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลายในขั้นตอนที่ 3 แล้ว ผู้เรียนจะต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา อย่างมีหลักจริยธรรม และเป็นแนวทางที่เกิดผลเสียต่อสังคมหรือผู้ที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุดหรือไม่มีผลเสียเกิดขึ้นกับใครเลย ผู้เรียนจะต้องร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บอกเหตุผลในแต่ละแนวทางนั้น และมีการเชื่อมโยงข้อความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตของตนได้ จากการทำที่ผู้เรียนได้ใช้วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแก้ปัญหาและคิดแบบคุณโทษและทางออก ที่จะทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณและโทษของแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาในแต่ละวิธี นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางแก้ปัญหามากขึ้น และเกิดการถามย้ำความคิดเห็นจากหัวหน้ากลุ่มส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการคิด ตัดสินใจเลือกแนวทางจากเหตุและผลที่สมาชิกกลุ่มนำเสนอและเป็นไปในทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Black et al. (1999) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจเชิงจริยธรรมไม่ใช่การตัดสินใจระหว่างสิ่งที่ถูกและผิดเท่านั้น แต่ต้องเผชิญกับความยากลำบากและความซับซ้อนที่จะเลือกปฏิบัติในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง ทั้งนี้ต้องอ้างเหตุผลที่เหมาะสม สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนถึงกระบวนการทั้งหมดว่า ตัดสินใจอย่างไรและ

ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น และสอดคล้องกับ วัลนิกา ฉลากบาง (2548) กล่าวว่า การแก้ปัญหาโดยยึดการแก้ที่สาเหตุของปัญหาเป็นหลัก ก็จะนำไปสู่ภาวะสิ้นปัญหา และวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก เป็นการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแนวทางที่จะทำให้พ้นจากปัญหา หลังจากนั้นสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเข้าไปอ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและแสดงความคิดเห็น หัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้นเตือน และรวบรวมความคิดเห็นจากการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาแล้วสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม

5) ชั้นไต่ร่องสะท้อนคิด ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องทบทวน ไต่ร่องความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเชิงจริยธรรม ตั้งแต่สาเหตุของปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหา และแนวทางที่ตัดสินใจเลือกในขั้นตอนที่ 4 โดยคำนึงถึงผลดี ผลเสียที่อาจเกิดขึ้นทั้งต่อตนเอง สังคม และองค์กร โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษทางออกและคิดแบบคุณค่าแท้-เทียม ซึ่งวิธีคิดทั้งสองวิธีส่งผลให้ผู้เรียนมองเห็นถึงผลที่จะตามมาเมื่อเลือกทางออกของปัญหาอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น มองเห็นว่าสิ่งใดมีคุณค่าที่แท้จริง สิ่งใดเป็นสิ่งที่ลวงตา รู้คุณโทษของสิ่งที่จะปฏิบัติ การที่ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นภายในกลุ่ม ทำให้เกิดการร่วมกันคิด เกิดการทบทวน ไต่ร่องความคิดของตนเองมากยิ่งขึ้น การมีเพื่อนสมาชิกในกลุ่มทักท้วง หรือสอบถามเพิ่มเติม ย่อมทำให้เกิดการยั้งคิดหรือไต่ร่องความคิดนั้นอีกครั้ง จนกว่าจะเกิดความมั่นใจ หรือมีเพื่อนช่วยเสริมความคิด ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา ยิ่งทำให้เห็นความคิดเห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น เห็นร่องรอยความคิดที่ทำให้ผู้เรียนต้องอ่านซ้ำไปมา ทบทวนไปมา จนมั่นใจว่า แนวทางในการแก้ปัญหาของกลุ่มนั้นมีความเหมาะสมและส่งผลดีต่อตนเอง องค์กร และสังคม และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับ วัลนิกา ฉลากบาง (2548) กล่าวว่า วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก เป็นการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแนวทางที่จะทำให้พ้นจากปัญหา และวิธีคิดแบบคุณค่าแท้-เทียม คือ การประเมินคุณค่าหรือประโยชน์ที่แท้จริงของสิ่งต่างๆ โดยพิจารณาจากการปฏิบัติตามบทบาทที่แท้จริง หลังจากนั้นสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเข้าไปอ่านความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกและแสดงความคิดเห็น หัวหน้ากลุ่มคอยกระตุ้นเตือน และรวบรวมความคิดเห็นถึงผลดี ผลเสียที่อาจจะตามมาจากการตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาแล้วสรุป

6) ชี้นำเสนอและประเมินผล โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันสรุปผลทั้งหมดของกิจกรรมแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาจากระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ตั้งแต่ขั้นที่ 2.1 โดยนำเสนอผลของการทำกิจกรรมแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาทุกขั้นตอน ในห้องเรียน และเพื่อนสมาชิกกลุ่มอื่นในห้องเรียนแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รับฟังคำวิพากษ์ ชี้แนะ ข้อเสนอแนะ จากผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน

3. ชั้นการประเมินผล เป็นการประเมินผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียน สำหรับการประเมินผลก่อนและหลังเรียนจะเป็นการประเมินเพื่อคะแนนการคิดไต่ร่องและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพต่อมวลชนของผู้เรียน ส่วนระหว่างเรียนจะมีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนโดยผู้สอน ซึ่งการประเมินผลเป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ รวมถึงการประเมินผลความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ สอดคล้องกับ

The Training Place (2004) และ Alvarez (2005) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบผสมผสานจะต้องมีชั้น การประเมินผลและกลวิธีการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลและการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การนำรูปแบบไปใช้ ผู้สอนต้องมีการเตรียมความพร้อมและคำนึงถึงองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เนื้อหา 4) กรณีศึกษา 5) วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ 6) เทคโนโลยีการเรียนการสอน และ 7) การประเมินผล ที่ถือว่ามีผลสำคัญและเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการ พัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชน ของนักศึกษาระดับปริญญา บัณฑิต

2. ผู้สอนต้องทำความเข้าใจในขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้ กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ให้ชัดเจน เพื่อจะได้ทราบว่าต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องใด เนื่องจาก ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่เป็นผู้คอยดูแลชี้แนะ และถ่ายทอดความรู้ ผู้สอนควรมีความ เชี่ยวชาญในเนื้อหาหรืออาจมีการเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มาให้คำแนะนำและวิพากษ์ การทำกรณีศึกษาออนไลน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิง จริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชน

3. ผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการชี้แจงข้อตกลง อธิบายขั้นตอนและวิธีการ เรียนการสอน เงื่อนไขการเรียนการสอน การทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ควรกำหนดเวลาและกิจกรรม ในการทำกรณีศึกษาอย่างชัดเจน และติดตามความก้าวหน้าของการทำงานเป็นกลุ่มเป็นระยะ

4. ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอน ที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น แบบมีร่องรอยหลักฐาน ทั้งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา รวมถึงจะต้องจัดให้มีการ ฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนจนเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง

5. การสร้างกรณีศึกษา ผู้สอนควรเลือกแบบกรณีศึกษาที่จะใช้ล่วงหน้า เพราะขั้นตอนการ เขียนกรณีศึกษาในแต่ละแบบมีความแตกต่างกัน และต้องทำความเข้าใจกรณีศึกษาแบบสถานการณ์ ที่เป็นประเด็นความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพ ที่จะต้องมีความซับซ้อนของปัญหา และมีแนว ทางการแก้ปัญหาหลายแนวทาง และสถานการณ์นั้นๆ จะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงรูปแบบการนำเสนอกรณีศึกษาที่จะต้องน่าสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ อาจนำเสนอ ในรูปแบบของคลิปวิดีโอ หรือแอนิเมชัน หรือนำเสนอหลายรูปแบบให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาได้ ตามรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

6. เนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนนี้ ควรเป็นรายวิชาที่มีเป้าหมายเพื่อต้องการให้ ผู้เรียนเกิดทักษะทางปัญญาด้านการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชน มีสาระ ความรู้เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพสู่มวลชน รวมถึงความรับผิดชอบของสู่มวลชนต่อสังคม มี สาระความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ผู้สอนจะต้อง สอนเนื้อหาที่จำเป็นในรายวิชาไปก่อนในครึ่งเทอมแรก เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องก่อน

หลังจากเรียนเนื้อหาพื้นฐานแล้ว จึงใช้การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ

7. ผู้สอนต้องพัฒนาแบบวัดการไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟที่สอดคล้องกับบริบทของเนื้อหา และการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ควรแบบทดสอบที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจที่มากกว่าการท่องจำ เน้นการประเมินความรู้ระดับการตัดสินใจแก้ปัญหา และมีเกณฑ์ประเมินระดับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาถึงพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตจากการใช้เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการพัฒนาความสามารถการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟสื่อมวลชน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การโต้ตอบการในห้องสนทนา และกระดานสนทนานั้น มีความสำคัญและมีคุณค่าในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การสะท้อนความคิดของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

2. การวิจัยครั้งนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ กรณีศึกษา ซึ่งเป็นกรณีศึกษาแบบสถานการณ์ที่มีประเด็นความขัดแย้งเชิงจริยธรรมวิชาชีฟสื่อมวลชน จำนวน 3 กรณีศึกษา จึงควรมีการพัฒนากรณีศึกษาเชิงจริยธรรมวิชาชีฟสื่อมวลชนให้ครอบคลุมทุกหัวข้อ หรือ กรณีศึกษาเชิงจริยธรรมวิชาชีฟอื่นๆ

3. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการเท่านั้น ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำรูปแบบการคิด วิธีการคิดแบบอื่นมาใช้เพื่อสามารถศึกษาถึงผลการใช้วิธีการคิดนั้นๆ ว่าส่งผลต่อการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟสื่อมวลชนหรือไม่

รายการอ้างอิง

- Alavi, M., & Leidner, D. E. (2001). Knowledge management and knowledge management systems: Conceptual foundations and research issues. *MIS quarterly*, 25(1), 107-136.
- Allan, B. (2007). *Blended learning : tools for teaching and training*. London: Facet.
- Barnett, B. (1996). Developing Reflection and Expertise: Can Mentors Make a Difference? *Journal of Educational Administration*, 33(5), 45-59.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2006). *The handbook of blended learning environment: Global perspectives, local designs*. San Francisco: Pfeiffer Publishing.
- Bruer, J. T. (1993). The mind's journey from novice to expert. *American Educator*, 17(2), 6-15.
- Burns, S., & Bulman. (2000). *Reflective Practice in Nursing : the Growth of the Professional practitioner*. Oxford Blackwell Science.
- Carison, J., & Schodt, D. W. (1995). Beyond the lecture : Case teaching and the learning Of economic theory. *Journal of Economic Education*, 26(1), 17-28.
- Carman, J. (2002). Blended learning design: Five key ingredients. from <http://www.agilantlearning.com/pdf/Blended%20Learning%20Design.pdf>
- Carper, B. A. (1978). Fundamental Patterns of Knowing in Nursing. *ANS*, 1(1), 13-24.
- Choi, I., & Lee, K. (2009). Designing and implementing a case-based learning environment for enhancing ill-structured problem solving: classroom management problems for prospective teachers. *Educational Technology Research and Development*, 57(1), 99-129.
- Christians, C. G., Fackler, M., & Rotzoll, K. M. (1995). *Media Ethics Cases and Moral Reasoning*. New York Longman.
- Colorado State, U. (2010). Case Studies. from <http://writing.colostate.edu/guides/research/casestudy/com2b1.cfm>
- Cox, G., Carr, T., & Hall, M. (2004). Evaluating the use of synchronous communication in two blended courses. *Journal of Computer Assisted Learning*, 20(3), 183-193.
- Dabbagh, N., & Blijd, C. W. (2009). Case designs for Ill-Structured Problems : Analysis and Implications For Practice. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 18(2), 141-170.
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to The educative process*. Massachusetts: D.C. Heath and Company.
- Dodero, J., C. , Fernandez, & Sanz. (2003). An experience on students' participation in blended vs. online styles of learning. *ACM SIGCSE Bulletin*, 35(4), 39-42.

- Flynn, A., & Klein, J. (2001). The influence of discussion groups in a case-based learning environment. *Educational Technology Research and Development*, 49(3), 71-86.
- Garrison, D., & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. *The internet and higher education*, 7(2), 95-105.
- Hale, D. (2005). Case Based Learning: Review of Good Practice: University of Huddersfield UK. Retrieved July, 16, 2009, from www.hud.ac.uk/cbl
- Hatton, N., & Smith. (1985). Reflection in teacher education : towards definition and implementation. *Teaching and Teacher Education*, 11(1), 33-49.
- Hawaii Education System. (2005). Reflective Thinking : RT. Retrieved January, 28, 2010, from <http://www.pgd.hawaii.edu/kaams/resource/reflection.htm>
- Herreid, C. F. (1999). What Makes up a Case? Retrieved January, 30, 2010, from <http://research.sdm.buffalo.Editionu/case.goodcase.asp>
- Herreid, C. F. (2006). The Case Study Method in the STEM Classroom. *Journal of Metropolitan Universities*, 17(4), 30-40.
- Hitz, R. Z., & Goldman, R. (2005). *Learning Together Online : Research on Asynchronous Learning*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Horton, W. (2006). E-Learning by design. Pfeiffer & Co. IBM. 1997. On-demand learning. Retrieved March 30, 2012, from <http://www.hied.ibm.com/odl>
- Huddleston , B. J. (1998). *Newspaper Editors ' Perceptions of Ethical Issues and Recommended Actions*. Dissertation Thesis, Ph.D. (Education). : University of Arkansas. Photocopied.
- Hullfish, H. G., & Smith, P. G. (1961). *Reflective thinking: The method of education*. New York Dodd, Mead & Company.
- Johnson, K., McHugo, C., & Hall, T. (2006). *Analysing the efficacy of blended learning using Technology Enhanced Learning (TEL) and m-learning delivery technologies*. Paper presented at the Proceedings of the 23rd annual ascilite conference, The University of Sydney.
- Joyce, B., Weil, M., & Showers, B. (1992). *Model of teaching*. Boston: Allyn and Bacon : A Division of Simon & Schuster, Inc.
- Julian, M., Kinzie, M. B., & Larsonm, V. A. (2000). Compelling case experience : Performance, Practice , and application for emerging instructional designers Performance. *Improvement Quarterly*, 1(3), 38-54.
- Kim, H., & Hannafin, M. J. (2008). Grounded Design of Web-Enhanced Case-Based Activity. *Education Tech Research Dev*, 56, 161-179.
- Klob, D. A. (1984). *Experiential learning*. New Jersey Prentice Hall PTR.

- Lemaistre, C. (1998). What is an expert instructional designer? Evidence of expert performance during formative evaluation. *Educational Technology Research & development*, 46(3), 21-36.
- Leo, L. W. M. (2006). Case-based Learning of High Schol Science. Retrieved August, 12, 2009, from <http://www.cuhk.edu.hk/sci/case-learning/whatcase.htm>
- Littlejohn, A., & Pegler, C. (2007). *Preparing for blended e-learning*. Abingdon: Routledge.
- Lynn. (1991). Application of Case Study Evaluations: Practical Assessment, Research & Evaluation. Retrieved January, 10, 2010, from <http://pareonline.net/getvn.asp?v=2&n=9>
- Mauffette-Leenders, L. A., Erskine, J. A., & Leenders, M. R. (1999). *Learning with cases*. London: Richard Ivey School of Business.
- Miner, N., & Hofmann, J. (2009). More than a merge. *Training + Development*(January), 30-33.
- Mitchem, K., Fitzgerald, G., Hollingsead, C., Koury, K., Miller, K., & Tsai, H. H. (2008). Enhancing Case-Based Learning in Teacher Education Through Online Discussions: Structure and Facilitation. *Journal of Interactive Learning Research*, 19(2), 331-349.
- Moon, J. A. (2002). *Reflection in learning & professional development: Theory & practice*. London: Kogan Page.
- Namvar, Y., Naderi, E., Shariatmadari, A., & Seifnaraghi, M. (2009). Studying the Impact of Web-Based Learning (Weblog) With a Problem Solving Approach on Student's Reflective Thinking. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 4(2), 33-38.
- Palloff, R., & Pratt, K. (2001). *Lessons from the cyberspace classroom : The realities of Online teaching*. Paper presented at the 17TH Annual Conference on Distance Teaching and Learning, San Francisco.
- Perez, R. S., & Emery, C. D. (1995). Designer thinking : How novices and experts think about instructional design. *Performance Improvement Quarterly*, 8(3), 80-95.
- Picciano, A. G. (2009). Blending with purpose: The multimodal model. *Journal of Asynchronous learning networks*, 13(1), 7-18.
- Pugach, M. C., & John, L. I. (1990). Fostering the continued democratization of consultation through action research. *Teacher Education and Special Education*, 13, 240-245.
- Reynolds, J. I. (1980). *Case Method in Management Development : Guide for Effective Use*. London: International Labour Office Publication.
- Ross, J. L., & Schulz, R. A. (1999). Using the World Wide Web to accommodate diverse learning styles. *College Teaching*, 47(4), 123-138.

- Roth, R. A. (1989). Preparing the reflective practitioner : Transforming the apprentice through the dialectic. *Journal of Teacher Education*, 40(2), 31-35.
- Rovai, A., & Jordan, H. (2004). Blended learning and sense of community: A comparative analysis with traditional and fully online graduate courses. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5(2), 1-13.
- Schmidt, K. (2002). The web-enhanced classroom. *Journal of Industrial Technology*, 18(2), 2-6.
- Schon, D. (1987). *Educating the reflective practitioner*. San Francisco Jossey Bass.
- Seale, J. K., & Cann, A. J. (2000). Reflection on-line or off-line: The role of learning technologies in encouraging students to reflect. *Computers and Education*, 34(1), 309-320.
- Siegel, M. e. a. (2000). *Promoting teachers' flexible use of the learning sciences through case-based problem-solving on the www : A theoretical design approach*. Paper presented at the Proceeding of the Fourth International Conference of the Learning Sciences.
- Silverman, R., Welty, W. M., & Lyon, S. (1992). *Case Studies for the Teacher Problem Solving*. The United States of America: McGraw-Hill, Inc.
- Singh, H., & Reed, C. (2001). A white paper: Achieving success with blended learning. Retrieved March, 4, 2009 from <http://www.centra.com/download/whitepapers/blendedlearning.pdf>
- Singletary , M. W. e. a. (1990). Motive for Ethical Decision - Making. *JournalismQuarterly*, 67(4), 964 - 972.
- So, H., & Brush, T. (2008). Student perceptions of collaborative learning, social presence and satisfaction in a blended learning environment: Relationships and critical factors. *Computers & Education*, 51(1), 318-336.
- Sparks-Langer, G., & Colton, A. (1991). Synthesis of research on teacher's reflective thinking. *Educational Leadership*, 48(6), 37-44.
- Sutyak, J. P., Lebeau, R. B., & O'Donnell, A. M. (1998). Unstructured cases in case-based learning benefit students with primary care career preferences. *The American Journal of Surgery*, 175(6), 503-507.
- Taggart, G. L., & Wilson, A. P. (1998). *Promoting reflective thinking in teachers : 44 action strategies*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- The Training Place, I. (2004). Blened Learning Model. Retrieved March 30, 2012, from <http://www.trainingplace.com/ctw/model.htm>
- Thorne, K. (2003). *Blended learning: how to integrate online & traditional learning*. London: Kogan Page Ltd.

- Tremmel, R. (1993). Zen and the Art of Reflective Practive in Teacher Education. *Harvard Educational Review*, 63(4), 434-458.
- Uchida, G. E. (2005, May 12-16). *Experience with Blended Learning : IT Support Inside the Classroom and Beyond*. Paper presented at the Proceedings of KAIST International Symposium on Enhancing University Mathematics Teaching, Dejeon, Korea.
- Valiathan, P. (2002). Blended learning models. Learning circuits. Retrieved July 30, 2009, from http://www.astd.org/LC/2002/0802_valiathan.htm.
- Ward, R. (1998). Active, Collaborative and case-based learning with Computer-based case Scenarios. *Computer and Education*, 30(1), 103-110.
- กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ (2548). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือในกลุ่มการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กนกวรรณ ศรีรักษา. (2554). Modified Essay Question (MEQ). *ขอนแก่นเวชสาร*, 35(1), 5-7.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *วิถีใหม่แห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กิตานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลชลี ไชยนันตา. (2539). *กระบวนการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ประยูรวงศ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). e-learning : ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ในอนาคต. *วารสารมองไกล IFD*, 7(5), 4 -8.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต. *สานปฏิรูป*, 6(64), 77-78.
- คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2555). *หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)*. Retrieved 5 พฤศจิกายน 2556, from http://www.ict.su.ac.th/th/download/course/ICTSILPAKORN_COMMARTS_COURSE_2554.pdf
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2554). *หลักการออกแบบเว็บไซต์ทางการศึกษา : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์ และ ประกอบ กรณีกิจ. (2552). *Pedagogy-based Hybrid Learning : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. *วารสารครุศาสตร์*, 38(1), 92-108.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). *วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ e-Instructional Design*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลลดา ลิขสิทธิ์. (2548). *การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้หลักการจัดกิจกรรม 4 MAT เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนิสิตปริญญาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ กายภาพและเทคโนโลยี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชัยกฤษณ์ ศรีปักษา. (2544). วัฒนธรรมองค์การกับการถ่ายทอดและความตระหนักในจริยธรรมแห่งวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์. (ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดชัย, ช. (2527). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐิติมา ฐิติรุ่งเรือง. (2544). การพัฒนาแบบทดสอบอัตโนมัติประยุกต์ วิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ถนอมพร (ต้นติพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง. (2545). *Designing e-learning* : หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ทีศนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แคมมณี และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- นาถดี นันทาภินัย. (2546). รูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนผ่านเครือข่ายและเมตาคognitionชั้นในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่มีผลต่อการแก้ปัญหาในวิชาโครงงานอิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (ปริญญาดุขฎิบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา โสรีกุล. (2547). ผลการใช้การสอนแนะในการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาบนเว็บที่มีต่อการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีรูปแบบการคิดต่างกัน. (ปริญญาดุขฎิบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2545). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์. (ปริญญาดุขฎิบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปณิตา วรรณพิรุณ. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต. (ปริญญาดุขฎิบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกอบ คุปรัตน์. (2537). การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 6(1), 1-14.
- ประเวศ วะสี. (2537). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญาร่วมกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2543). นิยามเว็บช่วยสอน Definition of Web-Based Instruction. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 12(34), 53-56.
- ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ. (2553). เอกสารประกอบการประชุม โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (อัดสำเนา).
- ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ. (2552). การเรียนรู้ร่วมกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน. วารสารครุศาสตร์, 37(มีนาคม - มิถุนายน), 150-164.
- ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ และ จินตวีร์ มั่นสกุล. (2550). เอกสารการประชุมวิชาการ คณะครุศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยระบบบริหารจัดการเรียนรู้ Blackboard ของสาขาวิชา

- เทคโนโลยีการศึกษา สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- พงษ์ยุทธ กล้ายุทธ. (2552). กรณีศึกษากับการพัฒนาการเรียนการสอน. วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต, มกราคม(1), 60-65.
- พระเทพเวที (ป.อ.ปยุต.โต). (2533). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. กรุงเทพฯ: ปัญญา.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2531). เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมล คีมทอง.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542ก). พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุต.โต). (2543ข). ความคิดแหล่งสำคัญของการศึกษา. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พลรพี ทูมาพันธ์. (2545). ผลของการทำวิจัยปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษา. (ปริญญามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พิศิษฐ์ ชวลาธวัช. (2542). ปฏิรูปสื่อมวลชนท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและผลักดันองค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีอิสระตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพลิน ผ่องใส. (2536). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดตาก. (ปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภาษิต ประมวลศิลป์ชัย. (2548). การศึกษากระบวนการและผลของการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของครูประจำการ โดยใช้วิธีการสะท้อนความคิดแบบผสมผสาน. (ปริญญามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายและจริยธรรมด้านนิติศาสตร์ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยุทธ ไกรวรรณ. (2545). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา ม่วงศิลป์ชัย. (2552). การเขียนกรณีศึกษา. Retrieved May, 10, 2009, from http://geocities.com/tr_di/hrd19htm
- วรนุช เนตรพิศาลนิช. (2544). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกรณีศึกษา เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับพยาบาลวิชาชีพ. (ปริญญาดุขฎิบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภ ฉลากบาง. (2548). การพัฒนาความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและการบริโภคด้วยปัญญาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสกลนคร. (วิทยาสตรดุขฎิบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2541). การพัฒนารูปแบบการสอนสำหรับวิธีการสอนทั่วไปแบบเน้นกรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาครูด้านการคิดวิเคราะห์แบบตอบโต้ในศาสตร์ทางการสอน. (ปริญญาดุขฎิบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิโรจน์ ศรีหิรัญ. (2541). จิตสำนึกทางวารสารศาสตร์ และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของช่างภาพหนังสือพิมพ์. (ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลพร พรมตา. (2551). ผลการเรียนรู้การสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนการสอนแบบร่วมมือในบทเรียนภาษาอังกฤษที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน (ปริญญามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีลักษณ์ ศิลปี. (2539). ปัญหาทางด้านจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม. (ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีศักดิ์ จามรมาน อุทุมพร จามรมาน และ จินตวีร์ มั่นสกุล. (2549). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “บทบาทของ E-Learning กับการศึกษาไทยยุค ICT”. คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ.
- ศิริทรัพย์ สุขกระจ่าง. (2548). ผลของการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภวรรณ ศุภกิจวัฒนา. (2550). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบโยนิโสมนสิการโดยเน้นวิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551). เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรมปีที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (2555). หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2556: (อัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2557). กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). . แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2553 และแนวทางการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: (อัดสำเนา).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2565). กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุกัญญา สดุดบรรทัด. (2540). จิตวิญญาณหนังสือพิมพ์ เอกสารประกอบการสอนวิชาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญาสดุดบรรทัด. (2551). เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุจิตรา สิ้นทิววงศ์. (2543). การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานข่าวโทรทัศน์ ในประเด็นขัดแย้งทางผลประโยชน์. (ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุนน อมรวิวัฒน์. (2530). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. กรุงเทพฯ: โครงการกิตติเมธี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2551). 21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หริลักษณ์ บานชื่น. (2549). การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบผสมผสานด้วยการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาลัย พรหมชนะ. (2541). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในการเรียนวิชา ส 0411 พระพุทธศาสนา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยวิธีสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำพน ชูมยวง. (2551). ผลของการเรียนการสอนบนเว็บด้วยวิธีการสืบสวนเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีแบบการคิดต่างกัน. (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะครุศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์
อาจารย์ประจำคณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิตา วรรณพิรุณ
หัวหน้าศูนย์วิจัยการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
3. อาจารย์ ดร.บุญเรือง เนียมหอม
อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม
ประธานสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
5. อาจารย์ ดร.ศุภกานจน์ ชยาพัฒน์
อาจารย์ประจำพุทธวิชาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันฯ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิตา วรรณพิรุณ
หัวหน้าศูนย์วิจัยการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2. อาจารย์ ดร.บุญเรือง เนียมหอม
อาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม
ประธานสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยได้แก่ กรณีศึกษา แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

1. อาจารย์ ดร.นิษฐา หรุ่นเกษม
ประธานสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิจรูญ
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบันปัญญาภิวัฒน์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิววัฒน์ มณีโชติ
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
วิชาชีพสื่อมวลชน**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์
อาจารย์ประจำคณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิจรรยา
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบันปัญญาภิวัฒน์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิววัฒน์ มณีโชติ
อาจารย์ประจำวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวนิตย์ สงคราม
อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์
อาจารย์ประจำคณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิตา วรรณพิรุณ
หัวหน้าศูนย์วิจัยการจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกร สงคราม
อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์เกษตร
สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
5. อาจารย์ ดร.ศุภกาญจน์ ชยาพัฒน์
อาจารย์ประจำพุทธวิชชาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ภาคผนวก ข
ตารางวิเคราะห์และสังเคราะห์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางแสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน

Singh and Reed (2001)	Schmidt (2002)	Throne (2003)	Rovai and Jordan (2004)	Allan (2007)	ผู้วิจัย
1. ผู้เรียน (Audience) 2. เนื้อหา (Content) 3. ระบบโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	1. การบริหารจัดการ (Administration) 2. การประเมินผล (Assessment) 3. เนื้อหา (Content) 4. ชุมชน (Community)	มี 2 องค์ประกอบหลัก คือ 1. ด้านออฟไลน์ (Offline) -Workplace Learning -Face-to-Face tutoring, coaching or mentoring - Classroom - Distributable print media - Distributable electronic media - Broadcast media 2. ด้านออนไลน์ (Online) - Online learning content - e-tutoring, e-coaching or e-mentoring - Online Collaborative learning - Online Knowledge management - The Web - Mobile learning	1. การผสมผสานสื่อผสมและทรัพยากรเสมือนในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 2. การผสมผสานโดยใช้ Classroom Websites 3. การผสมผสานโดยใช้ระบบบริหารจัดการหลักสูตร 4. การผสมผสานโดยใช้การสนทนาแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา	1. เทคโนโลยีที่ใช้ในการสอนแบบดั้งเดิม 2. เทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารเสมือน 3. เทคโนโลยีสังคมเครือข่าย 4. E-learning System 5. Mobile learning or m-learning	1. ผู้สอน 2. ผู้เรียน 3. เนื้อหา 4. เทคโนโลยีที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์ 5. การประเมินผล

ตารางแสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บไซต์แบบผสมผสาน

The Training Place (2004)	Uchida, G. (2005)	จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2553)	ผู้วิจัย
<p>1. ขั้นวิเคราะห์และวางแผน ประกอบด้วย</p> <p>1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน องค์กร รูปแบบการเรียน และความต้องการของระบบ</p> <p>1.2 วิเคราะห์ทรัพยากรที่สนับสนุนต่อการจัดกิจกรรมการเรียน</p> <p>1.3 วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การวางแผน การนำไปใช้ การทดสอบ และการประเมินผล</p> <p>1.4 วิเคราะห์แผนงาน กระบวนการทำงาน การนำไปใช้ใน</p> <p>1.5 การวิเคราะห์ความต้องการขององค์กร</p> <p>2. ขั้นการออกแบบ ประกอบด้วย</p> <p>2.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้</p> <p>2.2 การออกแบบให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน</p> <p>2.3 การออกแบบประเภทของการเรียนรู้</p> <p>2.4 การออกแบบบริบทที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2.5 การออกแบบผู้เรียน</p>	<p>1. ขั้นนำ จะแจ้งให้ผู้เรียนได้ทราบและเข้าใจถึงความสำคัญของการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ รวมถึงแผนการเรียนขอบเขตของเนื้อหา พฤติกรรมที่คาดหวัง และการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการเรียน</p> <p>2. ดำเนินการ ผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดเนื้อหาในส่วนที่สนใจได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาและร่วมมือกันทำงานกลุ่มมากขึ้น การนำเครื่องมือใหม่ๆ เข้ามาสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาความแตกต่างทางด้านพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน</p> <p>3. บทเรียน ผู้เรียนจะต้องศึกษาการใช้เครื่องมือในการเรียนต่างๆ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ผู้สอนจะคอยช่วยเหลือผู้เรียนและแนะนำการศึกษาที่สำคัญในระยะแรก และผู้เรียนจะค้นหาความรู้ในส่วนที่ตนสนใจ</p>	<p>1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้งผู้เรียนและจากภารกิจปัญหา/ความต้องการจำเป็นในขณะนั้น</p> <p>2. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การระบุเป้าหมายของหลักสูตร รวมทั้งระบุวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวังอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรที่ได้ตั้งไว้</p> <p>3. การออกแบบหลักสูตรแบบผสมผสานเริ่มจากการออกแบบรูปแบบของหลักสูตร และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนต่างๆ ที่จำเป็นในการจัดทำหลักสูตรแบบผสมผสาน และการประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดทำแผนกลยุทธ์แบบและองค์ประกอบต่างๆ</p>	<p>1. ขั้นวิเคราะห์และวางแผน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยวิธีการวิจัย วิเคราะห์ผู้เรียน ทรัพยากรที่สนับสนุนการเรียน และวางแผนการจัดการเรียนการสอน</p> <p>2. ออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บไซต์</p> <p>3. ขั้นทดลองใช้</p> <p>3.1 ขั้นนำ จัดประชุมนิเทศ อธิบายชี้แจงเนื้อหา ขั้นตอนการเรียน เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการเรียน มีกฏปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีการเรียน</p> <p>3.2 ขั้นดำเนินการ กิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนการสอน</p> <p>4. ขั้นการประเมินผล</p>

ตารางแสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนออกแบบการเรียนการสอนบนเว็บไซต์แบบผสมผสาน (ต่อ)

The Training Place (2004)	Uchida, G. (2005)	จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2553)	ผู้วิจัย
<p>3. ขั้นตอนการพัฒนา แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ</p> <p>3.1 แบบไม่ผสมผสานเวลา</p> <p>3.2 แบบผสมผสานเวลา</p> <p>3.3 แบบเผชิญหน้า</p> <p>4. ขั้นนำไปใช้ ต้องกำหนดประเด็นการนำไปใช้ การวางแผนการใช้เทคโนโลยี และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน</p> <p>5. ขั้นประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการ โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน รวมถึงการประเมินงบประมาณค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบการเรียนการสอน</p>	<p>4. บทสรุป เป็นบทเรียนที่ง่ายและอิงกับสภาพแวดล้อม โดยใช้ทรัพยากรบนเครือข่ายต่างๆ ไป</p>	<p>4. การออกแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน การจัดทำทีมเพื่อผลิตรูปแบบและองค์ประกอบต่างๆ ต้องคำนึงถึงศาสตร์ด้านการศึกษา แล้วนำคุณสมบัติและแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดจนการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม</p> <p>5. การทดลองใช้หลักสูตรแบบผสมผสานเพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบว่าตรงกับความต้องการที่จำเป็นของผู้เรียนและจากความสำเร็จปัญหา/ความต้องการที่จำเป็นของบริบทในขณะนั้น</p> <p>6. การประเมินหลักสูตรแบบผสมผสาน การประเมิน 3 รูปแบบ คือ ระหว่างการเตรียมการหลักสูตรฯ หลังการทดลองใช้หลักสูตรฯ และการติดตามผล หลังจากการใช้หลักสูตรฯ ได้ผ่านไประยะหนึ่งแล้ว</p>	

ตารางที่แสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา

ผู้วิจัย	Choi, L., and Lee, K.(2009)	สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2551)	ทิศนา แซงมณี (2551)	Leo, L. W. M (2006)	Barkley, Cross and Major (2005)
1. ชื่นทำความเข้าใจและกำหนดปัญหา	1. กำหนดปัญหา (Identifying problem cues)	1. ชื่นนำเสนอกรณีศึกษาหรือนำเสนอกรณีศึกษาหรือกรณีตัวอย่าง	1. ครูผู้สอนนักเรียน เสนอกรณีตัวอย่าง	1. ชื่นแนะนำกรณีศึกษา (introduction the case)	1. แบ่งผู้เรียนเข้ากลุ่มในการทำกรณีศึกษา โดยกระจายผู้เรียนเข้ากลุ่ม
2. ชื่นวินิจฉัยวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	2. ประเมินสถานการณ์ (Assessing situations)	2. ชื่นศึกษากรณีศึกษาและกรณีตัวอย่าง -แบ่งกลุ่ม -ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา -อภิปรายกลุ่มย่อยและสรุปผลการอภิปราย -นำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่ม	2. นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่าง	2. ชื่นการจัดกลุ่มและวินิจฉัยปัญหา (Form groups and initiate discussions)	2. กำหนดเวลาให้ผู้เรียนได้ซักถามเกี่ยวกับกระบวนการทำกรณีศึกษา และการแก้ปัญหา
3. ชื่นเสนอแนวทางแก้ปัญหา	3. ตั้งเป้าหมาย (Setting goals)	3. ชื่นสรุปผลการเรียนรู้ -สรุปผลการเรียนรู้ -ประเมินผลการเรียนรู้	3. นักเรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ	3. ชื่นระบุความเป็นไปได้ (Identify the way forward)	3. ผู้เรียนทำงานในกลุ่มเพื่อร่วมกันศึกษากรณีศึกษา กำหนดประเด็นและหาทางเลือกในการตัดสินใจ

ตารางที่แสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา (ต่อ)

Barkley, Cross and Major (2005)	Leo, L. W. M (2006)	ทิศนา แซมมณี (2551)	สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2551)	Choi, L., and Lee, K.(2009)	ผู้วิจัย
4. ผู้เรียนเรียงข้อมูลประยุกต์เครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหา โดยอาศัยข้อมูลหรือประสบการณ์ในการแก้ปัญหาได้แก่ ปัญหาคืออะไรวิเคราะห์ว่าอาจมาจากสาเหตุอะไร หากข้อมูลสนับสนุนข้อสรุปอะไร	4. ขั้นตอนนักกิจกรรมการเรียนรู้ (Guide the learning activities)	4. ครูผู้สอนและนักเรียนอภิปรายคำตอบ	4. วิธีแก้ปัญหาเบื้องต้น (Generating solutions)	4. ชื่นตติสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา	4. ชื่นตติสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา
5. ชื่นนำเสนอ อภิปรายร่วมกันและให้ผลป้อนกลับ (organize presentation, mobilize discussion and provide timely feedback)	5. ครูผู้สอนและนักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนรู้ได้	6. ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน		5. ชื่นนำเสนอทางเลือกจากผลของทางเลือก	5. ชื่นนำเสนอทางเลือกจากผลของทางเลือก
					6. ชื่นนำเสนอและประเมินผล

ตารางแสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาโยนิโสมนสิการ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ	ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา	ทักษะการคิดพื้นฐานที่ต้องใช้	ทักษะการคิดขั้นสูงที่ต้องใช้
วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ	1. ขั้นทำความเข้าใจและกำหนดปัญหา	การทำความเข้าใจระหว่างเหตุและผล การเชื่อมโยง จำแนกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น พิจารณาความน่าเชื่อถือ ไม่น่าเชื่อถือของข้อมูล การสังเกต	การผสมผสาน การวิเคราะห์
วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ	2. ขั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	การหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล แสวงหาข้อมูลสัมพันธ์กับเป้าหมาย การใช้เหตุผล	การผสมผสาน การวิเคราะห์
วิธีคิดแบบแก้ปัญหา	3. ขั้นเสนอแนวทางแก้ปัญหา	การใช้เหตุผล การอ้างอิง	การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความเป็นไปได้
วิธีคิดแบบแก้ปัญหา วิธีคิดแบบรู้คุณค่าโทษและทางออก	4. ขั้นตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา	การใช้เหตุผล การอ้างอิง เลือกทางออกที่มีข้อเสียน้อยที่สุดหรือไม่มี	การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และมองเห็นทางออกที่ทำให้หลุดพ้นจากปัญหา
วิธีคิดแบบรู้คุณค่าโทษและทางออกวิธี คิดแบบเห็นคุณค่าแท้-เทียม	5. ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิดจากผลของทางเลือก	ทบทวนการตัดสินใจเลือกทางออกในการแก้ปัญหา	การวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และมองเห็นทางออกที่ทำให้หลุดพ้นจากปัญหา การประเมินคุณค่าประโยชน์ที่แท้จริง
	6. ขั้นนำเสนอและประเมินผล		

ตาราง แสดงการสังเคราะห์หลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

หลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	ศรีลักษณ์ คิลปี 2539	วิโรจน์ ศรีทัญญู 2541	จินตนา ต้นสุวรรณนท์ 2541	สุจิตรา ลินทวิวงศ์ 2543	ชัยกฤษณ์ ศรีปัทมา 2544	บุบผา เมฆศรีทองคำ 2545	สุภา เลียวภา यस สุวรรณ 2547	ผู้วิจัย
1. ความรับผิดชอบ		✓	✓				✓	✓
2. ความสัตย์ซื่อ						✓		
3. ความยุติธรรม								
4. ความถูกต้องแม่นยำ					✓	✓		✓
5. ความเป็นกลาง		✓						
6. ความสมดุล								
7. สิทธิส่วนบุคคล	✓					✓		✓
8. ความซื่อตรงในเรื่องผลประโยชน์				✓				

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การเรียนการสอนและความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษา (สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์)
- แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การเรียนการสอนและความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษา (สำหรับอาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์)
- แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
- แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- แบบรับรองรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
- กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
- เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
- วิธีการให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

**แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การเรียนการสอนและ
ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษา
(สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์)**

.....

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์

.....

ผู้วิจัย อาจารย์ปรียา สมพีช นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

.....

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 4 ความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. ชั้นปีที่ ปี 1 ปี 2 ปี 3 ปี 4
3. เกรดเฉลี่ยสะสม 1.60-2.00 2.01-2.59 2.60-3.59 3.60-4.00

ข้อ	สภาพการเรียนการสอน	สภาพในปัจจุบัน					สภาพที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	1	2	3	4	5
5.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการคิด										
6.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการแก้ปัญหา										
7.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง										
8.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล										
9.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษารับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น										
10.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบบรรยาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา										
11.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา										
12.	ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบสาธิต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา										
13.	ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น										
14.	ผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นระยะๆ										
15.	ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหาตามสถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษาที่กำหนด										
16.	ผู้สอนจัดช่องทางการสื่อสารให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต										
17.	ผู้สอนเน้นการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม										
18.	นักศึกษาเคยเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยกรณีศึกษา										

ข้อ	สภาพการเรียนการสอน	สภาพในปัจจุบัน					สภาพที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	1	2	3	4	5
19.	ผู้สอนใช้ข่าวสารใหม่ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นคำถามหรือสถานการณ์ประกอบการเรียนการสอน										
20.	นักศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และอภิปรายปัญหาตามสถานการณ์ หรือกรณีศึกษา										
21.	ผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหาในตำรา										

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

การเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน หมายถึง การบูรณาการการเรียนการสอนบนเว็บ (Online) ผ่านทางระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System : LMS) มีทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวก ได้แก่ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ห้องสนทนา (chat) กระดานถาม - ตอบ (webboard) เว็บบล็อก (Weblog) ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนบนเว็บ และการเรียนในห้องเรียน (Face to Face) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพูดคุย อภิปราย ในชั้นเรียนปกติ

การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่นำเสนอเหตุการณ์สถานการณ์ ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมที่จำเป็น 3 ลำดับแรก คือ ความรับผิดชอบ ความถูกต้องแม่นยำ และสิทธิส่วนบุคคล

ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนความรับผิดชอบในผลกระทบที่จะเกิดจากการกระทำหน้าที่ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของสังคมโดยรวม

ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) หมายถึง การนำเสนอข้อเท็จจริงของข่าวที่ได้รับการตรวจสอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื้อหาข่าวถูกต้องเป็นอิสระจากอคตินำเสนออย่างยุติธรรม การรายงานข่าวที่กระจ่างไม่คลุมเครือหรือสร้างความเข้าใจผิด มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนเผยแพร่

สิทธิส่วนบุคคล (Privacy) หมายถึง การเคารพบุคคลอื่น ไม่ล่วงล้ำหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

การสอนตามแนวโยนิโสมนสิการ หมายถึง การสอนที่นำวิถีคิดตามแนวพุทธธรรม ที่เรียกว่าโยนิโสมนสิการมาสอนโดยการสอดแทรกกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด มุ่งเน้นการฝึกผู้เรียนให้ใช้ความคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น โดยมีวิถีคิด 10 วิธี ดังนี้

1) **วิถีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย** เป็นการพิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผล เป็นวิถีคิดด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา

2) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ หรือ วิธีการคิดแบบวิเคราะห์ โดยจะแยกพิจารณาเป็นส่วนๆ เพื่อหาความสัมพันธ์กันเป็นองค์รวมหรือระบบ หรือ ผล หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือ ปัญหาที่พบ ว่าองค์ประกอบใดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลหรือปัญหา

3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ หรือ วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือ คิดเพื่อให้เกิดรู้เท่าทันความเป็นของสิ่งทั้งหลาย ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างนั้น ตามธรรมดาของมันเอง และความเป็นปกติธรรมดาของสภาวะทั้งหลาย

4) วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือคิดแบบแก้ปัญหาคือ วิธีคิดโดยอิงเหตุปัจจัยที่เกิดปัญหาและเหตุปัจจัยที่ทำให้ปัญหาดับไป โดยยึดหลักอริยสัจจะ 4 มี 2 ประการคือ 1)คิดตามเหตุและผล หรือเป็นไปตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุ แล้วแก้ไขและทำการแก้ที่เหตุ 2)คิดตรงจุด ตรงเรื่อง ตรงไปตรงมา มุ่งตรงต่อสิ่งที่ต้องทำ ในการแก้ปัญหา

5) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คือการคิดพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรม (หลักการ) กับอรรถ (ความมุ่งหมาย) เป็นการรู้เข้าใจ ตระหนักในขอบเขตของหลักธรรมเพื่อกำหนดความถูกต้องในการปฏิบัติ

6) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก คือ วิธีคิดพิจารณาทั้งด้านดีและด้านเสียของสรรพสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับสภาวะนั้น ๆ อย่างไม่เป็นทุกข์

7) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ - คุณค่าเทียม เป็นการคิดถึงคุณค่าและประโยชน์ที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง หรือเป็นเพียงประโยชน์ที่พอกเสริมค้นหา แยกแยะประโยชน์ทางตรงและประโยชน์ลวงตา

8) วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม คือ วิธีคิดภาพรวมที่เกิดทั้งกุศลธรรมและอกุศลธรรมแล้ว เลือกดำเนินวิถีทางกุศล โดยอิงคุณค่าแท้คุณค่าเทียม

9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน คือ การใช้ความคิดและเนื้อหาของความคิดที่สติระลึกรู้กำหนดอยู่ รู้ตัวในการกระทำทางกาย วาจา ใจ

10) วิธีคิดแบบวิภาษวาท เป็นวิธีคิดที่เชื่อมโยงกับการพูด จัดเป็นวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์ มีเหตุมีผลรองรับ สามารถแยกแยะและวิเคราะห์ แยกประเด็นตลอดจนสังเคราะห์ความรู้ทุกชนิดได้ เช่น การคิดแยกแยะองค์ประกอบย่อยๆ ของสิ่งต่างๆ

ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสถานการณ์ปัญหา และระบุประเด็นที่ขัดแย้ง นำประเด็นที่ขัดแย้ง มาอภิปราย วิเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุผล ระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สัมพันธ์กับปัญหาและหลักจริยธรรม พิจารณาเลือกหลักจริยธรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อประเมินกรณีศึกษาก่อนการตัดสินใจ

ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ หมายถึง ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริง นิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแสวงหาข้อมูล ตลอดจนการเลือกหลักการทางจริยธรรมและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน หลักการเลือกความภักดีที่ส่งผลต่อการนำเสนอข่าว เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่แนวทางการเสนอข่าว สามารถตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนที่จำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่

ความรับผิดชอบ ความถูกต้องแม่นยำ และสิทธิส่วนบุคคล โดยวัดด้วยแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน หรือแบบสอบ เอ็ม อี คิว (MEQ : Modified Essay Questions)

แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (MEQ : Modified Essay Questions) มีลักษณะเป็นกรณีศึกษาที่จะไม่เสนอต่อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แต่จะเสนอทีละตอนแล้วตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คำถามเป็นแบบสอบปลายเปิดที่ผู้ถูกสอบต้องหาคำตอบมาตอบเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ข้อสอบกำหนดให้ เมื่อได้คำตอบแล้วผู้ถูกสอบจึงจะเปิดไปทำคำถามต่อไป และจะไม่สามารถเปิดมาดูย้อนหลังหรือดูข้อมูลของข้อคำถามต่อไปได้

- 1.จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน ที่มีความเหมาะสมในการเรียนการสอน ควรมีจำนวนเท่าใด
 - น้อยกว่า 10 คน
 - 11-20 คน
 - 21-30 คน
 - 31-40 คน
 - มากกว่า 40 คน
- 2.ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับจริยธรรม ควรมีจำนวนเท่าใด
 - 2 คน
 - 3 คน
 - 4 คน
 - 5 คน
 - 6 คน
- 3.ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน อะไรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน
 - ความแตกต่างของความสามารถของผู้เรียน เช่น ความเรียนเก่ง/อ่อน
 - ความคล้ายคลึงกันของความสามารถของผู้เรียน เช่น ความเรียนเก่ง/อ่อน
 - แบ่งโดยการสุ่ม
 - อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
- 4.ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ ท่านคิดว่าเครื่องมือชนิดใดดีที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - กระดานสนทนา (Webboard)
 - ห้องสนทนา (Chat oom)
 - บล็อก (Blog / Weblog)
 - ข้อความส่วนตัว (Personal Message)
 - อีเมล (e-mail)
 - อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
- 5.ในการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกรณีศึกษา ท่านคิดว่าควรจัดเตรียมกรณีศึกษาอย่างไร
 - ผู้สอนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษาให้แก่ผู้เรียน
 - ผู้สอนเป็นผู้คิดและจัดเตรียมกรณีศึกษา โดยให้ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกศึกษาได้
 - ผู้สอนเริ่มเปิดประเด็นร่วมกับผู้เรียนเพื่อคิดกรณีศึกษา
 - ผู้สอนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษา
 - อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
- 6.กรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีความทันสมัย ท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร
 - มีความจำเป็นอย่างยิ่ง
 - เฉยๆ
 - ไม่มีความจำเป็น

7.ในการนำเสนอกรณีศึกษาบนเว็บ ท่านคิดว่าควรนำเสนออย่างไรจึงจะเหมาะสม

- ความเรียงลักษณะบรรยาย (เนื้อหา) คลิปวิดีโอ
 ภาพนิ่ง เสียงบรรยาย
 แอนิเมชัน ภาพนิ่ง ประกอบคำบรรยาย
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

8.ในการแบ่งปันข้อมูลความรู้ (Share Idea) บนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน ท่านคิดว่าเครื่องมือชนิดใดดีที่สุด

- กระดานสนทนา (Webboard) ห้องสนทนา (Chat oom)
 บล็อก (Blog / Weblog)
 ข้อความส่วนตัว (Personal Message) อีเมล (e-mail)
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

9.ในการอภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษาบนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน ท่านคิดว่าเครื่องมือชนิดใดดีที่สุด

- กระดานสนทนา (Webboard) ห้องสนทนา (Chat oom)
 บล็อก (Blog / Weblog)
 ข้อความส่วนตัว (Personal Message) อีเมล (e-mail)
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

10.ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรใช้การเรียนการสอนแบบใด

- นำเสนอในชั้นเรียน (ถ้าตอบข้อนี้ ไม่ต้องทำข้อ 11)
 นำเสนอแบบออนไลน์
 นำเสนอในชั้นเรียน แล้วแสดงข้อสรุปบนออนไลน์ (ถ้าตอบข้อนี้ ไม่ต้องทำข้อ 11)

11.ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษาบนเว็บ ควรใช้เครื่องมือชนิดใดดีที่สุด

- กระดานสนทนา (Webboard) ห้องสนทนา (Chat oom)
 บล็อก (Blog / Weblog)
 ข้อความส่วนตัว (Personal Message) อีเมล (e-mail)
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

12.ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการศึกษา วินิจฉัย และทำความเข้าใจถึงปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา ควรมีระยะเวลาเท่าใด

- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

13.ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างทางเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา ควรมีระยะเวลาเท่าใด

- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

14. ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากกรณีศึกษา ของผู้เรียน ควรมีระยะเวลาเท่าใด
- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
15. ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการนำเสนอการวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ ของผู้เรียน ควรมีระยะเวลาเท่าใด
- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
16. ในการติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่มของผู้เรียน ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการใดเหมาะสมที่สุด
- สอบถามหัวหน้ากลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ
- กำหนดระยะเวลาให้ผู้เรียนรายงานผล
- ให้ผู้เรียนรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
17. ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก ควรมีระยะเวลาเท่าใด
- 1-2 สัปดาห์ 1-2 เดือน 1 ภาคเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
18. ในขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ
☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลุกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภังชวาท
19. ในขั้นตอนการพิจารณา อภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ
☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลุกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภังชวาท

20. ในขั้นตอนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ
☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภาษชาติ

21. ในขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ระบุทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหามาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ
☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภาษชาติ

22. ในขั้นตอนการนำเสนอและรายงานผลสิ่งที่ได้เรียนรู้และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ
☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภาษชาติ

23. ท่านคิดว่าปัญหาใด น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการนำรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ มาใช้ในการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีฟสื่อมวลชน
- ไม่เหมาะสมกับลักษณะของการเรียนด้านจริยธรรมวิชาชีฟสื่อมวลชน
 - ผู้บริหารไม่น่าจะสนับสนุน
 - ไม่น่าจะมีใครใช้ เพราะสร้างยุ่งยากให้แก่ผู้สอน
 - ความรู้ และทักษะของผู้เรียน ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน
 - ขาดแหล่งข้อมูลที่เพียงพอและมีคุณภาพสำหรับนักศึกษาในการค้นคว้า
 - ไม่ได้กระบวนกรทั้งหมด เนื่องจากสอดคล้องกับจริยธรรมในรายวิชาอื่นอยู่แล้ว
 - อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

ตอนที่ 4 ความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตามระดับความคิดเห็นของท่าน โดยในแต่ละข้อให้ตอบ
ทั้ง 2 ส่วน คือในสภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรเป็น ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสามารถ / มีความจำเป็นในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีความสามารถ / มีความจำเป็นในระดับมาก
3 หมายถึง มีความสามารถ / มีความจำเป็นในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีความสามารถ / มีความจำเป็นในระดับน้อย
1 หมายถึง มีความสามารถ / มีความจำเป็นในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	สภาพการเรียนการสอน	สภาพในปัจจุบัน					สภาพที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	1	2	3	4	5
1.	ความสามารถของผู้เรียนในการทำความเข้าใจกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน										
2.	ความสามารถของผู้เรียนในการรวบรวมข้อมูลประกอบการเรียน										
3.	ความสามารถของผู้เรียนในการสืบค้นข้อมูลประกอบการเรียน										
4.	ความสามารถของผู้เรียนในการระบุปัญหาที่ชัดเจน ถูกต้อง										
5.	ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลในเหตุการณ์หรือปัญหาที่ประสบ										
6.	ความสามารถของผู้เรียนในการระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้และสัมพันธ์กับปัญหา										
7.	ความสามารถของผู้เรียนในการคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา หรือกรณีศึกษา										
8.	ความสามารถของผู้เรียนในการนำเสนอข้อสรุปที่สมเหตุสมผล										
9.	ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน										

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนด้านเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการ ในด้านต่างๆ อย่างไร

- ด้านการเรียนสอนจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

สภาพปัจจุบัน.....

.....

ปัญหา.....

.....

ความต้องการ.....

.....

- ด้านการเรียนสอนบนเว็บแบบผสมผสาน (เรียนผ่านเว็บและเรียนในชั้นเรียน)

สภาพปัจจุบัน.....

.....

ปัญหา.....

.....

ความต้องการ.....

.....

- ความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในปัจจุบัน

สภาพปัจจุบัน.....

.....

ปัญหา.....

.....

ความต้องการ.....

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การเรียนการสอนและ
ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของนักศึกษา
(สำหรับอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์)**

.....

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของคณาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์

.....

ผู้วิจัย อาจารย์ปรียา สมพีช นิติระดับปริญญาตรีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

.....

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 5 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 4 ความสามารถของนักศึกษาในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

- 1.เพศ ชาย หญิง
- 2.อายุ
☐ ต่ำกว่า 30 ปี	☐ 30-35 ปี	☐ 36-40 ปี	☐ 41-45 ปี
☐ 46-50 ปี	☐ 51-55 ปี	☐ 55-60 ปี	☐ 61 ปี ขึ้นไป
- 3.วุฒิการศึกษาสูงสุด
☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....		
- 4.ประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา
☐ ต่ำกว่า 5 ปี	☐ 5-10 ปี	☐ 11 ปีขึ้นไป

ข้อ	สภาพการเรียนการสอน	สภาพในปัจจุบัน					สภาพที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	1	2	3	4	5
6.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการแก้ปัญหา										
7.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง										
8.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล										
9.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักศึกษารับฟังความคิดเห็นและคำวิจารณ์ของผู้อื่น										
10.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบบรรยาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา										
11.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบปฏิบัติการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา										
12.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนแบบสาธิต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา										
13.	ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น										
14.	ท่านมีการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นระยะๆ										
15.	ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหาตามสถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษาที่กำหนด										
16.	ท่านจัดช่องทางการสื่อสารให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต										
17.	ท่านเน้นการเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม										

ข้อ	สภาพการเรียนรู้การสอน	สภาพในปัจจุบัน					สภาพที่ควรจะเป็น				
		5	4	3	2	1	1	2	3	4	5
18.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้ กรณีศึกษา										
19.	ท่านใช้ข่าวสารใหม่ๆ ในชีวิตประจำวันเป็น คำถาม หรือสถานการณ์ประกอบการสอน										
20.	นักศึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และ อภิปรายปัญหาตามสถานการณ์ หรือกรณีศึกษา										
21.	ท่านใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นเนื้อหาใน ตำรา										

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

การเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน หมายถึง การบูรณาการการเรียนการสอนบนเว็บ (Online) ผ่านทางระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System : LMS) มีทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวก ได้แก่ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ห้องสนทนา (chat) กระดานถาม - ตอบ (webboard) เว็บบล็อก (Weblog) ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนบนเว็บ และการเรียนในห้องเรียน (Face to Face) ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการพูดคุย อภิปราย ในชั้นเรียนปกติ

การเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่นำเสนอเหตุการณ์สถานการณ์ ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมที่จำเป็น 3 ลำดับแรก คือ ความรับผิดชอบ ความถูกต้องแม่นยำ และสิทธิส่วนบุคคล

ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนความรับผิดชอบในผลกระทบที่จะเกิดจากการกระทำหน้าที่ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของสังคมโดยรวม

ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) หมายถึง การนำเสนอข้อเท็จจริงของข่าวที่ได้รับการตรวจสอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื้อหาข่าวถูกต้องเป็นอิสระจากอคติ นำเสนออย่างยุติธรรม การรายงานข่าวที่กระจ่างไม่คลุมเครือหรือสร้างความเข้าใจผิด มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนเผยแพร่

สิทธิส่วนบุคคล (Privacy) หมายถึง การเคารพบุคคลอื่น ไม่ล่วงล้ำหรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

การสอนตามแนววินิโสมนสิการ หมายถึง การสอนที่นำวิถีคิดตามแนวพุทธธรรม ที่เรียกว่าวินิโสมนสิการมาสอนโดยการสอดแทรกกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด

มุ่งเน้นการฝึกผู้เรียนให้ใช้ความคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น โดยมีวิธีคิด 10 วิธี ดังนี้

1) วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย เป็นการพิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผล เป็นวิธีคิดด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบต่อกันมา

2) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ หรือ วิธีการคิดแบบวิเคราะห์ โดยจะแยกพิจารณาเป็นส่วนๆ เพื่อหาความสัมพันธ์กันเป็นองค์รวมหรือระบบ หรือ ผล หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือ ปัญหาที่พบ ว่าองค์ประกอบใดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลหรือปัญหา

3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ หรือ วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา คือ คิดเพื่อให้เกิดรู้เท่าทันความเป็นของสิ่งทั้งหลาย ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างนั้น ตามธรรมดาของมันเอง และความเป็นปกติธรรมดาของสภาวะทั้งหลาย

4) วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือคิดแบบแก้ปัญหา คือ วิธีคิดโดยอิงเหตุปัจจัยที่เกิดปัญหาและเหตุปัจจัยที่ทำให้ปัญหาคืบไป โดยยึดหลักอริยสัจจะ 4 มี 2 ประการคือ 1)คิดตามเหตุและผล หรือเป็นไปตามเหตุและผล สืบสาวจากผลไปหาเหตุ แล้วแก้ไขและทำการแก้ที่เหตุ 2)คิดตรงจุด ตรงเรื่อง ตรงไปตรงมา มุ่งตรงต่อสิ่งที่จะต้องทำ ในการแก้ปัญหา

5) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คือการคิดพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างธรรม (หลักการ) กับอรรถ (ความมุ่งหมาย) เป็นการรู้เข้าใจ ตระหนักในขอบเขตของหลักธรรมเพื่อกำหนดความถูกต้องในการปฏิบัติ

6) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก คือ วิธีคิดพิจารณาทั้งด้านดีและด้านเสียของสรรพสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับสภาวะนั้น ๆ อย่างไม่เป็นทุกข์

7) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ - คุณค่าเทียม เป็นการคิดถึงคุณค่าและประโยชน์ที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง หรือเป็นเพียงประโยชน์ที่พอกเสริมค้นหา แยกแยะประโยชน์ทางตรงและประโยชน์ลวงตา

8) วิธีคิดแบบอุปายปลูกเร้าคุณธรรม คือ วิธีคิดภาพรวมที่เกิดทั้งกุศลธรรมและอกุศลธรรมแล้ว เลือกดำเนินวิถีทางกุศล โดยอิงคุณค่าแท้คุณค่าเทียม

9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน คือ การใช้ความคิดและเนื้อหาของความคิดที่สติระลึกรู้ กำหนดอยู่ รู้ตัวในการกระทำทางกาย วาจา ใจ

10) วิธีคิดแบบวิภาษวาท เป็นวิธีคิดที่เชื่อมโยงกับการพูด จัดเป็นวิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์ มีเหตุมีผลรองรับ สามารถแยกแยะและวิเคราะห์ แยกประเด็นตลอดจนสังเคราะห์ความรู้ทุกชนิดได้ เช่น การคิดแยกแยะองค์ประกอบย่อยๆ ของสิ่งต่างๆ

ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสถานการณ์ ปัญหา และระบุประเด็นที่ขัดแย้ง นำประเด็นที่ขัดแย้ง มาอภิปราย วิเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุผล ระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สัมพันธ์กับปัญหาและหลักจริยธรรม พิจารณาเลือกหลักจริยธรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อประเมินกรณีศึกษาก่อนการตัดสินใจ

ความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ หมายถึง ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริง นิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแสวงหาข้อมูล ตลอดจนการเลือกหลักการทางจริยธรรมและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน หลักการเลือกความภักดีที่ส่งผลต่อการนำเสนอข่าว

เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่แนวทางการเสนอข่าว สามารถตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนที่จำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความถูกต้องแม่นยำ และสิทธิส่วนบุคคล โดยวัดด้วยแบบวัดความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน หรือแบบสอบ เอ็ม อี คิว (MEQ : Modified Essay Questions)

แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (MEQ : Modified Essay Questions) มีลักษณะเป็นกรณีศึกษาที่จะไม่เสนอต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ แต่จะเสนอทีละตอนแล้วตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คำถามเป็นแบบสอบปลายเปิดที่ผู้ถูกสอบต้องหาคำตอบมาตอบเอง โดยอาศัยข้อมูลที่ข้อสอบกำหนดให้ เมื่อได้คำตอบแล้วผู้ถูกสอบจึงจะเปิดไปทำคำถามต่อไป และจะไม่สามารถเปิดมาดูย้อนหลังหรือดูข้อมูลของข้อคำถามต่อไปได้

- 1.จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียน ที่มีความเหมาะสมในการเรียนการสอน ควรมีจำนวนเท่าใด
 - น้อยกว่า 10 คน
 - 11-20 คน
 - 21-30 คน
 - 31-40 คน
 - มากกว่า 40 คน
- 2.ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย ควรมีจำนวนเท่าใด
 - 2 คน
 - 3 คน
 - 4 คน
 - 5 คน
 - 6 คน
- 3.ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน อะไรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน
 - ความแตกต่างของความสามารถของผู้เรียน เช่น ความเรียนเก่ง/อ่อน
 - ความคล้ายคลึงกันของความสามารถของผู้เรียน เช่น ความเรียนเก่ง/อ่อน
 - แบ่งโดยการสุ่ม
 - อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
- 4.ในการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ ท่านคิดว่าเครื่องมือชนิดใดดีที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - กระดานสนทนา (Webboard)
 - ห้องสนทนา (Chat room)
 - บล็อก (Blog / Weblog)
 - ข้อความส่วนตัว (Personal Message)
 - อีเมล (e-mail)
 - อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
- 5.ในการเรียนการสอนที่จำเป็นต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกรณีศึกษา ท่านคิดว่าควรจัดเตรียมกรณีศึกษาอย่างไร
 - ผู้สอนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษาให้แก่ผู้เรียน
 - ผู้สอนเป็นผู้คิดและจัดเตรียมกรณีศึกษา โดยให้ผู้เรียนสามารถที่จะเลือกศึกษาได้
 - ผู้สอนเริ่มเปิดประเด็นร่วมกับผู้เรียนเพื่อคิดกรณีศึกษา
 - ผู้เรียนเป็นผู้คิด จัดเตรียมและระบุกรณีศึกษา
 - อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

6.กรณีศึกษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ควรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีความทันสมัย ท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

- มีความจำเป็นอย่างยิ่ง จำเป็นหรือไม่จำเป็นก็ได้
 ไม่มีความจำเป็น

7.ในการนำเสนอกรณีศึกษาบนเว็บ ท่านคิดว่าควรนำเสนออย่างไรจึงจะเหมาะสม

- ความเรียงลักษณะบรรยาย (เนื้อหา) คลิปวิดีโอ
 ภาพนิ่ง เสียงบรรยาย
 ภาพนิ่ง ประกอบคำบรรยาย แอนิเมชั่น
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

8.ในการแบ่งปันข้อมูลความรู้ (Share Idea) บนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน ท่านคิดว่าเครื่องมือชนิดใดดีที่สุด

- กระดานสนทนา (Web board) ห้องสนทนา (Chat room)
 บล็อก (Blog / Weblog)
 ข้อความส่วนตัว (Personal Message) อีเมล (e-mail)
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

9.ในการอภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษาบนเว็บระหว่างสมาชิกในกลุ่มของผู้เรียน ท่านคิดว่าเครื่องมือชนิดใดดีที่สุด

- กระดานสนทนา (Webboard) ห้องสนทนา (Chat oom)
 บล็อก (Blog / Weblog)
 ข้อความส่วนตัว (Personal Message) อีเมล (e-mail)
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

10.ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรใช้การเรียนการสอนแบบใด

- นำเสนอในชั้นเรียน (ถ้าตอบข้อนี้ ไม่ต้องทำข้อ 11)
 นำเสนอแบบออนไลน์
 นำเสนอในชั้นเรียน แล้วแสดงข้อสรุปบนออนไลน์ (ถ้าตอบข้อนี้ ไม่ต้องทำข้อ 11)

11.ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลทางเลือก ผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา บนเว็บ ควรใช้เครื่องมือชนิดใดดีที่สุด

- กระดานสนทนา (Webboard) ห้องสนทนา (Chat oom)
 บล็อก (Blog / Weblog)
 ข้อความส่วนตัว (Personal Message) อีเมล (e-mail)
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

12.ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการศึกษา วินิจฉัย และทำความเข้าใจถึงปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา ควรมีระยะเวลาเท่าใด

- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
 อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

13. ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างทางเลือกหรือหาวิธีแก้ปัญหาของผู้เรียนจากกรณีศึกษา ควรใช้เวลาเท่าใด
- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
14. ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลจากกรณีศึกษา ของผู้เรียน ควรใช้เวลาเท่าใด
- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
15. ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสม ในการนำเสนอการวิเคราะห์สิ่งที่ค้นพบและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ ของผู้เรียน ควรใช้เวลาเท่าใด
- 1 คาบเรียน 2 คาบเรียน 3 คาบเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
16. ในการติดตามความก้าวหน้าของงานกลุ่มของผู้เรียน ท่านคิดว่าควรใช้วิธีการใดเหมาะสมที่สุด
- สอบถามหัวหน้ากลุ่มผ่านเครื่องมือบนเว็บ
- ผู้สอนกำหนดระยะเวลาให้ผู้เรียนรายงานผล
- ผู้สอนให้ผู้เรียนรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ
- ผู้สอนร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดระยะเวลารายงานผล
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
17. ท่านคิดว่าระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ควรใช้เวลาเท่าใด
- 1-2 สัปดาห์ 1-2 เดือน 1 ภาคเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
18. ในขั้นตอนการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ
☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลูกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิถัชชวาท

19. ในขั้นตอนการพิจารณา อภิปรายและวินิจฉัยปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ

☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลุกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภังชวาท

20. ในขั้นตอนการค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบของประเด็นปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนว โยนิโสมนสิการ

☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลุกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภังชวาท

21. ในขั้นตอนการนำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์ ระบุทางเลือกหรือวิธีแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ

☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลุกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภังชวาท

22. ในขั้นตอนการนำเสนอและรายงานผลสิ่งที่ได้เรียนรู้และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากกรณีศึกษา ควรให้ผู้เรียนใช้วิธีคิดแบบใดตามแนวโยนิโสมนสิการ

☐ วิธีคิดแบบสาวเหตุปัจจัย	☐ วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
☐ วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์	☐ วิธีคิดแบบอริยสัจ
☐ วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์	☐ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก
☐ วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม	☐ วิธีคิดแบบอุปบายปลุกเร้าคุณธรรม
☐ วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน	☐ วิธีคิดแบบวิภังชวาท

ข้อ	สภาพการเรียนการสอน	สภาพในปัจจุบัน					สภาพที่ควรจะเป็น					
		5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	
6.	ความสามารถของผู้เรียนในการระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้และสัมพันธ์กับปัญหา											
7.	ความสามารถของผู้เรียนในการคัดเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหา หรือกรณีศึกษา											
8.	ความสามารถของผู้เรียนในการนำเสนอข้อสรุปที่สมเหตุสมผล											
9.	ความสามารถของผู้เรียนในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน											

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนด้านเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน
ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการ ในด้านต่างๆ อย่างไร

· ด้านการเรียนสอนจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

สภาพปัจจุบัน.....

.....
.....

ปัญหา.....

.....
.....

ความต้องการ.....

.....
.....

· ด้านการเรียนสอนบนเว็บแบบผสมผสาน (เรียนผ่านเว็บและเรียนในชั้นเรียน)

สภาพปัจจุบัน.....

.....
.....

ปัญหา.....

.....
.....

ความต้องการ.....

.....

.....

.....

· ความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนในปัจจุบัน
สภาพปัจจุบัน.....

.....

.....

.....

ปัญหา.....

.....

.....

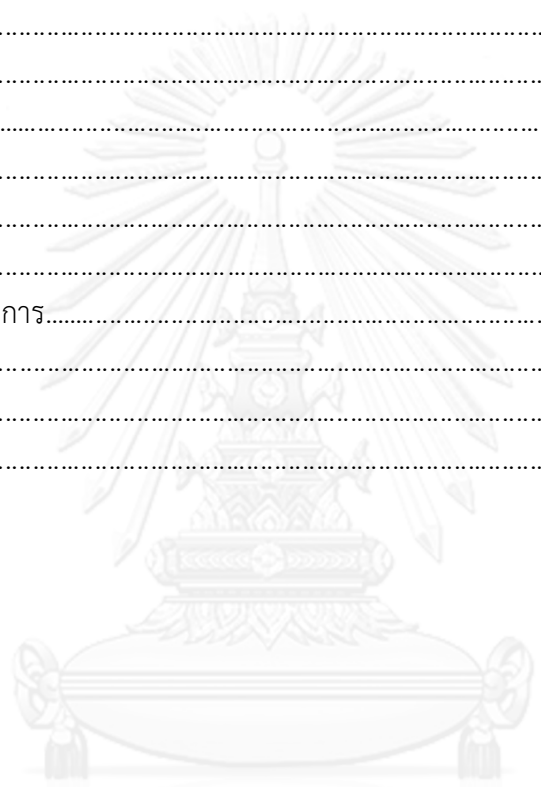
.....

ความต้องการ.....

.....

.....

.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนกลุ่มที่....

ระดับพฤติกรรมการเรียน	
กิจกรรม	
1.ขั้นเตรียมความพร้อม	
1.1ปฐมนิเทศ ชี้แจง	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฟัง มีการซักถาม สามารถเข้าใจขั้นตอนและเป้าหมายการเรียนรู้ ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฟัง มีการซักถามบ้าง แต่ไม่สามารถเข้าใจขั้นตอนและเป้าหมายการเรียนรู้ ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจฟัง คอย เล่นโทรศัพท์ ไม่เข้าใจขั้นตอนการเรียนรู้ ☐ ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม คละคนเก่งและคนอ่อน คัดเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการตามคุณสมบัติ
1.2 แบ่งกลุ่มผู้เรียน	☐ ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม คละคนเก่งและคนอ่อน คัดเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการแบบโยนหน้าที่ ☐ ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม คละคนเก่งและคนอ่อน คัดเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ ☐ ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยตามใจชอบโดยไม่มีหลักเกณฑ์ คัดเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการแบบโยนหน้าที่
1.3 ฝึกปฏิบัติ	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจดูการสาธิตและปฏิบัติตาม มีการซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย สามารถใช้เครื่องมือได้ ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจดูการสาธิต แต่ไม่ปฏิบัติตาม ซักถามบ้าง สามารถใช้เครื่องมือได้บ้าง ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจดูการสาธิต ปฏิบัติตามบ้าง ไม่มีการซักถาม ไม่สามารถใช้เครื่องมือได้

รายละเอียดอื่นๆ รวมทั้งปัญหาที่พบ

.....

.....

กิจกรรม	ระดับปฏิบัติการการเรียน
2. ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนววินิโสมนศึกษา	ระดับปฏิบัติการการเรียน
2.1 ชั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหา	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา และ/หรือ ศึกษาจากฟิเลเอกสาร์ ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าห้องสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำความเข้าใจปัญหาจากกรณีศึกษา ☐ หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่กระตุ้นเพื่อนในกลุ่ม
2.2 ชั้นวินิจฉัย วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกระดานสนทนา ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ ☐ ผู้เรียนมีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ☐ หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่กระตุ้นเพื่อนในกลุ่ม
2.3 ชั้นเสนอแนวทางวิธีการแก้ปัญหา	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกระดานสนทนา ☐ ผู้เรียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ☐ ผู้เรียนมีการค้นหาข้อมูลประกอบ ☐ หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่กระตุ้นเพื่อนในกลุ่ม
2.4 ชั้นตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกระดานสนทนา ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาได้ ตามความคิดเห็นของกลุ่ม ☐ หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่กระตุ้นเพื่อนในกลุ่ม

กิจกรรม	ระดับพฤติกรรมกรเรียน
2.5 ชิ้นไตรตรองสะท้อนคิด	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกระดานสนทนา ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการทบทวนข้อคิดเห็นเก่า ☐ หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่กระตุ้นเพื่อนในกลุ่ม

รายละเอียดอื่นๆ รวมทั้งปัญหาที่พบ

กิจกรรม	ระดับพฤติกรรมกรเรียน
2.6 ชิ้นการนำเสนอและประเมินผล	☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวในการนำเสนอ และนำเสนออย่างตั้งใจ มีการซักถาม เสนอแนะความคิดเห็น ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวในการนำเสนอ นำเสนออย่างตั้งใจ มีการซักถามบ้าง มีเสนอแนะความคิดเห็นบ้าง ☐ ผู้เรียนส่วนใหญ่นำเสนออย่างตั้งใจ ไม่มีการซักถาม ไม่มีเสนอแนะความคิดเห็น ☐ ผู้เรียนที่เป็นผู้ฟังในกลุ่มอื่นนำเสนอ สนใจฟังผู้นำเสนออย่างตั้งใจ ☐ ผู้เรียนที่เป็นผู้ฟังในขณะทีกลุ่มอื่นนำเสนอ สนใจฟังผู้นำเสนอบ้าง ☐ ผู้เรียนที่เป็นผู้ฟังในขณะทีกลุ่มอื่นนำเสนอ ไม่สนใจฟังผู้นำเสนออย่างตั้งใจ

รายละเอียดอื่นๆ รวมทั้งปัญหาที่พบ

**แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน
โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ
เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน**

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ โดยคำตอบของนักศึกษาไม่มีผลต่อการเรียนของนักศึกษา และขอให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามด้วยความสบายใจ

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนที่ตรงกับระดับความพึงพอใจ

5	หมายถึง	พึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	พึงพอใจมาก
3	หมายถึง	พึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	พึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	พึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
ด้านรูปแบบการเรียน					
1. รูปแบบการเรียนมีความน่าสนใจ ช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในการเรียน					
2. กิจกรรมการเรียนกระตุ้นให้นักศึกษาได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง มากกว่าการท่องจำ					
3. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ คำตอบด้วยตนเอง					
4. กิจกรรมการเรียนทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนได้ง่ายขึ้น					
5. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษากลับมาตัดสินใจเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาเชิงจริยธรรมวิชาชีพ					
6. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
7. กิจกรรมการเรียนส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม					
8. จำนวนสมาชิกในกลุ่มมีความเหมาะสมกับการทำงานกลุ่ม					

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
9. ผู้สอนชี้แจงกิจกรรมการเรียนและรูปแบบการเรียนอย่างชัดเจน					
10. การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย					
11. ระยะเวลาในการเรียนมีความเหมาะสม ไม่เร็วหรือนานจนเกินไป					
12. บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนาน และไม่เครียด					
13. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูปแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหามากกว่าการเรียนแบบปกติ					
14. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูปแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีการคิดไตร่ตรองมากกว่าการเรียนปกติ					
15. โดยสรุปแล้ว การเรียนรูปแบบนี้ช่วยให้นักศึกษามีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพที่สมวลชนมากกว่าการเรียนปกติ					
ด้านเครื่องมือสนับสนุนการเรียน					
1. สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ ช่วยสนับสนุนการเรียน และการทำงานกลุ่มในแต่ละขั้นตอนได้เป็นอย่างดี					
2. สื่อและเครื่องมือต่างๆ ที่เตรียมให้ มีการใช้งานง่าย ไม่ยุ่งยาก เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว					
3. กรณีศึกษาสอดคล้องกับสาขาวิชาและพื้นฐานความรู้ของนักศึกษา					
4. การนำเสนอกรณีศึกษาน่าสนใจ เข้าใจง่าย และกระตุ้นให้นักศึกษาต้องการหาคำตอบ					
5. ห้องสนทนาและกระดานสนทนาช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาและเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเป็นไปอย่างสะดวก ไร้ข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่					

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
 เกี่ยวกับต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตาม
 แนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ
 สื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชื่อวิทยานิพนธ์

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษา
 ตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
 วิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

<p>อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์</p> <p>อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม</p> <p>ผู้วิจัย</p>	<p>รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์</p> <p>รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง</p> <p>อาจารย์ปรียา สมพีช นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>
---	---

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านประเมินองค์ประกอบและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของต้นแบบรูปแบบ
 การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิด
 ไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชา
 นิเทศศาสตร์ เพื่อนำไปใช้ในการทดลองในงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบ
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และแสดงความคิดเห็น
 เพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ตอนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตาม
 แนวโยนีโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับ
 นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนการ
 สอนบนเว็บแบบผสมผสาน ของ Singh & Reed, 2001; Donalson & Conrad, 2002 ; Throne, 2003
 ; Rovai & Jordan, 2004 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ผู้สอน เป็นผู้จัดการรายวิชาที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับวางแผนการจัดการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน เป็นผู้กำหนดเป้าหมายพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพของนักศึกษา ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ จัดเตรียมกรณีศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา ซึ่งแจ่มชัดตอนในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน (Blended Learning) ในแต่ละสัปดาห์และประเมินผลการเรียน

2. ผู้เรียน เป็นผู้ที่ต้องดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการและเทคโนโลยีการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย ฟังการบรรยายเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ขณะทำกิจกรรมออนไลน์ มีส่วนร่วมในการทำงานกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย โดยที่หัวหน้ากลุ่มผู้ประสานงาน ควบคุมและติดตามการทำงานพร้อมทั้งกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมให้เสร็จทันกำหนดเวลา และสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มที่ใช้อ้างอิงในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาโดยใช้วิธีคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ

3. เนื้อหา ที่เป็นสาระความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดไปยังผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเรียน ทั้งที่เป็นแหล่งความรู้จากตัวบุคคล เอกสาร หนังสือหรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาผ่านเทคโนโลยีการเรียนการสอน

4. กรณีศึกษา เป็นสถานการณ์ที่เขียนขึ้นและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อเป็นการพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม สำหรับกรณีศึกษาที่ใช้ คือ กรณีศึกษาแบบสถานการณ์

5. เทคโนโลยีการเรียนการสอน เป็นสื่อออนไลน์สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายออนไลน์ ที่ผู้เรียนสามารถออนไลน์ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยใช้โปรแกรมการจัดการ Moodle

6. การประเมินผล เป็นกิจกรรมการวัดและการประเมินผล เพื่อตัดสินว่ามีคุณลักษณะตามที่ต้องการหรือไม่ ได้แก่ แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพก่อนและหลังเรียน

ดังนั้น องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว โยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ จึงมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย

.....

.....

.....

ไม่เห็นด้วย

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดย

ระดับความเหมาะสม	5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ระดับความเหมาะสม	4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
ระดับความเหมาะสม	3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
ระดับความเหมาะสม	2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
ระดับความเหมาะสม	1	หมายถึง	ไม่มีความเหมาะสม

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ						
1. ผู้เรียน						
2. ผู้สอน						
3. เนื้อหา						
4. กระบวนการศึกษา						
5. วิธีคิดตามแบบโยนิโสมนสิการ						
6. เทคโนโลยีการเรียนการสอน						
7. การประเมินผล						
ด้านขั้นตอนของรูปแบบฯ						
1. ขั้นเตรียมความพร้อม						
2. ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ						
2.1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิง จริยธรรม						
2.2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิง จริยธรรม						
2.3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิง จริยธรรม						
2.4 ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการ แก้ปัญหา						
2.5 ขั้นนำเสนอและประเมินผล						
3. ขั้นการประเมินผล						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้
กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ
สื่อมวลชน และการนำรูปแบบฯ ไปทดลองใช้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบ
อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบรับรองรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษา
ตามแนวโยนีสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
วิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อวิทยานิพนธ์

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนว
โยนีสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ
สื่อมวลชน

สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

ผู้วิจัย

อาจารย์ปรีชา สมพีช นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิโปรดพิจารณารับรองรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีสมนสิการ เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์โดยผู้วิจัยจะรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

แบบประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 การรับรองรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างยิ่ง
ผู้วิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **การเรียนบนเว็บแบบผสมผสาน** หมายถึง การบูรณาการการเรียนการสอนบนเว็บ (Online) ผ่านทางระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System : LMS) ที่ผสมผสานทั้งการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face : F2F) กับการเรียนออนไลน์ (Online) ด้วยการใช้เทคโนโลยีทั้งแบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวก ได้แก่ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ห้องสนทนา (chat room) กระดานสนทนา (webboard) เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน และอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

2. **การเรียนด้วยกรณีศึกษา** หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่นำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์สถานการณ์ ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หาทางออกของการแก้ปัญหา เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการคิดไตร่ตรอง และการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ

3. **วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ** หมายถึง การสอนที่นำวิธีคิดตามแนวพุทธธรรม ที่เรียกว่าโยนิโสมนสิการมาสอนโดยการสอดแทรกกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นให้ ผู้เรียนได้ฝึกการคิดโดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คิดแบบอริยสัจ คิดแบบรู้คุณโทษและทางออก และคิดแบบคุณค่าแท้-เทียม เป็นการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด มุ่งเน้นการฝึกผู้เรียนให้ใช้ความคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

4. **การคิดไตร่ตรอง** หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสถานการณ์ปัญหา และระบุประเด็นที่ขัดแย้ง นำประเด็นที่ขัดแย้ง มาอภิปราย วิเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุผล ระบุทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ สัมพันธ์กับปัญหาและหลักจริยธรรม พิจารณาเลือกหลักจริยธรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อประเมินกรณีศึกษาก่อนการตัดสินใจ

5. **จริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน** หมายถึง ความประพฤติที่ควร ความถูกต้องที่มีกฎหมายของสื่อมวลชนตามแต่ประเภทของงานซึ่งต่างฝ่ายต่างมีจริยธรรมของตนเอง จริยธรรมเป็นเรื่องของความสมัครใจที่จะร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้เป็นบรรทัดฐานหรืออีกนัยหนึ่งคือการชี้แนะให้สื่อมวลชนกระทำในสิ่งที่สมควรกระทำอย่างยิ่งตามหลักจริยธรรมเป็นข้อบังคับ แต่ไม่ใช่กฎหมายแต่อย่างใด ไม่มีบทลงโทษเหมือนกฎหมาย แต่สูงกว่ากฎหมาย กล่าวคือหากมีการฝ่าฝืนข้อบังคับจะถูกลงโทษด้วยความเลื่อมศรัทธาจากสังคมจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพสื่อมวลชน คือ ความรับผิดชอบ ความถูกต้องแม่นยำ และสิทธิส่วนบุคคล สำหรับนักศึกษานิเทศศาสตร์ ในฐานะสื่อมวลชนในอนาคต

6. **การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ** หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริง นิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแสวงหาข้อมูล ตลอดจนการเลือกหลักการทางจริยธรรมและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน หลักการเลือกความภักดีที่ส่งผลต่อการนำเสนอข่าว เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่แนวทางการเสนอข่าว สามารถตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ-สกุลผู้รับรองรูปแบบ.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 การรับรองรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้กรณีศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดย

ระดับความเหมาะสม	5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ระดับความเหมาะสม	4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
ระดับความเหมาะสม	3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
ระดับความเหมาะสม	2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
ระดับความเหมาะสม	1	หมายถึง	ไม่มีความเหมาะสม

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
หลักการและแนวคิดพื้นฐาน						
1.การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน						
2.การเรียนด้วยกรณีศึกษาตามแนว โยนีโสมนสิการ						
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ						
1. ผู้เรียน						
2. ผู้สอน						
3. เนื้อหา						
4. กรณีศึกษา						
5. วิธีคิดตามแบบโยนีโสมนสิการ						
6. เทคโนโลยีการเรียนการสอน						
7. การประเมินผล						

ประเด็นการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
ด้านขั้นตอนของรูปแบบฯ						
1.ขั้นเตรียมความพร้อม						
2.ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ						
2.1 ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม						
2.2 ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม						
2.3 ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม						
2.4ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา						
2.5ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด						
2.6ขั้นนำเสนอและประเมินผล						
3. ขั้นการประเมินผล						
ภาพรวมของการนำรูปแบบไปใช้						
1. รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน						
2.โดยภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริงได้						

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

กรณีศึกษา เรื่อง “ทัวรย์ยุโรป”

บรรณาธิการข่าวได้รับจดหมายเชิญจากบริษัทยักษ์ใหญ่รายหนึ่งที่ได้รับอนุมัติดำเนินโครงการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งมีความประสงค์จะพาผู้สื่อข่าวเยี่ยมชมโครงการบริหารจัดการน้ำที่ประเทศเยอรมันและรัสเซีย โดยเป็นช่วงที่บริษัทดังกล่าวกำลังถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากถึงการดำเนินโครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนั้นบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายข่าวนี้ให้ท่านรับผิดชอบ

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทแห่งนี้เปิดดำเนินงานในไทยมาได้ประมาณ 3 ปี โดยมีประสบการณ์น้อยมากในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ในขณะที่บริษัทอื่นๆ ที่มีประสบการณ์มานานยื่นประมูลโครงการนี้เช่นกัน แต่ในที่สุดบริษัทดังกล่าวก็เป็นผู้ชนะการประมูล และได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการบริหารจัดการน้ำมูลค่าหลายพันล้านบาท

ต่อมาได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า บริษัทแห่งนี้เป็นบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศซึ่งมีความพร้อมในด้านเงินทุนเป็นผู้ให้การสนับสนุน แต่ขณะนี้บริษัทกำลังประสบปัญหาในด้านการขาดความเชื่อถือต่อการดำเนินโครงการดังกล่าวว่าอาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและชุมชนได้

ดังนั้นในเวลาต่อมา ทางบริษัทจึงพาคณะผู้สื่อข่าวไปเยี่ยมชมโครงการบริหารจัดการน้ำที่ประเทศเยอรมันและรัสเซีย โดยวันแรกก็ไปถึงเจ้าหน้าที่ของบริษัทนำแฟ้มเอกสารมาแจกให้กับผู้สื่อข่าว ภายในแฟ้มเอกสารประกอบด้วยรายละเอียดกำหนดการเยี่ยมชมโครงการพร้อมซองบรรจุเงินซึ่งมีจำนวนไม่น้อยโดยแจ้งกับผู้สื่อข่าวว่าเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างที่อยู่ในยุโรป

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

กรณีศึกษา เรื่อง “หมอปลอม”

วันหนึ่งมีผู้โทรศัพท์มาแจ้งทางบรรณาธิการว่าขณะนี้มียุติกาโรงเรียนหนึ่งและผู้ปกครองกำลังตื่นตกใจกลัวว่าตนเองจะได้รับเชื้อโรคเอดส์ อันเนื่องจากการตรวจสุขภาพประจำปีของโรงเรียน แต่คุณหมอฟื้นฟูสุขภาพไม่มีการเปลี่ยนเข็ม โดยใช้เข็มร่วมกัน ดังนั้นบรรณาธิการจึงมอบหมายข่าวชิ้นนี้ให้ท่านรับผิดชอบ

จากการสืบค้นข้อมูลพบว่า โรงเรียนแห่งนี้ ได้จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีโดยว่าจ้างบริษัทแห่งหนึ่งเข้าตรวจสุขภาพของบุคลากรและนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งบริษัทแห่งนี้เคยมีชื่อเสียงในเรื่องการตรวจสุขภาพและเป็นที่ยอมรับของคนในจังหวัดนั้นมากกว่า 10 ปี แต่ในช่วง 2-3 ปี ทางบริษัทมีปัญหาอันเนื่องมาจากคุณหมอฟื้นฟูสุขภาพได้เสียชีวิต คุณหมอฟื้นฟูสุขภาพท่านอื่นได้ลาออกจากบริษัทไปจัดตั้งโรงพยาบาลเอกชนเหลือเพียงผู้ช่วยหมอและผู้ช่วยพยาบาลเท่านั้น แต่พวกเขาเหล่านี้สามารถทำการตรวจสุขภาพได้ เนื่องจากเป็นผู้ช่วยคุณหมอมานานหลายปี ประกอบกับช่วงปีดังกล่าวบริษัทขาดทุนอย่างต่อเนื่องทำให้เงินทุนลดน้อยลง เป็นผลให้ไม่สามารถลงทุนจ้างคุณหมอและจัดซื้ออุปกรณ์การแพทย์ได้ครบถ้วน

ขณะที่กำลังสืบค้นข้อมูลในกรณีนี้อยู่ คุณได้รับรางวัลท่องเที่ยวเกาหลีฟรี จากการส่งฝาชาเขียวชิงโชค และจะต้องเดินทางภายในสัปดาห์นี้ คุณจะต้องมีการเตรียมตัวในการจัดทำหนังสือเดินทาง เตรียมเสื้อผ้า ทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

กรณีศึกษา เรื่อง “พยานคดีข่มขืน”

หัวหน้าข่าวอาชญากรรมได้รับโทรศัพท์แจ้งว่า ขณะนี้มีครูโรงเรียนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดผูกคอตายในบ้านพักครูของโรงเรียน โดยผู้ตายเป็นครูชาย ได้เข้ามาทำการสอนที่โรงเรียนแห่งนี้เป็นเวลา ข่าวอาชญากรรมจึงมอบหมายให้ท่านติดตามข่าวข่าวนี้นี้

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า ตามประวัติของผู้ตายนั้นเป็นครูที่เคยได้รับรางวัลนักศึกษาเรียนดีและพฤติกรรมดี และได้รับรางวัลครูดีเด่นประจำจังหวัดก่อนย้ายเข้ามาประจำการที่โรงเรียนแห่งนี้ ผู้ตายไม่มีญาติอยู่ภายในจังหวัดนั้น แต่เป็นที่รักใคร่ของผู้ปกครองและคนในชุมชน

จากการสอบถามรายละเอียดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า ผู้ตายเป็นครูสอนดนตรี มีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน และจะเสียสละเวลาในวันหยุดสอนดนตรีให้นักเรียนที่บ้านพัก และมีนักเรียนหญิงคนหนึ่งที่มีความสนิทสนมเป็นพิเศษกับครูคนนี้ ในวันที่เกิดเหตุเพื่อนครูแจ้งว่าเดินทางมาถึงบ้านตอนดึก ก็ยังเห็นครูสอนดนตรีกับเด็กนักเรียนคนดังกล่าวอยู่ แต่ดูเหมือนจะมีปากเสียกันเล็กน้อย ตนก็ไม่ได้ใส่ใจ

ในเวลาต่อมา ผู้สื่อข่าวได้ไปพบกับเพื่อนสนิทของนักเรียนหญิงคนดังกล่าวและได้สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมบางอย่าง พบว่าเพื่อนสนิทของเด็กนักเรียนหญิงนั้น เรียนอยู่ชั้น ม.2 ของโรงเรียนที่ผู้ตายสอนอยู่เพื่อนสนิทของนักเรียนหญิงไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์และไม่ต้องการให้ชื่อของตนเองปรากฏในรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์

แบบวัดความสามารถในการไต่ตรงและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทุกคนอ่านคำชี้แจงต่อไปนี้ให้เข้าใจ

1. แบบวัดชุดนี้มี 3 กรณีศึกษา ใช้เวลาในการทำ 2 ชั่วโมง 30 นาที
โปรดตอบคำถามแต่ละกรณีศึกษาให้ครบทุกข้อ
2. ข้อสอบแต่ละข้อจะเว้นบรรทัดไว้ให้ตอบ โดยบรรทัดที่เว้นนั้นไม่มีผลต่อการกำหนดความยาวของเนื้อหาที่จะตอบ โดยนักศึกษาสามารถตอบได้น้อยกว่าหรือมากกว่าบรรทัดที่เว้นไว้ให้ตอบ ถ้าบรรทัดที่เว้นไว้ให้ตอบไม่เพียงพอในการตอบ สามารถเขียนเพิ่มเติมในที่ว่างท้ายหน้ากระดาษแต่ละแผ่นได้
3. ให้นักศึกษาดึงข้อสอบออกมาจากซองที่ละแผ่น เมื่อทำข้อสอบแต่ละแผ่นเสร็จเรียบร้อยแล้วให้คว้าข้อสอบแผ่นนั้นไว้แล้วจึงดึงข้อสอบแผ่นถัดไปออกจากซองมาทำต่อ และจะไม่อนุญาตให้ย้อนกลับมาแก้ไขคำตอบในข้อที่ทำไปแล้ว
4. เมื่อทำข้อสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำแบบวัดชุดนี้ทั้งหมดใส่ซองตามเดิม

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า นายทุนเป็นนักธุรกิจใหญ่จากกรุงเทพฯ เข้ามาทำการบุกรุกป่าสงวน โดยว่าจ้างชาวบ้านในชุมชนปลูกยางพาราและปลูกข้าวโพด บนพื้นที่ป่าสงวนกว่า 1,000 ไร่ เพื่อบังหน้า นอกจากนี้ นายทุนยังทำการตัดต้นไม้ทำลายป่า ส่งไม้ไปขายยังต่างประเทศ และมีไม้พุงที่ถูกตัดกองไว้จำนวนมากพร้อมส่ง

คำถามข้อที่ 3 ท่านนำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจในการทำข้างขึ้นนี้หรือไม่

- นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ
- ไม่ได้นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ

สำหรับท่านที่นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ โปรดระบุหลักจริยธรรมที่นำมาประกอบการตัดสินใจ (ระบุเพียงข้อเดียว) พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

1. ความรับผิดชอบ

เพราะ.....

.....

.....

.....

2. ความถูกต้องแม่นยำ

เพราะ.....

.....

.....

.....

3. สิทธิส่วนบุคคล

เพราะ.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง “ธุรกิจของนายใหญ่”

บรรณาธิการข่าวได้รับโทรศัพท์แจ้งว่ามีนายทุนบุกรุกป่าสงวนในภาคอีสาน ได้ตัดต้นไม้และแผ้วทางป่าจำนวนกว้างกว่า 1,000 ไร่ นายทุนเป็นคนนอกชุมชนที่เป็นที่ตั้งของป่าสงวน และบังเอิญพื้นที่บุกรุกเป็นจังหวัดบ้านเกิดของท่าน ดังนั้นบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายข่าวนี้ให้ท่านรับผิดชอบในการทำข่าว

คำถามข้อที่ 1 ในฐานะผู้สื่อข่าวที่ต้องรับผิดชอบข่าวนี้ ท่านคิดว่ากรณีที่นายทุนคนนี้สามารถเข้ามาบุกรุกป่าสงวนจำนวนมากได้นั้น มีสาเหตุใดบ้าง

1.
2.
3.

คำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าในการทำข่าวชิ้นนี้ควรจะคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ใดของสื่อมวลชนมากที่สุด ให้เหตุผลประกอบด้วย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า นายทุนเป็นนักธุรกิจใหญ่จากกรุงเทพฯ เข้ามาทำการบุกรุกป่าสงวน โดยว่าจ้างชาวบ้านในชุมชนปลูกยางพาราและปลูกข้าวโพด บนพื้นที่ป่าสงวนกว่า 1,000 ไร่ เพื่อบังหน้า นอกจากนี้ นายทุนยังทำการตัดต้นไม้ทำลายป่า ส่งไม้ไปขายยังต่างประเทศ และมีไม้พุงที่ถูกตัดกองไว้จำนวนมากพร้อมส่ง

คำถามข้อที่ 3 ท่านนำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจในการทำข้างขึ้นนี้หรือไม่

- นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ
- ไม่ได้นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ

สำหรับท่านที่นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ โปรดระบุหลักจริยธรรมที่นำมาประกอบการตัดสินใจ (ระบุเพียงข้อเดียว) พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

- 1.ความรับผิดชอบ

เพราะ.....

.....

.....

.....

- 2.ความถูกต้องแม่นยำ

เพราะ.....

.....

.....

.....

- 3.สิทธิส่วนบุคคล

เพราะ.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง “นม”

วันหนึ่งมีผู้โทรศัพท์แจ้งมาทางกองบรรณาธิการว่าขณะนี้มียุติเด็กนักเรียนเสียชีวิตไปแล้วประมาณ 5 รายและเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลกว่า 20 ราย ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการดื่มนมยี่ห้อหนึ่ง โดยนมยี่ห้อดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีการออกวางจำหน่ายในท้องตลาดเมื่อเร็ว ๆ นี้ ดังนั้นบรรณาธิการข่าวจึง มอบหมายข่าวนี้ให้ท่านรับผิดชอบ

คำถามข้อที่ 1 ท่านคิดว่ากรณีที่เด็กนักเรียนเสียชีวิตและเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาล

มีสาเหตุจากอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทผู้ผลิตสินค้ารายนี้เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีการผลิตสินค้าหลายประเภทออกมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก โดยสินค้าส่วนใหญ่ล้วนเป็นสินค้าที่มีคุณภาพจึงได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี ต่อมาทางบริษัทมีการประกาศลดปริมาณการผลิตสินค้าประเภทต่างๆ ลงอีก 10 % แต่ขณะเดียวกันเร่งให้มีการผลิตนมยี่ห้อใหม่ดังกล่าวออกมาจำหน่ายโดยแจ้งว่าเพื่อเป็นการรองรับภาวะตลาดในปัจจุบัน

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพนักงานคนหนึ่งของบริษัท พบว่า ในแต่ละปีทางบริษัทจะมีผลกำไรที่สูงมากจากการผลิตสินค้าประเภทนมให้กับบริษัทตัวแทนจำหน่ายรายใหญ่รายหนึ่ง และต่อมาทางบริษัทผู้ผลิตสินค้าได้มีการตกลงเซ็นสัญญาเพิ่มยอดการผลิตให้กับบริษัทตัวแทนจำหน่ายดังกล่าว แต่ขณะนี้บริษัทผู้ผลิตสินค้าประสบปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าต่างๆ โดยเฉพาะสินค้าประเภทนมได้รับผลกระทบมากที่สุด ทางบริษัทผู้ผลิตสินค้าจึงต้องสั่งซื้อวัตถุดิบจากแหล่งใหม่ซึ่งมีคุณภาพต่ำเข้ามาเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าประเภทนมได้ทันตามกำหนด เป็นผลให้สินค้าที่ผลิตออกมาดังกล่าวไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

คำถามข้อที่ 2 ท่านควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่อะไรของสื่อมวลชนในการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ต่อมาทางฝ่ายผู้บริหารของบริษัทผู้ผลิตสินค้าได้เปิดให้สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับผู้สื่อข่าวที่คุ้นเคยกันเป็นอย่างดีและขอรับรองให้ผู้สื่อข่าวยุติการเสนอข่าวนี้ ในขณะที่เดียวกันฝ่ายประชาสัมพันธ์ของบริษัทก็แจ้งมายัง โรงพิมพ์ว่าหากหนังสือพิมพ์ไม่ยุติการเสนอข่าวดังกล่าวทางบริษัทก็มีความจำเป็นที่จะต้องงดการลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆต่อไป

คำถามข้อที่ 3 ท่านนำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจในการทำข่าวชิ้นนี้หรือไม่

- นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ
- ไม่ได้นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ

สำหรับท่านที่นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ โปรดระบุหลักจริยธรรมที่นำมาประกอบการตัดสินใจ (ระบุเพียงข้อเดียว) พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

1. ความรับผิดชอบ

เพราะ.....

.....

.....

2. ความถูกต้องแม่นยำ

เพราะ.....

.....

.....

3. สิทธิส่วนบุคคล

เพราะ.....

.....

.....

.....

คำถามข้อที่ 4 ท่านพิจารณาถึงการเลือกความภาคีอะไรในการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามข้อที่ 5 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สื่อข่าวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ท่านจะตัดสินใจถึงแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านอย่างไร ท่านประเมินถึงผลดีและผลเสียอะไรบ้าง

เสนอข่าว

ไม่เสนอข่าว

ผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเอง.....

.....

.....

.....

.....

ผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทของท่าน.....

.....

.....

.....

.....

ผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคม.....

.....

.....

.....

.....

เขียนแสดงความคิดในการไตร่ตรองเหตุการณ์สะกิดใจตามคำถามต่อไปนี้

1. ประเด็นที่สะกิดใจท่านในเหตุการณ์นี้คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. จากเหตุการณ์นี้ท่านคิดว่าเหตุผลหรือปัจจัยอะไรที่ทำให้เหตุการณ์เป็นเช่นนี้

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านจะสรุปเหตุการณ์ที่พบเห็นได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านได้เรียนรู้หรือได้ข้อคิดอะไรจากเหตุการณ์นี้

.....

.....

.....

.....

.....

กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง “กองถ่ายละคร”

กองถ่ายละครเรื่อง “หวานใจต่างแดน” ได้เชิญนักแสดงชายบันเทิงเข้าร่วมติดตามเบื้องหลังกองละคร ซึ่งละครเรื่องนี้จะต้องเดินทางไปถ่ายทำที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มี “ป๊อปปี้” แสดงเป็นพระเอก และ “น้ำหวาน” แสดงเป็นนางเอก คุณได้รับมอบหมายจากบรรณาธิการให้เป็นผู้สื่อข่าวเดินทางไปทำข่าวนี้ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อถึงกำหนดเดินทางกองถ่ายแจ้งกับคุณว่าจะไปถ่ายทำที่เขาแมงม้า จ.นครราชสีมา ในช่วงที่อากาศหนาว มีการจำลองบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเหมือนประเทศสวิตเซอร์แลนด์ กองถ่ายขอร้องให้คุณส่งข่าวโดยแจ้งทางกองบรรณาธิการว่าอยู่ที่สวิตเซอร์แลนด์ จะมีตัวเครื่องบินไปกลับพร้อมที่พักที่สวิตเซอร์แลนด์เป็นการตอบแทน เมื่อละครเรื่องนี้ถ่ายทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

คำถามข้อที่ 1 จากข้อมูลที่รับทราบ ในฐานะผู้สื่อข่าวท่านควรจะทำ (ระบุเพียง 1 ข้อ)

- เดินทางกลับทันที เพราะ.....
- แจ้งกองบรรณาธิการทราบ เพราะ.....
- รับข้อเสนอ และปฏิบัติตามคำขอ เพราะ.....
- อื่นๆ (โปรดระบุ) เพราะ.....

คุณชื่นชอบพระเอกคนนี้ “พีพี” มาก เพราะรูปหล่อ อัจฉริยะดี และ เพิ่งได้รับรางวัลเยาวชนดีเด่นเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ถ่ายทำข่าวเบื้องหลังละครทางทีมงานของกองถ่ายละครขอร้องให้คุณเขียนข่าวแบบรัก โปรโมทโดยจัดฉากให้ “พีพี” และ “น้ำหวาน” แอบคุยกันฉันทายหญิงที่ชื่นชอบกัน และมีคุณเพียงคนเดียวเท่านั้นที่จะได้ภาพรักหวานชุดนี้

คำถามข้อที่ 2 คุณจะข่าวรักโปรโมทครั้งนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

ทำข่าวนี้

ไม่ทำข่าวนี้

เพราะ.....

.....

.....

.....

คำถามข้อที่ 3 การทำข่าวชิ้นนี้ควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ใดของสื่อมวลชนมากที่สุดให้เหตุผลประกอบด้วย

.....

.....

.....

.....

.....

คุณต้องพักอยู่กับทีมงานกองถ่ายละครเป็นเวลา 1 เดือน และบ้านพักคุณอยู่ใกล้กับบ้านพักของ “ป๊อปปี้” ทำให้คุณได้เห็นภาพ “ป๊อปปี้” แสดงความเป็นชายรักชาย และมีพฤติกรรมรักสวยรักงาม ไม่ได้เป็นพระเอกมาดแมนเหมือนในละครแต่อย่างใด นอกจากนี้เมื่อ ไม่มีคิวถ่าย “ป๊อปปี้” ยังชอบสูบบุหรี่ ดื่มเบียร์ และพักอยู่ห้องเดียวกับผู้กำกับซึ่งเคยมีข่าวลือว่าเป็นชายรักชาย

คำถามข้อที่ 3 ในฐานะผู้สื่อข่าวท่านควรจะลงข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของ “ป๊อปปี้” หรือไม่ เพราะเหตุใด

- ลงข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของ “ป๊อปปี้” ไม่เกี่ยวกับพฤติกรรมของ “ป๊อปปี้”

เพราะ.....

คำถามข้อที่ 4 ท่านนำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจในการทำข่าวชิ้นนี้หรือไม่

- นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ
 ไม่ได้นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ

สำหรับท่านที่นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ โปรดระบุหลักจริยธรรมที่นำมาประกอบการตัดสินใจ (ระบุเพียงข้อเดียว) พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

- 1.ความรับผิดชอบ

เพราะ.....

- 2.ความถูกต้องแม่นยำ

เพราะ.....

- 3.สิทธิส่วนบุคคล

เพราะ.....

คำถามข้อที่ 5 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สื่อข่าวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ท่านจะตัดสินใจถึงแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านอย่างไร ท่านประเมินถึงผลดีและผลเสียอะไรบ้าง

เสนอข่าว

ไม่เสนอข่าว

ผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเอง.....

.....

.....

ผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทของท่าน.....

.....

.....

ผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคม.....

.....

.....

เขียนแสดงความคิดในการไตร่ตรองเหตุการณ์สะกิดใจตามคำถามต่อไปนี้

1. ประเด็นที่สะกิดใจท่านในเหตุการณ์นี้คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. จากเหตุการณ์นี้ท่านคิดว่าเหตุผลหรือปัจจัยอะไรที่ทำให้เหตุการณ์เป็นเช่นนี้

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านจะสรุปเหตุการณ์ที่พบเห็นได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านได้เรียนรู้หรือได้ข้อคิดอะไรจากเหตุการณ์นี้

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน แต่ละกรณีศึกษามีคะแนนเต็มเท่ากับ 16 คะแนน ทั้งฉบับมี 3 กรณีศึกษา ฉะนั้นคะแนนเต็มรวมทั้งฉบับเท่ากับ 48 คะแนน เกณฑ์การตรวจให้คะแนนมีรายละเอียด ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1

<u>คำถามข้อที่ 1</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหาได้อย่างชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหาได้แต่ไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหา	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 2</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนพร้อมอธิบายเหตุผลได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนได้อย่างถูกต้อง แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน/ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 1 คะแนน
อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหาไม่ได้ ไม่ถูกต้อง หรือไม่เขียนคำตอบ	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 3 (1)</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ	ได้ 1 คะแนน
ไม่นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 3 (2)</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
ระบุหลักจริยธรรมอย่างถูกต้อง อธิบายเหตุผลได้อย่างชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
ระบุหลักจริยธรรมอย่างถูกต้อง แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน / ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 1 คะแนน
ระบุหลักจริยธรรมไม่ถูกต้อง ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 4</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
เลือกความถูกต้องพร้อมอธิบายเหตุผล ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
เลือกความถูกต้องได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายเหตุผลในการเลือกความถูกต้อง	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 5 (1)</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
นำเสนอข่าว	ได้ 1 คะแนน
ไม่นำเสนอข่าว	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 5 (2)</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเองได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเองได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเอง	ได้ 0 คะแนน

คำถามข้อที่ 5 (3) เกณฑ์การให้คะแนน

อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัท	ได้ 0 คะแนน

คำถามข้อที่ 5 (4) เกณฑ์การให้คะแนน

อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคมได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคม	ได้ 0 คะแนน

กรณีศึกษาที่ 2คำถามข้อที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนน

อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหาได้อย่างชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหาได้แต่ไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหา	ได้ 0 คะแนน

คำถามข้อที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนน

อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนพร้อมอธิบายเหตุผลได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนได้อย่างถูกต้อง แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน/ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 1 คะแนน
อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหาไม่ได้ ไม่ถูกต้อง หรือไม่เขียนคำตอบ	ได้ 0 คะแนน

คำถามข้อที่ 3 (1) เกณฑ์การให้คะแนน

นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ	ได้ 1 คะแนน
ไม่นำหลักจริยธรรมมาประกอบการตัดสินใจ	ได้ 0 คะแนน

คำถามข้อที่ 3 (2) เกณฑ์การให้คะแนน

ระบุหลักจริยธรรมอย่างถูกต้อง อธิบายเหตุผลได้อย่างชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
ระบุหลักจริยธรรมอย่างถูกต้อง แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน / ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 1 คะแนน
ระบุหลักจริยธรรมไม่ถูกต้อง ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 0 คะแนน

คำถามข้อที่ 4 เกณฑ์การให้คะแนน

เลือกความภักดีพร้อมอธิบายเหตุผล ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
เลือกความภักดีได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายเหตุผลในการเลือกความภักดี	ได้ 0 คะแนน

<u>คำถามข้อที่ 5 (1) เกณฑ์การให้คะแนน</u>	
นำเสนอข่าว	ได้ 1 คะแนน
ไม่นำเสนอข่าว	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 5 (2) เกณฑ์การให้คะแนน</u>	
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเองได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเองได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเอง	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 5 (3) เกณฑ์การให้คะแนน</u>	
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัท	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 5 (4) เกณฑ์การให้คะแนน</u>	
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคมได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1
คะแนน	
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคม	ได้ 0 คะแนน

กรณีศึกษาที่ 3

<u>คำถามข้อที่ 1</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
เดินทางกลับทันที	ได้ 0 คะแนน
แจ้งกองบรรณาธิการทราบ	ได้ 1 คะแนน
รับข้อเสนอ และปฏิบัติตามคำขอ	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 2</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
ไม่ทำข่าวรักโปรโมท อธิบายเหตุผลชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
ไม่ทำข่าวรักโปรโมท ไม่อธิบายเหตุผล หรืออธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ทำข่าวรักโปรโมท	ได้ 0 คะแนน
<u>คำถามข้อที่ 3</u> เกณฑ์การให้คะแนน	
อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนพร้อมอธิบายเหตุผลได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนได้อย่างถูกต้อง แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน/ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 1 คะแนน
อธิบายสาเหตุที่มาของปัญหาไม่ได้ ไม่ถูกต้อง หรือไม่เขียนคำตอบ	ได้ 0 คะแนน

คำถามข้อที่ 4 (1) เกณฑ์การให้คะแนน	
ไม่ลงข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของ “ป๊อปปี้”	ได้ 1 คะแนน
ลงข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของ “ป๊อปปี้”	ได้ 0 คะแนน
คำถามข้อที่ 5 (1) เกณฑ์การให้คะแนน	
นำเสนอข่าว	ได้ 1 คะแนน
ไม่นำเสนอข่าว	ได้ 0 คะแนน
คำถามข้อที่ 5 (2) เกณฑ์การให้คะแนน	
ระบุหลักจริยธรรมอย่างถูกต้อง อธิบายเหตุผลได้อย่างชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
ระบุหลักจริยธรรมอย่างถูกต้อง แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน/ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 1 คะแนน
ระบุหลักจริยธรรมไม่ถูกต้อง ไม่อธิบายเหตุผล	ได้ 0 คะแนน
คำถามข้อที่ 6 (1) เกณฑ์การให้คะแนน	
นำเสนอข่าว	ได้ 1 คะแนน
ไม่นำเสนอข่าว	ได้ 0 คะแนน
คำถามข้อที่ 6 (2) เกณฑ์การให้คะแนน	
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเองได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเองได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อตนเอง	ได้ 0 คะแนน
คำถามข้อที่ 6 (3) เกณฑ์การให้คะแนน	
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัทได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อบริษัท	ได้ 0 คะแนน
คำถามข้อที่ 6 (4) เกณฑ์การให้คะแนน	
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคมได้ แต่อธิบายเหตุผลไม่ชัดเจน	ได้ 1 คะแนน
ไม่อธิบายผลดี และ/หรือ ผลเสียที่อาจเกิดต่อสังคม	ได้ 0 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนนว่าผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับใด

คะแนน 45-48	หมายความว่า	ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง
คะแนน 41-44	หมายความว่า	ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
คะแนน 35-40	หมายความว่า	ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน 31-34	หมายความว่า	ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในน้อย
คะแนน 25-30	หมายความว่า	ผู้เรียนมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่ในน้อยมาก
คะแนน ต่ำกว่า 25	หมายความว่า	ผู้เรียนขาดการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

วิธีการให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

ตัวบ่งชี้ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง			
ตัวบ่งชี้พฤติกรรมกรรมการคิดไตร่ตรอง	คะแนน ความสามารถ	ตัวบ่งชี้คุณภาพของพฤติกรรมกรรมการคิด ไตร่ตรอง	คะแนน คุณภาพ
มีการบรรยายหรืออธิบาย เหตุการณ์/ข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยไม่ แสดงการไตร่ตรองใดๆ หรือแสดง การตัดสินใจข้อมูล/เหตุการณ์ทันที ตามความรู้สึกหรือประสบการณ์ เดิม	0		
ขั้นที่ 1 สะกิดความคิด สามารถบรรยายหรืออธิบาย เหตุการณ์/ข้อมูลและความรู้สึก ขัดแย้ง สับสน หรือสงสัยใน เหตุการณ์/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และระบุ ประเด็นที่ตนเองรู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัยได้	1	ระดับที่ 1 – สามารถบรรยายหรืออธิบาย เหตุการณ์/ข้อมูลและความรู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัยในเหตุการณ์/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และระบุประเด็นที่ตนเองรู้สึก ขัดแย้ง สับสน หรือ สงสัย แต่ไม่ชัดเจน	1
		ระดับที่ 2 – สามารถบรรยายหรืออธิบาย เหตุการณ์/ข้อมูลและความรู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัยในเหตุการณ์/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และระบุประเด็นที่ตนเองรู้สึก ขัดแย้ง สับสน หรือสงสัย อย่างชัดเจน	2
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความ สมเหตุสมผลของเหตุการณ์ สามารถบรรยายหรืออธิบาย เหตุการณ์/ข้อมูลและความรู้สึก ขัดแย้ง สับสน หรือสงสัยใน เหตุการณ์/ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ระบุ ประเด็นที่ตนเอง รู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัย และนำประเด็น ที่รู้สึกนั้นมาวิเคราะห์เหตุผลได้	2	ระดับที่ 1 – สามารถนำประเด็นที่รู้สึก ขัดแย้ง สับสนหรือสงสัยนั้น มาวิเคราะห์ โดยให้เหตุผลในแง่มุมที่จำกัด	1
		ระดับที่ 2 – สามารถนำประเด็นที่รู้สึก ขัดแย้ง สับสนหรือสงสัยนั้น มาวิเคราะห์ โดยให้เหตุผลในแง่มุมที่หลากหลาย	2

ตัวบ่งชี้ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง			
ตัวบ่งชี้พฤติกรรมทางการคิดไตร่ตรอง	คะแนน ความสามารถ	ตัวบ่งชี้คุณภาพของพฤติกรรมทางการคิด ไตร่ตรอง	คะแนน คุณภาพ
ขั้นที่ 3 สร้างความหมายของเหตุการณ์ สามารถบรรยายหรืออธิบายเหตุการณ์/ข้อมูล และความรู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัยในเหตุการณ์/ข้อมูลที่เผชิญ ระบุประเด็นที่ตนเองรู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัย นำประเด็นที่รู้สึกนั้นมาวิเคราะห์เหตุผล และนำเหตุผลนั้นมาสร้างข้อคิดหรือข้อความรู้	3	ระดับที่ 1 – สามารถนำประเด็นที่รู้สึกนั้นมาวิเคราะห์และสรุปสาเหตุ และนำข้อสรุปนั้น มาสร้างข้อคิดหรือข้อความรู้ที่เป็นความหมายทั่วๆ ไปที่กว้างกว่าเหตุการณ์นั้น	1
		ระดับที่ 2 – สามารถนำประเด็นที่รู้สึกนั้นมาวิเคราะห์และสรุปสาเหตุ และนำข้อสรุปนั้น มาสร้างข้อคิดหรือข้อความรู้ที่เชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตของตนเองได้โดยตรง	2
ขั้นที่ 4 ขยายความหมายของเหตุการณ์สู่การปฏิบัติ สามารถบรรยายหรืออธิบายเหตุการณ์/ข้อมูล และความรู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัยในเหตุการณ์/ข้อมูลที่เผชิญ ระบุประเด็นที่ตนเองรู้สึกขัดแย้ง สับสน หรือสงสัย นำประเด็นที่รู้สึกนั้นมาวิเคราะห์เหตุผล นำเหตุผลนั้น มาสร้างข้อคิดหรือข้อความรู้ และนำข้อคิดหรือข้อความรู้นั้นมากำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติได้	4	ระดับที่ 1 – สามารถนำข้อคิดหรือข้อความรู้นั้น มากำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติอย่างกว้างๆ ได้แต่ไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน	1
		ระดับที่ 2 – สามารถนำข้อคิดหรือข้อความรู้นั้น มากำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติเป็นขั้นตอน/เห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจน	2

วิธีการให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

1. วิเคราะห์ข้อเขียนสะท้อนความคิดที่มีต่อกรณีศึกษาตามตัวบ่งชี้พฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง และให้คะแนนความสามารถตามที่ระบุไว้ในแต่ละขั้น
2. วิเคราะห์ข้อเขียนสะท้อนความคิดที่มีต่อกรณีศึกษาตามตัวบ่งชี้คุณภาพของพฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง และให้คะแนนคุณภาพตามที่ระบุไว้ในแต่ละขั้น
3. นำคะแนนความสามารถ บวกกับคะแนนคุณภาพในแต่ละขั้นการคิด เป็นคะแนนรวมแต่ละขั้น
4. รวมคะแนนแต่ละขั้นเป็นคะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรองของผู้เรียนที่ได้รับ

วิธีการให้คะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรอง

1. ให้คะแนนความสามารถ การคิดไตร่ตรอง ในแต่ละขั้นดังนี้
คะแนนขั้นการคิดไตร่ตรองที่ 1 = 1
คะแนนขั้นการคิดไตร่ตรองที่ 2 = 2
2. ให้คะแนนคุณภาพของพฤติกรรมการคิดไตร่ตรอง ในแต่ละขั้นดังนี้
ขั้นการคิดที่ 1 มีคะแนนคุณภาพในระดับที่ 1 = 1
ขั้นการคิดที่ 2 มีคะแนนคุณภาพในระดับที่ 2 = 2
3. นำคะแนนความสามารถของขั้นการคิดที่ 1 บวกกับคะแนนคุณภาพของขั้นการคิดที่ 1 และนำคะแนน ความสามารถของขั้นการคิดที่ 2 บวกกับคะแนนคุณภาพของขั้นการคิดที่ 2 เป็นคะแนนรวมแต่ละขั้นดังนี้
ขั้นการคิดไตร่ตรองที่ 1 ($1 + 1 = 2$) คะแนนรวมขั้น 1 = 2
ขั้นการคิดไตร่ตรองที่ 2 ($2 + 2 = 4$) คะแนนรวมขั้น 2 = 4
4. รวมคะแนนของขั้นการคิดที่ 1 และขั้นการคิดที่ 2 ($2+4 = 6$) เป็นคะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรองของผู้เรียน

การแปลความหมายของคะแนน

คะแนนที่ได้จากการประเมินสามารถแปลความหมายได้ดังนี้

1. ระดับคะแนน 0 หมายความว่า ผู้เรียนไม่แสดงการคิดไตร่ตรองใดๆ หรือแสดงการตัดสินใจ/เหตุการณ์ทันทีตามความรู้สึกหรือประสบการณ์เดิม
2. ระดับคะแนน 2 – 3 หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 1 – สะกิดความคิด
3. ระดับคะแนน 5 – 7 หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 2 – วิเคราะห์ความสมเหตุสมผลในตัวของเหตุการณ์
4. ระดับคะแนน 9 – 12 หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 3 – สร้างความหมายของเหตุการณ์
5. ระดับคะแนน 14 – 18 หมายความว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองถึงขั้นที่ 4 – ขยายความหมายของเหตุการณ์สู่การปฏิบัติ

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

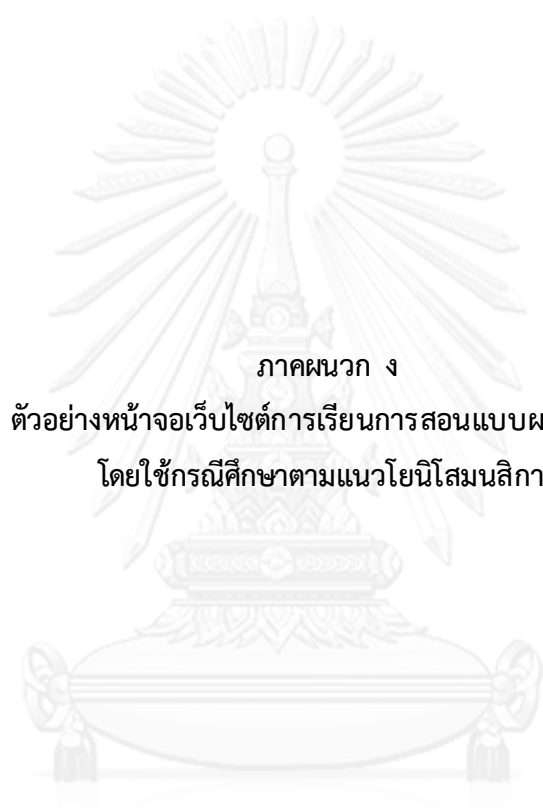
หน่วย	วัตถุประสงค์	รูปแบบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	วิธีการ/เครื่องมือ	การประเมินผล
ขั้นเตรียมความพร้อม					
1	เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจขั้นตอนและวิธีการเรียนการสอนบนเว็บไซต์ ผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ	บุณนิเทศ (F2F) ๕	ปฐมนิเทศเพื่อให้ผู้เรียนทราบเป้าหมายของการเรียน ข้อตกลง ขั้นตอนและวิธีการเรียนการสอน ระบบการจัดการเรียนรู้ สถานที่เรียน ระยะเวลาในการเรียน รวมทั้งวิธีการและเกณฑ์การประเมินหรือเงื่อนไขสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	ผู้สอนบรรยายในห้องเรียน	- การสังเกต - การซักคำถาม
	ผู้เรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ทักษะการติดตามแนวโยนิโสมนสิการ การตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ	การจัดกลุ่มผู้เรียน (F2F) ๕	แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ 5-6 คน โดยพยายามจัดกลุ่มเฉลี่ยความรู้ ความสามารถที่ใกล้เคียงกัน เช่น สมชิกมี 5 คน ควรมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และเรียนอ่อน ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ความประพฤติของผู้เรียนในกลุ่มไม่ควรจัดให้ผู้ที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมหรือไม่ค่อยสนใจในการเรียนอยู่ร่วมกันทั้งหมด จากนั้นให้ผู้เรียน กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่มเลือกประธาน รองประธานและเลขานุการ	ใช้การเฉลยรวม (GPA) เป็นเงื่อนไขในการจัดกลุ่มผู้เรียน	- การสังเกต
	ผู้เรียนมีทักษะการใช้งานระบบการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนบนเว็บไซต์แบบผสมผสานด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ และทักษะการใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการเรียน	การฝึกปฏิบัติ (F2F) ๕ (online) 	- ฝึกปฏิบัติการใช้งานระบบการจัดการเรียนรู้ การเรียน กระดานสนทนา ห้องสนทนา การใช้เว็บเบราว์เซอร์ การสืบค้นข้อมูลบนเว็บ อีเมล และวิกิ - ผู้เรียนโพสต์ข้อคำถาม รាយข้อสมาชิกและหน้าที่รับผิดชอบบนระบบการจัดการเรียนรู้	- การสาธิต - การฝึกปฏิบัติ - ระบบการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนบนเว็บไซต์ศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการฯ	การทดลองปฏิบัติ
	2. ได้รับความสนใจของผู้เรียนในการเรียนรู้				

หัวข้อ	วัตถุประสงค์	รูปแบบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	วิธีการ/เครื่องมือ	การประเมินผล
2	เพื่อวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนของผู้เรียนก่อนเรียน	การทำแบบวัด การคิด ไตร่ตรองและการตัดสินใจก่อนเรียน (F2F) ✓	-ผู้เรียนทำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน	การตรวจให้คะแนนแบบวัดฯ
ขั้นตอนในการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กรณีศึกษาตามแนวโมโนลิสม์					
3	ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหา บอกประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหา เสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา คิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียของแนวทางการแก้ปัญหา และตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ รวมถึงสรุปผลของการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรมของกลุ่ม	การเรียนออนไลน์ :online ✓	<p>ศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมวิชาชีพด้านความรับผิดชอบ ชื่อเรื่อง “ทาร์จัวร์”</p> <p>ผู้เรียนทำกิจกรรมออนไลน์ตามขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโมโนลิสม์ 1-5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 2. ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3. ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบอริยสังหรือคิดแบบแก้ปัญหา 4. ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีคิดแบบอริยสังหรือคิดแบบแก้ปัญหา และวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก 5. ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และวิธีคิดแบบคุณค่าแท้-เทียม 	ผู้เรียนใช้เครื่องมือบนระบบการจัดการเรียนรู้ ศึกษากรณีศึกษาในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือเอกสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้ห้องสนทนา กระดานอภิปราย การค้นคว้าหาข้อมูลจากเว็บเบราว์เซอร์	การ login เข้าระบบของผู้เรียน การแสดงความคิดเห็น

คู่สาย	วัตถุประสงค์	รูปแบบการเรียนฯ	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	วิธีการ/เครื่องมือ	การประเมินผล
4	ผู้เรียนสามารถสรุปผลจากการทำกรณีศึกษาด้านความรับผิดชอบ ชื่อเรื่อง “ทัวรี่โรป” ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน 2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญของความถูกต้องแม่นยำในการนำเสนอข่าว	การนำเสนอ (F2F) (online) 	<p>1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสรุปผลจากการทำกรณีศึกษา โดยมีผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนกลุ่มอื่น ทำหน้าที่วิพากษ์ แสดงความคิดเห็น ประเมินผลการทำกรณีศึกษา (กลุ่มละ 7-10 นาที)</p> <p>2. ผู้สอนทบทวนเนื้อหาในครั้งที่แล้ว และบรรยายเนื้อหาใหม่ เรื่อง ความถูกต้องแม่นยำในการนำเสนอข่าว</p> <p>3. ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และฝึกการแก้ปัญหา</p>	Powerpoint	การนำเสนอ การแสดงความ คิดเห็น
5	ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหา นอกประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหา เสนอแนวทางการแก้ไขการแก้ปัญหา คิดได้ตรงต่อถึงผลดีและเสียของแนวทางการแก้ปัญหา และตัดสินใจเชิงจริยธรรม วิชชีพ รวมถึงสรุปผลของการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม ของกลุ่ม	(online) 	<p>ศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมวิชาชีพด้านความถูกต้องแม่นยำ ชื่อเรื่อง “หมอปาลอม”</p> <p>ผู้เรียนทำกิจกรรมออนไลน์ตามขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ ขั้นตอนที่ 1-5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 2. ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3. ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบจริยสังหรือคิดแบบแก้ปัญหา 4. ขั้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีคิดแบบเรียงลำดับหรือคิดแบบแก้ปัญหา และวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก 	ผู้เรียนใช้เครื่องมือบนระบบการจัดการเรียนรู้ ศึกษกรณีศึกษาในรูปแบบคลิบวิดีโอหรือเอกสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้ห้องสนทนา กระดานอภิปราย การค้นคว้าหาข้อมูลจากเว็บ บราวเซอร์	การ login เข้าระบบของผู้เรียน การแสดงความ คิดเห็น

๕๒๒๕	วัตถุประสงค์	รูปแบบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	วิธีการ/เครื่องมือ	การประเมินผล
5 (ต่อ)			5. ขึ้นโต๊ะร้องสะท้อนคิด โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก และวิธีคิดแบบคุณค่าเท่าเทียม		การนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น
6	1. ผู้เรียนสามารถสรุปผลจากการทำกรณีศึกษาด้านความรับผิดชอบต่อชื่อเรื่อง “หมอล้อม” ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน 2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญของความถูกต้องแม่นยำในการนำเสนอข่าว	การนำเสนอ (F2F) และ (online) 	1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสรุปผลจากการทำกรณีศึกษา โดยมีผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนกลุ่มอื่น ทำหน้าที่วิพากษ์ แสดงความคิดเห็น ประเมินผลการทำกรณีศึกษา (กลุ่มละ 7-10 นาที) 2. ผู้สอนทบทวนเนื้อหาในครั้งที่แล้ว และบรรยายเนื้อหาใหม่ เรื่อง สื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล 3. ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น และฝึกการแก้ปัญหา	Powerpoint	
7	ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหา บอกประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหา เสนอแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา คิดไตร่ตรองถึงผลดีเสียของแนวทางการแก้ปัญหา และตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพ รวมถึงสรุปผลของการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรมของกลุ่ม	online 	ศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ความขัดแย้งเชิงจริยธรรมวิชาชีพด้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ชื่อเรื่อง “พยานคดีข่มขืน” ผู้เรียนทำกิจกรรมออนไลน์ตามขั้นตอนการเรียนรู้กรณีศึกษาตามแนวโยนิโสมนสิการ ขั้นตอนที่ 1-5 1. ชื่นชมทำความเข้าใจและระบุปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 2. ชื่นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยและคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ	ผู้เรียนใช้เครื่องมือบนระบบการจัดการเรียนรู้ ศึกษากรณีศึกษาในรูปแบบคลิปวิดีโอหรือเอกสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้ห้องสนทนา กระดานอภิปราย การค้นคว้าหาข้อมูลจากเว็บเบราว์เซอร์	การ Log in เข้าระบบของผู้เรียน การแสดงความคิดเห็น

๕๕๕๕๕๕	วัตถุประสงค์	รูปแบบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	วิธีการ/เครื่องมือ	การประเมินผล
7 (ต่อ)			<p>3. ขึ้นเสนอวิธีการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแบบแก้ปัญหา</p> <p>4. ขึ้นตัดสินใจเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีคิดแบบอริยสัจหรือคิดแบบแก้ปัญหา และวิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก</p> <p>5. ขึ้นเตรียมตัวสอบข้อสอบ โดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก คิดแบบคุณค่าแท้-เทียม</p>		
8	ผู้เรียนสามารถสรุปผลจากการทำกรณีศึกษาด้านความรับผิดชอบต่อชื่อเรื่อง “พยานคดีข่มขืน” ได้อย่างถูกต้องชัดเจน	การนำเสนอ (F2F) ✍️ (online) ✓	<p>1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสรุปผลจากการทำกรณีศึกษา โดยมีผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนกลุ่มอื่น ทำหน้าที่วิพากษ์ แสดงความคิดเห็น ประเมินผลการทำกรณีศึกษา (กลุ่มละ 7-10 นาที)</p> <p>2. ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความความคิดเห็น และฝึกการแก้ปัญหา</p>	Powerpoint	การนำเสนอ การแสดงความ ความคิดเห็น
9	เพื่อวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพลูกเรียนของนักเรียนหลังเรียน	การทำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจหลังเรียน F2F ✍️	ผู้เรียนทำแบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพลูกเรียน	แบบวัดการคิดไตร่ตรองและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมวิชาชีพลูกเรียน	การตรวจให้คะแนนแบบวัดฯ

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหน้าจอเว็บไซต์การเรียนการสอนแบบผสมผสาน

โดยใช้กรณีศึกษาตามแนวโยนีโสมนสิการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตัวอย่างหน้าจอเว็บไซต์การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสานฯ

The screenshot shows a Moodle course page. The browser address bar indicates the URL is www.mylearnsquare.com/moodle/course/view.php?id=36. The page title is "การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาคามแนวโยนิโสมนสิการ 1". The breadcrumb trail is "Home > Courses > CPS > CBL-01". A "Turn editing on" button is visible in the top right. On the left, there is a "Navigation" menu with options like "Home", "My home", "Site pages", "My profile", "My courses", and "Courses". Under "Courses", "CPS" is expanded to show "CBL-08", "CBL-07", "CBL-06", "CBL-05", "CBL-04", "CBL-03", "CBL-02", and "CBL-01". Under "CBL-01", there are "Participants", "Reports", "General", "Topic 1", and "Topic 2". The main content area is titled "Topic outline" and contains a list of topics with descriptions:

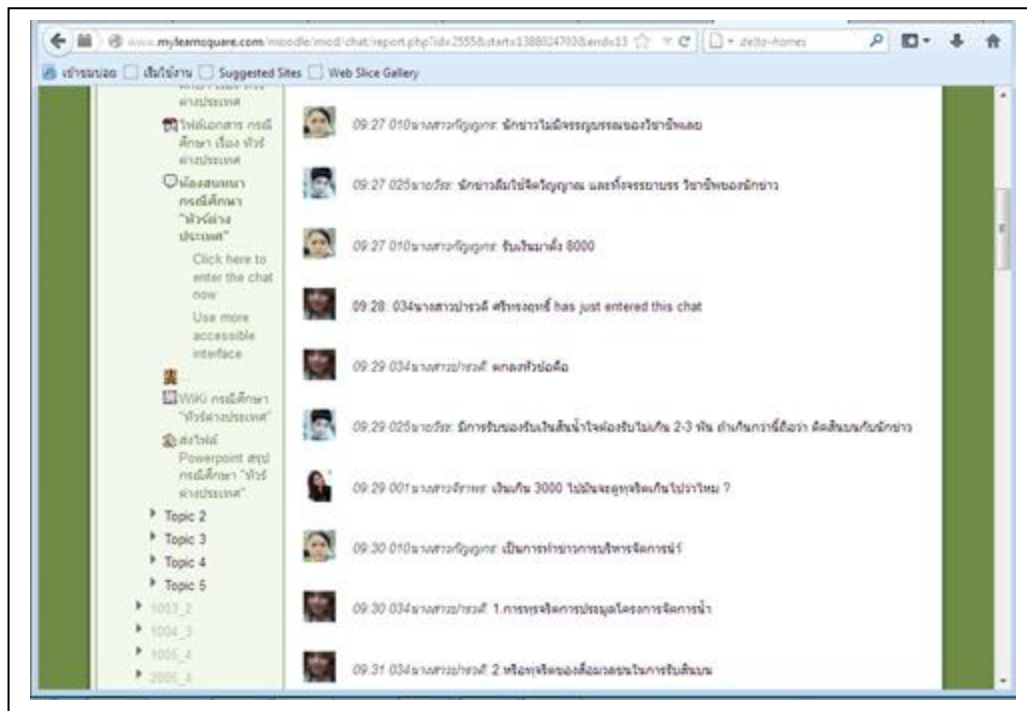
- 1. **ข้อดีของระบบการศึกษาที่ผสมผสาน** เกี่ยวกับการสอนแบบผสมผสาน
- 2. **โมเดลศึกษารูปแบบหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่ม** โดยมีตำแหน่งดังนี้
- 3. **ประสบการณ์กลุ่ม** ทำหน้าที่ติดตามงานและการดำเนินงานของกลุ่ม
- 4. **เรื่องประสบการณ์กลุ่ม** มีหน้าที่ช่วยประสานกลุ่มในการติดตามงานและการดำเนินงานของกลุ่ม
- 5. **ความชอบกลุ่ม** ทำหน้าที่ สนับสนุนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ส่งไม่ปล่อย

 Below the list, there are user avatars and names: "นางสาวพวงอร", "สงโภภราชอ้อมสมาชิกในกลุ่ม" (พร้อมทั้งระบุหน้าที่รับผิดชอบกลุ่มที่ 1 Sailor moon สหายใจสมาชิกในฟอรัมตัว), and "News forum". At the bottom of the main content area, there is a banner image with the text "บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน และวิธีการแสวงหาและรวบรวมข่าวสาร".

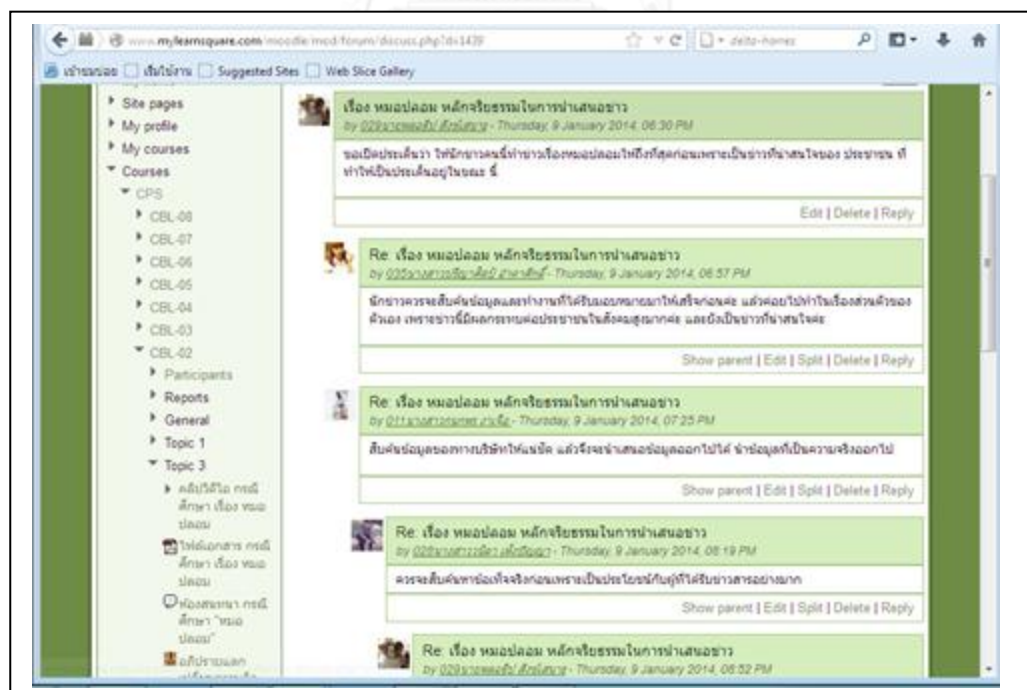
The screenshot shows a Moodle course page with a detailed topic view. The browser address bar is the same as the previous screenshot. The breadcrumb trail is "Home > Courses > CPS > CBL-01". The "Navigation" menu on the left is expanded to show "Topic 1", "Topic 2", "Topic 3", "Topic 4", and "Topic 5". The main content area features a banner image with the text "บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน และวิธีการแสวงหาและรวบรวมข่าวสาร". Below the banner, there is a pink box with the text "ให้นักศึกษา คู่มือวิธีคิดกรณีศึกษา หรือ สถานจากเอกสารกรณีศึกษา แล้วปฏิบัติตามขั้นตอนการเขียน ดังนี้". There are four green boxes containing numbered instructions:

1. ทำความเข้าใจแนวคิดของกรณีศึกษา วิธีการของกรณีศึกษาโดยกำหนดประเด็นปัญหาที่จะศึกษา และปัญหาที่ศึกษาและศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา จากนั้นเขียนเรื่องปัญหาที่เลือก ศึกษา หรือระบุประเด็นปัญหา จากกรณีศึกษา
2. วิเคราะห์ สถานการณ์ของกรณีศึกษา ให้ชัดเจนคือปัญหาที่ศึกษาคืออะไร เกิดจากอะไร ในกรณีศึกษาของกรณีศึกษา กรณีศึกษาเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและต้องวิเคราะห์ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาและเขียนเป็นบทความการศึกษาขึ้น สถานการณ์ของปัญหาจากกรณีศึกษา (problem) และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มของกรณีศึกษา
3. ระบุองค์ประกอบของกรณีศึกษา ประกอบด้วยอะไรบ้าง และวิธีการแก้ปัญหา หรือขั้นตอนแก้ไข ปัญหาที่ศึกษาหรือปัญหาที่ศึกษากรณีศึกษา เขียนแนวทางการศึกษาหรือขั้นตอนการแก้ปัญหา (process) โดยใช้วิธีการและขั้นตอนที่ศึกษากรณีศึกษา ศึกษาและเขียนขั้นตอนการแก้ปัญหาของกรณีศึกษา
4. เขียนวิธีเขียนบทเรียนกรณีศึกษากรณีศึกษา ประกอบด้วยรายละเอียดของกรณีศึกษาที่ศึกษา และจากในกรณีศึกษาของกรณีศึกษาของกรณีศึกษาที่ศึกษา สถานการณ์ของกรณีศึกษา (problem) โดยใช้วิธีการและขั้นตอนที่ศึกษากรณีศึกษา และวิธีการแก้ปัญหาของกรณีศึกษา

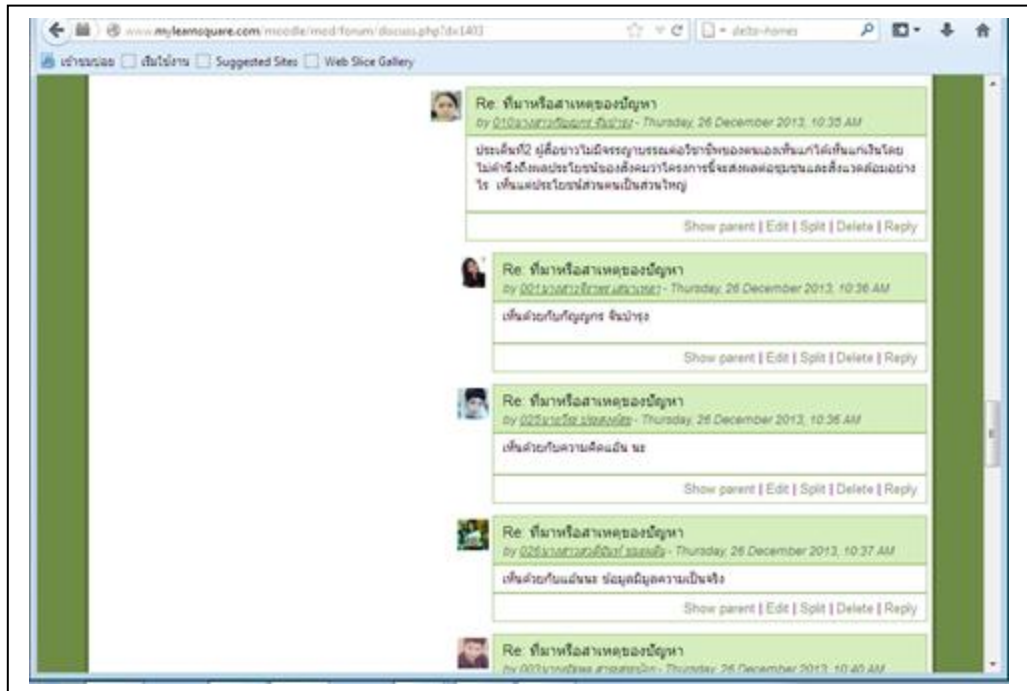
 On the left, there is a "Settings" menu with options like "Course administration", "Turn editing on", "Edit settings", "Users", "Grades", "Backup", "Restore", "Import", "Publish", "Reset", and "Question bank".

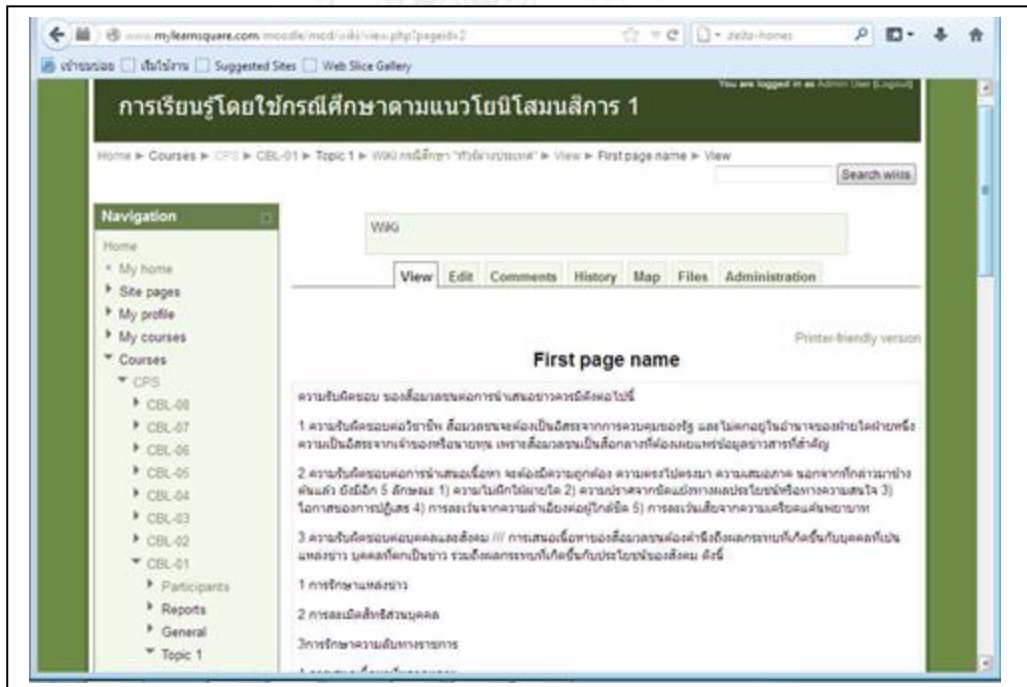
ตัวอย่างการสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นในห้องสนทนา

การสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นบนกระดานสนทนา

ตัวอย่างการสนทนาแลกเปลี่ยนความเห็นบนกระดานสนทนา

การใช้วิกิ (Wiki) บันทึกข้อความรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวปรียา สมพีช เกิดวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิต เอกเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปีการศึกษา 2537 สำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต เอกเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY